NOTICES

OF

SANSKRIT MSS.

SECOND SERIES

BY

MAHĀMAHOPĀDHYĀYA HARAPRASĀDA ÇĀSTRĪ, M.A.
Honorary Joint Philological Secretary, Asiatic Society of Bengal

PUBLISHED

UNDER ORDERS OF THE GOVERNMENT OF

BENGAL

VOLUME II, PART I.

CALCUTTA:
BAPTIST MISSION PRESS.
1898.

NOTICES OF SANSKṚT MSS. 1893.

No. 1. **अकुलागमतन्त्रम्.** Substance, country-made paper, 12 × 4 inches. Folia, 43. Lines, 7 on a page. Extent, 1,000 çlokas. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit, Roāilgrāma. District Ḍhākā, Bābu Yogīndranātha Rāya. Appearance, tolerable. Verse. Generally correct.

Beginning. श्रीगणेशाय नमः ॥ नारद उवाच ।
यत् स्वष्ट्रादौ त्वया नाथ सुनिसिद्धैरनेकधा ।
अनेकशास्त्रमर्य्यादा कथिता परमेश्वर ॥
प्रसन्नो भव देवेश भवदुःखविनाशन ।
अनेकशास्त्रभ्रमणादस्माकं भ्रामितं मनः ॥
एतच्च कारणं किञ्चित् प्रयोगः प्रोच्यते श्रुतौ ।
योगश्च षड्विधं प्रोक्तं नानात्वं तस्य दृश्यते ॥ इत्यादि ।

End. अभ्यासाच्च स्वयं प्राणो गच्छते व्योममण्डलम् ।
अयं योगः सर्व्वशास्त्रे विजानीयाद्वरानने ।
गुरोः प्रसादात् ज्ञातव्यं रहस्यमकुलागमम् ॥

Colophon. इति श्रीअकुलागमे योगशास्त्रे योगसारसमुच्चयो नाम नवमः पटलः ॥ * ॥
श्रीदुर्गा शरणम् ॥

विषयः। १ मे पटले,— योगज्ञानादिकथनम् । २ ये पटले,— कर्म्माकर्म्मादिनिरूपणम् । ३ ये पटले,— बिन्दुनिर्द्धारणादिः । ४ र्थे पटले,— वह्निमार्गधूममार्गादिस्वरूपकथनम् । ५ मे पटले,— गुणत्रयविभागादिकथनम् । ६ ष्ठे पटले,— स्थूलसूक्ष्मादिनिरूपणम् । ७ मे पटले,— षट्चक्रादिनिरूपणम् । ८ मे पटले,— दीक्षाशब्दव्युत्पत्तिमुखेन तन्माहात्म्यादिकथनम् । ९ मे पटले,— आश्रमादिनिरूपणमिति ।

No. 2. **अघोरपञ्चाङ्गम्.** Substance, country-made paper, 6 × 4 inches. Folia, 145. Lines, 5 on a page. Extent, 750 çlokas. Character, Nāgara. Date, ? Place of deposit, Hātuyā Mahārājā's Library. Appearance, Fresh. Verse. Generally correct.

Beginning. ॐ अघोराय नमः ।
ॐ हिमाद्रिशिखरासीनं ईशानं पार्व्वतीपतिम् ।
त्रिशूलखट्टाङ्गधरं कपालास्थिविभूषणम् ॥
चारणगन्धर्व्वसिद्धौघसेवितं त्रिपुरान्तकम् ।
पार्व्वती विनता भूत्वा पप्रच्छ परमेश्वरम् ॥ इत्यादि ।

End. गजव्याघ्रादयो दुष्टाः पलायन्ते दिशो दश ।
सर्व्वे दुष्टाः प्रणश्यन्ति चेत्याज्ञा पारमेश्वरी ॥

Colophon. इति स्तोत्रराजः सम्पूर्णः ॥

विषयः । १ । अघोरस्य पूजापटलम् । २ । अघोरपूजापद्धतिः । ३ । अघोरसहस्रनाम । ४ । अघोरकवचम् । ५ । अघोरस्तोत्रञ्च ॥

No. 3. अद्भुतसागरः. Substance, country-made paper, 12 × 6 inches. Folia, 65. Lines, 11 on a page. Extent, 2,000 çlokas. Character, Bengali. Date, Sk. 1700. Place of deposit, District Bardhamāna, Kājoḍā, Post Office Aṇḍāl, Rājendranātha Nāyek. Appearance, old. Verse. Generally correct.

Beginning. श्रीश्रीदुर्गायै नमः । अथाद्भुतनिरूपणम् । तत्र वृद्धगर्गः ।
अभूतपूर्व्वं यत्पूर्व्वं × × × जायतेऽन्यथा ।
तदद्भुतमिति प्रोक्तं नैमित्तं स्यान्निमित्तजम् ॥
अथाचोत्पादविवेकः । तत्र गर्गः ।
प्रकृतेरन्य उत्पातः संशये तावदीदृशः ॥
त्रिविधः स तु विज्ञेयो दिव्यनाभसभूमिजः ॥ इत्यादि ।

End. चन्द्रः प्रतिसुखे तिष्ठन् सशृङ्गो यदि दृश्यते ।
सर्व्वधान्यानि शुष्यन्ति जातं जातञ्च नश्यति ॥
कृत्वा शस्त्रञ्च रोगञ्च अनावृष्टं तथैव च ।
उपद्रवञ्च भूताश्रिताः । (?)
तदा द्विगुणकाले च फलं विद्यात् शुभाशुभम् ।
मयूरचित्रे ।
लोष्टस्यैवाशु विज्ञेयमद्भुतं निष्फलं हि तत् ।
मत्स्यपुराण-विष्णुधर्म्मोत्तरयोः । यदि निर्व्विकारमभ्रः पर्जन्यस्त्यजति सप्त
रात्रात् । प्रशममुपगच्छतीति शेषः ॥ ० ॥

Colophon. इति अद्भुतसागरः समाप्तः । १७०० शकाब्दाः ।

विषयः । उत्पातनिरूपणम् । सूर्य्याद्भुतावर्त्तादिकथनम् । शुभसूचकचन्द्रलक्षणम् । राहो रद्भुतावर्त्तादिकथनम् । ग्रहणफलादिनिरूपणम् । ग्रहभङ्गकथनम् । मङ्गलाद्यद्भुतावर्त्तादिकथनम् । मध्यमार्गचारिफलकथनम् । बुधाद्यद्भुतावर्त्तादिकथनम् । मण्डलफलादिनिरूपणम् । नक्षत्र-विशेषचारसमयफलादिनिरूपणम् । वर्षफलादिनिरूपणम् । रव्यादिवर्षाद्भुतादिनिरूपणम् । उल्कालक्षणादिनिरूपणम् । वातवृष्ट्याद्यद्भुतादिनिरूपणम् । गजाश्वाद्यद्भुतनिरूपणम् । अद्भुत-फलादिनिरूपणञ्चेति ।

No. 4. अधिकारसंग्रहः (सटीकः) By वेङ्कटनाथवेदान्ताचार्य्यः. Substance, country-made paper, 12 × 5½ inches. Folia, 32. Lines, 11 on a page. Extent, 850 çlokas. Character, Nāgara. Date, Sam. 1879. Place of deposit, Candrakoṇā, District Medinīpura, Mahānta Rāmānuja Dāsa. Appearance, new. Verse. Correct.

मूलस्य—

Beginning. प्रपदनमये विद्याभेदे प्रतिष्ठितचेतसः
प्रतिपदमिह प्रज्ञादायं दिशन्त दयाधनाः ।
शठरिपुशुकव्यासप्राचेतसादिनिबन्धन-
श्रमपरिणतश्रद्धाशुद्धाशया मम देशिकाः ॥
एते मन्त्रमपोढ़मन्मथशरोन्माथाय नाथादय
स्वय्यन्ते प्रतिनन्दनीयविविधोदन्ता स्वदन्तामिह ।
अज्ञातव्यशरणद्म्यमितदयादिव्यापगाव्यापकाः
स्वर्वा + + + विप्रलम्भपदवी वैदेशिका देशिकाः ॥ इत्यादि ।

टीकायाः प्रारम्भवाक्यम् ॥

श्रीकृष्णाय नमः । इह खलु भगवान् कवितार्किकसिंहः सर्व्वतन्त्रस्वतन्त्रः श्रीमान् वेङ्कटनाथार्य्यः वेदान्ताचार्य्यवर्य्यः रहस्यत्रयसारार्थाधिकारार्थसंग्रहेण शिष्यबुद्धिसमाधानं कुर्व्वन्नादावाचार्य्यप्रणामरूपमङ्गलव्याजेन स्वरूपयाथात्म्य-ज्ञानं प्रार्थयते विद्याभेदे प्रपदनमये पृथगुपायत्वेन प्रमाणप्रसिद्धे प्रपदन इत्यर्थः । इत्यादि ।

End. मूलस्य—

स्तोतुं भिन्दितुमस्मदुक्तिमथवा शोढुं समूढं जगत्
किं नश्छिन्नमनन्तचिन्तनरसे सुस्थे परं तस्थुषाम् ।

शिष्याः शिक्षितबुद्धयः श्रुतिपथे येषां वयं ये च न-
स्तत्सन्तोषसमर्पणक्षममिदं साडम्बरैः किं परैः ॥
आस्तिक्यवान्निशितबुद्धिरनभ्यसूयः
सत्सम्प्रदायपरिशुद्धमनाः सदर्थी ।
सङ्केतभीतिरहितः स तृणेष्वसक्तः
सम्वर्त्तनीमनुविधास्यति शाश्वतीं नः ॥

Colophon. इति श्रीकवितार्किकसिंहस्य सर्व्वतन्त्रस्वतन्त्रस्य श्रीमद्वेङ्कटनाथस्य वेदान्ता-
चार्य्यस्य कृतिषु अधिकारसंग्रहः समाप्तः ॥

(टीकायाः शेषवाक्यम्)

आस्तिक्यवान् शास्त्रविश्वासशाली निशितबुद्धिः श्रुतार्थधारणशक्तः अनभ्य
सूयः गुणे दोषाविष्करणरहितः सता श्रुतिस्मृत्यविरोधिना संप्रदायेन
परिशुद्धमनाः निःसंशयहृदयः सदर्थी सद्भ्यः अर्थविशेषं जिज्ञासुः
सङ्केतभीत्या रहितः तृणेषु निःसारग्रन्थेषु असक्तः पुरुषः यः सः शाश्वतीं
अविच्छिन्नसम्प्रदायां सम्वर्त्तनीं सन्मार्गं अनुविधास्यति × × × × ॥
इति श्रीकवितार्किकसिंहस्य सर्वतन्त्रस्वतन्त्रस्य श्रीमद् वेङ्कटनाथस्य वेदा-
न्ताचार्य्यस्य कृतिषु अधिकारसंग्रहः समाप्तः । शुभमस्तु संवत् १८७९ ।

विषयः। मङ्गलाचरणग्रन्थप्रयोजने उक्त्वा उपोद्घाताधिकार-सारनिष्कर्षाधिकार-प्रधानप्रति-तन्त्राधिकार-अर्थप्रपञ्चाधिकार-परदेवतापारमार्थ्याधिकार-तत्त्वत्रयचिन्ताधिकार-मुमुक्षुत्वाधिकार-अधिकारविभागाधिकार-उपायविभागाधिकार-प्रपत्तियोग्याधिकार-परिवारविभागाधिकार-पुरुषार्थाधिकार-शास्त्रीयनियमाधिकार-शिष्यकृत्याधिकार-सिद्धोपायशोधनाद्यधिकाराणां संग्रहः।

No. 5. अनुक्रमणिका. Substance, country-made paper, $7 \times 2\frac{1}{2}$ inches. Folia, 44. Lines, 7 on a page. Extent, 608 çlokas. Character, Nāgara. Date, Sk. 1734. Place of deposit, Benares City, Govinda Bhaṭṭa. Appearance, tolerable. Prose. Correct.

Beginning. श्रीगणेशाय नमः । ॐ । गं । अथ ऋग्वेदाम्नाये शाकलके सूक्तप्रतीक-
ऋक्संख्या-ऋषिदैवतच्छन्दांस्यनुक्रमिष्यामो यथोपदेशम् ॥ इत्यादि ।

End. ऋग्वेदे पारायणपाठे शाकल्ये शैशिरीयके नमः शौनकाय नमः शौनकाय ॥

Colophon. इति कात्यायनप्रोक्तानुक्रमणिका समाप्ता ॥ * ॥ शुभमस्तु शाके १७३४
अङ्गिरोनामसम्वत्सरे वसन्तऋतौ अधिकवैशाखमासे कृष्णपक्षे पञ्चम्यां
तिथौ भृगुवासरे पूर्व्वाषाढ़नक्षत्रे मिथुनस्थे देवगुरौ इदं पुस्तकं समाप्तम् ॥•

विषयः । ऋग्वेदीयशाकलशाखाया ऋषिदैवतच्छन्दसां निर्णयः ।

No. 6. अन्वयशिक्षा. By रामकृष्णशर्म्मा. Substance, palm-leaf, 12 × 1½ inches. Folia, 10. Lines, 3 on a page. Extent, 400 çlokas. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit, Mānpāsā, District Bākharganja, Paṇḍita Jagaccandra Tarkālaŋkāra. Appearance, old. Incorrect.

Beginning. नमः शिवाय ।
नत्वा कृष्णपदद्वन्द्वं श्रुत्वा सतां वचस्तथा ।
क्रियतेऽन्वयशिक्षायाः श्रीरामकृष्णशर्म्मणा ॥
ह्रस्वो दीर्घश्च सन्धाया विन्दुसर्गौ च कादिना । (?)
एवं ... मेलका ज्ञेया पञ्चाशद्वर्णमालिका ॥ इत्यादि ।

End. साधूक्तिर्द्विविधा पद्यमयी गद्यमयीति च ।
छन्दसा ग्रथितं पद्यं गद्यन्तु पदराजिना ॥

Colophon. इत्यन्वयशिक्षा समाप्ता ॥

विषयः । अत्र प्रथमं स्वरनिरूपणम् । ततो वाक्यान्वयरीत्यादिः गद्यपद्यनिरूपणञ्चेति ।

No. 7. अमरकोषटीका. By रत्नेश्वरः. Substance, country-made paper, 18 × 3 inches. Folia, 84. Lines, 8 on a page. Extent, 2,000, çlokas. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit, District Ḍhākā, Āḍāihāzār, Paṇḍita Candrakānta Vidyālaŋkāra. Appearance, old. Prose. Correct.

Beginning. ॐ नमो महागणपतये ॥ ॐ नमो विष्णवे ॥
भवानीचरणाम्भोजं नत्वा गुरुपदं ततः ।
टीकाममरकोषस्य वक्ति रत्नेश्वरः सुधीः ॥
पण्डितैर्ज्ञायते सर्व्वं तदर्थं न च मे श्रमः ।
नानातन्त्रं समालोक्य बालकार्थी ममोद्यमः ॥
अत्र ग्रन्थारम्भे शिष्टाचारपरिप्राप्ततयाशेषविघ्नविनाशायाभिमतदेवतानमस्कारकीर्त्तनेन परोपदेशेन च पुण्यमर्ज्जयन् ग्रन्थकृदाह यस्येति । अगं पर्व्वतं आधत्त इत्यगाधो विष्णुः हे धीराः स विष्णुः सेव्यतां । अन्येस्तु धीरा इत्यत्र अ प्रश्लिष्य व्याख्यायते । यस्य अगाधस्य विष्णोर्लोकपालनादयो गुणा अनघा निष्पापा निर्मला इति यावत् । ज्ञानं ददातीति ज्ञानदा सरस्वती

तया विशिष्टस्य यद्वा ज्ञानदा सरस्वती ईर्लक्ष्मीः ज्ञानदे तया विशिष्टस्य वा सिन्धुरपि तथा विष्णोः सागरशायित्वात् तत्पत्न्याश्चावस्थितिः ॥ इत्यादि ।

End. बीजस्य कोषः पत्रं बीजकोषः कोषोऽस्त्री ...... पात्रे इति मेदिनी । व्रियते हञ् वरणे बाहुलकाद्टेन वटं दलानां दीप्तिं अटति इत्यपि सन्ध्यायां वराटः । (?) द्वयं पद्मबीजाधारे । पद्मबीज इति केचित् ॥ इह काण्डे यदुक्तं तत् श्लोकेन संहरति उक्तमिति । तत्र स्वर्गवर्गः सप्तधा उक्तः पातालस्चतुर्था शब्दादीत्यादिशब्देन रूपरसादीनां ग्रहणं एषाञ्च सङ्गतमिति तत्र स्वःसङ्गतं देवादि असुरादि च व्योमसङ्गतं मेघादि नक्षत्रादि च दिक्सङ्गतं दिग्गजादि कालसङ्गतं दिनपक्षादि धा (?) सङ्गतं विचारणादि शब्देन रूपरसादिगन्धादिक ...... यशोनिन्दादि च नाट्यभृकुंशादि-पातालसङ्गतं ... ...

Colophon. इति श्रीवन्द्यघटीय-श्रीरमानाथशर्म्मात्मज-श्रीरत्नेश्वरशर्म्मविरचितामरकोष-टीका समाप्ता ॥

अत्र यल्लिखितं भ्रान्त्या चाज्ञानाल्लिखितञ्च यत् ।
तत्सर्व्वं पण्डितैः शोध्यं प्रार्थना प्राञ्जलिर्मम ॥
यो मत्कृतिं समालोक्य स्वपौरुषसमीहया ।
मन्दमाच्छादनं कुर्व्वन् सुकृतं तस्य नश्यतु ॥
नत्वा नारायणं देवं भवानीचरणान्ततः ।
गुरुपादं नमस्कृत्य चक्रे टीकेयमुत्तमा ॥
यत्नेन लिखिता पुस्ती छलेन नीयते यदि ।
पिता वै गर्द्दभस्तस्य माता च शूकरी भवेत् ॥
श्रीहरिः शरणं सुदा ॥

विषयः । अमरसिंहकृतस्य कोषस्य व्याख्यानम् ।

No. 8. **अवयवटीका** . By **गदाधरभट्टाचार्य्यः** . Substance, country-made paper, $18 \times 4\frac{1}{2}$ inches. Folia, 46. Lines, 9 on a page. Extent, 2,100 çlokas. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit, District Medinīpura, Post Office Khaḍār grāma Kurān, Paṇḍita Ambikācaraṇa Vidyāsāgara. Appearance, new. Prose. Correct.

Beginning. श्रीहरिः। कालिके ऽनुकूला भव। अनुमानं निरूप्य न्यायतदवयवनिरूपणं प्रतिजानीते। मूले नचेति निरुक्तमनुमानं परार्थं विचारदशायां मध्यस्थस्य विवादविषयसाध्यनिश्चयरूपप्रयोजनसाधनं न्यायसाध्यं न्याय प्रयोज्यमित्यर्थः वादिप्रयुक्तन्यायजन्यशाब्दबोधेन मध्यस्थस्य लिङ्गपरामर्शरूपानुमानजननादिति भावः। ज्ञायमानलिङ्गस्यानुमानत्वे विशेषणस्य परामर्शस्य न्यायाधीनत्वेन तद्विशिष्टस्य तथात्वमित्यवधेयम्। अथवा अनुमानमनुमितिः परार्थं मध्यस्थस्य साध्यसंशयनिवृत्तिरूपप्रयोजनसाधनं परः प्रतिवादी अर्थो निवृत्तिर्यस्मात् तादृशमिति वा। एतेन निरूपणप्रयोजनमुपदर्शितम्। इत्यादि॥

End. एतन्मतं दूषयति वीप्सयापीति। अयम्भावः महानसत्वादिनोपस्थितेष्वधिकरणेषु साध्यवत्त्वप्रतीतावपि धूमवत्त्वावच्छेदेन वह्निमत्त्वाग्रहात् तत्तद्रूपसामानाधिकरण्यात्तेष्वेवाधिकरणेषु साध्याभावावगाहित्वात् व्यभिचारबुद्धौ बाधकाभावस्तस्माच्छाब्दतो व्याप्तिप्रत्ययार्थमेव व्याप्तिं प्रतीच्छारूपा वीप्सा। द्विरुक्तयत्पदसमभिव्याहारस्थले तत्पदार्थांशे विधेयबोधकपदस्य यत्पदार्थविधेयव्यापकताविशिष्टस्वार्थलक्षणाया निरूढत्वात् व्याप्तिबोधानुपगमे धूमव ... ... व्यधिकरणानामेव यत्र बुद्धिस्थता तत्र तत्र यो यो धूमवान् स वह्निमानिति प्रयोगस्यापि प्रामाण्यापत्तेः तादृशयत्तत्पदार्थेषु सर्व्वेषु वह्निमत्सु धूमवत्त्वबोधात् वह्निधूमशून्याधिकरणस्याबुद्धिस्थत्वेन तदर्थविरहादिति॥ ०॥

Colophon. श्रीकाली जयतितरां। समाप्तश्चायं ग्रन्थः॥

विषयः। तत्त्वचिन्तामणीयानुमानखण्डान्तर्गतस्य अवयवग्रन्थस्य शिरोमणिकृतदीधित्याख्यटीकायाः व्याख्यानम्।

No. 9. अष्टोत्तरसहस्रमहावाक्यरत्नावली. By रामचन्द्रेन्द्रः. Substance, country-made paper, 12×5 inches. Folia, 42. Lines, 8 on a page. Extent, 600 çlokas. Character, Nāgara. Date, ? Place of deposit, Hātuyā Mahārāja's Library. Appearance, fresh. Prose and verse. Correct.

Beginning. श्रीगणेशाय नमः। श्रीमद्विश्वाधिष्ठानपरमहंससद्गुरुरामचन्द्राय नमः।
ईशाद्युपनिषत् प्रोद्यन्महावाक्यकलेवरम्।
विकलेवरकैवल्यं रामचन्द्रपदं भजे॥
विश्वाधिष्ठानसन्मात्रवासुदेवेन्द्रमूर्त्तये।

श्रीदेशिकस्वरूपाय परस्मै ब्रह्मणे नमः ॥
नत्वा श्रीदेशिकं ब्रह्म × × मिच्छताम् ।
महावाक्यरत्नराजिकिरणावलिरीर्य्यते ॥ इत्यादि ।

End. फलभूतमहावाक्यफलो वै देहमस्तकः ।
एवंविध्याद्विदेहान्तमहावाक्यकलेवरः ॥
वस्तुतो निर्व्विशेषात्मा चिपान्नारायणोऽस्म्यहम् ः
यन्महावाक्यसिद्धान्तमुक्तचित्तैकगोचरम् ॥
वासुदेवेन्द्रसंज्ञं तं नौमि नारायणं महः ॥

Colophon. इति श्रीमत्परमहंसपरिब्राजकाचार्य्य श्रीवासुदेवेन्द्रसरस्वतीचरणकमलमकरन्दहृष्टस्वान्त-रामचन्द्रेन्द्रग्रथितेशाद्यष्टोत्तरशतोपनिषत्सारसंग्रहभूताष्टोत्तरसहस्रमहावाक्यरत्नावली परिपूर्णा । ॐ तत्सत् ॥

विषय । अत्र प्रथमं ऋगादिक्रमेण वेदविभागनिरूपणं तेषां शाखाप्रशाखाकीर्त्तनञ्च । ततो महावाक्यरत्नावल्यधिकारिनिरूपणं, अष्टोत्तरशतोपनिषदां शाखाभेदनिरूपणं, ईशाद्यष्टोत्तरशतोपनिषदां सारसंग्रहश्चेति ।

No. 10. **असाधारणसिद्धान्तरहस्यम्** . By **मथुरानाथतर्कवागीशः** . Substance, country-made paper, $16\frac{1}{2} \times 3\frac{1}{2}$ inches. Folia, 16. Lines, 8 on a page. Extent, 700 çlokas. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit, District Medinīpura, Post Office Khaḍār grāma Kurān, Paṇḍita Ambikā Caraṇa Vidyasāgara. Appearance, new. Prose. Correct.

Beginning. श्रीदक्षिणकालिका स्फुरतु मम चित्ते ॥ सर्व्वमनित्यं प्रमेयत्वादित्यादेः स्वमते साधारणत्वात् तत्रातिव्याप्तिप्रदर्शनासङ्गतेराह सम्प्रदायेति । तन्मते निश्चितसाध्यतदभाववद्वृत्तेरेव साधारणतया उक्तहेत्वोरनुपसंहार्य्यत्वासाधारणत्वदशायामलक्ष्यत्वमेवेति भावः । ननु मणिकारमते वास्तवसाध्याभाववद्वृत्तिरेव साधारण इत्येव कुतोऽवधारितमित्यत आह हतएवेति स्वमते तस्य लक्ष्यत्वादेवेत्यर्थः । अग्रे सिद्धान्तग्रन्थे निश्चितसाध्यवत्तदन्यवृत्तित्वमित्यत्र तत्पदस्य प्रक्रान्तनिश्चितसाध्यवत्परामर्शकत्वे साध्यसंशयविषयीभूतपक्षे स्वपक्षे च वर्त्तमानसद्धेतावतिप्रसङ्ग इत्यतस्तस्य साध्यवन्मात्रपरतां स्पष्टयितुं व्याचष्टे निश्चित इति । इत्यादि ।

End. तथाच प्रतिहेतुपरामर्शेऽप्रामाण्यज्ञानमिति पर्य्यवसितार्थः । एतेनाव्याप्यत्वादिज्ञानस्यानुमितिविरोधिव्याप्यवत्ताज्ञानसत्वेऽकिञ्चित्करता व्याप्यवत्ता-

परामर्शप्रतिबन्धात् दुर्घटता वेत्यसङ्गतिरिति परास्तं अप्रामाण्यज्ञाने ऽव्याप्य-त्वादेर्धर्म्मितावच्छेदकानवच्छेदकानवच्छिन्न एव चेतौ भानात् तस्य व्याप्ति-निश्चयाप्रतिबध्यतया विरोधिनिश्चयोत्तेजकीभूततत्त्वमवधाने प्रकृतसाध्यानु-मितिसम्भवात् ॥

Colophon. ॐ काली जयति । इत्यसाधारणसिद्धान्तरहस्यम् ।
श्रीकालीचरणाम्भोजे धर्म्मकामार्थमुक्तिदे ।
मनो धावतु मे नित्यं द्विरेफ इव पङ्कजे ॥

विषयः । तत्त्वचिन्तामणीयानुमानखण्डान्तर्गतासाधारणग्रन्थस्य व्याख्यानम् ।

No. 11. आख्यातवादविवरणम् . Substance, country-made paper, 18 × 5 inches. Folia, 6. Lines, 9 on a page. Extent, 300 çlokas. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit, District Vardhamāna, Kājoḍāgrāma, Post Office Aṇḍāl, Yatīndranātha Nāyek. Appearance, tolerable. Prose. Generally correct.

Beginning. ॐ श्रीकृष्णः शरणम् । नन्वाख्यातस्य यत्नवाच्यत्वं शक्तिग्राहकं विना कथ-मवधारितमतमाह पचतीति ॥ इत्यादि ।

End. संयोगानुकूलस्य व्यापारस्य तरोरपि सत्वात् त्यजति इत्त इत्यपि स्यादित्यर्थः । गुरुमतमाह तचेति घटं जानातीत्यसङ्गतेराह क्वचिदिति ॥ • ॥

Colophon. इत्याख्यातवादविवरणं सम्पूर्णम् ॥ * ॥

विषयः । आख्यातवादाख्यग्रन्थस्य व्याख्यानम् ॥

No. 12. आख्यातव्याख्यानम् . By विश्वेश्वरतर्काचार्य्यः . Substance, palm-leaf, 17 × 1 inches. Folia, 101. Lines, 3 on a page. Extent, 1,100 çlokas. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit, District Ḍhākā, Vikramapura Vidgā̃, Paṇḍita Içānacandra Smṛtipañcānana. Appearance, old. Prose. Generally correct.

Beginning. ॐ परमदेवतायै नमः । द्विर्वचनम् । अधिकारसूत्रमिदं वक्ष्यमाणानां संक्षेपाय कार्य्याकार्य्यनिमित्तानां यदुदीरणं सोऽधिकारः ॥ इत्यादि ।

End. अन्तस्यैव निमित्तमित्यनेन समवायलक्षणः सम्बन्धः प्रतिपादितः । अधिकारमतेस्तथा दर्शनाद्दाच सपरस्वराया इति ॥ * ॥

Colophon. इति महामहोपाध्यायविल्वेश्वरतर्काचार्य्यविरचिताख्यातव्याख्यानं समाप्तम् ॥

विषयः । कातन्त्रीयाख्यातपादस्य व्याख्यानम् ॥

No. 13. आचारोल्लासः. (परशुरामप्रकाशीयः) By खण्डोरायपण्डितः. Substance, country-made paper, 19 × 4 inches. Folia, 103. Lines, 7 on a page. Extent, 3,600 çlokas. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit, Calcutta Çyāmapukura, Bābu Nagendranātha Vasu. Appearance, fresh. Verse. Incorrect.

Beginning. श्रीगणेशाय नमः ।

निस्पीतन्मद्गण्डमण्डलमिलद्भृङ्गावलीमञ्जुल-
ध्यानाकर्णनिमीलिताक्षयुगलव्याड़द्गजास्यप्रभुः ।
श्रीविश्वनाथनगरी जयति त्रिलोक्यां
वाराणसीति सुलभा किल यत्र मुक्तिः ।
तत्र श्रुतिस्मृतिपुराणविवादविज्ञो
धर्म्माधिकार्य्यथ महीपतिपण्डितोऽभूत् ॥
तस्मादभूत् श्रीमदनन्तपण्डितो
यः सर्व्वशास्त्राभिनिवेशमण्डितः ।
तस्यापि सूनुः किल कृष्णपण्डितः
काश्य मे धर्म्म सद्धि येन खण्डितम् ॥ (?)
तदीयसूनुः सकलार्थवेत्ता
निरन्तरालोचितधर्म्मशास्त्रः ।
ततः स नारायणपण्डितोऽपि
समादिशद्ग्रन्थमिमं विधातुम् ॥
तं धर्म्मशास्त्रार्थविवादनिष्ठं
पुत्रं कनिष्ठं हि गुणैर्गरिष्ठम् ॥
श्रीनारायणपण्डितस्य तनयः श्रीनीलकण्ठानुजः
खण्डोराय इति श्रुतिस्मृतिपुराणार्थं समुद्धृत्य च ।
नत्वा देवमभीष्टदं स्वपितरौ विद्वज्जनप्रीतये
+ + कुरुते निबन्धमखिलग्रन्थार्थसारास्पदम् ॥

मन्वाद्याश्च स्मृतीः सर्व्वाः पुराणान्यखिलानि च ।
नारायणं भारतञ्च विष्णुधर्म्मोत्तरं तथा ॥
शाम्बपुराणञ्च तथा भविष्यञ्च विशेषतः ।
वैखानसाद्यागमांश्च तथा शैवागमादिकान् ॥
मेधातिथिं कल्पतरुं कालादर्शं मिताक्षराम् ।
हेमाद्रिञ्च पराशरमाधवं स्मृतिचन्द्रिकाम् ॥
स्मृत्यर्थसारं मदनरत्नञ्च स्मृतिदर्पणम् ।
प्रयोगपारिजातञ्च तथा सिद्धान्तशेखरम् ॥
न्यायपाणिनिमीमांसा आगमाः परिशीलिताः ।
तथापि बालिशत्वाच्च धार्ष्ट्यमालम्ब्य यन्मया ॥
नाम्ना हि परशुरामप्रकाश इति विश्रुतो ग्रन्थः ।
प्रकटयतु धर्म्मतत्त्वं तमसाहृतमर्थतत्त्वमिव । इत्यादि ।

End. वामनं खड्गिनञ्चैव दुःस्वप्नेषु सदा स्मरेत् ।
एवमन्योऽपि सप्तशतीजपादिविधिर्ज्ञेयः । अत्र दुःस्वप्नतारतम्येन शक्तिभेदेन च व्यवस्था ज्ञेया । इति स्वप्नप्रकरणम् ।

Colophon. इति परशुरामप्रकाशे निद्रामयूखः । इति शाकद्वीपीय कुलावतंसचोखिन-मिश्रात्मजपण्डितमण्डलीमण्डनायमान—सार्व्वभौमलक्षवाणी-रसालरायपदवी-विराजमानमानोन्नत-श्रीमत्परशुराममिश्रकारिते वाराणसीस्थधर्म्माधिकारि-नारायणपण्डितात्मज-खण्डोराय-पण्डितविरचिते परशुरामप्रकाशे आचारो-ल्लासः समाप्तः ॥ * ॥

विषयः । आदौ प्रबोधमयूखः । तत्र आचारादिकथनम् । श्राद्धनिरूपणम् । वारप्रशंसा । प्रबोधकालनिरूपणम् । प्रातर्जप्यादिकथनम् । माङ्गल्यदर्शनादिनिरूपणञ्च । २ य मयूखे, मृत्तिकाग्रहणे कालादिनियमः । मूत्रपुरीषत्यागविध्यादिः । शौचविधिः । गण्डूष-विध्यादिश्च । ३ ये स्नानमयूखे, दन्तकाष्ठप्रमाणकथनम् । निषिद्धदन्तकाष्ठादिकथनम् । दन्तधावनकालादिकथनम् । केशप्रसाधनादिकथनञ्च । ४ र्थे मयूखे, स्नानभेदादिकथनम् । स्नानमहिमकथनम् । प्रातःस्नानविधिः । नैमित्तिकस्नानादिविधिश्च । ५ मे वस्त्रमयूखे, परि-धेयवस्त्रादिकथनम् । परिधानविध्यादिकथनञ्च । ६ ष्ठे मयूखे, ऊर्द्ध्वपुण्ड्रप्रशंसादिः । तुलसी-काष्ठमालाधारणविध्यादिः । विभूतिमाहात्म्यकथनम् । भस्मधारणनिन्दादिकथनम् । विभूति-धारणाधिकारिकथनम् । रुद्राक्षधारणादिनियमश्च । ७ मे मयूखे, सन्ध्याकर्म्मप्रशंसादिकथनम् । सन्ध्याशब्दार्थकथनम् । सन्ध्यानुष्ठानविध्यादिः । प्राणायाममाहात्म्यादिकथनम् । मार्जनादि-

विधिः। अर्घ्यदानविध्यादिः। गायत्रीमहिमकथनम्। गायत्रीजपविध्यादिः। जपयोग्य-प्रदेशादिकथनम्। जपमालालक्षणादिकथनम्। सन्ध्याक्रमकथनम्। सन्ध्याविधिनिषेधादिश्च। ८ मे मयूखे, होमप्रशंसादिः। होमकालादिनिरूपणम्। होमविधिश्च। ९ मे मयूखे, दानप्रशंसा। नित्यदानविध्यादिश्च। १० मे मयूखे, अभिवादनविधिः। प्रत्यभिवादन-विध्यादिश्च। ११ शे मयूखे, वेदाभ्यासप्रशंसा। वेदाध्ययनविध्यादिः। विद्यादान-फलम्। अनध्यायदिनादिनिरूपणञ्च। १२ शे मयूखे, कुशग्रहणकालादिकथनम्। कुश-प्रतिनिधिकथनञ्च। १३ शे मयूखे, धनार्जनप्रशंसा। ब्राह्मणादीनां वृत्तिकथनम्। स्ववृत्त्यनु-ष्ठानफलादिकथनञ्च। १४ शे मयूखे, माध्याह्निकस्नानादिविधिः। गृहस्नानविधिश्च। १५ शे मयूखे, ब्रह्मयज्ञप्रशंसादिः। तत्कालनियमादिः। तर्पणविधिश्च। १६ शे मयूखे, देवपूजा-प्रशंसा। देवपूजाकालनिरूपणम्। अधिकारिनिरूपणम्। पूजास्थानादिनिरूपणम्। शाल-ग्राममाहात्म्यादिकथनम्। शालग्रामलक्षणनिरूपणम्। दामोदरादीनां लक्षणनिरूपणम्। उप-चारद्रव्यादिनिवेदनविधिः। पुष्पमाहात्म्यम्। चयनविध्यादिः। विष्णुपूजायां निषिद्धपुष्पादि-कथनम्। पञ्चायतनक्रमकथनम्। पार्थिवपूजाविध्यादिः। गुरुपूजादिः। निर्माल्यादि-धारणविधिः। देवार्चनाकरणे प्रायश्चित्तादिकथनञ्च। १७ शे मयूखे, पञ्चयज्ञप्रशंसामुखेन तदकरणे दोषकीर्त्तनम्। वैश्वदेवविध्यादिः। नित्यश्राद्धविधिः। अन्नदानफलादिकथनञ्च। १८ शे मयूखे, भोज्याभोज्यनिरूपणम्। भोजनकालादिकथनम्। भोजनोत्तरकर्म्मादिनिरूपणम्। ताम्बूल-भक्षणविध्यादिश्च। १९ शे मयूखे, विश्रामनियमादिकथनम्। सायंसन्ध्याविध्यादिश्च। २० शे मयूखे, निद्राविधिः। भार्य्यागमनविध्यादिः। स्वप्नानां शुभाशुभत्वकथनञ्च। २१ शे मयूखे, श्राद्धस्वरूपकथनम्। श्राद्धाकरणे दोषकथनम्। अनुकल्पविधिश्च। २२ शे मयूखे, श्राद्धाद्यधि-कारिनिरूपणम्। २३ शे मयूखे, श्राद्धकालादिनिरूपणम्। षोड़शश्राद्धकालादिनिरूपणम्। सपिण्डीकरणव्यवस्थादिः। वृद्धिश्राद्धव्यवस्थादिश्च। २४ शे मयूखे, श्राद्धयोग्यप्रदेशादिकथनम्। २५ शे मयूखे, श्राद्धार्हब्राह्मणपरीक्षा। शाकद्वीपिब्राह्मणानां शाकद्वीपस्य च निरूपणम्। शाकद्वीपिलोकानां स्वरूपकथनम्। तथा शाकद्वीपिब्राह्मणानां स्वरूपकथनम्। शाकद्वीपि-ब्राह्मणानां उत्पत्तिकथनम्। श्राद्धीयब्राह्मणनिमन्त्रणविध्यादिश्च। २६ शे मयूखे, श्राद्ध-पाकार्हमन्त्रादिकथनम्। श्राद्धयोग्यधान्यादिनिरूपणम्। श्राद्धविहितभोजनपात्रादिनिरूपणञ्च। २७ शे मयूखे, श्राद्धपरिभाषा। २८ शे मयूखे, अग्नौकरणहोमविध्यादिः। श्राद्धभोजन-कालादिनिरूपणम्। विकिरविध्यादिः। पिण्डप्रमाणादिकथनम्। पिण्डदानविध्यादिश्च। २९ शे मयूखे, वैश्वदेवश्राद्धशेषभोजनविध्यादिः। ३० शे मयूखे, श्राद्धाङ्गतर्पणविध्यादिः। पार्व्वणश्राद्धानुक्रमश्चेति।

No. 14. आचार्य्यानुमानटिप्पनी. By गदाधरभट्टाचार्य्यः. Substance, country-made paper, 18 × 4½ inches. Folia, 14. Lines, 9 on a page. Extent, 650 çlokas. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit, District Medinīpura, Post Office, Khaḍār, grāma Kurāna, Paṇḍita Ambikācaraṇa Vidyāsāgara. Appearance, new. Prose. Correct.

Beginning. श्रीकालीचरणाम्भोज हृदि तिष्ठ सदा मम ।
उपलक्षणस्यैव परिचायकत्वेन प्रसिद्धतया परिचायकत्वाप्रतिक्षेपेण लिङ्ग-मेव विशेषकमिति विशेषणत्वापगमो मूलेऽसङ्गतः । न च परिचायकत्व-प्रतिक्षेपपर एवायं ग्रन्थः । अग्निमस्येन्द्रियसंयोगपरिचायकत्वाभिधानस्यासङ्गते-रत उपलक्षणविशेषणसाधारणपरिचायकत्वपरतां प्रकृतेर्दर्शयति परिचाय-कत्वमिति । इत्यादि ।

End. अथवाभ्युपगमवादः नतत्पक्षतावच्छेदकावच्छिन्नविशेष्यकवह्न्याद्यनुमितित्व-रूपविशेषकार्य्यकारणतावच्छेदकगर्भे वह्न्यनुमितित्वादिनिवेशादेवोपपत्तेस्तद-वच्छिन्नं प्रति हेतुत्वान्तरस्य निर्युक्तिकत्वात् सुखादिसाधारणात्मगुणत्वावच्छिन्नं प्रति मनस्त्वेन कारणताकल्पनात् तत एवानुमितेः सकरणकत्वनिर्व्वाहे अनुमितित्वावच्छिन्नं प्रति ज्ञानत्वादिना हेतुत्वमपि निर्युक्तिकमित्यस्वरस-वीजमत्र बोद्धव्यम् ।

Colophon. इति आचार्य्यानुमानगदाधरीयटिप्पनी समाप्ता । श्रीकाली मम चेतसि स्फुरतु । श्रीरामः ।

विषयः । तत्त्वचिन्तामणिदीधितेरनुमानखण्डीयानुमितिग्रन्थस्य आचार्य्यानुमानांशस्य व्याख्येयम् ।

No. 15. आत्ममन्दिरस्तोत्रम्. By यामुनाचार्य्यः. Substance, country-made paper, 12 × 4 inches. Folia, 7. Lines, 7 on a page. Extent, 150 çlokas. Character, Nāgara. Date, ? Place of deposit, District Medinīpura, Candrakoṇā, Mahānta Bharata Rāmānuja Dāsa. Appearance, new. Verse. Incorrect.

Beginning. श्रीमते रामानुजाय नमः ।
ॐ स्वादयन्निह सर्व्वेषां × × × × स्तदुर्पदम् ।
स्तोत्रयामास योगीन्द्रस्तं वन्दे यामुनाह्वयम् ॥

नमो नमो यामुनाय यामुनाय नमो नमः ।
नमो नमो यामुनाय यामुनाय नमो नमः ॥
नमो यामुनपादाब्जे रेणुभिः पावितात्मने ।
विदिताखिलवेद्याय गुरवे विदितात्मने ॥
+ + + + × +
तस्मै नमो मधुजिदङ्घ्रिसरोजतत्त्व-
ज्ञानानुरागमहिमातिशयातिसीम्ने ।
नाथाय नाथमुनये + + + + + +
नित्यं यदि + चरणौ शरणं मदीयम् ॥
भूयो नमः परिमिताच्युतभक्तितत्त्व-
ज्ञानामृताब्धिपरिवाहशुभैर्वचोभिः ।
लोकेऽवतीर्णपरमार्थसमग्रभक्तिं
+ + + नाथमुनये यमिनां वराय ॥ इत्यादि

End. ननु प्रपन्नः सकृदेव नाथ
तवाहमस्मीति च याचमानः ।
तवानुकम्प्यः स्मरतः प्रतिज्ञां
मदेकवर्ज्जं किमिदं व्रतं ते ॥
(?) प्रकृतिमत् त्वच्चरणारविन्दे
प्रेमप्रकर्षावधिमात्मवन्तम् ।
पितामहं नाथमुनिं विलोक्य
प्रसीद मद्वृत्तमचिन्तयित्वा ॥
यत्पादाम्भोरुहध्यानविध्वस्ताशेषकल्मषः ।
वस्तुतामुपयातोऽहं यामुनेयं नमामि तम् ॥

Colophon. इति श्रीयामुनाचार्य्यविरचितायां (?) आत्ममन्दिरस्तोत्रं सम्पूर्णम् ॥

विषयः । यामुनाचार्य्यस्य स्तुतिः ।

No. 16. आनन्दलहरीटीका . By रामशङ्करचूड़ामणिः . Substance, country-made paper, $19 \times 3\frac{1}{2}$ inches. Folia, 25. Lines, 6 on a page. Extent, 1,200 çlokas. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit, District Huglī, Khānākul Kṛṣṇanagara, Paṇḍita Bramhanārāyaṇa Vidyālaṇkāra. Appearance, tolerable. Prose and verse. Correct.

Beginning. नत्वा श्रीरामपितरौ रामशङ्करशर्म्मणा ।
आनन्दलहरीव्याख्या तन्यते रामतुष्टये ॥
अद्वैतवक्तुः कृतिनो ... ... व्याख्या कृताऽस्या बहुधा पुरा सा ।
दोषैरभुक्तोक्तिरणैर्निरस्ता शङ्कन्विमां मे रघुनाथ धीराः ॥
मम धीरपरम्परापरिप्राप्ततयाद्वैतवादविमुखः शङ्कर इव श्रीशङ्कराचार्य्यः शिव इति मङ्गलप्रतिपादकं निर्द्दिशन् स्वेष्टदेवं श्रीरामचन्द्रं स्तोतुमारभमाणः परमात्मनस्तस्यातिपुण्यवतां चर्य्यादीनामेवाराध्यतया अहमकृतपुण्यः सन् किं स्तौमीत्याह शिव इत्यादि — शिवशब्दोऽत्र श्रीरामपरः नित्ये परे ब्रह्मणि शिवे इत्यध्यात्मरामायणात् सर्व्वदेवात्मकः शिवः ॐ तत्सत् इत्येतद्राम-चन्द्रस्य नामाष्टोत्तरं शतमिति पद्मपुराणाच ... ...
... ...
देवो दीप्तिमान् पुरुषस्तेजोरूपश्चेद् यदि शक्तियुक्तो भवति तदा खलु निश्चितं स्पन्दितुमपि न कुशलः न समर्थः शिरश्चालननन्देदमुक्तञ्च ...
... ... अतो हे हरिहरविरिञ्च्यादिभि-रप्याराध्य विष्णुशिवब्रह्मेन्द्रप्रभृतिभिरप्याराधनीय स्वस्वकार्य्यनिर्व्वाहाया-भ्यर्थनीय ... ... अं अक्षराणामकारोऽस्मीति अकारः स्यात् परं ब्रह्मेति चोक्ताकारलक्षणं त्वां प्रणन्तुं प्रकृष्टेन भक्त्यतिशयादिना नमस्कर्त्तुं स्तोतुं वा ... ... अकृतपुण्यः नास्ति कृतपुण्यं यस्य स जनस्तथा च कृत-पुण्याभाववान् जनः अथवा न कृतं पुण्यं येन सः ... ... कथं प्रभवति समर्थो भवति ॥ इत्यादि ।

End. अथ भक्त्या पुनरप्याह कठिने इत्यादि — हे सीतापते अचरोऽपि त्वं यथा आदेवि किरातकन्यकाभिः सम्यग्दीप्तिमत्किरातबालाभिर्युतेऽपि किल निश्चितं तत्र विष्णुशैले विन्ध्यपर्व्वते कृपय तत्कृपां विना तासां तत्-पर्व्वतस्य च प्रकाशवत्त्वाभावात् । न च कथं चित्रकूटादिं विहाय विन्ध्यो-पादानमिति वाच्यं तद्भक्ताया निवासतस्तदुक्तं धन्यासि कृतपुण्यासि विष्णुभक्तासि पार्व्वतीति विन्ध्याचलनिवासिनीत्यादौति ध्येयम् । तथा मम मानसे कठिने काठिन्येऽपि निर्जितशारदारविन्दौ अनेनातिकोमलावपि तव चरणौ निधत्स्व निधापयेत्यर्थः ॥ १०५ ॥ (अतःपरं खण्डितम्)

विषयः । शङ्कराचार्य्यकृतानन्दलहरीस्तोत्रस्य श्रीरामचन्द्रपक्षे व्याख्यानम् ।

No. 17. आनन्दलहरीटीका . (हरिभक्तिसुधोदया) By हरिनारायणः. Substance, country-made paper, 14×4 inches. Folia, 37. Lines, 12 on a page. Extent, 1,400 çlokas. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit, District Ḍhākā, Āḍāihājār, Paṇḍita Candrakānta Vidyālaŋkāra. Appearance, old. Prose. Correct.

Beginning. ॐ नमः परमदेवतायै ।
हरिनारायणः श्रीमान् विश्वामित्रकुलोद्भवः ।
तनोत्यानन्दलहरीहरिभक्तिसुधोदयाम् ॥
अथ खलु दुस्तरदुःखसंघातघोरतरसंसारसागरान्तरुद्दाममोहसन्तानप्रबल-वड्वानलज्वालाजालकवलनविकलान् सकललोकानालोक्यात्मतत्त्वज्ञाननि-दानजगदुपादानकारण परदेवतासमाराधनोपाय-मन्त्रयन्त्रध्यानाविधानप्रस-न्नान्तःकरणो भगवान् शङ्कराचार्य्यो विचार्य्यातिरहस्यतन्त्राण्यनेकशो जन्म-मरणाद्यनेकक्लेशरूपामङ्गलरहितां मन्त्रयन्त्रध्यानार्चनभजनप्रकारं प्रकाशयन् भवानीस्तुतिमारभते । शिव इत्यादि । शिवः शक्त्येति शिवोऽविद्या तत्कार्य्योपार्जितजन्ममरणाद्यनेकक्लेशरूपा मङ्गलरहितत्वात् कल्याणरूपः सदाशिवः केवलनिर्गुणं ब्रह्म वा शक्त्या कर्त्तुमकर्त्तुमन्यथा कर्त्तुं शक्त्या त्रिगुणात्मिकया अघटनघटनपटीयस्या प्रकृत्या यदि युक्तः परिष्वक्तो भवति तदा प्रभवितुं प्रभुतां विधातुं शक्तः समर्थो भवति । तथाहीच्छाज्ञान-क्रियात्मकशक्तिसम्बन्धादेव गुणातीतस्यापीश्वरत्वात् सृष्ट्यादिकार्य्ये प्रवृत्ति-रिति भावः । इत्यादि ॥

End. प्रकारान्तरेणापि पुनस्तद्ध्यानमाह पवित्रीकर्त्तुमिति ।
पवित्रीकर्त्तुं नः पशुपतिपराधीनहृदये
दयामित्रैर्नेत्रैररुणधवलश्यामरुचिभिः ।
नदः शोणो गङ्गा तपनतनयेति ध्रुवममुं
त्रयाणां तीर्थानामुपनयसि सम्भेदमनघे ॥
हे पशुपतिपराधीनहृदये महादेवायत्तचित्ते अनघे निष्पापे ध्रुवं निश्चितं नोऽस्मान् पवित्रीकर्त्तुं अरुणधवलश्यामरुचिभी रक्तशुक्लकृष्णकान्तिभिर्नेत्रैः शोणो नदः गङ्गा शुक्ला तपनतनया कालिन्दी च कृष्णा इत्येतन्नामकानां त्रयाणां तीर्थानां अमुं सम्भेदं सङ्गमं उपनयसि प्रापयसि कीदृशैर्नेत्रैर्दया-मित्रैर्दयैव मित्रं येषां तैः ... ...
विष्णुपक्षेऽपि अये इति सम्बोधनं पशुपतिपराधीनहृदिति गङ्गाविशेषणं

अथवा पशुपतिपराधीनहृदये इति समुदितमेव गङ्गाविशेषणं दं कामं ददातीति ददः कृष्णसं कृष्णवर्णत्वात् तत्सादृश्यं वा सतीति ददया यमुना अनघे स्थाने पूर्ववन्निमित्तसप्तमी वा अनघे निष्पापे जने दयामिर्नैरिति वान्वयः शेषं समानमिति ।

Colophon. (अतःपरं खण्डितम्)

विषयः । शङ्कराचार्यकृताया आनन्दलहर्य्याः शक्तिपक्षे विष्णुपक्षे च व्याख्यानम् ।

No. 18. आनन्दलहरीटीका. By श्रीकान्तभट्टः. Substance, country-made paper, 8×3½ inches. Folia, 63. Lines, 11–14 on a page. Extent, 1,520 çlokas. Character, Nāgara. Date, Sm. 1851. Place of deposit, Benares city, Govinda Bhaṭṭa Solāpurkār. Appearance, old. Prose. Correct.

Beginning. श्रीगणेशाय नमः । श्रीगुरुचरणकमलेभ्यो नमः ।
अमलकमलनेत्रा पूर्णशीतांशुवक्त्रा
दनुजमनुजदेवैर्वन्दिता सिद्धसंघैः ।
उदिततरणितेजोमण्डलारक्तकान्ति-
र्दिशतु सकलसिद्धिं सुन्दरी साधकेभ्यः ॥
श्रीरामजीगुरुपदाम्बुजभक्तिपूतः
श्रीकान्तभट्टकरुणात्तसमस्तविद्यः ।
गङ्गाधरेण गुरुणोदितशास्त्रमूर्द्धा
टीकां करोति विबुधः कविराजशर्म्मा ॥ इत्यादि ।

End. हे वाचां जननि वाचां मातर्मदीयाभि र्वाग्भि र्मम वाणीभिस्तवेयं स्तुतिः ।
यतस्त्वं वाचां जननी मम मूढस्यायमभिमानः ॥ • ॥

Colophon. इति श्रीकान्तभट्टविरचितं सौन्दर्य्यलहरीटिप्पनं सम्पूर्णम् ॥ सम्वत् १८५१ ॥

विषयः । शङ्कराचार्य्यकृतानन्दलहर्य्या व्याख्यानम् ।

No. 19. आपस्तम्बसूत्रे गृह्यप्रश्नः. Substance, country-made paper, 10×3 inches. Folia, 12. Lines, 9 on a page. Extent, 756 Sūtras. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit, Benaras city, Govinda Bhaṭṭa Solāpurkār. Appearance, fresh. Prose. Correct.

Beginning. श्रीगणेशाय नमः । अथ कर्म्माण्याचाराद्यानि गृह्यन्त उदगयन-पूर्व्व-पक्षाहः-पुण्याहेषु कार्य्याणि यज्ञोपवीतिना प्रदक्षिणम् । पुरस्तादुदग्वोपक्रमः तथापवर्गः । इत्यादि ।

End. सुहृदः समवेतान्मन्त्रयतः ॥ मद्याभिर्गावो गृह्यन्ते । येन जुहोति तदग्नौ प्रतितप्य । अथ कर्म्माण्याचाराद्यानि गृह्यन्ते । इत्यादि ॥

Colophon. इत्यापस्तम्बसूत्रे गृह्यप्रश्नः समाप्तः ॥ * ॥

विषयः । कृष्णयजुर्व्वेदीयानां गृह्यकर्मकथनम् ।

No. 20. आयप्रकरणम् . Substance, country-made paper, 7 × 2½ inches. Folia, 4. Lines, 9 on a page. Extent, 80 çlokas. Character, Nāgara. Date, ? Place of deposit, Benares city, Govinda Bhaṭṭa Solāpurkār. Appearance, old. Verse. Correct.

Beginning. श्रीगणेशाय नमः । आयप्रकरणम् । दीर्घत्वेन विस्तारं गुणयित्वा वसुभि-
भाजयित्वा शेषं आयः स्यात् । अष्टौ आयाः ।
ध्वजधूमोऽथ सिंहः श्वा वृषभश्च खरो गजः ।
ध्वांक्षश्चैव क्रमोद्भूते रायाष्टकमुदाहृतम् ॥
एतत् फलमुक्तं गर्गेण ॥ इत्यादि ।

End. सेव्यसेवकयोश्चैव गृह-तत्स्वामिनोरपि ।
परस्परं मित्रयोश्च एकनाड़ी प्रशस्यते ॥ इति ।

Colophon. अतःपरं खण्डितम् ।

विषयः । ज्योतिषोक्तशुभाशुभवचनसंग्रहः ॥

No. 21. आह्निककारिका . Substance, country-made paper, 10 × 3½ inches. Folia, 8. Lines, 13 on a page. Extent, 208 çlokas. Character, Nāgara. Date, ? Place of deposit, Benares city, Govinda Bhaṭṭa Solāpurkār. Appearance, tolerable. Prose. Correct.

Beginning. श्रीगणेशाय नमः ।
ब्राह्मे मुहूर्त्ते चोत्थाय चिन्तयेदात्मनो हितम् ।
गुरुं विष्णुं नमस्कृत्य मातापित्रोस्तथैव च ॥

अस्तं गच्छति तिग्मांशौ वध्याधिगत एव यः । (?)
स्वपेत वाग्यतः स्थित्वा समस्तामपि तां निशाम् ॥ इत्यादि ॥

End. महादेवं समाराध्य त्र्यम्बकमहं जपेत् ।
सर्व्वान् कामानवाप्नोति शम्भोस्तस्य प्रसादतः ॥

Colophon. इति शौनकीयत्र्यम्बककल्पः ॥ * ॥

विषयः । सूर्य्योदयमारभ्य अस्तं यावत् विप्राणां नित्यकर्म्मकथनम् ।

No. 22. उत्पलारण्यमाहात्म्यम् . (ब्रह्मसंहितान्तर्गतम्) . Substance, country-made paper, 12 × 5 inches. Folia, 20. Lines, 18 on a page. Extent, 1,200 çlokas. Character, Nāgara. Date, Sm. 1933. Place of deposit, Hātuā Mahārājā's Library. Appearance, new. Verse. Correct.

Beginning. ॐ श्रीगणेशाय नमः । श्रीसरस्वत्यै नमः । श्रीगुरुचरणकमलेभ्यो नमः ।
श्रीगङ्गाभागीरथ्यै नमः ।
कृष्णं कृष्णाग्रजं राधां ललितां ललितेक्षणाम् ।
वन्दे यशोदां गोपीश्च वन्दे मूर्द्ध्ना निरन्तरम् ॥
व्यासं वैयासकिं सूतं शौनकादीन् मुनीश्वरान् ।
गिरिजां गिरिजाकान्तं प्रणमामि सदैव हि ॥

मुनय ऊचुः ।

अरण्यानां नवानां यन्माहात्म्यं गदितं त्वया ।
कुतस्तत्रोत्पलारण्यमाधिक्येन निरूपितम् ॥
अतो येन निदानेन तत् प्रशस्तमभूद् यतः ।
तन्नः कथय सर्व्वज्ञ श्रद्धया समुपस्थितान् ॥
कथामृतं नैव वयं त्वन्मुखाम्भोजनिस्सृतम् ।
कदापि न विरंस्यामः पिबन्तोऽपि मुहुर्मुहुः ॥

सूत उवाच ।

आःकर्णयध्वं तत्सर्व्वं यन्मां पृच्छथ सत्तमाः ।
छिनोमि युष्मत्सन्देहानुमाप्रश्नानुसारतः ॥ इत्यादि ।

End. न चोत्पलानां माहात्म्यं भवान्यै भूतनायकः ।
अवर्णयद् यथेदानीं तद्‌यूयं श्रोतुमर्हथ ॥
यः करोत्यूर्ज्जितां बुद्धिं हृदयस्थः सदा मम ।
तस्मै कृष्णाय महते नमः कारुण्यवार्द्धये ॥
या इमाः कथिता रम्याः कथाः क्षेत्रस्य वेधसः ।
सदैव देवदेवेशस्ताभिः कृष्णः प्रसीदतु ॥

Colophon. इति श्रीब्रह्मसंहितायामुत्पलारण्यमाहात्म्ये पार्व्वतीश्वरसंवादे भवान्याः पञ्चमूर्त्तिकथनं नामैकविंशोऽध्यायः । ॐ तत्सत् । शुभम् । संवत् । १९३३ ।

विषयः । इति श्रीब्रह्मसंहितायामुत्पलारण्यमाहात्म्ये ब्रह्मस्तुतिर्नाम प्रथमोऽध्यायः । इति श्रीब्रह्मसंहितायामुत्पलारण्यमाहात्म्ये द्वितीयोऽध्यायः । इति श्रीब्रह्मसंहितायामुत्पलारण्यमाहात्म्ये ब्रह्मयज्ञवर्णनं नाम तृतीयोऽध्यायः । इति श्रीब्र० सं० उत्पलारण्यमाहात्म्ये वह्नितीर्थवर्णनं नाम चतुर्थोऽध्यायः । इति ब्र० सं० उत्पलारण्यमाहात्म्ये गङ्गावतरणं नाम पञ्चमोऽध्यायः । इति ब्र० सं० उत्पलारण्यमाहात्म्ये ब्रह्मावर्त्तक्षेत्रमाहात्म्यं नाम षष्ठोऽध्यायः । इति ब्रह्मसंहितायामुत्पलारण्यमाहात्म्ये ब्रह्मावर्त्तमहिमा नाम सप्तमोऽध्यायः । इति ब्रह्मसंहितायामुत्पलारण्यमाहात्म्ये ब्रह्मावर्त्तक्षेत्रयात्रावर्णनं नामाष्टमोऽध्यायः । इति ब्रह्मसंहितायामुत्पलारण्यमाहात्म्ये ब्रह्मावर्त्तक्षेत्रयात्रादिफलकथनं नाम नवमोऽध्यायः । इति ब्रह्मसंहितायामुत्पलारण्यमाहात्म्ये ज्ञानतीर्थवर्णनं नाम दशमोऽध्यायः । इति ब्रह्मसंहितायामुत्पलारण्यमाहात्म्ये कपिलेश्वरवर्णनं नामैकादशोऽध्यायः । इति ब्रह्मसंहितायामुत्पलारण्यमाहात्म्ये सीतातीर्थवर्णनं नाम द्वादशोऽध्यायः । इति ब्रह्मसंहितायामुत्पलारण्यमाहात्म्ये लक्ष्मणतीर्थकथनं नाम त्रयोदशोऽध्यायः । इति ब्र० सं० उत्पलारण्यमाहात्म्ये ध्रुवक्षेत्रमाहात्म्यकथनं नाम चतुर्दशोऽध्यायः । इति ब्र० सं० उत्पलारण्यमाहात्म्ये शुकतीर्थमाहात्म्यकथनं नाम पञ्चदशोऽध्यायः । इति ब्र० सं० उत्पलारण्यमाहात्म्ये रामतीर्थवर्णनं नाम षोड़शोऽध्यायः । इति ब्र० सं० उत्पलारण्यमाहात्म्ये दशाश्वमेधतीर्थमाहात्म्यं नाम सप्तदशोऽध्यायः । इति ब्र० सं० उत्पलारण्यमाहात्म्ये गोचरणतीर्थमाहात्म्यं नामाष्टादशोऽध्यायः। इति ब्र० सं० उत्पलारण्यमाहात्म्ये अष्टतीर्थयात्राविधिः नामैकोनविंशोऽध्यायः । इति ब्र० सं० उत्पलारण्यमाहात्म्ये अष्टतीर्थयात्राकथनं नाम विंशोऽध्यायः । इति श्रीब्रह्मसंहितायामुत्पलारण्यमाहात्म्ये पार्व्वतीश्वरसंवादे भवान्याः पञ्चमूर्त्तिकथनं नामैकविंशोऽध्यायः ॥

No. 23. उपसर्गवृत्तिः. By भरतसेनः. Substance, country-made paper, 13 × 3 inches. Folia, 6. Lines, 5 on a page. Extent, 150 çlokas. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit, Dhātrīgrāma, District Bardhamāna, Paṇḍita Ṣaṣṭhīdāsa Bhaṭṭācāryya. Appearance, tolerable. Verse. Correct.

Beginning. श्रीहरिः शरणम् ।

पार्व्वतीशङ्करौ नत्वा बालानामुपकारिका ।

भरतेनोपसर्गाणां वृत्तिः स्वल्पा विधीयते ॥ इत्यादि ॥

End. प्रसिद्धा गदिता ह्यर्थाः शेषा ज्ञेयाः प्रयोगतः ।

Colophon. इति वैद्य-गौराङ्गमल्लिकात्मज-श्रीभरतसेनविरचितोपसर्गवृत्तिः समाप्ता ॥*॥

विषयः। प्रपराद्युपसर्गाणामर्थादिनिरूपणम् ।

No. 24. उपासनविनोदः. Substance, country-made paper, 12½ × 5 inches. Folia, 17. Lines, 13 on a page. Extent, 500 çlokas. Character, Nāgara. Date, ? Place of deposit, District Medinīpura, Candrakoṇā, Bharata Rāmānuja Dāsa. Appearance, tolerable. Prose. Generally correct.

Beginning. श्रीरामचन्द्राय नमः ।

नत्वा रामं परं ब्रह्म सच्चिदानन्दविग्रहम् ।

उपासनविनोदोऽयं क्रियते ज्ञानसिद्धये ॥

इह खलु प्रथमं तावत् स्वाध्यायोऽध्येतव्य इत्यध्यायशब्दवाच्यवेदाक्षरराशे-ग्रंहणं विधीयते । तच्चाध्ययनं किंरूपं कथञ्च कर्त्तव्यमित्यपेक्षायां अष्टवर्षं ब्राह्मणमुपनीतमध्यापयेत् ।

श्रावण्यां प्रोष्ठपद्यां वा उपाकृत्य यथाविधि ।

युक्तश्छन्दांस्यधीयेत मासान् विप्रोऽर्द्धपञ्चमान् ॥

इत्यादि व्रतनियमविशेषोपदेशे ... ... विधीयन्ते ॥ इत्यादि ॥

End. अतो जन्मादिवाक्ये च जगत्कर्त्तृत्वोपादानत्वयोर्ब्रह्मलक्षणतया विवक्षितत्वात् लक्ष्यस्य ब्रह्मपदार्थस्य दुरपह्नवमेवेति । उक्तन्यायेन ब्रह्मशब्दस्य मुख्यार्थः सिद्धः । उक्तञ्च गारुड़े ।

वेदे भूरिप्रयोगाच्च गुणयोगाच्च शार्ङ्गिणि ।

तस्मिन्नेव ब्रह्मशब्दो मुख्यार्थश्च महामुने ॥

यस्मिन् प्रयुज्यमाने तु गुणयोगः सुपुष्कलः ।
तत्रैव मुख्यवृत्तोऽयमन्यत्रेत्युपचारतः ॥ इति ।
ब्रह्मशब्दस्य परमात्मन्येव मुख्यवृत्तिर्नान्यत्रेति ॥

Colophon. (अतःपरं खण्डितम्)

विषयः । अत्र प्रथमं भक्तिस्वरूपनिरूपणम् । ततः श्रीरामोपासनाप्रकरणम् । सविशेष-ब्रह्मनिरूपणम् । अद्वैतनिरूपणञ्च ॥

No. 25. ऋग्वेदप्रातिशाख्यम् . By भगवान् शौनकः . Substance, country-made paper, 8×3 inches. Folia, 51. Lines, 7 on a page. Extent, 710 çlokas. Character, Nāgara. Date, ? Place of deposit, Benares city, Paṇḍita Vāmanācāryya Çāstrī. Appearance, tolerable. Verse. Correct.

Beginning. श्रीगणेशाय नमः । हरिः ॐ ।
परावरे ब्रह्मणि यं सदाऽऽर्षवेदात्मानं वेदनिधिं मुनीन्द्राः ।
तं पद्मगर्भं परमं त्वादिदेवं प्रणम्यर्चां लक्षणमाह शौनकः ॥
माण्डूकेयः संहितां वायुमाह तथाकाशं चास्य माण्डव्य एव ।
समानतामनिलाम्बरे च मत्वागस्त्यो विपरिहारं तदाह ॥ इत्यादि ।

End. अघोष ऊष्मणो घोषात् स्वर्शोऽन्तःस्थाश्च घोषिणः ।
अपूर्व्वं ऊष्मासंयुक्तो मकारो ह्यातिहान्विताम् ॥ (?)
थकारश्च थकारश्च चैतूस्मापूष्मणिन्विता ॥ (?)

Colophon. इति भगवत् शौनकप्रणीत-ऋग्वेदप्रातिशाख्यं समाप्तम् ॥ * ॥

विषयः । वर्णानामुच्चारणस्थाननिरूपणम् । उदात्तादिस्वरभेदेनोच्चारणनिरूपणम् । तेषां गुरुलघुत्वादिकथनम् । ऋग्वेदोक्तप्रयोगसिद्ध्यादिकथनञ्च ॥

No. 26. एवकारविचारः . Substance, country-made paper, 14×2½ inches. Folia, 6. Lines, 8 on a page. Extent, 185 çlokas. Character, Bengali. Date, Sk. 1601. Place of deposit, District Ḍhākā, Dhānakoḍā Paṇḍita Pītāmbara Bhaṭṭāçāryya, Appearance, old. Prose. Generally correct.

Beginning. ॐ नमो गणेशाय । एवकारस्यात्यन्तायोगायोगान्ययोगानाञ्च प्रत्येकं व्यवच्छेदोऽर्थः । इत्यादि ।

End. न तु तद्भिन्नेष्टान्यस्वरूपसम्बन्धावच्छिन्नाधिकरणतासम्बन्धेन इति न काप्यनुपपत्तिरिति ॥

Colophon. इति एवकारविचारः समाप्तः ॥ श्रीहरिः ।
इन्दुविन्दुरसेन्दब्दे शुचौ भार्गववासरे ।
स्वार्थं श्रीकृष्णदेवो हि अलिखत् पुस्तकं लिपि ॥

विषयः । एवकारस्य विचारमुखेन व्याख्यानम् ।

No. 27. कतिपयकारकव्याख्यानम् . By विद्यासागरः . Substance, country-made paper, 17 × 4 inches. Folia, 57. Lines, 9 on a page. Extent, 3,000 çlokas. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit, District Ḍhākā, Medinīmaṇḍala, Paṇḍita Vāmanadāsa Vidyāratna. Appearance, tolerable. Prose. Generally correct.

Beginning. ॐ नमो गणेशाय । समासघटकपदोपस्थाप्येन समासाघटकपदार्थस्य नान्वयः । आकाङ्क्षाविरहात् । इत्यादि ।

End. प्रकृतविभक्तेरपादानाश्रितत्वाभावेनाव्यवहितस्वीयक्रमस्यैवोचितत्वात् ननु देवदत्तसंप्रदादि । ... ...

Colophon. इति श्रीविद्यासागरकृतायां दुर्गटीकाहत्तौ कतिपयकारकव्याख्यानं सम्पूर्णम् ॥

विषयः । दुर्गसिंहकृतवृत्तेः कारकपादस्य व्याख्यानम् ।

No. 28. कविप्रिया . By वामनमिश्रः . Substance, country-made paper, 12 × 3 inches. Folia, 52. Lines, 6 on a page. Extent, 1,000 çlokas. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit, Kājoḍā grāma, Post Office Aṇḍāl, Akhilanātha Nāyek. Appearance, tolerable. Prose. Generally correct.

Beginning. ॐ नमो गणेशाय ।
प्रणम्य परमं ज्योतिर्वामनेन कविप्रिया ।
काव्यालङ्कारसूत्राणां तेषां वृत्तिर्विधीयते ॥
काव्यं ग्राह्यमलङ्कारात् । काव्यं खलु ग्राह्यमुपादेयं भवत्यलङ्कारात् । काव्यशब्दोऽयं गुणालङ्कारसंस्कृतयोः शब्दार्थयोर्वर्त्तते । इत्यादि ।

End. कुथेन नागेन्द्रमिवेन्द्रवाहनमित्यत्र इन्द्रवाहनशब्दे वाहनमाहितादिति णत्वं न भवति स्वस्वामिभावं विवक्षितं तेनेन्द्रवाहनमिति ।
सदसन्तो मया शब्दा विविच्याल्पेन दर्शिताः ।
अनयैव दिशा कार्य्यं शेषाणामप्यवेक्षणम् ॥

Colophon. इति वामनमिश्रविरचिता कविप्रिया समाप्ता ॥ ० ॥

विषय: । प्रथमाधिकरणे, — १ माध्याये प्रयोजनस्थाननिरूपणम् । २ याध्याये अधिकारिचिन्तारीतिनिरूपणम् । ३ याध्याये काव्यशरीरादिनिरूपणञ्च । द्वितीयाधिकरणे, — १ माध्याये दोषनिरूपणम् । २ याध्याये वाक्यार्थदोषदर्शनञ्च । तृतीयाधिकरणे, — गुणादिविवेचनम् । चतुर्थाधिकरणे, — १ माध्याये शब्दालङ्कारविचारः । २ याध्याये उपमाविचारः । ततः अलङ्कारविवेचनञ्च । पञ्चमाधिकरणे, — १ माध्याये प्रयोगादिनिरूपणम् । २ याध्याये शब्दशुद्ध्यादिनिरूपणञ्चेति ॥

No. 29. **काण्डानुक्रमणिकाविवरणम् .** Substance, country-made paper, 8 × 3 inches. Folia, 11. Lines, 12 on a page. Extent, 258 çlokas. Character, Nāgara. Date, ? Place of deposit, Benares City, Govinda Bhaṭṭa Solāpurkār. Appearance, fresh. Prose. Correct.

Beginning. श्रीगणेशाय नमः । अथ काण्डानुक्रमो विस्तरतो व्याख्यायते अथ काण्डानुक्रम इत्यादि काण्डशेषान् यथा काण्डं विदध्यात्तु विचक्षण इति वचनात् काण्डशेषसंयुक्तानि पुरोडाशीयादीनि क्रमेण निर्दिश्यन्ते ॥ इत्यादि ।

End. यः वेदवित् यजुर्वेदं पठन् एतान् उक्तान् ऋषीन् वेद जानाति सः ऋषीणां सायुज्यं ब्रह्मणः सालोक्यं एति प्राप्नोति इत्यर्थः ॥

Colophon. इति काण्डानुक्रमणिकाविवरणे चतुर्थोऽध्यायः ॥ * ॥

विषय: । काण्डानुक्रमणिकाव्याख्या ।

No. 30. **कातन्त्रपरिशिष्टटीका .** By **गोविन्दपण्डितः .** Substance, palm-leaf, 13 × 1 inches. Folia, 94. Lines, 3 on a page. Extent, 1,150 çlokas. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit, District Ḍhākā, Āḍāihāzār, Paṇḍita Candrakānta Vidyālaṃkāra. Appearance, old. Prose. Correct.

Beginning. ॐ नमो गणेशाय।

शिष्टाचारपरिप्राप्तं प्रारब्धविघ्ननाशकम् हरिनमस्कारं कुर्व्वन् शिष्यशिक्षार्थमादौ निबध्नाति संसारेति। अस्यार्थः हरिं नत्वा कातन्त्रपरिशिष्टं ब्रूमः॥ परिशिष्टं यदुक्तादिसुपचारान्तन्तद्विधायकं सूत्रमिति यथा कृतिना न कृताः कृत इति कृतत्वे न कृतमित्यर्थः। संसारतिमिरमिहिरमिति विशेषणेन नमस्कारोपयुक्तत्वं दर्शितम्। नमस्यत्वं प्रतिपादयति महेशमिति तथाहि सर्व्वनियोजकत्वमिति संसारोत्कृष्टत्वेन नमस्यत्वमिति। इत्यादि।

End. तच्छब्देन प्रकृतं कर्म्म उच्यते तस्य प्रत्ययस्तत्प्रत्ययः असङ्गतमिति न विद्यते संज्ञा यस्येति विग्रहः। ननु कथमेतदुपपन्नं मासादीनामपि कालादिसंज्ञायाः सत्त्वात् नैवमित्याहापादानादिसंज्ञानामविषय इति प्रस्तुतत्वादिति भावः कालादिशब्देन कियन्तोऽभिधीयन्ते इति विशिष्टप्रतिपत्तिश्चित्तये श्लोकेन कालादिकं प्रतिपादयति कालस्येति कालस्य कालशब्दवाच्यस्येत्यर्थः कालभेदानां मासपक्षादीनां अध्वमानस्य क्रोशादेः अपादानादेरविषय इति परत्र निगदितं कथमिदानीं तद्विधायाधिकरणे दर्शितमित्याह अधिकरणविधिरयमित्यादि यत्र स्वपदेन सह कालादेः सम्बन्धत्वेनोपस्थितिस्तत्रैवायं विधिः। औत्यस्येति किमिति रात्रावापानं पठतीति पाठोऽप्यत्र एव अधिकरणसंज्ञाविषयत्वेन कर्म्मत्वं सिद्धमिति दुर्गमतस्तोकारेऽप्यदोषात् तदयुक्तमित्याह इत्येत्यादि कर्म्मणि विधेयः ... ...।

Colophon. इति गोविन्दपण्डितविरचितकातन्त्रपरिशिष्टे सन्धिप्रकरणम्॥

No. 31. कात्यायनीतन्त्रम्. Substance, country-made paper, $10 \times 4\frac{1}{2}$ inches. Folia, 18. Lines, 9 on a page. Extent, 588 çlokas. Character, Nāgara. Date, ? Place of deposit, Benares City, Govinda Bhaṭṭa Solāpurkār. Appearance, fresh. Verse. Correct.

Beginning. श्री पार्व्वत्युवाच।

हे देव जगदानन्द सृष्टिस्थित्यन्तकारक।
त्वयोक्ताखिलतन्त्रेषु देवी कात्यायनी पुरा॥
कात्यायनीति विख्याता सा कथं तद्वद प्रभो॥ इत्यादि॥

End. श्रीशिव उवाच ।

इति ते कथितं देवि संक्षेपेण यथायतः ।

महादुर्गा-जगद्धात्री-विद्योत्पत्तिं सुदुर्लभाम् ॥

Colophon. इति कात्यायनीतन्त्रेऽष्टसप्ततिः पटलः ।

विषयः । कात्यायन्युत्पत्तिकथनम् । तस्याः पूजादिकथनञ्च । महादुर्गाजगद्धात्र्युत्पत्ति-कथनम् । तस्याः पूजादिकथनञ्च ।

No. 32. कापिलसूत्रवृत्तिः . (संक्षिप्ता) Substance, country-made paper, 8 × 3 inches. Folia, 9. Lines, 7 on a page. Extent, 126 çlokas. Character, Nāgara. Date, ? Place of deposit, Benares City, Govinda Bhaṭṭa Solāpurkār. Appearance, tolerable. Prose. Correct.

Beginning. श्रीगणेशाय नमः ।

यद्वाग्विभूतिरखिलाखिलतत्त्वजाता

नानार्थतत्त्वममलं परिबोधयन्ती ।

श्रेयः करोति जगतां भगवन्तमाद्यं

तं श्रीमहर्षिकपिलं प्रभुमानतोऽस्मि ॥ इत्यादि ।

End. इत्येवं परिसूत्रयन्मतिमते मोक्षापवं कापिलम् ।

सूत्राणाममलं द्विकद्वयमिदं जीयाच्चिरं चेतसि ॥

Colophon. इति संक्षिप्तसांख्यशास्त्रे कापिलसूत्रवृत्तिः समाप्ता ॥ ० ॥

विषयः । सांख्यसूत्रस्य संक्षेपेण व्याख्यानम् ।

No. 33. कामाख्यातीर्थविधिः. Substance, country-made paper, 14 × 2½ inches. Folia, 9. Lines, 6 on a page. Extent, 200 çlokas. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit, District Ḍhākā, Roāil, Bābu Yogīndramohana Rāya. Appearance, tolerable. Prose and Verse. Generally correct.

Beginning. ॐ नमः कामाख्यायै । अथ कामाख्यातीर्थविधिः । तत्र पथक्रमः ।

पूर्व्वे तु धनकामः स्यात् राज्यकामस्तु पश्चिमे ।

उत्तरे मुक्तिकामस्तु ऐशान्ये रिपुनाशनम् ॥ इत्यादि ।

End. तस्याः स्पर्शमात्रेण पुन इति कामाख्यासंक्षेपपूजा अत्र पीठस्थानानि लिख्यन्ते ॥ ० ॥

Colophon. लिपिरियं आषाढ़स्य त्रिंशद्दिवसीया ॥ • ॥

विषय: । कामाख्यापूजाप्रयोगादिः ।

No. 34. कारकचक्रटीका. Substance, country-made paper, 13 × 3 inches. Folia, 18. Lines, 10 on a page. Extent, 950 çlokas. Character, Bengali. Date, Sk. 1746. Place of deposit, District Vā̃kuḍā, Post Office Sālatāḍā, Vākule, Paṇḍita Caṇḍicaraṇa Cattopādhyāya. Appearance, fresh. Prose. Generally correct.

Beginning. श्रीराधाकृष्णाभ्यां नमः । क्रियानिमित्तत्वमिति क्रिया धात्वर्थः तन्निमित्त तत्प्रयोजकं ग्रामं गच्छति इत्यादौ गमधात्वर्थः । इत्यादि ।

End. इत्यत आह नौकापदश्चेति । ननु काष्ठलौहप्रचयरूपा मानश्चारम्भ-कारम्भ (?) इत्यत आह नौकाया इति ॥ * ॥

Colophon. समाप्तेयं कारकचक्रटीका । शकाब्दाः १७४६ ।

विषय: । कारकचक्रस्य व्याख्यानम् ।

No 35. काव्यकौमुदी. By रत्नभूषणः. Substance, country-made paper, 16 × 3 inches. Folia, 130. Lines, 7 on a page. Extent 3,200 çlokas. Character, Bengali. Date, Sk. 1731. Place of deposit, District Barisāl Mānapāçā, Paṇḍita Govindacandra Çiromaṇi. Appearance, tolerable. Prose and verse. Correct.

Beginning. नमो गणेशाय ।

विदधात्यपूर्व्वमखिलं पुष्णाति स्वेच्छयाथ संहरति ।
ब्रह्माच्युतहरजयिनी जयति कवेर्भारती देवी ॥
स्वरूपमिति शब्दानां तदर्थश्च निगद्यते ।
प्रागेव बालबोधार्थं ततः काव्यं निरूप्यते ॥
श्रीरत्नभूषणेनैषा तथापि च यथामति ।
विविच्य शब्दानर्थादीन् क्रियते काव्यकौमुदी ॥ इत्यादि ।

End. दोषाणामेवमन्येषामौचित्येन क्वचिद्बुधैः ।
अदोषता गुणत्वञ्चानुभयत्वञ्च गम्यताम् ॥

अनुभयत्वं दोषगुणाभाववत्त्वं ... ... ।
ग्रन्थेऽत्र काव्यकौमुद्यां विदन्तु सुधियः सुखम् ॥ ० ॥

Colophon. इति वैद्य-श्रीयुतरत्नभूषणकृतायां काव्यकौमुद्यां दोषनिर्णयो नाम दशमः परिच्छेदः । शाके सोमकृशानुशैलशशिनि लङ्के गते कार्म्मुके ॥ * ॥

विषयः । १ म परिच्छेदे नामकाण्डम् । २ य परि॰ लिङ्गादिनिरूपणम् । ३ य परि॰ धातुप्रत्ययादिकथनम् । ४ र्थ परि॰ काव्यस्य प्रयोजन-कारण-स्वरूपादिनिरूपणम् । ५ म परि॰ ध्वनिनिर्णयः । ६ ष्ठ परि॰ गुणीभूतव्यङ्गशब्दार्थचित्रनिर्णयः । ७ म परि॰ गुणविवेकः । ८ म परि॰ अलङ्कारनिर्णयः । ९ म परि॰ अर्थालङ्कारविवेकः । १० म परि॰ दोषनिर्णयश्चेति ॥

No. 36. काशीकल्पलतिका. Substance, country-made paper, 16×4 inches. Folia, 20. Lines, 6 on a page. Extent, 450 çlokas. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit, Gā̃ḍuriā, District Barisāl, Paṇḍita Durgācaraṇa Nyāyaratna. Appearance, tolerable. Prose and verse. Generally correct.

Beginning. ॐ नमः काश्यै ।
देवान्न प्रणमामि चन्त न च यत्ते मुक्तिदानक्षमाः
ज्ञानाधीनतया ह्यतस्य विदुषां कीटादिकानामपि ।
तत्त्वज्ञानकरं कलौ जड़मतिः वन्दे न षड्दर्शनं
श्रीकाशीं प्रणमामि यान्तसमये निर्व्वाणमुक्तिप्रदा ॥ इत्यादि ।

End. शेषो न दृष्टः ।

विषयः । काशीस्तवादिकथनं तन्माहात्म्यकथनञ्च ।

No. 37. कुलपूजनचन्द्रिका. By चन्द्रशेखरशर्म्मा. Substance country-made paper, 14×3 inches. Folia, 12. Lines, 6 on a page. Extent, 250 çlokas. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit, District Ḍhākā, Vikramapura, Vidgā̃, Paṇḍita Ānandacandra Vidyālaṇkāra. Appearance, tolerable. Verse. Correct.

Beginning. ॐ नमो गणेशाय ।
नत्वा गुरुपदद्वन्द्वं चन्द्रशेखरशर्म्मणा ।
क्रियते कौलिकप्रीत्यै कुलपूजनचन्द्रिका ॥

अन्यत्र केषामधिकार इति जिज्ञासायां काली्यामले भैरवं प्रति देवीवाक्यं।
सर्व्वेषामधिकारोऽत्र नैव कार्य्या विचारणा ।
सत्यं सत्यं पुनः सत्यं सत्यं सत्यं न संशयः ॥ इत्यादि ।

End. न्युब्जीकृत्य ततः पात्रं पुष्पं तत्र क्षिपेद्बुधः ॥

Colophon. अतःपरं खण्डितम् ।

विषयः । कौलिकानां पूजाविध्यादिः ।

No. 38. कृतार्थमाधवः. By राममाणिक्यकविराजः. Substance, palm-leaf, 13 × 1½ inches. Folia, 36. Lines, 3 on a page. Extent, 650 çlokas. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit, District Ḍhākā, Mattagrāma, Bābu Amṛtānanda Kavirāja. Appearance, tolerable. Prose. Generally correct.

Beginning. ॐ नमो गणेशाय ।
सृष्टा सृष्टिविधौ कृता निरुपमा नैपुण्यसीमेव या
सा श्रेयांसि सुलोचना दिशतु वो गोपात्मजानां वरा इत्यादि ।

End. माध । निश्वस्य । सर्व्वे गता अहमपि गन्धिन्यालये गच्छामीति निष्क्रान्तः।

Colophon. इति निष्क्रान्ताः सर्व्वे । तृतीयोऽङ्कः । अतःपरं खण्डितम् ।

विषयः । माधवसुलोचनोपाख्यानात्मकं नाटकम् ।

No. 39. कृत्यादविवरणम् (सारावलीयम्). By रघुवीरवन्द्योपाध्यायः. Substance, country-made paper, 15½ × 3 inches. Folia, 51. Lines, 6 on a page, Extent, 1,100 çlokas. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit, District Huglī, Khānākul, Kṛṣṇanagara, Paṇḍita Pūrṇacandra Tarkavāgīça. Appearance, old. Prose. Correct.

Beginning. श्रीरामः ।
अनाथनाथं रघुनाथमद्वयं चैतन्यमानन्दमनादिमादरात् ।
प्रणम्य टीका रघुवीरशर्म्मणा कृता कृतः कोविदमोदहृदये ॥
अथ नामपदसाधनमारभते तद्धि प्रथमादिसप्तविभक्त्यधीनं सा च विभक्ति-र्नामोत्तरविधेया प्रायो नाम-कृत्प्रत्ययाधीनसाधनमिति नामोत्तरविहितात् तद्धितादपि प्राक् नामोत्पादककृत्प्रत्ययविधायकं पादमातनुते तत्र च

शब्दशानयोर्द्दशलकारेषु पुरस्कृतलङ्धर्म्मातिदेशश्लिश्चयविधेयत्वाच्च तत्-स्त्रमादौ विदधाति । लट्ट । धातोः कृत्पर्य्यन्तमधिकार इति धातोरिति व्याख्यातम् । इत्यादि ।

End. एवं प्रकृतिप्रत्ययागमादिभिरन्यानि साधनीयानि । तथाचोक्तमाचार्य्यैः । वर्णागमो वर्णविपर्य्ययश्च द्वौ चापरौ वर्णविकारनाशौ ॥

Colophon. इति श्रीरघुवीरवन्द्योपाध्यायकृतौ सारावल्यां तृतीयकृत्पादविवरणं समाप्तम् ।

विषयः । नारायणकृतसारावलीव्याकरणान्तर्गतकृदन्तपादस्य व्याख्यानम् ।

No. 40. कृदन्तटीका. By वंशीवदनः. Substance, country-made paper, 17 × 3 inches. Folia, 29. Lines, 7 on a page. Extent, 900 çlokas. Character, Bengali. Date, Sana 1270. Place of deposit, Kājoḍā, Post Office Aṇḍāl, Paṇḍita Yādu Bhaṭṭācāryya. Appearance, tolerable. Prose. Correct.

Beginning. ॐ नमः शिवाय ।

श्रीरामं जलदश्यामं जितकामं तनुश्रिया ।

रत्नसिंहासनासीनं ज्ञानमुद्राकरं भजे ॥

लट् ॥ तिङ्प्रत्ययानन्तरं कृत्प्रत्ययविधानं इति तिङ्धर्म्मिप्रत्ययद्वयमाह ।

इत्यादि ।

End. कृत्वादिति स्वभावेत्यादि इहदित्यादौ यथा तुक् तद्व्याख्यातमेव ॥

श्रीवंशीवदनं विशिष्टविनयं विद्वज्जनप्रीणनं

स्रुते रायमती सती मतिमती श्रीमान् विशिष्टः स्वः यत् । (?)

व्याकारे क्रमदीश्वरेण चरिते श्रीनन्दिना शोधिते

गोयीचन्द्रकृते तु तद्विरचिते पादस्तृतीयो गतः ॥ ० ॥

Colophon. इति कृदन्तटिप्पनी समाप्ता । सन १२७० साल ।

विषयः । संक्षिप्तसारीयकृदन्तपादस्य व्याख्यानम् ।

No. 41. कृष्णकेलीनामकाव्यम्. By कृष्णमोहनः. Substance, country-made paper, 14×2 inches. Folia, 45. Lines, 4 on a page. Extent, 550 çlokas. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit, District Ḍhākā, Post Office Roāil Raghunāthapura, Paṇḍita Ramaṇīmohana Smṛtiratna. Appearance, tolerable. Verse. Generally correct.

Beginning. ॐ नमो गणेशाय ।
अनन्तब्रह्माण्डं भ्रमति सदकाण्डं तनुवरां
विलेयस्याधारस्त्वणुपरिमितं मानसमहो ।
जगद्व्यं मायागुणत इति सोऽपि प्रयमितो
मजीकः प्रेमाब्धेरवतु गुणसुब्धेः स निखिलम् ॥ इत्यादि ।

End. काण्डं नीतिशतं तथाब्दतशतं स्रोतसजां यष्टिका
पूर्व्वं चाष्यब्दतोदयन्तु चतुरो हस्तादिकं संप्रहान् ।

Colophon. इति श्रीकृष्णमोहनकृतश्रीकृष्णकेलिनामकाव्ये सप्तमः सर्गः । समाप्तश्चायं ग्रन्थः ॥ • ॥

विषयः । कृष्णलीलावर्णनम् ।

No. 42. कृष्णाभिषेकविधिः. Substance, country-made paper, 12×3 inches. Folia, 6. Lines, 7 on a page. Extent, 110 çlokas. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit, District Bardhamāna, Post Office Caukidāṅgā, Nandigrāma, Rājapura, Paṇḍita Aṭalavihāri Bhaṭṭācāryya. Appearance, old. Prose. Generally incorrect.

Beginning. ॐ श्रीदुर्गा । अथ कृष्णाभिषेकविधिः । स्नातः शुचिः कृतनित्यक्रियः कुशहस्ताचाम्य आसनशुद्ध्यादिकं विधाय । इत्यादि ।

End. इति पुरुषसूक्तेन मन्त्रेण षोड़शकलसस्नानम् । ततस्तद्दलं परिवर्त्य गटहमानीय षोड़शोपचारैः पञ्चोपचारैर्वा पूजयेत् ।

Colophon. इति कृष्णाभिषेकविधिः ॥ * ॥

विषयः । श्रीकृष्णस्याभिषेकविधिस्तत्प्रयोगादिश्च ।

No 43. कौलगजमर्दनम्. By श्रीकृष्णानन्दाचलः. Substance, country-made paper, 11 x 5 inches. Folia, 29. Lines, 9 on a page. Extent, 600 çlokas. Character, Nāgara. Date, Sм. 1941. Place of deposit, Hātuā Mahārājā's Library. Appearance, new. Verse. Correct.

Beginning. गणपतये नमः ।

नत्वा श्रीगणनाथपादकमलं प्रत्यूहकक्षानलं
मार्त्तण्डं भव मे स्वपादयुगलं देव्यङ्घ्रिपद्माचलम् । (?)
लब्धं यत्पदसेवनेन सकलं वेदान्तवाचां फलं
तं कैलासपदादिसञ्ज्ञमचलं संस्मृत्य लब्ध्वा बलम् ॥
विप्राणां रक्षणार्थाय विदुषां तोषहेतवे ।
स्मृत्यागमादिभिः कुर्व्वे दुष्कौलगजमर्द्दनम् ॥ इत्यादि ।

End. येषां बुद्धिस्तु नो धर्म्मे यथेष्टं सञ्चरन्ति ते ।
यथेष्टाचारतस्तेषां नो वृद्धिर्न च वै क्षतिः ॥
रन्ध्रचन्द्राङ्कचन्द्रेऽब्दे भावाख्ये विक्रमाङ्कुते ।
आषाढ़ासितपक्षत्यां काशिकायामिदं कृतम् ॥

Colophon. इति श्रीमत्परमहंसपरिव्राजकाचार्य्य-श्रीमत्कैलासाचलयतिवर्य्यशिष्य-श्रीकृष्णानन्दाचलनिर्मितं कौलगजमर्द्दनं समाप्तम् । सम्वत् १९४१ ।

विषयः । तान्त्रिकसम्प्रदायमतविरुद्धमतस्थापनम् ।

No. 44. क्त्वावादः. Substance, country-made paper, 18 x 4 inches. Folia, 2. Lines, 8 on a page. Extent, 64 çlokas. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit, District Barisāl, Gāḍuriā, Paṇḍita Durgācaraṇa Nyāyaratna. Appearance, tolerable. Prose. Correct.

Beginning. ॐ नमो भगवते वासुदेवाय ।
क्त्वाप्रत्ययस्य लाघवात् प्रागभावे शक्तिः ॥ इत्यादि ।

End. असङ्कोचेनैवोपपत्तौ सङ्कोचस्यान्याय्यत्वात् इति समासः ॥

Colophon. इति क्त्वावादः समाप्तः ॥

विषयः । क्त्वाप्रत्ययस्य विचारः ।

No. 45. क्रमकौमुदी. By धनञ्जयः. Substance, palm-leaf, 14 × 1½ inches. Folia, 29. Lines, 3 on a page. Extent, 500 çlokas. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit, District Rājasāhī, Baidyabelghariyā, Bābu Çaçibhūṣaṇa Cakravarttī. Appearance, old. Verse. Incorrect.

Beginning. नमः शिवाय ।

विबुधमुनिफणीन्द्रश्रीदश्रीमन्तिनीना-

सुरसि शुभगसम्पन्ने पल्लायोद्यतानाम् ।

गलविलसदहीन्द्रस्फुल्लनेत्राग्निवेद्यः

स्मितमवतु पुरारेः प्रच्छदश्चन्द्रमूर्त्तेः ॥

... ...

... ...

व्युत्पत्त्योः क्रमकौमुदीं प्रतिपदव्याप्तोद्धृत्यै सुख-

प्रज्ञप्तै च धनञ्जयः प्रतनुते सन्तोऽनुगृह्णन्त्विमाम् ॥

येऽङ्गाद्यो धातुसम्बन्धास्तेऽनुबन्धाः प्रकीर्त्तिताः ।

क्वाप्यवर्णः प्रयुक्तोऽत्र सुखोच्चारणसिद्धये ।

भू सत्तायां तथोत्पत्तौ चितौ संज्ञानके तथा ॥ इत्यादि ।

End. भूचुराद्योर्निविष्टाः स्युर्येऽन्येऽनुक्तास्तु धातवः ।

तयोर्व्युत्करणाभावाद्धमाप्नसमुच्चये ॥

Colophon. नानामतानुबन्धेयं धनञ्जयविनिर्म्मिता ।

(?) धराब्धा १०० शाकेषु समाप्ता क्रियाकौमुदी ॥ • ॥ श्रीहरये नमः ॥

विषयः । भुवाद्यदाद्यादिधात्वर्थानां निरूपणम् ।

No. 46. गङ्गालहरीटीका. By सदाशिवभट्टः. Substance, country-made paper, 12 × 5 inches. Folia, 20. Lines, 16 on a page. Extent, 912 çlokas. Character, Nāgara. Date, ? Place of deposit, Benares City, Govinda Bhaṭṭa Solāpurkār. Appearance, tolerable. Prose. Correct.

Beginning. श्रीगणेशाय नमः । ॐ नमो गङ्गादेव्यै ॥

पितुः स्कन्धे स्थित्वा विमलसुकुराल्लोकनधिया

स्थितांशुं व्याकर्षन्नभिमयविदूनेन मनसा ।

विधुं हित्वा वह्निं सरसमथिबुद्ध्या गिरिभुवा
प्रभं भीतो नीतो दिशतु बहु वः शम्भुतनयः ॥ इत्यादि ।

End. इमां पीयूषलहरीं जगन्नाथेन निर्म्मिताम् ।
यः पठेत् तस्य सर्व्वत्र जायन्ते सर्व्वसम्पदः ॥
स्वकाव्यपठनफलमाह इमामिति पीयूषस्य अमृतस्य लहरीं तां यथा इत्यादि ॥

Colophon. शाके कीलकसंज्ञके न्दसुखके सन्मासके चैत्रके
वारे भार्गवके तिथौ करणके सर्पस्य सन्मालके ।
मूले भे विबुधौघचित्तसुखदा टीका समाप्ता नरा-
स्तेषां पातु समस्तपापहरणी गङ्गा महेशाङ्गगा ॥
नारायणो यस्य पितामहोऽभून्माणीकभट्टस्य पिता यदीयः ।
गोपी यदीया जननी सुशीला टीका कृता तेन सदाशिवेन ॥
इति सदाशिवविरचिता जगन्नाथनिर्मितगङ्गालहर्य्यां व्याख्या समाप्ता ॥

विषयः । गङ्गालहरीनामकस्य जगन्नाथकृतस्य स्तोत्रस्य व्याख्या ।

No. 47. गणपाठः. By भरतसेनः. Substance, country-made paper, 10 × 3½ inches. Folia, 17. Lines, 7 on a page. Extent, 500 çlokas. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit, District Bardhamāna Dhātrīgrāma, Paṇḍita Ṣaṣṭhidāsa Bhaṭṭācāryya. Appearance, tolerable. Verse. Generally correct.

Beginning. श्रीहरिः शरणं ।
स्मरहन्ता तन्वकान्तः सम्पदलीनोऽपि सम्पदान्दाता ।
पीतविषो जितमृत्युश्चित्रचरित्रो हरो जयति ॥
समेतः कतिचिद्धातून् गृहीतानादिना तथा ।
नद्यादींश्च सुपद्येन ब्रवीति भरतो भिषक् ॥ इत्यादि ।

End. देवत्रा वन्दे देवं वन्दे देवत्रा भक्तिरस्तु देवे भक्तिरस्तु ॥ देवादिः ॥

Colophon. इति वैद्य–हरिहरखानवंशसम्भूत–गौराङ्गमल्लिकात्मज–श्रीभरतसेनकृतगण-पाठः समाप्तः ॥ * ॥

विषयः । मुग्धबोधमतेन धात्वर्थादिनिरूपणम् ।

No. 48. **गणेशपञ्चाङ्गम्.** Substance, country-made paper, 7×4 inches. Folia, 85. Lines, 5 on a page. Extent, 400 çlokas. Character, Nāgara. Date, ? Place of deposit, Mahārajā's Library, Hātuā. Appearance, new. Verse. Correct.

Beginning. ॐ श्रीगणेशाय नमः ।

ॐ श्रीभैरव उवाच । (?) देव्युवाच ।

ॐ भगवन् भूतभव्येश कुलधर्म्मप्रकाशक ।

कुलेश श्रोतुमिच्छामि तन्त्रस्यास्योत्तराईकम् ॥

श्रीभैरव उवाच ।

अधुना देवि कौलेशि कौलिकानां हितेच्छया ।

तन्त्रोत्तरार्द्धं वक्ष्यामि ... ... ॥

गणेशस्य च पञ्चाङ्गं ... ... ।

... ... ॥

देवि वक्ष्ये रहस्यं ते प्रश्नोत्तरमिमं महत् ।

अवक्तव्यमभक्तेभ्यो भक्तेभ्यो मुक्तिसाधनम् ॥ इत्यादि ।

End. पञ्चाङ्गञ्च गणेशस्य रहस्यं मम पार्व्वति ।

विना शिष्याय नो दद्यात् साधकाय विना तथा ॥

पटलं पद्धति ... ... मन्त्रनामसहस्रकम् ।

स्तोत्रं पञ्चाङ्गमनिशं गोपनीयं स्वयोनिवत् ॥

Colophon. इति श्रीदेवीरहस्ये महागणपतिस्तोत्राख्यानं नाम शताधिकत्रिंशः पटलः ।

विषयः । श्रीमहागणपतेर्देवीरहस्यान्तर्गत-पूजापद्धति-सहस्रनाम-कवच-स्तोत्रात्मकपञ्चाङ्गस्य कथनम् ॥

No. 49. **गयामाहात्म्यम्. (वायुपुराणीयम्).** Substance, country-made paper, 11×6 inches. Folia, 25. Lines, 12 on a page. Extent, 500 çlokas. Character, Nāgara. Date, Sm. 1932. Place of deposit, Mahārājā's Library, Hātuā. Appearance, new. Verse. Correct.

Beginning. श्रीगणेशाय नमः ।

सूत उवाच ।

सनकाद्यैर्महाभागैर्देवर्षिः सह नारदः ।

सनत्कुमारं पप्रच्छ प्रणम्य विधिपूर्व्वकम् ॥

नारद उवाच ।
सनत्कुमार मे ब्रूहि तीर्थं तीर्थोत्तमोत्तमम् ।
तारकं सर्व्वभूतानां पठतां शृखतां तथा ॥
सनत्कुमार उवाच ।
वक्ष्ये तीर्थवरं पुण्यं श्राद्धादौ सर्व्वतारकम् ।
गयातीर्थं सर्व्वदेशे तीर्थेभ्योऽप्यधिकं शृणु ॥ इत्यादि ।

End. उपाख्यानमिदं पुण्यं गृहे तिष्ठति पुस्तकम् ।
सर्पाग्निचौरजनितं भयं तत्र न विद्यते ॥
पठेद्वा पाठयेद्वापि पूजयेद्वापि पुस्तकम् ।
तस्य गेहे स्थिरा लक्ष्मीः सुप्रसन्ना भविष्यति ॥
सूत उवाच ।
सनत्कुमारो मुनिपुङ्गवाय
पुण्यां कथां तत्र निवेद्य भक्त्या ।
स्वमाश्रमं पुण्यवनैरुपेतं
विसृज्य सम्प्रीतगुरुं जगाम ॥

Colophon. इति श्रीवायुपुराणे श्वेतवराहकल्पे गयामाहात्म्येऽष्टमोऽध्यायः । श्रीरामो-जयतितरां । सम्बत् १९१९ चैत्र कृष्ण अमावास्यायामिदं पुस्तकं सम्पूर्णम् ॥

विषयः । वायुपुराणान्तर्गतम् गयातीर्थस्य माहात्म्यम् ।

No. 50. गर्गसंहिता. Substance, country-made paper, 13 × 6 inches. Folia, 302. Lines, 11 on a page. Extent, 5,600 çlokas. Character, Nāgara. Date, Sм. 1931. Place of deposit, Mahārājā's Library, Hātuā. Appearance, fresh. Verse. Generally correct.

Beginning. श्रीगणेशाय नमः ।
ॐ नमो भगवते तुभ्यं वासुदेवाय साक्षिणे ।
प्रद्युम्नायानिरुद्धाय नमः सङ्कर्षणाय च ॥
श्रीगर्ग उवाच ।
इत्थं श्रीकृष्णचरितं मया ते कथितं मुने ।
चतुःपदार्थदं नृणां किं भूयः श्रोतुमिच्छसि ॥

श्रीशौनक उवाच ।

बहुलाश्वो मैथिलेन्द्रः श्रीकृष्णोऽष्टहरिप्रियः ।

किं पप्रच्छाथ देवर्षिं तन्मे ब्रूहि तपोधन ॥ इत्यादि ।

End. नवसर्गविसर्गाढ्यां स्वर्गभृद्गर्गसंहितां ।

चतुर्वर्गप्रदामुक्त्वा गर्गो गर्गाचलं ययौ ॥

शरद्विकचपङ्कजश्रियमतीव विद्वेषक-

मलिन्दमुनिलेहितं कुलिशकञ्जचिह्नाङ्कितम् ।

स्फुरत्कनकनूपुरं दलितभक्ततापत्रयं

चलद्युतिपदद्वयं हृदि दधामि राधापतेः ॥

Colophon. इति श्रीमद्गर्गाचार्य्यसंहितायां विज्ञानखण्डे नारदबहुलाश्वसंवादे ब्रह्मनिरूपणं नाम दशमोऽध्यायः ॥ संवत् १९३१ ॥ ... ...

विषयः। अत्र नवखण्डाः सन्ति। आदौ विश्वजित्खण्डस्तत्र श्रीमद्गर्गाचार्य्यसंहितायां विश्वजित्खण्डे नारदबहुलाश्वसंवादे मरुतोपाख्यानं नाम १ अध्यायः। २ ग० सं० वि० ख० ना० ब० संवादे प्रद्युम्नविजयाभिषेको नाम २ अः। ३ ग० सं० वि० खण्डे यादवसैन्यनिर्गमनं नाम ३ अः। ४ ग० सं० वि० खण्डे प्रद्युम्नदिग्विजयार्थगमनं नाम ४ अः। ५ ग० सं० वि० ख० ना० ब० संवादे कलिङ्गदेशविजयो नाम ५ अः। ६ ग० सं० वि० ख० ना० ब० संवादे मरुधन्वमालवमाहिष्मतीदेशविजयो नाम ६ अः। ७ ग० सं० वि० ख० ना० ब० सं० गुर्जराटविजयचेदिदेशगमनं नाम ७ अः। ८ ग० सं० वि० खण्डे ना० ब० सं० द्युमच्छक्रबधो नाम ८ अः। ९ ग० सं० वि० खण्डे ना० ब० संवादे रङ्गपिङ्गबधे शिशुपालयुद्धे चेदिदेशविजयो नाम ९ अः। १० ग० सं० वि० खण्डे ना० ब० संवादे कौकण-कुटक विगर्त्त केरल-तैलङ्ग-महाराष्ट्र-कर्णाटविजयकारूषदेशगमनं नाम १० अः। ११ ग० सं० वि० खण्डे ना० ब० सं० दन्तवक्त्रयुद्धे करूषदेशविजयो नाम ११ अः। १२ ग० सं० वि० खण्डे ना० ब० सं० उशीनर-विदर्भ-कुन्त-दरददेशविजयेऽगस्त्यकार्ष्णिज्ञानप्रस्तावो नाम १२ अः। १३ ग० सं० वि० खण्डे ना० ब० सं० शाल्वमल्लारलङ्काविजयो नाम १३ अः। १४ ग० सं० वि० वेङ्कटाद्रिद्राविड़देशविजयो नाम १४ अः। १५ ग० सं० वि० ख० ना० ब० सं० उड्डीशडामरवङ्गसीमाधीशकामरूपकैकेयविजयो नाम १५ अः। १६ ग० सं० वि० ख० ना० ब० संवादे १७ अः। १८ ग० सं० वि० ख० ना० काशीकोशलोत्तरमरपालनैमिषकारूषपञ्चालकान्यकुब्जकापिस्थविन्दुनिषधभद्रमधुपूरसेनदेशविजयो नाम १८ अः। १९ ग० सं० वि० ख० ना० ब० सं० कुरुदेशगमने यदुकौरवोपाख्यानं नामैकोनविंशोऽध्यायः। २० ग० सं० वि० ख० ना० ब० सं० कौरवयुद्धवर्णनं नाम २० अः। २१ ग० सं० वि० ख० ना० ब० सं० यादवकुरुविग्रहे २१ अः। २२ ग० सं० वि० ख० ना० ब० सं० इन्द्रप्रस्थत्रिगर्त्त-

वैराटकुरुजाङ्गलकौशाम्बम्लेच्छगौराङ्गविजये भरतखण्डदिग्विजयो नाम २२ अः। २३ ग० सं० वि० ना० ब० सं० करवीरदेशविजयपञ्चदेशप्रयाणं २३ अः। २४ ग० सं० वि० ना० ब० सं० यदु-पक्षे युद्धे (गज) युद्धवर्णनं नाम २४ अः। २५ ग० सं० वि० ख० ना० ब० सं० यक्षदेशप्राग्-ज्योतिषपुरविजये २५ अः। २६ ग० सं० वि० ख० ना० ब० सं० रङ्गवल्लीचैत्रदेशविजये किम्पुरुष-खण्डविजये २६ अः। २७ ग० सं० वि० ख० ना० ब० सं० दशार्णदेशविजये हरिवर्षखण्डविजयो नाम २७ अः। २८ ग० सं० वि० ना० ब० सं० उत्तरखण्डविजयो नाम २८ अः। २९ ग० सं० वि० ना० ब० सं० मकरडिण्डिमसिंहक्रौञ्चदेशचिश्टङ्गविजये हिरण्मयखण्डविजये २९ अः। ३० ग० सं० वि० ना० ब० सं० कलङ्कदेशमानवदेशविजये रम्यकखण्डविजये ३० अः। ३१ ग० सं० वि० ख० मन्मथदेशविजये केतुमालखण्डविजयो ३१ अः। ३२ ग० सं० वि० ख० भद्रदेशविजये भद्राश्वखण्डे चन्द्रावत्युपाख्याने हृष्टदैत्यबधो नाम ३२ अः। ३३ ग० सं० वि० ख० भद्राश्वखण्डगमने चन्द्राव-त्युपाख्याने दैत्ययुद्धे भूतसन्तापनदैत्यबधो नाम ३३ अः। ३४ ग० सं० वि० ख० चन्द्रावत्युपाख्याने हकदैत्यबधो नाम ३४ अः। ३५ ग० सं० वि० च० कालनाभबधो नाम ३५ अः। ३६ ग० सं० वि० च० महानाभदैत्यबधो नाम ३६ अः। ३७ गर्गाचार्य्यसंहितायां चन्द्रावत्युपाख्याने हरि-श्मश्रुदैत्यबधो नाम सप्तत्रिंशोऽध्यायः, ३८ ग० सं० वि० ख० च शकुनियुद्धवर्णनं नाम ३८ अः। ३९ ग० सं० वि० च० कृष्णागमनं नाम ३९ अः। ४० ग० सं० वि० चन्द्रावतीयुद्धोपाख्याने गरु-ड़ागमनं नाम ४० अः। ४१ ग० सं० वि० च० युद्धोपाख्याने शकुनिदैत्यबधो नाम ४१ अः। ४२ ग० सं० वि० च० यु० शकुनिबधोनाम भद्राश्वखण्डविजयो ४२ अः। ४३ ग० सं० वि० ख० इलाहतखण्डवने सुतपोदेशविजये वेदनगरवर्णनं नाम ४३ अः। ४४ ग० सं० वि० इलाहतखण्डग-मने वेदादिस्तुतिवर्णनं नाम ४४ अः। ४५ ग० सं० वि० इला रागकृत श्रीकृष्णान्तर्ध्यानवर्णनं नाम ४५ अः। ४६ ग० सं० वि० इला० गन्धर्वदेशविजये वसन्तमालतीवर्णनं नाम ४६ अः। ४७ ग० सं० वि० इला देवदेशविजये शक्रसखयुद्धं नाम ४७ अः। ४८ ग० सं० वि० इलाहत-खण्डविजये प्रद्युम्नद्वारागमनं नाम ४८ अः। ४९ ग० सं० वि० यज्ञारम्भे स्वजननिमन्त्रणं नाम ४९ अः। ५० गर्गाचार्य्यसंहितायां विश्वजित्खण्डे नारदबहुलाश्वसंवादे उग्रसेनमहोदये राज-सूययज्ञोत्सववर्णनं नाम पञ्चाशत्तमोऽध्यायः॥ समाप्तश्चायं विश्वजित्खण्डः॥ ०॥ द्वितीयो गोलोकखण्डस्तत्र। १ गर्गाचार्य्यसंहितायां गोलोकखण्डे जनकनारदसंवादे श्रीकृष्णमाहात्म्य वर्णनं नाम १ अध्यायः। २ ग० सं० गो० ख० वैदेहनारदसं गोलोकवर्णनं नाम २ अः। ३ ग० सं० गो० ख० नारदबहुलाश्वसंवादे आगमोद्योगवर्णनं नाम ३ अः। ४ ग० सं० गो० ख० ना० ब० सं० उद्योगप्रश्नवर्णनं नाम ४ अः। ५ ग० सं० गो० ना० ब० सं० भगवद्ब्रह्मसंवादे भगवदागमोद्योगवर्णनं नाम ५ अः। ६ ग० सं० गो० ख० ना० ब० सं० कंसबलवर्णनं नाम ६ अः। ७ ग० सं० गो० ना० ब० सं० कंसदिग्विजयवर्णनं नाम ७ अः। ८ ग० सं० गो० ख० ना० ब० सं० श्रीराधाजन्मवर्णनं नाम ८ अः। ९ ग० सं० गो० ख० ना० ब० सं० वसुदेवविवाह-

वर्णनं नाम ९ ऽधः। १० ग० सं० गो० ख० ना० ब० सं० बलभद्रजन्मवर्णनं नाम १० ऽधः। ११ ग० सं० गो० ख० ना० ब० सं० श्रीकृष्णचन्द्रजन्मवर्णनं नाम ११ ऽधः। १२ ग० सं० गो० ख० ना० ब० सं० नन्दमहोत्सववर्णनं नाम १२ ऽधः। १३ ग० सं० गो० ख० ना० ब० सं० पूतनामोक्षो नाम १३ ऽधः। १४ ग० सं० गो० ख० ना० ब० संवादे शकटासुरतृणावर्त्तमोक्षवर्णनं नाम १४ ऽधः। १५ ग० सं० गो० ख० ना० ब० सं० विश्वदर्शन नन्दप्रभाव श्रीकृष्णनामकरणं नाम १५ ऽधः। १६ ग० सं० गो० ख० ना० ब० सं० श्रीराधाविवाहवर्णनं नाम १६ ऽधः। १७ ग० सं० गो० ख० ना० ब० सं० श्रीकृष्णबालचरित्रे दधिस्तेयवर्णनं नाम १७ ऽधः। १८ ग० सं० गो० ख० ना० ब० सं० यशोदाब्रह्माण्डदर्शनं नाम १८ ऽधः। १९ ग० सं० गो० ख० ना० ब० सं० यमलार्जुनभङ्गो नाम १९ ऽधः। २० ग० सं० गो० ख० ना० ब० सं० भगवद्वैभववर्णने दुर्व्वाससो मायादर्शने नन्दनन्दनस्तोत्रवर्णनं नाम २० अध्यायः॥ समाप्तश्चायं गोलोकखण्डः॥०॥ तृतीयो वृन्दावनखण्डस्तत्र। १ श्रीगर्गाचार्य्यसंहितायां श्रीवृन्दावनखण्डे श्रीनन्दसुनन्दसंवादे वृन्दावनोद्योगवर्णनं नाम १ ऽधः। २ ग० सं० वृ० ख० गिरिराजोतृपत्तिकथनं नाम २ ऽधः। ३ ग० सं० वृ० ख० नन्दसुनन्दसंवादे कालिन्द्यागमनवर्णनं नाम ३ ऽधः। ४ ग० सं० वृ० ख० नारदबहुलाश्वसंवादे वत्सासुरमोक्षो नाम ४ ऽधः। ५ ग० सं० वृ० ख० ना० ब० सं० वकासुरमोक्षो नाम ५ ऽधः। ६ ग० सं० वृ० ख० ना० ब० सं० अघासुरमोक्षो नाम ६ ऽधः। ७ ग० सं० वृ० ख० श्रीकृष्णगोचारणवर्णनं नाम ७ ऽधः। ८ ग० सं० वृ० ख० ना० ब० सं० धेनुकासुरमोक्षो नाम ८ ऽधः। ९ ग० सं० वृ० ख० कालियदमनदावाग्निपानं नाम ९ ऽधः। १० ग० सं० वृ० ख० ना० ब० सं० शेषोपाख्यानवर्णनं नाम १० ऽधः। ११ ग० सं० वृ० ख० ना० ब० सं० कालियोपाख्यानवर्णनं नाम ११ ऽधः। १२ ग० सं० वृ० ख० ना० ब० सं० राधाकृष्णप्रेमप्रकाशवर्णनं नाम १२ ऽधः। १३ ग० सं० वृ० ख० ना० ब० सं० तुलसीमाहात्म्य-तुलसीपूजनं नाम १३ ऽधः। १४ ग० सं० वृ० ख० ना० ब० सं० प्रीतिपरीक्षणं नाम १४ ऽधः। १५ ग० सं० वृ० ख० ना० ब० सं० कृष्णदर्शनं नाम १५ ऽधः। १६ ग० सं० वृ० ख० ना० ब० सं० रासक्रीड़ायां वृन्दावनविहारो नाम १६ ऽधः। १७ ग० सं० वृ० ख० ना० ब० सं० रासक्रीड़ायां गोवर्द्धनबाहुलता-कुमुद्वन (?) मधुवनविहारो नाम १७ ऽधः। १८ ग० सं० वृ० ख० ना० ब० सं० रा० क्री० कामवन-कोकिलवनविहारे तानलीलावर्णनं नाम १८ ऽधः। १९ ग० सं० वृ० ख० ना० ब० सं० रा० क्री० शेषशायिलता-भाण्डीरवनविहारो नाम १९ ऽधः। २० ग० सं० वृ० ख० ना० ब० सं० रा० क्री० लोहजङ्घमहावनविहारे शङ्खचूड़बधो नाम २० ऽधः। २१ ग० सं० वृ० ख० ना० ब० सं० रा० क्री० वृन्दावनविहारे शिवासुर्य्युपाख्यानं नाम २१ ऽधः। २२ ग० सं० वृ० ख० ना० ब० सं० रा० क्री० वृन्दावनविहारे शिवासुरिमुनिवरप्राप्तिर्नाम २२ ऽधः। २३ ग० सं० वृ० ख० ना० ब० सं० शङ्खचूड़बधोपाख्याने विरजानदीसमुद्रोत्पत्ति श्रीदामशापप्रस्तावो नाम २३ अध्यायः। समाप्तश्चायं वृन्दावनखण्डः॥०॥ चतुर्थो गिरिराजखण्डस्तत्र। १ गर्गाचार्य्यसंहितायां गिरिराजखण्डे नारद-

बहुलाश्वसंवादे गिरिराजपूजाविधिवर्णनं नाम १ अः। २ ग० सं० गि० ख० गिरिराजमहोत्सव-वर्णनं नाम २ अः। ३ ग० सं० गि० ख० ना० ब० सं० गोवर्द्धनोद्धरणं नाम ३ अः। ४ ग० सं० गि० ख० ना० ब० सं० कृष्णाभिषेको नाम ४ अः। ५ ग० सं० गि० ख० ना० ब० सं० गोपविवादो नाम ५ अः। ६ गर्गाचार्य्यसंहितायां गिरिराजखण्डे नारदबहुलाश्वसंवादे ६ अध्यायः। ७ ग० सं० गि० ख० ना० ब० सं० गिरिराजवर्णनं नाम ७ अः। ८ ग० सं० गि० ख० ना० ब० सं० गिरिराजविभूतिवर्णनं नाम ८ अः। ९ ग० सं० गि० खण्डे गिरिराजोत्पत्तिवर्णनं नाम ९ अः। १० ग० सं० गि० ख० ना० ब० सं० गिरिराजमाहात्म्यं नाम १० अः। ११ ग० सं० गि० ख० ना० ब० सं० गिरिराजखण्डप्रभावस्तववर्णने सिद्धमोचो नाम ११ अः। समाप्तश्चायं गिरिराजखण्डः ॥०॥ पञ्चमो माधुर्य्यखण्डस्तत्र। १ गर्गाचार्य्यसंहितायां श्रीमाधुर्य्यखण्डे नारदबहुलाश्वसंवादे श्रुतिरूपाख्यानं नाम १ अध्यायः। २ ग० सं० मा० खण्डे ऋषिरूपाख्यानं नाम २ अः। ३ ग० सं० मा० ख० ना० ब० सं० मैथिलोपाख्यानं नाम ३ अः। ४ ग० सं० मा० ख० ना० ब० सं० कोशलोपाख्यानं नाम ४ अः। ५ ग० सं० मा० ख० ना० ब० सं० अयोध्यापुरनिवासिन्युपाख्यानं नाम ५ अः। ६ ग० सं० मा० ख० ना० ब० सं० अयोध्यापुरनिवासिन्युपाख्यानं नाम ६ अः। ७ ग० सं० मा० ख० ना० ब० सं० अयोध्यापुरनिवासिन्युपाख्यानं नाम ७ अः। ८ ग० सं० मा० ख० ना० ब० सं० यज्ञसीतोपाख्याने एकादशीव्रतफलं नाम ८ अः। ९ ग० सं० मा० ख० ना० ब० सं० एकादशीमाहात्म्ये यज्ञसीतोपाख्यानं नाम ९ अः। १० ग० सं० मा० ख० ना० ब० सं० पुलिन्दकोपाख्यानं नाम १० अः। ११ ग० सं० मा० ख० ना० ब० सं० रमावैकुण्ठ-श्वेतद्वीपोर्द्ध-वैकुण्ठाजितशैलोकाचलवासिनी-श्रीसखीनामुपाख्याने ११ अः। १२ ग० सं० मा० ख० ना० ब० सं० होलिकोत्सवे दिव्यादिव्यत्रिगुणवृत्तिभूमिगोप्युपाख्यानं नाम १२ अः। १३ ग० सं० मा० ना० ब० सं० देवाङ्गनस्त्र्युपाख्यानं नाम १३ अः। १४ ग० सं० मा० ना० ब० सं० जालन्धर्य्युपाख्यानं नाम १४ अः। १५ ग० सं० मा० ख० ना० ब० सं० वर्हिष्मतीपुरस्थ्रग्धरसातलवासिनी नागेन्द्रोपाख्यानं नाम १५ अः। १६ ग० सं० मा० ख० ना० ब० सं० यमुनाकवचं नाम १६ अः। १७ ग० सं० मा० ना० ब० यमुनास्तवो नाम १७ अः। १८ ग० सं० मा० ख० श्रीसौभरिमान्धातृसम्वादे पटलपद्धतिवर्णनं नाम १८ अः। १९ ग० सं० मा० ख० सौभरिमान्धातृसम्वादे यमुनासहस्रनामकथनं १९ अः। २० ग० सं० मा० ख० नारदबहुलाश्वसम्वादे प्रलम्बबधो नाम २० अः। २१ ग० सं० मा० ना० ब० सं० दावाग्निमोचविप्रपत्नीदर्शनं नाम २१ अः। २२ ग० सं० मा० ना० ब० सं० नन्दादिवैकुण्ठदर्शनं नाम २२ अः। २३ ग० सं० मा० ना० ब० सं० सुदर्शनोपाख्यानं नाम २३ अः। २४ ग० सं० मा० ख० ना० ब० सं० व्योमासुरारिष्टासुरबधो नाम २४ अः। समाप्तश्चायं माधुर्य्यखण्डः ॥०॥ षष्ठो बलभद्रखण्डस्तत्र। १ गर्गाचार्य्यसंहितायां बलभद्रखण्डे दुर्य्योधनप्राड्विपाकसंवादे अवतारकारणं नाम १ अध्यायः। २ ग० सं० ब० दु० प्रा० सं० सङ्कर्षणागमनसंमन्त्रो नाम २ अः। ३ ग० सं ब०

ख० ज्योतिष्मत्युपाख्यानं नाम ३ अः। ४ ग० सं० व० ख० ज्योतिष्मत्युपाख्याने रेवत्युपाख्यानं नाम ४ अः। ५ ग० सं० व० दु० प्रा० सं० श्रीकृष्णजन्मोत्सवो नाम ५ अः। ६ ग० व० दु० प्रा० सं० रामकृष्णव्रजलीलावर्णनं नाम ६ अः। ७ ग० व० दु० प्रा० सं० मथुरालीलावर्णनं नाम ७ अः। ८ ग० व० दु० प्रा० सं० द्वारकालीलावर्णनं नाम ८ अः। ९ ग० व० दु० प्रा० सं० रामरासक्रीड़ावर्णनं नाम ९ अः। १० ग० व० दु० प्रा० सं० पद्धतिपटलवर्णनं नाम १० अः। ११ ग० व० दु० प्रा० सं० स्तोत्रकवचवर्म्मवर्णनं नाम ११ अः। १२ ग० व० दु० प्रा० सं० बलभद्रसहस्रनामवर्णनं १२ अः। समाप्तश्चायं बलभद्रखण्डः॥ ०॥ सप्तमो मथुराखण्डः। तत्र — १ गर्गाचार्य्यसंहितायां मथुराखण्डे नारदबहुलाश्वसंवादे कंसमन्त्रो नाम १ अध्यायः। २ ग० म० ना० ब० सं० केशिवधो नाम २ अः। ३ ग० म० ना० ब० सं० अक्रूरगमनं नाम ३ अः। ४ ग० म० ना० ब० सं० मथुराप्रयाणं नाम ४ अः। ५ ग० म० श्रीकृष्णप्रवेशो नाम ५ अः। ६ ग० म० मथुरादर्शनं नाम ६ अः। ७ ग० म० नारदबहुलाश्वसंवादे ७ अः। ८ ग० म० ना० ब० सं० कंसवधो नाम ८ अः। ९ ग० म० ना० ब० सं० यदुसौख्यं नाम ९ अः। १० ग० म० ना० ब० सं० रजकवायकसुदामोपाख्यानं नाम १० अः। ११ ग० म० ना० ब० सं० कुब्जाकुवलयापीड़वर्णनं नाम ११ अः। ११ ग० म० ना० ब० सं० चानूरकंसभ्रातृपञ्च (न्य) पूर्व्वाख्यानं नाम १२ अः। १३ ग० म० ना० ब० सं० उद्धवागमनं नाम १३ अः। १४ ग० म० ना० ब० सं० नन्दराजोद्धवमेलनं नाम १४ अः। १५ ग० म० ना० ब० सं० राधादर्शनं नाम १५ अः। १६ ग० म० राधागोप्याश्वसनं नाम १६ अः। १७ ग० म० कृष्णस्मरणे गोपीवाक्यं नाम १७ अः। १८ ग० म० गोपीवाक्ये उद्धवागमनं नाम १८ अः। १९ ग० म० ना० ब० सं० कृष्णागमनोत्सवो नाम १९ अः। २० ग० म० ना० ब० सं० रासोत्सव-ऋभुमोक्षो नाम २० अः। २१ ग० म० ना० ब० सं० राधामाधवसंवादे २१ अः। २२ ग० म० ना० ब० सं० नारदोपाख्यानं नाम २२ अः २३ ग० म० कृष्णागमनं नाम २३ अः। २४ ग० म० कोलदैत्यवधो नाम २४ अः। २५ ग० म० ख० ना० ब० संवादे मथुरामाहात्म्यं नाम २५ अध्यायः॥ समाप्तश्चायं मथुराखण्डः॥ ०॥ द्वारकाखण्डोऽष्टमः। तत्र — १ गर्गाचार्य्यसंहितायां द्वारकाखण्डे नारदबहुलाश्वसंवादे जरासन्धपराजयो नाम १ अध्यायः। २ श्रीग० द्वा० द्वारिकावासकरणं नाम २ अः। ३ श्रीग० द्वा० बलभद्रविवाहोत्सवो नाम ३ अः। ४ श्रीग० द्वा० कुण्डनपुरयानं नाम ४ अः। ५ ग० द्वा० रुक्मिणीनिर्गमनं नाम ५ अः। ६ ग० द्वा० रुक्मिणीहरण यदुविजयो नाम ६ अः। ७ ग० द्वा० रुक्मिणीविवाहो नाम ७ अः। ८ ग० द्वा० सर्व्वमङ्गिष्णुद्वाहो नाम ८ अः। ९ ग० द्वा० द्वारकागमनकरणं नाम ९ अः। १० ग० द्वा० चक्रतीर्थमाहात्म्यं नाम १० अः। ११ ग० द्वा० तीर्थोत्पत्तौ गजग्राहमोक्षो नाम ११ अः। १२ ग० द्वा० शङ्खोद्धारमाहात्म्यं नाम १२ अः। १३ ग० द्वा० प्रभास-सरस्वती-बोधपिप्पल-गोमती-सिन्धुसङ्गममाहात्म्यं नाम १३ अः। १४ ग० द्वा०

रुद्रदेवतकाचक्रमाहात्म्यं नाम १४ अः । १५ ग० द्वा० कपिष्ठङ्गलगक्रूपगोपीभूमिमाहात्म्यं नाम १५ अः । १६ ग० द्वा० सिद्धाश्रममाहात्म्ये राधादर्शनं नाम १६ अः । १७ ग० द्वा० सिद्धाश्रम-राधाकृष्णसमागमे राधाप्रेमप्रकाशः १७ अः । १८ ग० द्वा० सिद्धाश्रममाहात्म्ये १८ अः । १९ ग० द्वा० प्रथमसर्गे लीलासरोवर-हरिमन्दिर-ज्ञानतीर्थ-कृष्णकुण्ड-बलभद्रसरोवर-गणेशतीर्थ-दानस्थल-मायातीर्थमाहात्म्यं नाम १९ अः । २० ग० द्वा० द्वितीयसर्गे इन्द्रतीर्थ-सूर्य्यकुण्ड-ब्रह्मतीर्थ-नील-लोहित-सप्तसमुद्रकमाहात्म्यं नाम २० अः । २१ श्रीगर्गाचार्य्यसंहितायां श्रीद्वारकाखण्डे तृतीय-सर्गे पिण्डारकमाहात्म्ये यात्रामाहात्म्ये २१ अध्यायः ॥ समाप्तश्चायं द्वारकाखण्डः ॥ ० ॥ नवमो विज्ञानखण्डस्तत्र । १ इति श्रीगर्गाचार्य्यसंहितायां विज्ञानखण्डे व्यासागमनं नाम १ अध्यायः ॥ २ ग० वि० व्यासोग्रसेनसंवादे लोकगतिनिरूपणं नाम २ अः । ३ ग० वि० व्या० सं० निर्गुणभक्ति-वर्णनं नाम ३ अः । ४ ग० वि० व्या० सं० भक्तमाहात्म्यं नाम ४ अः । ५ ग० वि० व्या० सं० भक्त्युत्कर्षवर्णनं नाम ५ अः । ६ ग० वि० व्या० सं० मन्दिरप्रतिष्ठावर्णनं नाम ६ अः । ७ ग० वि० खण्डे ८ अः । ९ ग० वि० व्या० सम्वादे ९ अः । १० इति गर्गाचार्य्यसंहितायां विज्ञानखण्डे नारदबहुलाश्वसंवादे ब्रह्मनिरूपणं नाम १० अध्यायः ॥ समाप्तश्चायं विज्ञानखण्डः ॥ ० ॥

No. 51. गायत्रीपञ्चाङ्गम् . Substance, country-made paper, 7×4 inches. Folia, 136. Lines, 5 on a page. Extent, 510 çlokas. Character, Nāgara. Date, ? Place of deposit, Mahārājā's Library, Hātuā. Appearance, new. Prose and verse. Generally correct.

Beginning. श्रीगणेशाय नमः ।
नमस्कृत्य भगवान् याज्ञवल्क्यः स्वयम्भुवम् ।
परिपृच्छति + ब्रूहि ब्रह्मन् गायत्र्या उत्पत्तिं श्रोतुमिच्छामि ब्रह्मज्ञानोत्पत्तिं प्रकृतिं परिपृच्छामि ॥ इत्यादि ।

End. विश्वामित्रसमुद्गतं हितकरं सर्व्वार्थसिद्धिप्रदं
स्तोत्राणां परमं प्रभातसमये पारायणं नित्यशः ।
वेदानां विधिवेदमन्त्रसकलं सिद्धिप्रदं सर्व्वदा
संप्राप्नोति परत्र सर्व्वसुखदं आयुष्यमारोग्यदम् ॥

Colophon. इति श्रीविश्वामित्रकृतो गायत्रीस्तवराजः सम्पूर्णः ।

विषयः । गायत्रीहृदय—रुद्रयामल-तन्त्रोक्तगायत्रीरहस्यान्तर्गतगायत्रीनित्यपूजापद्धति-रुद्रयामलीयगायत्रीरहस्यान्तर्निहितगायत्रीसहस्रनाम विश्वामित्रसंहितान्तर्गतगायत्रीकवच विश्वा-मित्रकृतगायत्रीस्तवराजरूप पञ्चाङ्गस्य कथनम् ।

No 52. गीतगोविन्दटीका. By चैतन्यदासः. Substance, country-made paper, 12 × 4½ inches. Folia, 53. Lines, 9 on a page. Extent, 1,800, çlokas. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit, District Ḍhākā, Dāsarā, Paṇḍita Guruprasāda Bhaṭṭācāryya. Appearance, old. Prose. Generally correct.

Beginning. श्रीचैतन्यकृपासीधुकणोन्मत्तेन केनचित् ।
टीका संगृह्यते गीतगोविन्दस्य समासतः ॥ इत्यादि ।

End. ततः श्रीकृष्णप्रार्थना । प्रत्यूहयदुत्सवान् मुग्धे उक्तौ पिता प्रीतिमवाप्यते । (?)
तद्वत् श्रीकृष्णचैतन्यः प्रीयतामत्र जल्पिते ॥

Colophon. इति श्रीकृष्णचैतन्यपूजक-श्रीचैतन्यदासगोस्वामिविरचितायां श्रीगीतगोविन्द-
टीकायां द्वादशसर्गविवृतिः सम्पूर्णा ॥ ० ॥

विषयः । जयदेवकविकृतस्य श्रीकृष्णलीलात्मकस्य गीतगोविन्दाख्यकाव्यस्य व्याख्यानम् ।

No. 53. गीतराघवः. By हरिशङ्करः. Substance, country-made paper, 13 × 3 inches. Folia, 17. Lines, 8 on a page. Extent, 500 çlokas. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit, District Bardhamāna, Post Office, Aṇḍāl. Kājoḍā, Paṇḍita Kārtikacandra Bhaṭṭācāryya. Appearance, fresh. Verse. Incorrect.

Beginning. ॐ श्रीरामचन्द्राय नमः ।
श्रीरामचरणसरोजध्यायसन्धानधीरो (?)
दशरथगृहभाजं विश्वराजं स्वराजम् ।
\+ \+ \+ \+ \+ \+
\+ \+ \+ \+ \+ \+ ॥
वाग्देवताचरितचित्रितचित्तसद्मा
श्रीजानकीचरणचिन्तनचक्रवर्त्ती ।
श्रीरामचन्द्रवनवासकथासमेतं
काव्यं करोति हरिशङ्करभूमिदेवः ॥ इत्यादि ।

End. स्वतनुवनाख्यसपरिशिथिलाकृति
रिनहृदि विलसति हिमवति सीता ।
जिनपति-कुञ्जरकरनिभबाहुक-
वलयित-सुतनुरतनुरणभीता ॥ (?)

द्विजहरिशङ्करविरचितगीतक-
मिदमुदयतु हरिजनहृदि सारम् ।
कलियुगमानुष-बहुविधकिल्बिष-
निविड़विपिनपरिहननकुठारम् ॥

Colophon. श्रीरामचन्द्राय नमः ।

विषयः । नानाविधरागेण प्रथमसर्गे रामपरिदेवनादिकथनम् । २ य सर्गे, — भरत-सम्भाषणम् । ३ य सर्गे, — पञ्चवटीहत्वान्मन्मूर्पणखादर्शनादिः । ४ र्थ सर्गे, — मृगचरितादि-कथनम् । ५ म सर्गे, — जानकीदर्शनम् । ६ ष्ठ सर्गे, — हनुमत्प्रेषणादिः । ७ म सर्गे, — अयोध्यागमनादिवर्णनञ्च ।

No. 54. गुणरत्नकोषः. (सटीकः) By रङ्गराजभट्टः. Substance, country-made paper, 11 × 4½ inches. Folia, 17. Lines, 18 on a page. Extent, 850 çlokas. Character, Nāgara. Date, ? Place of deposit, District Medinīpura, Candrakoṇā, Bhārata Rāmānuja Dāsa. Appearance, old. Prose and verse. Generally correct.

Beginning. मूलस्य ।
श्रिये समस्तचिदचिद्विधानव्यसनं हरेः ।
अङ्गीकारिभिरालोकैः सार्थयन्त्यै कृतोऽञ्जलिः ॥
उल्लासपल्लवितपालितसप्तलोकी-
निर्व्वाहकोरकितनेमकटाक्षलीलाम्
श्रीरङ्गहर्म्म्यतलमङ्गलदीपलेखां
श्रीरङ्गराजमहिषीं श्रियमाश्रयामः ॥
अनुकलमनुकाण्डालिङ्गनारम्भसम्भृत्-
प्रतिदिशभुजशाखश्रीसखानोकहर्द्धिः ।
स्तननयनगुलुच्छस्फारपुष्पद्विरेफा
रचयतु मयि लक्ष्मीः कल्पवल्लीः कटाक्षान् ॥ इत्यादि ।
टी— प्रा—
श्रीमते रामानुजाय नमः । श्रीकूरकुलपद्मः पारावारपार्श्वणचन्द्रमाश्चतुर्दश-विद्याविलासिनीविलासमुकुरविम्बायमान—श्रीरङ्गनायककरुणासमासादित—कुमारसाम्राज्य-श्रीनिवासभूत-श्रीरङ्गराजभट्टनामधेयकविरचितेन प्रारिप्सित-

ग्रन्थपरिसमाप्तौ स्वकृतग्रन्थप्रतिपादितदेवतामेवादौ नमस्करोति । श्रियै ।
समस्तचिदचिदिति । इत्यादि ।

End. मूलस्यान्तवाक्यम् ।

ऐश्वर्य्यमक्षरगतिं परमं पदं वा
कस्मैचिदञ्जलिभरं वहते वितीर्य्य ।
अस्मै न किञ्चिदुचितं कृतमित्यथाम्ब
त्वं लज्जसे कथय कोऽयमुदारभावः ॥
इत्युक्तिकैतवशतेन विडम्बयामि
तानम्ब सत्यवचसः पुरुषान् पुराणान् ।
यद्वा न मे भुजबलं तव पादपद्म-
लाभे त्वमेव शरणं विधितः कृतोऽस्मि ॥
श्रीरङ्गे शरदां शतं सह सुहृद्वर्गेण निष्कण्टकं
निर्दुःखं सुसुखं च दास्यरसिकां भुक्त्वा समृद्धिं पराम् ।
युष्मत्पादसरोरुहान्तररताः स्यामस्त्वमम्बा पिता
सर्व्वं च त्वमपि त्वमेव भवनं स्वीकुर्व्वकस्मात् कृपाम् ॥

इति श्रीगुणरत्नकोषः समाप्तः ॥

टीकाया अन्तवाक्यम् ।

श्रीरङ्गेति — निष्कण्टकादिपदत्रयं क्रियाविशेषणं दास्यरसिकां दास्यरस-सहितां दास्यसमृद्धिमिति यावत् सुहृद्भिः सह शतायुर्वै पुरुषः इत्युक्ता +रवसानपर्य्यन्तं दास्यमेवानुभुज्य ततः परमपि युवयोः पादपद्मनिरता भवामः । अस्माकं मातापितृप्रभृतिसकलं त्वमेव सम्बन्धश्च त्वमेव तस्माद-कस्मात् कृपां निर्हेतुकदयां अस्मद्विषये स्वीकुरुष्वेति सर्व्वं समञ्जसम् ।

Colophon. इति श्रीमद्रामानुजाचार्य्यविरचित-श्रीगुणरत्नकोषव्याख्यानं समाप्तम् ।

विषयः । रङ्गनाथनामान्तरितस्य भगवतो विष्णोः शक्त्याश्च लक्ष्मीदेव्याः स्तवात्मकोऽयं ग्रन्थः ।

No. 55. गोत्रप्रवरदर्पणः. By कमलाकरभट्टः. Substance, country-made paper, 19×4 inches. Folia, 22. Lines, 6 on a page. Extent, 500 çlokas. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit, Calcutta, Çyāmapukura, Bābu Nagendranātha Vasu. Appearance, fresh. Prose. Incorrect.

Beginning. श्रीगणेशाय नमः ।
नारायणात्मज-श्रीमद्रामकृष्णस्य सूनुना ।
कमलाकरसंज्ञेन गोत्रप्रवरनिर्णयः ।
क्रियते विदुषां प्रीत्यै ग्रन्थानालोच्य सर्व्वशः ॥
तत्र सगोत्राय दुहितरं न यच्छेत् : असमानप्रवरैर्विवाह इत्यापस्तम्ब-गौतमाचार्य्यैः सगोत्रा सप्रवरा निषिद्धा । इत्यादि ।

End. भोगनखां परित्यज्य पालयेज्जननीमिव ।
अज्ञानादेव वै गच्छेत् त्रिभिर्गर्भस्तु कश्यप ॥ इति ।
तच्छ्रौवियोपलभ्या स्याद्विषयत्वेन चेपणमिति दिक् ॥

Colophon. इति श्रीकमलाकरभट्टकृत-गोत्रप्रवरदर्पणः समाप्तः ॥ ० ॥

विषयः । समानगोत्रादिविवाहदोषकथनमुखेन गोत्रप्रवरादिनिरूपणम् ।

No. 56. गोत्रप्रवरविवेकः. (धर्म्मप्रदीपान्तर्गतः) By धनञ्जयः. Substance, country-made paper, 14 × 3 inches. Folia, 3. Lines, 5 on a page. Extent, 42 çlokas. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit, District Ḍhākā, Post Office, Rūpaganja, Nāorā, Paṇḍita Çivacandra Bhaṭṭācāryya. Appearance, old. Prose. Generally correct.

Beginning. श्रीसूर्य्याय नमः ।
अथ गोत्रप्रवरविवेकः ।
जमदग्निर्भरद्वाजो विश्वामित्रात्रिगोतमाः ।
वशिष्ठकाश्यपागस्त्या मुनयो गोत्रकारिणः ॥
एतेषां यान्यपत्यानि तानि गोत्राणि मन्यते ॥
एतदुपलक्षणम् । अन्येषामपि दर्शनात् । प्रवरस्तु गोत्रप्रवर्त्तकस्य मुनेर्व्यावर्त्तको मुनिगणः । जमदग्निगोत्रस्य जमदग्नि-और्व्व-वशिष्ठाः । भरद्वाज-गोत्रस्य भरद्वाज-आङ्गिरस-बार्हस्पत्याः । विश्वामित्रगोत्रस्य विश्वामित्र-मरीचि-कौशिकाः । अत्रिगोत्रस्य अत्रि-आत्रेय शातातपाः । इत्यादि ।

End. धन्वन्तरिगोत्रस्य धन्वन्तरि अपार-नैध्रुव आङ्गिरस-बार्हस्पत्याः । एवमन्ये व्यवहारतो ज्ञातव्याः । विष्णुवृद्धिगोत्रस्य विष्णुवृद्धि-आङ्गिरस-बार्हस्पत्याः ॥

Colophon. इति धनञ्जयकृते धर्म्मप्रदीपे गोत्रप्रवरविवेकः ॥ इति श्रीदुर्गा ॥

विषयः। गोत्रलक्षणम् । प्रवरलक्षणम् । जमदग्निप्रभृतिसप्तविंशद्गोत्राणां प्रवरकथनम् । मतभेदमाश्रित्य केषाञ्चिद्गोत्राणां प्रवरस्य द्वैविध्यकथनञ्च ।

No. 57. गोपालपञ्चाङ्गम्. (गोपालपटल-गोपालमन्त्रपद्धति गोपालसहस्र-नाम-गोपालकवच-गोपालस्तवराजात्मकम्) Substance, country-made paper, 7×4 inches. Folia, 104. Lines, 5 on a page. Extent, 100 çlokas. Character, Nāgara. Date, ? Place of deposit, Mahārājā's Library, Hātuā. Appearance, new. Verse. Generally correct.

Beginning. ॐ श्रीगणेशाय नमः । शुभम् ।
ॐ गोपीजनान्ते प्रवदेद् बल्लमायाग्निसुन्दरी ।
अयं दशाक्षरो मन्त्रो दृष्टादृष्टफलप्रदः ॥
अथ पूजाप्रकरणम् । इत्यादि ।

End. राजव × × × मेति भवेत् सर्व्वजनप्रियः ।
अचलां श्रियमाप्नोति स वाग्मी जायते ध्रुवम् ॥

Colophon. इति श्रीगौतमीयतन्त्रे गोपालस्तवराजः समाप्तः ॥

विषयः। अङ्गन्यास-ध्यान-विन्दुवीज कामवीज-अङ्गमन्त्राद्यात्मकगोपालपटल-गोपालमन्त्र-पद्धति–सम्मोहनतन्त्रोक्तहरपार्व्वतीसंवादमयगोपालसहस्रनाम–सनत्कुमारसंहितान्तर्गतत्रैलोक्य–मङ्गलनामगोपालकवच-गौतमीतन्त्रान्तर्निहितगोपालस्तवराजात्मकोऽयं ग्रन्थः ॥

No. 58. गोपालसहस्रनामभूषणम्. By दयालुशर्म्मा. Substance, country-made paper, 16×5 inches. Folia, 31. Lines, 16 on a page. Extent, 1,200 çlokas. Character, Nāgara. Date, Sм. 1885. Place of deposit, District Medinīpura, Candrakoṇā, Bhārata Rāmānuja Dāsa. Appearance, tolerable. Prose. Correct.

Beginning. श्रीमते रामानुजाय नमः । श्रीविद्यागुरवे नमः ।
ॐ नमः श्रीभुवोरस्तु देवाय दुरितच्छिदे । (?)
कृष्णाय तदुपद्रष्ट्रे गुरवे बुद्धिसाक्षिणे ॥
चिकीर्षोर्नामसाहस्रभूषणं गोपिकापतेः ।
शिवः शिवदया × × र्मे दाक्षिण्यमवताद् विभुः ॥
जयजय + + + + + ।

इह खलु सकलभुवनवन्द्यानवद्यैकशरणचरणा पञ्चरार्पितवसुमतीमण्डला गौरी निजस्वामिनं शङ्करं जगतां सुखकरं शिवं इच्छति तदन्तर्जातु-मिच्छतीति शङ्कराभिन्नाश्रयइच्छन्तर्ज्ञानानुकूलव्यापाराश्रया गौरीति शाब्द-बुद्धेरित्यादि ॥

End. हे महादेवि तस्य गृहे सदा सर्व्वस्मिन् काले श्रीगोपालो देवः वसेत् यस्य गेहे नाम्नां सहस्रमिति पूजितमपि तिष्ठति किं पुनरभ्यस्तमिति सिद्धम् । इति श्रीगोपालसहस्रनामस्तोत्रं विवृतं समाप्तम् ॥

बुद्धौ शुद्धिमतो निरीक्ष्य नितरां गौड़ान् क्रियासु स्थिरान्
प्रायो द्राविड़भूसुरानिति यदोर्वंशावतंसो विभुः ।
शाम्बव्याजतयात्युपासनपरानत्रानयन्भूसुरां-
श्छाकद्वीपनिवासिनोऽथ सवितुर्भर्गानुरूपान् भुवि ॥
सारस्वताः कान्यकुब्जा गौड़ा उत्कलमैथिलाः ।
पञ्चगौड़ाः समाख्याता विन्ध्यस्योत्तरवासिनः ॥

\+ \+ × \+

मास्मान् विस्मर यादवेन्द्र जगतां नाथेन्द्रदर्पापह्न्

\+ \+ \+ \+ ।

\+ \+ \+ \+ \+

दीनानाथदयानिधे दयितया नाथान् सनाथान् कुरु ॥

Colophon. इति श्रीभगवदर्पितसर्व्वस्वेन भूदेवशर्म्मशिष्येण मिश्रश्रीमद्दयालुशर्म्मणा विरचितं श्रीगोपालसहस्रनामभूषणं समाप्तम् ॥ संवत् १८८५ ॥

विषयः । गोपालसहस्रनामस्तोत्रस्य व्याख्यानम् ।

No. 59. गोपालसहस्रनामविवृतिः. Substance, country-made paper, 13×5 inches. Folia, 52. Lines, 5 on a page. Extent, 150 çlokas. Character, Nāgara. Date, ? Place of deposit, Mahārājā's Library, Hātuā. Appearance, fresh. Prose. Generally correct.

Beginning. श्रीगणेशाय नमः ।

ॐ नमः श्रीभुवोरस्तु देवाय दुरितच्छिदे ।
कृष्णाय सदुपक्रष्टे गुरवे बुद्धिसाक्षिणे ॥

चिकीर्षोर्नामसाहस्रभाष्यं श्रीगोपिकापतेः ।
शिवः शिवदयाल्गोर्मे दाक्षिण्यमवतादिभुः ॥ इत्यादि ।

End. यस्य गेहे नाम्नां सहस्रमिति पूजितमपि तिष्ठति किं पुनरभ्यस्तमिति ॥

Colophon. इति श्रीगोपालसहस्रनामविवृतिः समाप्ता ॥

विषयः । गोपालसहस्रनामव्याख्यानम् ।

No. 60. गौरगणोद्देशदीपिका. By कविकर्णपूरः. Substance, country-made paper, 13 × 5 inches. Folia, 10. Lines, 13 on a page. Extent, 325 çlokas. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit, Seyādsol *viâ* Rāṇīgañja Çrīcandranānda Ṭhākura. Appearance, old. Verse. Generally correct.

Beginning. श्रीश्रीराधाकृष्णाभ्यां नमः ।
यः श्रीवृन्दावनभुवि पुरा सच्चिदानन्दसान्द्रो
गौराङ्गीभिः सह शरुचिभिः श्यामधामा ननर्त्त ।
तासां शश्वत् दृढ़तरपरीरम्भसम्भेदतः किं
गौराङ्गः स न जयति नवद्वीपमालम्बमानः ॥ इत्यादि ।

End. गौराङ्गकान्तशरणौ चिरञ्जीवसुलोचनौ ।
नयेन्न × × गुर्व्वाख्यामिति शास्त्रानुसारतः ॥
श्रीश्रीनाथस्य पूर्व्वाख्या मया न प्रकटीकृता ।
+ + कारपरीपाट्या यो भागवतसंहिता ॥
कुमारहट्टे यत्कीर्त्तिः कृष्णदेवो विरयाम (?)
× × महान्तः क्रमभङ्गभूता-
स्ते मेऽपराधं कृपया क्षमन्तु ।
गुणान् विनिर्णीय सतां स + +
अशेषशेषाः कथितुं न शक्ताः ॥
मीमांसकेभ्यः शठतार्किकेभ्यो
विशेषतो हेतुवचः + + ।
गोप्यः प्रयत्नाद्रसशास्त्रविद्भ्यो
देयः सदा गौरपदाश्रयेभ्यः ॥

श्रीगौराङ्गगणोद्देशदीपिका रचिता मया ।
दीयतां परमानन्दसन्दोहा भक्तवेश्मनि ॥
शाकेवसुग्रहमिनैव युक्ते + ×
ग्रन्थो ममाविरभवत् कथमस्य वक्त्रात् ।
चैतन्यचरितामृतमग्नचित्तैः
शोध्यः नितगौरगणाख्य एषः ॥ (?)

Colophon. इति श्रीकविकर्णपूरविरचिता श्रीगौराङ्गगणोद्देशदीपिका समाप्ता ॥ ० ॥

विषयः । नित्यानन्दाद्वैतादिसकलगौराङ्गपार्षदनामादिनिरूपणम् ।

No. 61. चन्द्रदूतम्. By श्रीकृष्णचन्द्रतर्कालङ्कारः. Substance, country-made paper, 14×3 inches. Folia, 14. Lines, 4 on a page. Extent, 112 çlokas. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit, Āḍāihājār, District Ḍhākā, Paṇḍita Candrakānta Vidyālaŋkāra. Appearance, new. Verse. Correct.

Beginning. ॐ नमो गणेशाय ।
रामो रामाभिरामो रमितकरभरैरात्मरामाधिरामो-
ऽग्नो मोमुह्यमानो झटिति वियति तं वीक्ष्य चन्द्रं तदीयैः ।
स्मरोऽयं वा स्मरो वा स्मररिपुरिति वा स्वर्मणिर्वा विभाति
प्राणेशीवक्त्रचन्द्रः किमु गगनचरस्तर्कयामास चैतत् ॥
नायं सूरः कुवलयवपुर्न स्मरः स्वङ्गलक्ष्मा
मारप्रादुर्भवनवचनो न स्मरारि ... ... ।
न प्राणेशीमुखवदनशशी दूरगो यत् ... ...
जाने प्राणप्रणयविकलो दुःखशङ्की शशाङ्कः ॥ इत्यादि ।

End. इति निगदितवाक्यः प्रेक्षमाणः शशाङ्कं
मदनशरहताङ्गो वर्हिषा रिङ्गमाणः ।
विरहजलधिजेन प्रेमवारिप्रपूर्णो
रघुवरकुलसिंहः क्ष्मातले सम्पपात ॥
इति कतिपयवेलाः संस्थितो मूर्च्छितात्मा
किमिति किमिति वाक्यैर्बोधितो लक्ष्मणेन ।
झटिति करिकरौघैः क्षालिताशाश्च दृष्ट्वा
शिव शिव विदितात्मा जिह्मयामास रामः ॥

Colophon. इति श्रीगोपीकान्तभट्टाचार्य्यात्मज-श्रीकृष्णचन्द्रतर्कालङ्कारविरचितं चन्द्र-
दूतमहाकाव्यं समाप्तम् ॥
मत्काव्यपीयूषरसप्रमोदो येषाञ्च ... ... ।
गृह्णन्तु ते मत्कृतकाव्यमेतत् श्रीराम ... कोमलाङ्गम् ॥
श्रीहरिकृष्णशर्म्मणो लिपिरेषा पुस्तिका च ।

विषयः । सीतां प्रति रामस्य दूतरूपेण चन्द्रमसः प्रेषणम् ।

No. 62. चम्पूभारतम्. By अनन्तभट्टः. Substance, country-made paper, 14×3½ inches. Folia, 89. Lines, 7 on a page. Extent, 1869 çlokas. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit, Vēḍo, Post Office Raghunāthapura, District Mānabhūma Veṇkaṭa, Varadācāryya Gosvāmī, Appearance, tolerable. Prose and verse. Incorrect.

Beginning. कल्पं वो विषमां करटमदधुनीलोलकल्लोलमाला-
खेलल्लोलम्बकोलाहलमुखरितदिक्चक्रवाकान्तरालम् ।
प्रत्नं वेतसरत्नं सततपरिचलत्कर्णतालप्ररोहं
दूताङ्कुरचिह्नोर्षादरविहतफणाग्रङ्गभूषाभुजङ्गः ॥ (?) इत्यादि ।

End. शौरेर्दोर्भ्या घटितनिजदोर्द्दर्म्मभूर्वेदिपार्श्वे
साहस्रीणां शतमखदशां सन्दधानोऽप्यहस्याम् ।
तत्साध्यर्चुं नियमपरश्रीराजहाराश्वमेधं (?)
... ... ॥
राज्ञां मौलिपरम्परां चरणयोः पाणौ प्रदानश्रियं
बुद्धौ रञ्जेन योदयं हृदि कृपां सत्यं रसज्ञाञ्चले । (?)
बाहौ सागरमेखलां वसुमतीं मस्ते किरीटं मुदा
कुर्व्वन्धर्म्मतनूभवश्चिरमसौ गोपायति स्म प्रजाः ॥ * ॥

Colophon. इत्यनन्तभट्टस्य कृतौ चम्पूभारते द्वादशस्तवकः समाप्तोऽयं ग्रन्थः ॥

विषयः । संक्षेपेण महाभारतीयविषयस्य कथनम् ।

No. 63. चिकित्सादर्पणः. Substance, country-made paper, 14×5 inches. Folia, 313. Lines, 10 on a page. Extent, 9390 çlokas. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit, Vākule, Post Office Sālataḍā, District Vākuḍā. Bābu Balarāma Caudhuri. Appearance, tolerable. Verse. Generally correct.

Beginning. ॐ नमः शिवाय ।
रोगमादौ परीक्षेत ततोऽनन्तरमौषधम् ।
ततः कर्म्म भिषक् पश्चात् ज्ञानपूर्व्वं समाचरेत् ॥
औषधा नीरसाः सर्व्वे मन्त्रयित्वा प्रदापयेत् ।
तेन सर्व्वं प्रयच्छन्ति आयुरारोग्यमेव च ॥
अथातो मूलिकाहरणविधिमाह ।
स्वभावारण्यमेकान्ते प्रभाते मन्त्रयुक्तितः ।
संग्राह्यमौषधैर्नैव न चेद्भवति काष्ठवत् ॥ इत्यादि ।

End. कोषातकी नीलकणा लाङ्गली सहदेविका ।
चक्रमर्द्दाम्लताकन्दकाकमाचीरविप्रिया ।
विष्णुक्रान्ता हस्तिशुण्डी विदारी भङ्गराट् पटुः ॥

Colophon. अतःपरं खण्डितम् ॥ ० ॥

विषयः । औषधग्रहणकरणादिनिरूपणम् । भेद्यादिज्वराङ्कुशनिरूपणम् । बृहद्गुडूच्यादि-कथनम् । काञ्जिकरसादिनिरूपणम् । वारवल्लिकथनम् । लघुगङ्गाधरचूर्णादिनिरूपणम् । ग्रहण्यादिचिकित्सा । महाशङ्खवट्यादिनिरूपणम् । शतावरीघृतादिनिरूपणम् । मूकादि-चिकित्सा । उदररोगादिचिकित्सा । निर्गुण्डीतैलादिनिरूपणम् । कुष्ठरोगचिकित्सादिः । कर्णरोगादिचिकित्सा । शिरोरोगादिचिकित्सा च ॥

No. 64. **चित्रकूटमाहात्म्यम्.** Substance, country-made paper, 8×5 inches. Folia, 40. Lines, 11 on a page. Extent, 880 çlokas. Character, Nāgara. Date, Sm. 1933 Place of deposit, Mahārājā's Library, Hātuā. Appearance, new. Verse. Correct.

Beginning. श्रीमते रामानुजाय नमः ।
रामं कामाभिरामं रघुकुलतिलकं सीतया शोभनीयं
श्यामं भक्तार्त्तिनाशं स्वजनभयहरं वामदेवाधिवन्द्यम् ।
कामं कामार्त्तिनाशं कलिकलुषहरं कामदं कामदानां
वन्दे लोकाभिरामं दशरथतनयं रावणारिं रमेशम् ॥
यतः सर्व्वाणि भूतानि प्रतिभान्ति स्थितानि च ।
यत्रैवोपशमं यान्ति तस्मै सत्यात्मने नमः ॥

... ...

श्रुत्वा रामायणं कृष्ण-रामचारित्रभूषितम् ।
भुशुण्डिं परिपप्रच्छ शाण्डिल्यो भगवानृषिः ॥
शाण्डिल्य उवाच ।
श्रुतं त्वत्तः कृपासिन्धो जगदुत्पत्तिकारणम् ।
अधुना श्रोतुमिच्छामि तीर्थमाहात्म्यमुत्तमम् ॥
चित्रकूटो गिरिश्रेष्ठः श्रीरामपदभूषितः ।
यस्मिन् श्रीजानकीनाथो रमते सर्व्वदैव हि ॥
माहात्म्यं श्रोतुमिच्छामि रहस्यं श्रुतिसम्मितम् ।
कृतश्च परमैश्वर्य्य श्रीरामस्य गिरेः प्रभो ॥ इत्यादि ।

End. माहात्म्यमेतत् कथितं पुरातनं वाल्मीकिगीतं सुतधान्यवर्द्धनम् ।
शृण्वन्ति गायन्ति पठन्ति ये नरास्ते रामभक्तिं सततं लभन्ते ॥

Colophon. इति श्रीबृहद्रामायणे श्रीचित्रकूटमाहात्म्ये समस्ततीर्थवर्णनं नाम षोड़शोऽध्यायः समाप्तः । जेठ वदि संवत् १९२२ अवस्थान श्रीचित्रकूट ।

विषयः । चित्रकूटमाहात्म्यकीर्त्तनम् । प्रसङ्गतः सर्व्वतीर्थानां माहात्म्यकीर्त्तनञ्च ।

No. 65. चैतन्यचन्द्रामृतम् . By प्रबोधानन्दसरस्वती . Substance country-made paper, 13 × 3 inches. Folia, 37. Lines, 3 on a page. Extent, 277 çlokas. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit, Seyāḍsol, District Vardhamāna, *Çrī* Candranātha Ṭhākura. Appearance, tolerable. Prose and verse. Generally correct.

Beginning. श्रीगौराङ्गः शरणम् ।
सुमस्तं चैतन्याकृतिमतिविमर्य्यादपरमा-
द्भुतौदार्य्यं वर्य्यं व्रजपतिकुमारं रसयितुम् ।
विशुद्धस्वप्रेमोन्मदमधुरपीयुषलहरीं
प्रदातुं चान्येभ्यः परपदनवद्वीपप्रकटम् ॥ इत्यादि ।

End. ब्रह्मेशादिमहाश्चर्य्यमहिमापि महाप्रभुः ।
मुग्धबालोदितं श्रुत्वा स्निग्धीरस्यं भविष्यति ॥

इष्टं न शास्त्रं गुरवो न दृष्टा
विवेचितं नापि बुधैः सुबुद्ध्या ।
यथा तथा जल्पतु बालभावात्
तथैव मे गौरहरिः प्रसीदतु ॥ ० ॥

Colophon. इति श्रीप्रबोधानन्दसरस्वतीगोस्वामिना विरचितं श्रीमच्चैतन्यचन्द्रामृतं सम्पूर्णम् । श्रीश्रीनरहरिचैतन्य ॥

विषयः । श्रीचैतन्यदेवस्य स्तवः ।

No. 66. चैतन्यचन्द्रामृतव्याख्या. (रसिकास्वादिनी). Substance, country-made paper, 12×4 inches. Folia, 40. Lines, 11 on a page. Extent, 1,320 çlokas. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit, District Ḍhākā, Uthuli, *Çrī* Dīnabandhu Gosvāmī. Appearance, old. Prose. Generally correct.

Beginning. श्रीकृष्णचैतन्यचन्द्राय नमः ।
कृत्वा दण्डप्रणामं स्वगुरुवरमहाश्रीन्द्रसिंहाङ्घ्रिपद्मे
केनाप्यानन्दि-नाम्ना प्रकरणघटिका रच्यतेऽनर्घ्यबुद्ध्या ।
टीका चैतन्यचन्द्रामृतरसरसिकास्वादिनी वैष्णवानां
देवाह्णीनामिवासत्कुलदनुजघटा मोहिनीव ... ॥ इत्यादि ।

End. तत्तत् श्रवणादिपूर्व्वकप्रेमामृतवर्त्तित्वं सूचितम् ।
प्रेमनाम ... त्वादि श्रीवृन्दावनमाधुरीम् ।
राधिकाश्च विजानीयात् को वा गौरहरिं विना ॥ * ॥

Colophon. इति श्रीचैतन्यचन्द्रामृतेऽवतारमहिमप्रकाशे विंशतिपद्यात्मके रसिकास्वादिन्यां टीकायां संशयो विभागः ॥

विषयः । चैतन्यचन्द्रामृतस्य व्याख्यानम् ।

No. 67. छन्दः. Substance, country-made paper, 6×3 inches. Folia, 12. Lines, 8 on a page. Extent, 115 çlokas. Character, Nāgara. Date, ? Place of deposit, Benares City, Gobinda Bhaṭṭa Solāpurkār. Appearance, old. Prose and verse. Correct.

Beginning. श्रीगणेशाय परापर्य्याय श्रीकृष्णाय नमः । ॐ ।
म य-र-स त-ज-भ-न-ल ग संमितं भ्रमति वाङ्मयं जगति यस्य
स जयति पिङ्गलनागः शिवप्रसादाद्विशुद्धमतिः ।
त्रिगुरुविद्धि मकारं लघ्वादिसमन्वितं यकाराख्यं
लघुमध्यमन्तरे यं सकारमन्ते गुरुनिबद्धम् ॥ इत्यादि ।

End. शेषः प्रचित इति । अत्रानुक्तं गाथा । द्विकौलौ । मिश्रौ । इत्यग्रा
मिश्राः वसवश्चिकाः ।

Colophon. इति छन्दः समाप्तम् ॥

विषयः। छन्दसां विशेषेण कथनम् ।

No. 68. **जन्मचन्द्रिका.** Substance, palm leaf 15×1½ inches. Folia, 59. Lines, 3 on a page. Extent, 463 çlokas. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit, Kalasakāṭi *viâ* Barisāl, Paṇḍita Kāçiçvara Tarkālaŋkāra. Appearance, old. Verse. Generally correct.

Beginning. ॐ नमः सूर्य्याय । अथ जन्मचन्द्रिका लिख्यते । अथ पापसौम्यग्रह-
निर्णयः । अर्क्कार्की-नेन्दुकं-सौवाराः पापाः सौम्यास्ततोऽपरे । इत्यादि ।

End. शत्रुस्थाने स्थितो जीवो रिपुगेहे विधोः सुतः ।
एष शक्रहतो योगो यदि शक्रसमो भवेत् ॥

Colophon. इति जन्मचन्द्रिका समाप्ता ॥

विषयः। पापादिग्रहनिर्णयः । ग्रहदृष्ट्यादिकथनम् । ग्रहक्षेत्रादिनिरूपणम् । ग्रहाणा-
मुच्चनीचादिकथनम् । ग्रहाणां मूलत्रिकोणादिकथनम् । नाक्षत्रिकदशादिकथनम् । ग्रहाणां
स्त्रीपुरुषज्ञानम् । योगादिकथनञ्च ॥

No. 69. **जातरिष्ट्यादिनिर्णयः.** By **विद्यार्णवः.** Substance, country-made paper, 13×2½ inches. Folia, 35. Lines, 5 on a page. Extent, 600 çlokas. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit, Ākiādhala, Post Office Lohajaŋga, District Ḍhākā, Paṇḍita Kāçīnātha Tarkālaŋkāra. Appearance, old. Prose. Generally correct.

Beginning. ॐ नमः श्रीसूर्य्याय ।

प्रणम्य परमानन्दं कृष्णं त्रिभुवनेश्वरम् ।

वक्ष्ये विद्यार्णवो विद्वान् जातरिष्ट्यादिनिर्णयम् ॥

आदौ गण्डनिरूपणम् । दीपिकायाम् ।

अश्विनी-मघ-मूलानां तिस्रो गण्डाद्यनाड़िकाः ॥ इत्यादि ।

End. खण्डितत्वात् शेषो नास्ति ।

विषयः । गण्डादिनिरूपणम् । जन्मस्थानादिनिरूपणम् । जातकशिरोज्ञानादि-निरूपणम् । दण्डाधिपादिकथनम् । मूर्द्धादिप्रसवज्ञाननिरूपणम् । रिष्ट्यादिनिरूपणञ्च ।

No. 70. जानकीगीता. By श्रीहर्य्याचार्य्यः. Substance, country-made paper, $7\frac{1}{2} \times 4\frac{1}{2}$ inches. Folia, 9. Lines, 11 on a page. Extent, 198 çlokas. Character, Nāgara. Date, ? Place of deposit, District Medinīpura, Candrakoṇā, Bharatarāmānuja Dāsa. Appearance, tolerable. Verse. Generally correct.

Beginning. श्रीमते रामानुजाय नमः ।

साम्राज्यमर्पयति भक्तिलवेऽप्युदग्रं

प्रेम्णि प्रदर्शयति पादसरोजशोभाम् ।

विघ्नं निवारयति या भजतां समन्तात्

सा जानकी विजयते कुलदेवतं नः ॥

विद्युच्चमत्कृतिमवाप निरीक्ष्य कान्तिं

क्षोभं करीन्द्रनिकरो गतिमाकलय्य ।

यस्या विलोक्य वदनं परितापमिन्दुः

सा जानकी रघुपतेर्मुदमातनोति ॥

× × × ×

गन्धार-रागे एकताली ताले ।

जय जय जानकि रघुपतिदयिते

विधि-शिव-सनक-शुकादिकमहिते ।

देवि शरणं तव करुणा अभिलषिता

त्रिभुवनगुरुणा । ध्रु ॥ इत्यादि ।

End. जय जितदूषणा सुरकुलभूषणा जय जय हरिदयिते ।
जय कविकमलविरोचन सुन्दर जय जय निखिले हिते ॥
जय दशमुखखण्डनिकरकृतागन जय जय युवतिमणे ।
जय जय सदयहृदय सकलेश्वर जय जय नतचरणे ॥

\+ + +

विद्याविभूषणयुतो हरिरञ्जनाभ-
पादारविन्दमधुपो यदिदं व्यधत्त ।
श्रीजानकीचरितगीतमुदप्रभावात्
तत् साधवः प्रतिदिनं मुदिताः पिबन्तु ॥

Colophon. इति श्रीहर्य्याचार्य्यविरचिते श्रीजानकीगीते आनन्दसीतारघुनन्दनो नाम षष्ठः सर्गः ॥

विषयः । गीतगोविन्दानुकारिणी श्रीजानकीविषयिणी गीतावलिः ॥

No. 71. जालन्धरमाहात्म्यम् (ब्रह्माण्डपुराणीयम्). Substance, country-made paper, 13 × 5 inches. Folia, 36. Lines, 10 on a page. Extent, 1,080 çlokas. Character, Nāgara. Date, Sm. 1839. Place of deposit, Mahārājā's Library, Hātuā. Appearance, new. Verse. Generally correct.

Beginning. श्रीगणेशाय नमः । शौनकादय ऊचुः ।
सूत सूत महाभाग सदागमविदाम्बर ।
धन्योऽसि कृतकृत्योऽसि यस्य ते मतिरीदृशी ॥
जालन्धरस्य माहात्म्यं श्रावितं कुलसत्तम ।
पुनश्च श्रोतुमिच्छामस्त्वत्तः किञ्चिन्महाव्रत ॥ इत्यादि ।

End. वक्तुमर्हाम्यि सर्व्वं हि किं वाच्यमधिकं मया ॥

Colophon. इति श्रीब्रह्माण्डपुराणे जालन्धरमाहात्म्ये त्रयोदशोऽध्यायः । सम्वत् १८३९

विषयः । १ मे अध्याये विपाशामाहात्म्यम् । २ ये अध्याये वाणगङ्गाख्यापनम् । ३ ये अध्याये तस्य माहात्म्यकीर्त्तनम् । ४ र्थ—१२ शेषु अध्यायेषु जालन्धरमाहात्म्यादिकथनम् ।

No. 72. ज्योतिषरत्नं. By केशवतर्कपञ्चानन. Substance, country-made paper, 13×3 inches. Folia, 15. Lines, 7 on a page. Extent, 420 çlokas. Character, Bengali. Date, Sk. 1748. Place of deposit, Vākule *viá* Sālataḍā, District Vā̃kuḍā, Bābu Caṇḍīcaraṇa Caṭṭopādhyāya. Appearance, tolerable. Verse. Generally correct.

Beginning. ॐ राधाकृष्णाभ्यां नमः ।
श्रीकृष्णं सच्चिदानन्दं प्रणम्य जगदीश्वरम् ।
हिताय ज्योतिषः श्लोकान् सञ्चिनोमि यथोचितम् ॥
तत्र सर्व्वकार्य्येषु वर्जनीयत्वात् प्रथमं वारवेला लिख्यते ।
रवेर्वेद्यं चतुः पञ्च सोमे सप्तद्वयं तथा ।
कुजे षष्ठं द्वितीयञ्च बुधे वाणतृतीयकम् ॥
गुरौ सप्ताष्टकञ्चैव चिचलारि च भार्गवे ।
शनावाद्यन्तषष्ठञ्च वारवेला प्रकीर्त्तिता ॥ इत्यादि ।

End. खदशाभिर्दशां हत्वा नवभिर्भागमाहरेत् ।
लब्धा मासास्तु तच्छेषं पूरयित्वा तु त्रिंशता ॥
षड्भिर्हृत्वा दिनं लब्धं तच्छेषे षष्टिपूरिते ।
नवभिश्च हृते लब्धा ज्ञेया दण्डास्तदन्तरे ॥
ज्योतिःशास्त्रमहाब्धिभ्योः साराद्सारतरं कृतम् ।
अभ्यस्यमेतत् सततं व्यवहारोपयोगि यत् ॥ * ॥

Colophon. इति श्रीकेशवतर्कपञ्चाननभट्टाचार्य्यविरचितं ज्योतिषरत्नं समाप्तम् ॥ * ॥
शकाब्दाः १७४८ ।

विषयः । वारवेलाकथनम् । रिष्टाादिकथनम् । चन्द्रनामवेधशलाकादिकथनम् । नक्षत्राणां देवतानिरूपणम् । अमृतयोगादिकथनम् । विवाहविहितनक्षत्रादिनिरूपणम् । सप्तशलाकावेधादिनिरूपणम् । युतयामित्रादिकथनम् । नववध्वागमनकालादिकथनम् । ऋतुफलादिनिरूपणम् । नामकरणान्नप्राशनादिकालनिरूपणम् । तिथिदग्धादिकथनम् । पञ्चामृतादिकथनम् । बीजवपनादिनिरूपणम् । रव्यादिभोगकालनिरूपणञ्च ।

No. 73. ज्योतिःसारः. By श्रीकृष्णदेवस्मार्त्तवागीशभट्टाचार्य्यः. Substance, country-made paper, 17×3½ inches. Folia, 92. Lines, 7 on a page. Extent, 2,576 çlokas. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit, District Medinīpura, Rādhānagara, Paṇḍita Guruprasanna Vidyāratna. Appearance, tolerable. Prose and verse. Correct.

Beginning. श्रीकृष्ण मामुद्धर ।

श्रीसूर्य्यं विघ्नराजञ्च श्रीगुरुं श्रीरघूत्तमम् ।
नत्वाचष्टे कृष्णदेवो ज्योतिःसारं सतां मुदे ॥
प्रकाश्यते प्रदीपेन वर्त्तमानघटादिकम् ।
ज्योतिःशास्त्रप्रदीपेन विश्वं कालत्रयोदितम् ॥
सप्तविंशतिभिर्ज्योतिश्चक्रं स्तिमितवायुगम् ।
तदर्कांशो भवेद्राशिर्नवर्चचरणाङ्कितः ॥

अस्यार्थो यथा,—अश्विन्यादिसप्तविंशतिनक्षत्रै ज्योतिश्चक्रं भवति तच्चक्रं स्तिमितवायुगं स्थिरेण वायुविशेषेण धृतम्। तस्यार्कांशो द्वादशांशो अश्विन्यादिनक्षत्रनवपादाङ्कितो राशिर्भवेत्। तथाच अश्विन्यादिसप्तविंशानां भानां नवनवाङ्घ्रिभिरेकैकराशिर्मेषादिद्वादशैव ते ॥ इत्यादि ॥

End. अतएव विष्णुपुराणम् ।

स्मृते सकलकल्याणभाजनं यत्र जायते ।
पुरुषं तमजं नित्यं व्रजामि शरणं हरिम् ॥
रिष्टयो व्यतिपाताश्च येऽन्ये त्वनीतिसम्भवाः ।
ते नामस्मरणाद्विष्णोर्नाशं यान्ति महात्मनः ॥
विदेशगतभ्रातुरन्वेषणाय न गन्तव्यम् ।

विष्णुपुराणम् ।

ततः प्रभृति वै भ्राता भ्रातुरन्वेषणे द्विज ।
प्रयातो न पश्यति तथा तत्र कार्य्यं विजानता ॥
ततः प्रभृति न भ्रातुः कनीयान् मार्गमिच्छति ।
अन्विष्य दुःखमाप्नोति तेन तत्परिवर्जयेत् ॥
इति यात्राप्रकरणं समाप्तम् ।

Colophon. इति महामहोपाध्याय—श्रीकृष्णदेवस्मार्त्तवागीशभट्टाचार्य्यविरचितो ज्योतिःसारः समाप्तः ॥

विषयः। राशिनिरूपणम्। केन्द्रपर्य्यायतत्स्वामनिरूपणम्। ग्रहवर्णकथनम्। दिगधिपनिरूपणम्। दिक्बलिकथनम्। गुणरसाधिपकथनम्। जात्यधिपकथनम्। वेदाद्यधिपकथनम्। दुष्टतिथिनिरूपणम्। ग्रहचन्द्रादिशुद्धिनिरूपणम्। जातक-सुखप्रसवादिजारजयोगप्रभृतिनिरूपणम्। पापग्रहरिष्टिकथनम्। रिष्टिभङ्गादिनिरूपणम्। द्विग्रहयोगफलनिरूपणम्। अन्तर्दशाफलादिनिरूपणम्। क्षुतप्रभृतिफलनिरूपणम्। यात्राप्रकरणञ्च ॥

No. 74. ज्योतिःसारः. By महेशपञ्चानन. Substance, country-made paper, 17 × 3 inches. Folia, 26. Lines, 5 on a page. Extent, 650 çlokas. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit, Kājoḍā, District Bardhamāna *viâ* Aṇḍāl, Paṇḍita Mādhava Bhaṭṭācāryya. Appearance, tolerable. Prose. Generally correct.

Beginning. ॐ नमो विवस्वते ॥
प्रणम्य भास्करं देवं बालकानां हितैषिणा ।
क्रियते श्रीमहेशेन सारो ज्योतिषि यत्नतः ॥
वैशाखो ज्यैष्ठ आषाढ़ः श्रावणो भाद्रसंज्ञकः ।
आश्विनः कार्त्तिको मार्गः पौषो माघस्तथैव च ॥
फाल्गुनश्चैव इत्येव मासा द्वादश विश्रुताः ।
इति माससंज्ञा ॥ इत्यादि ।

End. मैत्रोत्तरापुष्यधनिष्ठधात्पित्रोऽम्बुदे + वदणे शुभेऽर्कै
वारे कुशुक्रेन्दुदृहस्पतीनां शुभप्रदः स्यात् सरसः प्रकाशः ॥ * ॥

Colophon. इति महेशपञ्चाननविरचितो ज्योतिःसारः समाप्तः ॥ * ॥ श्रीहरिः ।

विषयः । मासराशिसंज्ञादिनिरूपणम् । अमृतादियोगनिरूपणम् । रविचन्द्रादिशुद्धि-निरूपणम् । यात्रिकतिथिनक्षत्रादिनिरूपणम् । निषिद्धनक्षत्रादिकथनम् । द्रेक्काणव्यवस्थादिः । जन्मलग्नादिनिर्णयः । चन्द्रादीनां स्थूलदशानिरूपणम् । वर्षणजनिताकालकथनम् । विवाहनक्षत्रादिकथनम् । गण्डपादादिनिरूपणम् । वास्तुप्रकरणम् । हलप्रवाहादिकाल-निरूपणञ्च ।

No. 75. ज्योतीरत्नम्. By गोपालचक्रवर्त्ती. Substance, country-made paper, 16 × $2\frac{1}{2}$ inches. Folia, 154. Line, 5 on a page. Extent, 3,850 çlokas. Character, Bengali. Date, Sk. 1631. Place of deposit, District Medinīpura, Post Office Çīrṣā, Yadupura, Paṇḍita Rājendralāla Gosvāmī. Appearance, old. Prose and verse. Generally correct.

Beginning. ॐ नमः श्रीसूर्य्याय ।
लक्ष्मीशेशविरिञ्चि-सूररजनीजानीन्दुजक्रूर ++ वा-
गीशा स्फु ++ नाकिंराङ्कशिखिनो मूर्द्धा प्रणम्याम्बिकाम् ।

ज्योतीरत्नमिदं तनोति सुधियां मोदाय नानागमात्
संदृष्ट्वाखिलकर्म्मसु चितिसुरो गोपालनामा कृती ॥
वराहादिकृतान् ग्रन्थानालोक्य बहुशो मया ।
निरूप्यते कर्म्मकाण्डः सविशेषः सतां मुदे ॥
स्वरूपं राशिचक्रस्य नक्षत्राणाञ्च कीर्त्तनम् ।
देवताकीर्त्तनं तेषां नक्षत्रै + + + + ॥ इत्यादि ।

End. शब्दागमं सुनिपुणं कविचन्द्रपादात्
योऽधीत्य तत्र + + स्वमतं व्यतानीत् ।
काव्यादिशास्त्रनिबन्धेषु तथा × ×
यः सर्व्वदा व्यरचयद् बहुशस्तु पश्चात् ॥
ज्योतीरत्नमिदं तस्य + + + + ।
नानाग्रन्थेषु यज्ज्ञेयं + + + + ॥
वेदाङ्कबाणावनि १५९४ संमितेऽब्दे
शाके दिनेशे प्रमदां गते च ।
गोपालशर्म्मा समपूरि शास्त्र-
मिदं मुदा रूपवता + + + + ॥

Colophon. इति श्रीकविचन्द्रचरणारविन्दद्वन्द्वनिःस्यन्द + + + मधुव्रत-श्रीगोपाल-चक्रवर्त्तिविरचितं ज्योतीरत्नं सम्पूर्णम् ॥ श्रीरामः शरणम् । शकाब्दा १६११

विषयः । राशिनक्षत्रनिरूपणम् । सप्तविंशतिनक्षत्रघटितराशिमण्डलनिरूपणम् । लग्न-स्थाननिरूपणम् । कालशुद्धिविवेचनम् । चन्द्रतारादिशुद्धिविवेचनम् । पुंसवनादिकृत्य-निरूपणम् । कृषिकर्म्मादिनिरूपणम् । दृष्टिज्ञानादिनिरूपणम् । शुभलग्नादिनिरूपणम् । शक्रोत्थानादिप्रकरणनिरूपणम् ॥

No. 76. तत्त्वानुसन्धानम् . (अद्वैतचिन्ताकौस्तुभनामकटीकासहितम्)
Substance, country-made paper, 14 × 5½ inches. Folia, 147. Lines, 12 on a page. Extent, 5,292 çlokas. Character, Nāgara. Date, ? Place of deposit, Mahārājā's Library, Hātuā. Appearance, new. Prose and verse. Correct.

Beginning. मूलस्य । वृत्तिर्नामविषयचैतन्याभिव्यञ्जकोऽन्तःकरणाज्ञानयोः परिणाम-विशेषः । अभिव्यञ्जकत्वं नामापरोक्षव्यवहारजनकत्वमावरणपरिणामो नाम ।
इत्यादि ।

टीकायाः प्रारम्भवाक्यम् । श्रीकृष्णाय नमः ।
प्रमातारं मानं फलमपि च मेयं त्रिजगतां
नियन्तारं जीवं विगलितभिदं शुद्धममलम् ।
यमाहुर्योगीन्द्रा जड़तनुसमासक्तवशतो
नमामस्तं कृष्णं व्रजयुवति ... कमलम् ॥
तत्त्वमस्यादिवाक्यजन्याखण्डापरोक्षवृत्त्या अज्ञाननिवृत्तिरानन्दावाप्तिश्च भवतीत्युक्तं तत्र केयं वृत्तिः किं वा तत्र प्रमाणं कथं वा तदुत्पत्तिः वृत्त्या वा किं प्रयोजनमित्याकाङ्क्षायां प्रमाप्रमाभेदेन द्विविधां वृत्तिं निरूपयितुं प्रथमां वृत्तिं लक्षयति वृत्तिर्नामेति । इत्यादि ।

End. मूलस्य ।
परमसुखपयोधौ मग्नचित्तो महेश-
हरि-विधि-सुरमुख्यान् देशिकान् देहमात्रम् ।
जगदपि न विजाने पूर्णसत्यात्मसंवित्–
सुखतनुरहमात्मा सर्व्वसंसारशून्यम् ॥
यदुकुलवररत्नं कृष्णमन्यांश्च देवान्
मनुजपशुमृगादीन् ब्राह्मणादीन् न जाने ।
परमसुखसमुद्रे ... ... तन्मयोऽहं
गलितनिखिलभेदः सत्यबोधैकरूपः ॥

Colophon. इति श्रीपरमहंसपरिव्राजकाचार्य्य-श्रीमत्स्वयंप्रकाशानन्दसरस्वतीपूज्यपाद-शिष्यमहादेवसरस्वतीमुनिविरचितं तत्त्वानुसन्धानं ॥
मतिसहितध्यानयोगेन बन्धे क्षीणे साक्षात्कृतोऽसौ मुनिवरनिकरैः शुद्धसत्त्वैर्-हदारैर्मुक्तो गम्यो मुकुन्दो यदुकुलतिलकः श्रेयसे भूयसेऽस्तु ॥ (?)
जिज्ञासितव्यो विमलान्तरङ्गै-
रानन्दविज्ञानसदेकरूपः ।
वेदान्तवेद्यो यतिवर्य्यगम्यो
गोपीजनेशः प्रदिशत्वभीष्टम् ॥

वाणीति वेदवचनानि वदन्ति देवीं
यामात्मयोनिगटहिणीं हृदये स्मरन्ति ।
यच्चिन्तया सकलशास्त्रकृतो भवन्ति
तामानतोऽस्मि सततं प्रणतेष्टदात्रीम् ॥
दुरन्तसंसारमहाम्बुराशेः
समुद्धृतो येन दयालुनाहम् ।
महत्तमं तं पुरुषोत्तमं श्री-
स्वयंप्रकाशं गुरुमानतोऽस्मि ॥
नामानि रूपाणि निरस्य वेदो
यद्बोधयेन्नित्यनिरस्तमोहम् ।
साचित्स्वरूपं परिपूर्णरूप-
महं तदेवास्मि विमुक्तगम्यम् ॥

अन्तवाक्यं टीकायाः । पूर्णेति । पूर्णः अपरिच्छिन्नः सत्यात्मा कालत्रयाबाधित-स्वरूपः संवित् चिद्रूपः सुखतनुः सुखस्वरूपः असङ्गोह्ययं पुरुष इत्यादि-श्रुत्या कर्तृत्वादिसर्व्वसंसारवर्जितः आत्माहमित्यनुभवामीत्यर्थः । भिन्न-तया स्वेष्टदेवतामपि न पश्यामीत्याह यदुकृतेति । तत्र हेतुमाह परम-सुखेति ॥

उपासकानां हार्दस्य तमसो विनिवर्त्तकम् ।
श्रीकृष्णस्य गलेऽद्वैतचिन्ताकौस्तुभमर्पितम् ॥
अध्यारोपापवादोन्मृदितजड़तनुर्द्वैतहेतुः परात्मा
... ... ।
... ...
... ... नैकगम्यः ... ... ॥ (?)

इति श्रीमत्परमहंसपरिव्राजकाचार्य्य-श्रीमत्स्वयंप्रकाशानन्दसरस्वतीपूज्य-पादशिष्यभगवदानन्दसरस्वतीमुनिचूड़ामणिविरचिते तत्त्वानुसन्धानव्याख्यानेऽद्वैतचिन्ताकौस्तुभे चतुर्थः परिच्छेदः । समाप्तोयम् ॥

विषयः। मूलस्य । इति प्रथमः परिच्छेदः । टीकायाः । इति श्रीमत्परमहंसपरि-व्राजकाचार्य्य-श्रीमत्स्वयंप्रकाशानन्दसरस्वतीपूज्यपादशिष्यभगवन्महादेवानन्दसरस्वतीमुनिविरचिते तत्त्वानुसन्धानव्याख्यानेऽद्वैतकौस्तुभे प्रथमः परिच्छेदः समाप्तः । मूलस्य । इति द्वितीयः परि-च्छेदः । टीकायाः । इति ... ... द्वितीयः परिच्छेदः समाप्तः । मूलस्य । इति तृतीयः

परिच्छेदः । टीकायाः । इति श्री ... ... तृतीयः परिच्छेदः समाप्तः । सम्वत् १९११ । मूलस्य । इति श्रीमत्परमहंसपरिव्राजकाचार्य्य-श्रीमत्स्वयंप्रकाशानन्दसरस्वतीपूज्यपादशिष्यमहादेवसरस्वतीमुनिविरचितं तत्त्वानुसन्धानम् ॥ टीकायाः । इति श्रीपरमहंसपरिव्राजकाचार्य्य-श्रीमत्स्वयंप्रकाशानन्दसरस्वतीपूज्यपादशिष्यभगवदानन्दसरस्वतीमुनिचूड़ामणिविरचिते तत्त्वानुसन्धानव्याख्यानेऽद्वैतचिन्ताकौस्तुभे चतुर्थः परिच्छेदः ॥

No. 77. तद्धितगणदीपिका. By सच्चिदानन्दमहान्तठाकुरः. Substance, country-made paper, $12 \times 2\frac{1}{2}$ inches. Folia, 18. Lines, 5 on a page. Extent, 360 çlokas. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit, Dakṣiṇakhaṇḍa, District Bardhamāna, Post Office Ukhaḍā, Gauraguṇānanda Ṭhākur. Appearance, tolerable. Verse. Correct.

Beginning. श्रीकृष्णचैतन्यः । आर्य्यागाथा । इन्तयमकम् ।
गोकुलभूमौ योऽजनि गोकुलराजान्मुदा च तं वन्दे ।
गोकुलविषाधिनयो गोकुलमप्यकरोच्च मोघम् ॥
सरस्वतीं नमस्कृत्य क्रियते गणदीपिका ।
तद्धितस्य च पद्येन सच्चिदानन्दधीमता ॥
... ... अथ गणा ।
अजैड़काश्च षड्वाश्चटकः कोकिलस्तथा ॥ इत्यादि ।

End. सहायग्रामकुमारौ ग्रामषण्डस्तथैव च ।
मनोज्ञादिर्गणो ज्ञेयोऽन्येऽपि चात्र प्रयोगतः ।
भुजङ्गप्रयातम् ।
इतेऽस्मिन् गणे योऽप्यशुद्धो विजात-
स्तदा शोधनीयः कृपावत्-सुधीभिः ।
मुनीनां भ्रमः स्यादहं तत्र को वा
सदैतद्विचिन्त्यात्र हर्षाय सन्तः ॥

Colophon. इति तद्धितगणदीपिका समाप्ता ॥ * ॥

विषयः । पद्येन संक्षेपतस्तद्धितगणादिनिरूपणम् ।

No. 78. तद्धितटीका. By वंशीवदनः. Substance, country-made paper, 14×3 inches, Folia, 31. Lines, 11 on a page. Extent, 1,250 çlokas. Character, Bengali. Date, Sk. 1814. Place of deposit, District Bardhamāna, Post Office, Ukhḍā, Dakṣiṇakhanda. Gauraguṇānanda Ṭhākura. Appearance, new. Prose. Generally correct.

Beginning. श्रीश्रीगौराङ्गः ।

श्रीरामचरणद्वन्द्वमस्वमद्वन्द्वसाधनम् ।

वन्द्यवृन्दारकैर्वन्द्यमिन्दिरामन्दिरं भजे ॥

तद्धितप्रत्ययेषु विधान्तरेषु लिङ्गानां स्वभावतः प्रातिपदिकनिष्ठत्वेन सन्नि-चितत्वात् लिङ्गकार्य्यम् । इत्यादि ।

End. समस्तत्वेऽपि दृश्यते ह्यधिकाराणां प्रवृत्तिनिमित्तता । इति न्यायादनुवर्त्तनीयमिति भावः ॥ * ॥

Colophon. श्रीवंशीवदनं विशिष्टविनयं विद्वज्जनप्रीणनं

सूते रायमती सती मतिमती श्रीमान् वशिष्ठः स्वयम् ।

व्याकारे क्रमदीश्वरेण रचिते श्रीनन्दिना शोधिते

गोयीचन्द्रकृते तु तद्विरचिते पादे चतुर्थे त्विदम् ॥

युगाब्धाष्टेन्दुमिते शाके ।

विषयः । संक्षिप्तसारस्य तद्धितपादव्याख्यानम् ।

No. 79. तन्त्रदीपनी. By रामगोपालशर्म्मा. Substance, country-made paper, 18×4½ inches. Folia, 213. Lines, 7 on a page. Extent, 4,500 çlokas. Character, Bengali. Date, Sk. 1626. Place of deposit, Boḍiā, District Rājsāhi. Paṇḍita Kālīdāsa Ṭhākura. Appearance, tolerable. Verse. Generally correct.

Beginning. ॐ नमो गणेशाय ।

कालव्यालभिया सुनिस्तलधिया मायामयेऽम्भोनिधौ

नान्यः चातुमलं विनाङ्घ्रिकमलं श्रीनाथमन्वन्तरेः ।

तारा तारणहेतवे नहि तरिर्ब्बिम्बाय मूर्द्धि स्वयं

भक्तेऽस्तोभ्यगुरुं तदीयचरणं वन्दे मनो मेऽस्वताम् ॥

निगमागोचरतत्त्वां तारितभुवनत्रयीसत्त्वाम् ।

किङ्करचित्तकदम्बां जगदम्बां नौम्यनालम्बाम् ॥

कलौ विषयतादात्म्यव्याकुलाशेषचेतसाम् ।
ज्ञानाय तन्यते सिद्धिसाधनी तन्त्रदीपनी ॥
श्रीनाथाङ्घ्रिसहायेन रामगोपालशर्म्मणा ।
तन्त्राणां सारमाकृष्य ज्ञात्वा साधकसम्मतिम् ॥
तत्रादौ ब्रह्मनिरूपणम् । यथा श्रुतिः ।
अजामेकां लोहितशुक्लकृष्णां
प्रजा बह्वीर्जनयन्तीं स्वरूपाम् । इत्यादि ।

End. आगमे सर्व्वविद्यास्व सर्व्वशास्त्रार्थमागमे ।
आगमे सर्व्वदेवा हि आगमाच्च परा गतिः ॥
येऽभ्यसन्ति त्विदं शास्त्रं पठन्ति पाठयन्ति वा ।
सिद्धयोऽष्टौ करे तस्य धनधान्यादिसम्पदः ॥
आदृताः सर्व्वलोकेषु भोगिनः क्षोभकारकाः ।
आप्नुवन्ति परं ब्रह्म सर्व्वशास्त्रविशारदाः ॥
यद्च लिखितं भ्रान्त्या मौढ्याद्व्यच्चापि बलितम् ।
तत्सर्व्वं क्षम्यतां मातरखिलात्मा यतोऽम्बिके ॥
महेश्वरप्रोक्तनिगूढशास्त्र-
मर्म्मार्थभिन्नं लपितं यदत्र ।
श्रीरामगोपालधरामरस्य
कृतौ महद्भिः परिशोधनीयम् ॥
षड्विरसचन्द्रमःप्रमितशाकसम्वत्सरे (१६९६)
स्मरारिसुखपङ्कजाङ्कितसौधधारोचिता ।
नितान्तपरविदुषे परमतत्त्वसंसेविनां (?)
चिदर्थपरिपुञ्जिता जयति तन्त्रदीपन्यसौ ॥ ० ॥

Colophon. इति परमनिरञ्जन-श्रीकाशीनाथानन्दनाथपदारविन्दैकशरण-श्रीरामगोपाल-शर्म्मकृत-तन्त्रदीपन्यामेकादशोल्लासः ॥ समाप्तेयं तन्त्रदीपनीति । श्रीदुर्गा-चरणे भक्तिरस्तु ॥ ० ॥

विषयः । १ प्रथमोल्लासे तत्त्वज्ञानादिविवेचनम् । २ ये सामान्यपूजादिनिरूपणम् । ३ ये विष्णुसूर्य्यादीनां मन्त्रकथनम् । ४ र्थे श्रीविद्यादिमन्त्रपूजादिकथनम् । ५ मे छिन्ना-प्रकरणम् । ६ ष्ठे तारिण्यादिप्रकरणम् । ७ मे मञ्जुघोषादिमन्त्रनिर्णयः । ८ मे स्तवकवचादिः । ९ मे पूजोपचारादिनिर्णयः । १० मे विजयाकल्पादिः । ११ शे कुण्डादिनिरूपणमिति ।

No. 80. तन्त्रप्रदीपप्रभा. By सनातनतर्काचार्य्यः. Substance country-made paper, 18 × 3 inches. Folia, 17. Lines, 7 on a page. Extent, 500 çlokas. Character, Bengali. Date, Sk. 1741. Place of deposit, District Rājasāhi, Puṭhiā, Paṇḍita Guruprasāda Çiromaṇi. Appearance, tolerable. Prose. Generally correct.

Beginning. ॐ नमो गणेशाय। पूर्व्वा। एकदेशोऽस्यास्तीति एकदेशी तचैकदेशशब्दे-नावयव उच्यते इत्युक्तम्॥ इत्यादि।

End. यदि हितसुखशब्दयोगे चाशिषि षष्ठी तत्कथं प्रभा यद्गुणिनां हितं इत्यादि-प्रयोग इत्यत आह आहितसुखाभ्यामित्यादि॥ * ॥

Colophon. इति श्रीसनातनतर्काचार्य्यविरचितायां तन्त्रप्रदीपप्रभायां अनभिहितपादः समाप्तः॥ * ॥ शकाब्दाः १७४१।

विषयः। तन्त्रप्रदीपस्य व्याख्यानम्।

No. 81. तन्त्रसंक्षेपचन्द्रिका. By भवानीशङ्करवन्द्योपाध्यायः. Substance, country-made paper, $18\frac{1}{2} \times 3\frac{1}{2}$ inches. Folia, 108. Lines, 7 on a page. Extent, 3,000 çlokas. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit, District Hugli, Khānākul Kṛṣṇanagara, Bābu Pūrṇacandra Bandyopādhyāya. Appearance, old. Prose and verse. Generally correct.

Beginning. (१ म पत्रं नास्ति)

अथ शिष्यलक्षणम्।

शान्तो विनीतः ... श्रद्धावान् धारणक्षमः।
समर्थश्च कुलीनश्च प्राज्ञः सच्चरितो यती॥
एवमादिगुणैर्युक्तः शिष्यो भवति नान्यथा।
गुरुता शिष्यता वापि तयोर्वत्सर ...॥
... ...

तत्र गुरोर्दोषा यथा,—

परीवादवैधकर्म्माश्रद्धा-कितवता-क्रियाहीनता-तत्तत्कल्पानभिज्ञता-गुरुनिन्दा--खर्व्वता--सदामात्सर्य्य-श्वित्र-गलत्कुष्ठ-नेत्ररोग-कुनख-श्यावदन्तश्विरा-व्याधि ... ... बहुभोक्तृत्व-स्त्रीजितत्व-पत्नीपुत्रोभयरहितत्वानि।

इत्यादि।

End. मन्त्रेणोङ्कारयुक्तेन स्वाहान्तेन विचक्षणः ।
... ... ॥
इति स्मृतौ स्वाहान्तमन्त्रे स्वाहान्तरं निषेधयति ।
मन्त्रतन्त्रप्रकाशकानां मन्त्र इत्यभिधीयते ॥

Colophon. इति वन्द्यघटीय-श्रीभवानीशङ्करदेवशर्म्मविरचिता तन्त्रसंक्षेपचन्द्रिका समाप्ता ॥

विषयः । शिष्यलक्षणम् । गुरुदोषनिरूपणम् । साधककर्त्तव्यनिरूपणम् । अकड़मचक्रनिरूपणम् । राशिचक्रनिरूपणम् । नक्षत्रचक्रनिरूपणम् । कुलाकुलचक्रनिरूपणम् । दीक्षाकालनिरूपणम् । मालानिर्णयः । मन्त्रस्य दशविधसंस्कारनिरूपणम् । तान्त्रिकसन्ध्यानिरूपणम् । दुर्गादिगायत्रीनिरूपणम् । पूजानिरूपणम् । प्राणायामनिरूपणम् । पुरश्चरणलक्षणम् । अन्नपूर्णादिमन्त्रनिरूपणम् । श्यामापूजाप्रकरणम् । ऋष्यादिन्यासनिरूपणम् । रामकृष्णादिमन्त्रनिरूपणम् । षड्यादिन्यासनिरूपणम् । दुर्गाशतनामस्तोत्रम् । श्यामास्तोत्रम् । शिवस्तवकवचादिः । संक्षेपहोमनिरूपणम् । कूर्म्मादिचक्रनिरूपणम् । सर्व्वतोभद्रमण्डलादिनिरूपणम् । पञ्चायतनीदीक्षानिरूपणम् । कुण्डविधानञ्च ॥

No. 82. तारापञ्चाङ्गम् . Substance, country-made paper, 7 × 4 inches. Folia, 168. Lines, 6 on a page. Extent, 1,175 çlokas. Character, Nāgara. Date, ? Place of deposit, Mahārājā's Library, Hātuā. Appearance, new. Verse. Correct.

Beginning. ॐ श्रीताराभगवत्यै नमः । तत्सत् ।
श्रीदेव्युवाच ।
भगवन् सर्व्वधर्म्मज्ञ सर्व्वागमविचक्षण ।
श्रीमदुग्रतारायाः ... तद्भवता परम् ।
सूचितं यत् कृपाम्भोधे कथयस्व वृषध्वज ॥
श्रीभैरव उवाच ।
श्रीतारा परमा विद्या जगच्चैतन्यरूपिणी ।
नातः परतरा विद्या नातः परतरो मनुः ॥ इत्यादि ।

End. मोक्षार्थी लभते मोक्षं धनार्थी लभते धनम् ।
विद्यार्थी लभते विद्यां तर्कव्याकरणादिकाम् ॥

इदं स्तोत्रं पठेद् यस्तु सततं भक्तिमान् नरः ।
तस्य शत्रुः क्षयं याति महाप्रज्ञा च जायते ॥
पीड़ायां वापि संग्रामे महोत्पाते तथा भये ।
य इदं पठते स्तोत्रं सुखं तस्य न संशयः ॥

Colophon. इति श्रीताराकल्पे तारास्तवराजः समाप्तः । शुभम् ॥

विषयः । श्रीतारायाः पटल-पूजापद्धति-तारार्णवीयसहस्रनामस्तोत्र-भैरवीतन्त्रोक्त त्रैलोक्यमोहननामककवच-ताराकल्पीयमहोग्रतारास्तवराजरूपपञ्चाङ्गम् ।

No. 83. ताराहस्यम् . By राजेन्द्रशर्म्मा . Substance, country-made paper, 18 × 3¼ inches. Folia, 98. Lines, 7 on a page. Extent, 1,300 çlokas. Character, Bengali. Date, Sana 1225. Place of deposit, Baradā Ājabnagar, Post Office Ghāṭāl, District Medinīpura, Paṇḍita Īçānacandra Vācaspati. Appearance, old. Verse. Generally correct.

Beginning. ॐ नमो गुरवे ।

अथ श्रीराजेन्द्रकृत-श्रीताराहस्यं लिख्यते ।
अथ प्रातःकृत्यमभिलिख्यते । गौतमीयतन्त्रे ।
इदानीं पूर्व्वकृत्यञ्च प्रसङ्गात् कथयामि ते ।
यत् कृत्वाधिकारितां याति मन्त्रयन्त्रार्च्चनादिषु ॥
येन विना न सिद्धिः स्यात् नरकञ्च प्रपद्यते ॥
यामले च ।
प्रातःकृत्यमकृत्वा तु यो देवीं भक्तितो यजेत् ।
तस्य पूजा च विफला शौचहीना यथा क्रिया ॥
स्वतन्त्रे ।
शुद्धस्फटिकसङ्काशं शुद्धक्षौमविराजितम् ।
गन्धानुलेपनं शान्तं वराभयकराम्बुजम् ॥
मन्दस्मितं निजगुरुं कारुण्येनावलोकितम् ।
वामोरुशक्तिसंयुक्तं शुक्लाभरणभूषितम् ॥
स्वशक्त्या दक्षहस्तेन धृतचारुकलेवरम् ।
वामे धृतोत्पलायाश्च सुशक्तायाः सुशोभनम् ॥
परानन्दरसोल्लासलोचनद्वयपङ्कजम् ॥ इत्यादि ।

End. ऋतुः षोडशयामिन्यस्तत्रस्तासु गर्हिताः ।
पुत्रास्तास्वपि या युग्मा अयुग्मा कन्यकाप्रदाः ॥
त्यक्त्वा चन्द्रमसं दुष्टं मघां मूलां विहाय च ।
शुचिः संनिविशेत् पत्नीं पुंसामर्थो विशेषता ॥
शुचिं पुत्रं प्रसूयेत पुरुषार्थप्रसाधकम् ॥
इत्यादि मन्वादिमुनिप्रणीत-
शास्त्रप्रणीते पथि वर्त्तमानः ।
न बध्यते कल्मषकर्म्मपाशैः
श्रीरामचन्द्रस्य पदं समेति ॥
... ...

Colophon. इति प्रकटगुप्ततरसम्प्रदायकुलकौलोत्तरनिर्गर्व्वरहस्यातिपरापररहस्याति-पूर्व्वरहस्याचिन्त्यप्रभाववत्-तारारहस्ये आगमशास्त्रे वेदगर्भवंशीय-राढ़ीय-महामहोपाध्याय-श्रीयुतकिशोरात्मजश्रीयुतराजेन्द्रद्विजविरचिते मन्त्रचैत-न्यादिविवेचनो नाम द्वाविंशत्तमः परिच्छेदः ॥ समाप्तश्चायं ग्रन्थः ।
वेदगर्भः शूलपाणिस्तथा विद्यापतिः स्मृतः ।
ख्यातो धनपतिर्विप्रः कृष्णानन्दो महाशयः ॥
त्रैलोक्यनाथो विख्यातो रामानन्दस्तथा स्मृतः ।
वंशीदासः सुतो विप्रकिशोरोऽपि महाशयः ।
राजेन्द्र इति विख्यातो गुरुदेवार्च्चने रतः ॥
अत्रासीद् वेदगर्भो जगति ... ... विद्यापतिश्च
कृष्णानन्दस्तनूजस्तदभिनवसुतः श्रीलत्रैलोक्यनाथः ।
रामानन्दस्तदीयस्तनय इह च तन्नन्दनो वंशीदास (?)
स्तत्पुत्रः श्रीकिशोरोऽस्य तनय इह श्रीलराजेन्द्रशर्म्मा ॥
तेनैवेदं प्रयत्नात् गुरुचरण ... ...
... ... ।
संसारे दुःखसारे सकलसुखकरं तारिणीतत्त्वमुक्तं
यत् संसेव्य त्रिलोकीमपि वशयति अम्बकः स्याच्च साक्षात् ॥
समाप्तश्चायं ग्रन्थः लिखितं ... ... सन् १२२५ साल ।

विषयः। अत्र प्रथमद्वितीयतृतीयपरिच्छेदेषु प्रातःकृत्य-गुरुस्तोत्रादिनिर्णयः। ततुर्थे स्नानादिविधानम् । पञ्चमे स्नानादिशोधनप्रकरणम् । षष्ठे प्राणायामविधानम् । सप्तमे भूत-

शुद्धिकालपुरुषादिनिरूपणम् । अष्टमनवमदशमेषु मानसपूजादिविवेचनम् । एकादशे यन्त्रादिविवेचनम् । द्वादशे अर्घशोधनविशेषनिरूपणम् । त्रयोदशे देवीपूजानिरूपणम् । चतुर्दशे पुष्पादिविवेचनं ताराशौचकथनञ्च । पञ्चदशे स्तवादिः । षोड़शे मन्त्रसिद्धेरुपायादिनिरूपणम् । सप्तदशाष्टादशोनविंशविंशेषु मालादिविवेचनम् । एकविंशे मन्त्रभेदविवेचनम् । द्वाविंशे मन्त्रचैतन्यादिविवेचनञ्च । इति ।

No. 84. **तिथितत्त्वटीका.** By **काशीरामवाचस्पतिः.** Substance, country-made paper, 16 × 3 inches. Folia, 103. Lines, 8 on a page. Extent, 3,500 çlokas. Character, Bengali. Date, Sk. 1778. Place of deposit, Amarapura, District Medinīpura, Post Office Rādhānagara, Paṇḍita Guruprasanna, Bidyāratna. Appearance, tolerable. Prose and verse. Correct.

Beginning. श्रीरामो जयति ।

नत्वा गुरोश्चरणपद्मरजांसि मूर्द्ध्ना
श्रीकान्तकान्तचरणञ्च निधाय चित्ते ।
श्रीकाशिरामसुकृती कृतिनां हिताय
तिथ्यादितत्त्वविवृतिं वितनोति सम्यक् ॥
स्मृतिशास्त्राम्बुधौ लीलाकृतसेतुं जगद्गुरुम् ।
विदितं त्रिषु लोकेषु नमामि रघुनन्दनम् ॥

मीमांसादिनानाशास्त्रपारदृश्वा वन्द्यघटीय-श्रीमान् रघुनन्दनभट्टाचार्य्यः प्राचीनविचक्षणगणनानाविधव्याख्याजनितसन्देहस्य स्मृतिशास्त्रस्य मुन्यन्तरवचनयुक्तिभ्यां तत्त्वं निर्णीय इदानीन्तनानां सुखबोधाय निबन्धांश्चकार । तत्र च स्मृतिशास्त्रस्य स्वभावतो दुर्गमतया कानिचित् कठिनानि सन्ति अतस्तानि मया यथामति व्याख्यायन्ते । तत्र तिथितत्त्वव्याख्या । इत्यादि ॥

End. तत्पूर्व्वदिने च सायं षष्ठीलाभात् तत्रामन्त्रणं निर्व्विवादं अत उक्तघटिका तदधिकेति । तदनुपपत्तेः आमन्त्रणानुपपत्तेः । अनुपपत्तौ हेतुमाह पूर्व्वेति पत्रिकाप्रवेशदिवसीय पूर्व्वद्वितीयदिवसीयायाः अवहितत्वात् पत्रिकाप्रवेशाव्यवहितपूर्व्वदिनेन व्यवहितत्वात् इत्यर्थः । परदिवसीयायाः षष्ठ्याः कर्म्मानर्हत्वात् तिथिमलत्वात् घटिकान्यूनत्वाच्चेति बोध्यम् । मूलानुरोधात् मूलानक्षत्रानुरोधात् मध्याह्नादौ यदि शरं प्रविशतीत्यन्वयः । विसर्गं पत्रीविसर्जनम् ।

Colophon. इति श्रीकाशीरामवाचस्पतिभट्टाचार्य्यविरचिता तिथितत्त्वटीका समाप्ता ॥
शाके वसुगसप्तक्ष्मामिते सूर्य्ये गते हरिम् ।
टीकेयं लिखिता श्रीलवेचारामाख्यशर्म्मणा ॥
श्रीगोपालपदाम्भोजे मनो मे भ्रमरायताम् ॥

विषयः । रघुनन्दनकृततिथितत्त्वस्य दुर्गोत्सवान्तं व्याख्यानम् ॥

No. 85. तिथितत्त्वटीका. By रामचरणविद्यावाचस्पतिः. Substance, country-made paper, 17 × 3 inches. Folia, 21. Lines, 7 on a page. Extent, 500 çlokas. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit, Dhātrīgrāma, District Bardhamāna, Paṇḍita Ṣaṣṭhīdāsa Bhaṭṭācāryya. Appearance, new. Prose. Correct.

Beginning. ॐ नमो गणेशाय । ग्रन्थारम्भे विघ्नविघाताय देवतानमस्काररूपमङ्गलमाचरन् शिष्यप्रवृत्त्यर्थं प्रतिजानीते प्रणम्येति । इत्यादि ।

End. अथवा त्रयोदशवर्षानन्तरं चतुर्दशवर्षे कृष्णैकादश्यां षोड़शश्राद्धं कुर्य्यादिति ॥

Colophon. इति श्रीरामचरणविद्यावाचस्पतिना कृतेयं तिथितत्त्वीयसामान्यकाण्डटीका समाप्ता ॥ • ॥

विषयः । रघुनन्दनकृत तिथितत्त्वीयसामान्यकाण्डस्य व्याख्यानम् ।

No. 86. तिथिद्वैधप्रकरणम्. By शूलपाणिमहामहोपाध्यायः. Substance, country-made paper, $17\frac{1}{2} \times 3\frac{1}{2}$ inches. Folia, 10. Lines, 6 on a page. Extent, 225 çlokas. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit, Amarapura, District Medinīpura, Post Office Rādhānagara, Paṇḍita Guruprasanna Bidyāratna. Appearance, tolerable. Prose and verse. Correct.

Beginning. ॐ नमो रामाय ।
वचनद्वैधसंजातसंशयच्छिदुरः सताम् ।
तनोतु मुदमत्युच्चैर्द्विखण्डतिथिनिर्णयः ॥
प्रतिपदादितिथिविशेषविहितानां स्नानदानादीनां कर्म्मणामखण्डतिथौ निःसंशयमनुष्ठानम् । यदा तु वृद्धिह्रासादिना दिनद्वये तिथिप्राप्तिस्तदा कुत्र क्रियेतेति संशये निर्णयः । तत्र सम्वत्सरप्रदीपः ।

सा तिथिस्तदहोरात्रं यस्यामभ्युदितो रविः ।
तया कर्म्माणि कुर्व्वीत ह्रासवृद्धी न कारणम् ॥
यथास्तं सविता याति पितरस्तामुपासते ।
तिथिं तेभ्योऽपराह्णो हि स्वयं दत्तः स्वयम्भुवा ॥
इति गृह्यपरिशिष्टवचनात् देवकर्म्मणि उदयगामिनीति व्यवस्थामाह । न च पूर्व्वदिने षष्ठीयुक्तसप्तम्येकादशीयुक्तद्वादश्योः परदिने विनिर्गमे सूर्य्यव्रतविष्णुव्रते स्यातामिति वाच्यं भविष्यपुराणविरोधात् ॥ इत्यादि ।

End. यथा मनोरथद्वितीयायां दिवा वासुदेवार्च्चनं रात्रौ चन्द्रोदये अर्घ्यदानं नक्तं भोजनादिकं यथा विष्णुधर्म्मे,—
देवमभ्यर्च्य पुष्पैस्तु धूपदीपानुलेपनैः ।
उद्गच्छतस्य बालेन्दोर्दद्यादर्घ्यं समाहितः ॥
नक्तं भुञ्जीत च नरो यावत्तिष्ठति चन्द्रमाः ।
अस्तं गते न भुञ्जीत व्रतभङ्गभयान्नरः ॥
अस्तं गते चन्द्रे । तथा पद्मपुराणे,—
दिवारात्रौ व्रतं यच्च एवमेव तिथौ स्मृतम् ।
तस्यामुदययोगिन्यामाचरेत्तद्व्रतं व्रती ॥
तेन प्रतिपदादियुक्तापि द्वितीया कर्म्मार्थं दिवारात्रौ न च लभ्यते न च तदा युग्मादरः कार्य्यः । द्वितीयातृतीयायुग्मदिने द्वितीयाविहितकर्म्मणि द्वितीया कालस्यालाभादित्यर्थः ।

Colophon. इति राढ़ियानमहामहोपाध्यायशूलपाणिविरचितं तिथिद्वैधप्रकरणं समाप्तम् । श्रीश्रीकृष्णः ।
शाके खरिपुमैनाङ्के द्विखण्डतिथिनिर्णयः ।
ग्रन्थोऽयं लिखितः श्रीमद्वेचारामाख्यशर्म्मणा ॥

विषयः । सत्सु तिथिषु परस्परविद्धेषु प्रतिपदादितिथिकृत्यकालनिर्णयः ॥

No. 87. तिथिविवेकटीका. By श्रीनाथाचार्य्यचूड़ामणिः. Substance, country-made paper, $15\frac{1}{2} \times 3\frac{1}{2}$ inches. Folia, 15. Lines, 7 on a page. Extent, 400 çlokas. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit, Khānākul Kṛṣṇanagara, Paṇḍita Brahmanārāyaṇa Bidyālaŋkāra, Appearance, tolerable. Prose and verse. Correct.

Beginning. श्रीरामः शरणम् ।

गजनिमीलनवन्न मनस्विरं

दधति दर्शनतत्त्वविदः स्मृतौ ।

पदपदार्थविचारजड़ाः × × ×

तदिह शिष्यहिताय मम श्रमः ॥

श्रीकराचार्य्यपुत्रेण श्रीमच्छ्रीनाथशर्म्मणा ।

व्याख्या तिथिविवेकस्य यथामति वितन्यते ॥

शास्त्रस्य परार्थतया तत्प्रवृत्त्यङ्गं सम्बन्धप्रयोजनं ग्रन्थाशीर्व्वादव्याजेनादौ निबध्नाति वचनद्वैधेति । संशयच्छिदुर इति । यद्यपि छिदिभिद्योः कर्म्मकर्त्तर्य्येवाभिधानं तथापि केचिदर्थकर्त्तर्य्यपि दोषान्धकारभिदुरो दृष्टारिपचच्छिदुर इति वृत्तिकारोक्तनयेन कर्त्तर्य्यपि साधुरित्याहुः । इत्यादि ।

End. अतएव वक्ष्यति ।

दिवा रात्रौ व्रतं यच्च एवमेव तिथौ स्मृतम् । इति ।

एवमेवेति दिवारात्रिव्यापिन्यामित्यर्थः द्वितीयाकालस्यालाभादिति शेषः । एवञ्च यद्युभयदिनस्यापि दृष्ट्वा दिवसान्तद्वितीयादितिथेर्द्दिवसरात्रिव्याप्तिस्तत्रैव युग्मादयो नान्यथेत्युक्तमिति सर्व्वमनुकूलम् ।

लघुरिति नावज्ञेयो ग्रन्थो यत्रास्ते विषयता महती ।

\+ \+ \+ \+ \+ \+ × ॥

सुशिष्यबुद्धिवैषद्यहेतोः श्रीनाथशर्म्मणा ।

कृता तिथिविवेकस्य टीका तात्पर्य्यदीपिका ॥

Colophon. इति महामहोपाध्याय-श्रीमच्छ्रीकराचार्य्यात्मज-श्रीमच्छ्रीनाथाचार्य्यचूड़ामणिकृता तिथिविवेकटीका तात्पर्य्यदीपिका समाप्ता ॥ श्रीसीतारामः ।

शाके वर्गत्वदितिरजनीनाथैर्मिते मीनभे

श्रीरामश्यामलपदयुगं ध्यात्वा पितुः पादकम् ।

नत्वा जन्माघनिकरहरं प्रत्यार्चितं कोमलं

श्रीनाथाचार्य्यगुरुवरकैर्यत्नैः कृते मे लिपिः ॥

विषयः । शूलपाणिकृततिथिविवेकस्य व्याख्यानम् ।

No. 88. तिथिसंग्रहः. Substance, country-made paper, 14 × 3 inches. Folia, 38. Lines, 8 on a page. Extent, 1,200 çlokas. Character, Bengali. Date, Sk. 1749. Place of deposit, Bākuliā, Post Office Sālatāḍā, District Vā̃kuḍā. Bābu Caṇḍīcaraṇa Caṭṭopādhyāya. Appearance, new. Prose. Generally correct.

Beginning. ॐ नमो गणेशाय । प्रायेण सङ्कल्पानामेव कर्म्मणामारम्भकत्वात् आदौ स एव लिख्यते । कायवाङ्मनोभिरर्ज्जितं कर्म्म फलाय समर्थमिति श्रुत्वा अयाणामङ्गलमुक्तम् । इत्यादि ।

End. तथा शास्त्रे ।
सर्व्वदानानि नियमा आवासाश्च तपांसि च ।
यज्ञो दानं तथा जप्यः श्राद्धञ्च सुरपूजनम् ।
गङ्गायान्तु कृतं सर्व्वं कोटिकोटिगुणं भवेत् ॥

Colophon. इति समाप्तम् । लिखितमिदं गुरुचरणेन शकाब्दाः १७४९ ॥

विषयः । सङ्कल्पादिनिरूपणम् । मलमासादिनिरूपणम् । अर्थवाद-निषेध-पर्य्युदासादि-निरूपणम् । जन्मतिथ्यादिव्यवस्था । प्रतिपदादितिथिव्यवस्था । दुर्गोत्सवव्यवस्थादिः । महा-ष्टम्यादिनिरूपणम् । अर्द्धोदयादिनिरूपणम् । सुवर्णदानविधिस्तत्फलादिकथनञ्च ।

No. 89. तिथ्यादिविधिसंग्रहः. By रघूत्तमतर्कशिरोमणिः. Substance, country-made paper, 17 × 3 inches. Folia, 31. Lines, 6 on a page. Extent, 750 çlokas. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit, Bidgā̃, Bikramapura, District Ḍhākā. Paṇḍita Ānandacandra Bidyālaṃkāra, Appearance, tolerable. Prose. Generally correct.

Beginning. ॐ नमो गणेशाय ।
भवाब्धिपङ्के च निमग्नकातरा
भवन्ति यत्पादयुगं पुरद्विषः ।
रघूत्तमस्तर्कशिरोमणिर्नमन्
तनोति तिथ्यादिविधेश्च संग्रहम् ॥ इत्यादि ।

End. तत्र प्राप्ताव्यवहितोत्तरत्वविशिष्टविशेषणाभावादेव विशिष्टनित्यत्वाभावात् ।
इति संक्षेपः ।
शिशुशशिशिखपादद्वन्द + + प्रणामाद्
यदिह रघुलघुत्वं नेति तत्पादयुग्मम् । (?)

निरवधि हृदि धृत्वा प्राप्नुयात् वाक्पतित्वं
भुवि वपुरवसाने यद्भवेत् किन्नकथ्यम् ॥ * ॥

Colophon. इति तिथ्यादिविधिसंग्रहः सम्पूर्णः ॥ * ॥

विषयः । तिथिस्वरूपादिनिरूपणमुखेन तिथ्यादिव्यवस्था ।

No. 90. तौद्ग्राकल्पः. Substance, country-made paper, 13 × 4 inches. Folia, 81. Lines, 8 on a page. Extent, 2,700 çlokas. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit, Roāil, District Ḍhākā. Babu Yogendranātha Rāya. Appearance, tolerable. Verse. Generally correct.

Beginning. ॐ नमः शिवाय ।
चितिरूपेण या कृत्स्नमेतद्व्याप्य स्थिता जगत् ।
नमस्तस्यै नमस्तस्यै नमस्तस्यै त्रिमूर्त्तये ॥
ब्राह्मे मुहूर्त्ते उत्थाय परिधायांशुकान्तरम् ।
उपवीतसमाकारमुत्तरीयं विधृत्य च ॥
प्रक्षाल्य नेत्रे आचम्य मूलाधारे त्रिकोणके ।
सुखावृतब्रह्मद्वारां ध्यात्वा क्रोधेन बोधयेत् ॥ इत्यादि ।

End. कूर्म्मपृष्ठसमं कुर्य्यात् दक्षिणस्य च पृष्ठकम् ।
एवं बद्धा कूर्म्ममुद्रां सर्व्वसिद्धिं प्रयच्छति ॥
संसक्ता अङ्गुलीः सर्व्वाः (अतःपरं खण्डितम्)

Colophon. शाके वर्षेऽक्षिवह्निक्षितिधरधरणीमे तु चन्द्रप्रतापि-
श्रीराधामोहनस्य द्विजमणिधरणीभर्त्तुरानन्दमूर्त्तेः ।
संसारापारपाथोनिधिपतितजनोत्तारतारापदेच्छो-
स्तौद्ग्राकल्पः सुलिप्तस्त्रिभुवनजननीतारिणीधीप्रकाशः ॥

विषयः । १ मे पटले,—प्रातःकृत्यादिकथनम् । जपपूजादिविधिः । यन्त्रादिकथनम् । आसनशुद्ध्यादिविधिः । मातृकाध्यानादिः । ध्यानविध्यादिः । न्यासादिनिरूपणम् । एकजटापूजाविधिस्तत्प्रयोगादिश्च । २ ये पटले,—पूजोपचारादिनिरूपणम् । मन्त्राभिषेकादिनिरूपणञ्च । ३ ये पटले,—नित्यासाधकस्तवादिः । ४ र्थे पटले,—पुरश्चरणस्थानादिनिरूपणम् । ५ मे पटले मायास्तोत्रादिः । मुद्रादिनिरूपणम् । अतःपरं खण्डितम् ।

No. 91. तीर्थतत्त्वम् . By रघुनन्दनभट्टाचार्य्यः . Substance, country-made paper, 13 × 3 inches. Folia, 32. Lines, 7 on a page. Extent, 625 çlokas. Character, Bengali Date, ? Place of deposit, Mānapāsā, District Barisāla. Paṇḍita Mathurānātha Bhaṭṭācāryya. Appearance, fresh. Prose and verse. Generally correct.

Beginning. प्रणम्य सच्चिदानन्दं जगतामीश्वरं हरिम् ।
स्मृतितत्त्वे तीर्थतत्त्वं वक्ति श्रीरघुनन्दनः ॥

End. कलौ तु सर्व्वतीर्थानि स्वं स्वं वीर्य्यं स्वभावतः ।
गङ्गायां प्रतिमुञ्चन्ति सा तु देवी न कुत्रचित् ॥
अतःपरं खण्डितम् ।

विषयः । तीर्थयात्राविधिः । गयापद्धतिकथनम् । प्रयागमाहात्म्यकथनम् । मथुरा-माहात्म्यकथनम् । स्नानशुद्ध्यादिकथनम् । गङ्गामाहात्म्य खण्डितम् । अतःपरं नास्ति ।

No. 92. त्रिपुरासारतन्त्रम् . Substance, country-made paper, 13 × 4 inches. Folia, 7. Lines, 11 on a page. Extent, 280 çlokas. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit, Roāil, District Ḍhākā. Babu Yogīndramohana Rāya, Appearance, tolerable. Verse. Generally correct.

Beginning. ॐ नमो गणेशाय । पार्व्वत्युवाच ।
त्रिपुरेश महाभाग कुलाचारप्रबोधक ।
सारं श्रीत्रिपुरेशान्याः कथयस्व मयि प्रभो ।
सप्तलक्षमहाविद्याः कथितास्तन्त्रभेदतः ।
तेषु सारतरा का वा का वा शीघ्रफलप्रदा ॥ इत्यादि ।

End. अन्तर्यागमृते देवि बहिर्यागं न चाचरेत् ।
अन्तर्यागे हि चरिते बहिर्यागे प्रवर्त्तते ।
देवताशापमाप्नोति न च देवी प्रसीदति ॥ * ॥

Colophon. इति श्रीसारतन्त्रे दशमः पटलः सम्पूर्णोऽयं तन्त्रः (?) ॥ श्रीदुर्गा ॥

विषयः । १ मे पटले,—भक्तिविधानादिकथनम् । २ये पटले,—दशविद्यादिकथनम् । ३ये पटले,—महामन्त्रविवरणम् । ४र्थे पटले,—मन्त्रार्थादिकथनम् । ५मे पठले,—पूजा-विध्यादिः । ६ष्ठे पटले,—गुरुमन्त्रगोपनविध्यादिः । ७मे पटले,—योगोदयकथनम् । ८मे पटले,—पूजाक्रमादिकथनम् । ९मे पटले,—षट्कर्म्मसाधनप्रकरणम् । १०मे पटले,—अन्त-र्यागादिकथनञ्चेति ।

No 93. चोटकदीपिका. By सच्चिदानन्दयोगी. Substance, country-made paper, 11 × 7 inches. Folia, 54. Lines, 9 on a page. Extent, 1,000 çlokas. Character, Nāgara. Date, ? Place of deposit, Mahārājā's Library, Hātuā. Appearance, new. Prose. Generally correct.

Beginning. ॐ श्रीगणेशाय नमः ।

ॐ विलसच्चिति बलतः स्फुरदखिलस्वकतमसा
परिनिर्म्मितविपुलस्वरपिहितस्वकमहिमा ।
व्यवहारिकवपुषा विधिवचनादिकविषयो
मम मानसनिलयोऽरिवतां जगदखिलम् ॥ इत्यादि ।

End. नियन्तारं सहस्रशीर्षेत्यादिश्रुतिसिद्धं विष्णुं मुमुक्षुरहं नमामीत्यर्थः ॥

Colophon. इति श्रीपूज्यपादयोगीन्द्रशिष्येण सच्चिदानन्दयोगिना विरचिता तत्त्वदीपिका चोटकदीपिका समाप्ता ॥ ० ॥

विषयः । श्रुतिसारसमुद्धरणव्याख्यानम् ।

No. 94. दत्तात्रेयसहस्रनाम (ब्रह्माण्डपुराणीयम्). Substance, foolscap paper, 6 × 4 inches. Folia, 52. Lines, 5 on a page. Extent, 200 çlokas. Character, Nāgara. Date, Sm. 1936. Place of deposit, Mahārājā's Library, Hātuā. Appearance, new. Verse. Correct.

Beginning. श्रीगणेशाय नमः । दत्तात्रेयसहस्रनामप्रारम्भः ।

सूत उवाच ।
पुण्ये भागीरथीतीरे तपस्यन्तं परन्तपम् ।
सनत्कुमारं ब्रह्मर्षिं ज्ञानयोगपरायणम् ।
सर्व्वे समेत्य मुनयः पप्रच्छुर्मुनिपुङ्गवम् ॥
ऋषय ऊचुः ।
कथ्यतां भो मुनिश्रेष्ठ भुक्तिमुक्तिप्रदायकम् ॥
सनत्कुमार उवाच ।
प्रणम्य परमानन्दमादिदेवं जगत्पतिम् ।
दत्तात्रेयं महात्मानं सत्यविज्ञानभास्करम् ॥ इत्यादि ।

End. य इदं पठते नित्यं पाठयेद्वा समाहितः ।
सर्व्वान् कामानवाप्नोति दत्तात्रेयप्रसादतः ॥

Colophon. इति श्रीब्रह्माण्डपुराणे सकुलागमे सनत्कुमारब्रह्मर्षिसम्वादे दत्तात्रेयसहस्रनाम सम्पूर्णम् ॥ श्रीकृष्णाय नमः । सम्वत् १९२९ ।

विषयः । दत्तात्रेयस्य भगवतः सहस्रनामकथनम् ॥

No. 95. दत्तात्रेयसहस्रनामस्तोत्रम् . Substance, foolscap paper, 6×4 inches. Folia, 48. Lines, 5 on a page. Extent, 189 çlokas. Character, Nāgara. Date, ? Place of deposit, Mahārājā's Library, Hātuā. Appearance, new. Verse. Correct.

Beginning. श्रीगणेशाय नमः । श्रीगुरुदत्तात्रेयाय नमः ।

श्रीपार्वत्युवाच ।

देव शङ्कर सर्व्वेश भक्तानामभयप्रद ।

विज्ञप्तिं शृणु मे शम्भो नराणां हितकारिणीम् ॥

श्रीईश्वर उवाच ।

वद प्रिये महाभागे भक्तानुग्रहकारिणि ।

श्रीपार्वत्युवाच ।

देवदेवस्य दत्तस्य हृदयं ब्रूहि मे प्रभो ॥ इत्यादि ।

End. तदारभ्य भुवि श्रेष्ठः प्रसिद्धश्चाभवद्यतिः ॥

Colophon. इति श्रीमत्परमहंसपरिव्राजकाचार्य्य-श्रीमच्छङ्कराचार्य्यविरचितं स्वप्नावस्थायां दत्तात्रेयोपदेशितं सकलपुराणवेदोक्तप्रपञ्चार्थसारवत्सहस्रनामस्तोत्रं सम्पूर्णम् ॥ लि॰ नाथुरामेण ।

विषयः । दत्तात्रेयस्य भगवतः सहस्रनामस्तोत्रकथनम् ॥

No. 96. दत्तात्रेयहृदयस्तोत्रम् . Substance, foolscap paper, 6×4 inches. Folia, 10. Lines, 5 on a page. Extent, 42 çlokas. Character, Nāgara. Date, Sm. 1936. Place of deposit, Mahārājā's Library, Hātuā. Appearance, new. Verse. Correct.

Beginning. श्रीगणेशाय नमः । श्रीदत्तात्रेयाय नमः ।

कदाचिच्छङ्कराचार्य्यश्चिन्तयित्वा दिवाकरम् ।

किं साधितं मया लोके पूजया चैव वन्दनैः ॥

बङ्गकाले गते तस्य दत्तात्रेयो महामुनिः ।
स्वप्ने प्रदर्शयामास सूर्य्यरूपमनुत्तमम् ॥ इत्यादि ।

End. गुरुभक्ताय दातव्यमन्यथा न प्रकाशयेत् ।
तव स्नेहाच्च कथितं भक्तिं ज्ञात्वा मया शुभे ॥
दत्तात्रेयस्य कृपया स भवेद्दीर्घमायुकः (?)

Colophon. श्रीरुद्रयामले श्रीशिवपार्व्वतीसम्वादे दत्तहृदयस्तोत्रं सम्पूर्णमस्तु ॥

विषयः । दत्तात्रेयस्य भगवतो हृदयाख्यस्तोत्रकथनम् ।

No. 97. दानसागरविधिः. Substance, palm-leaf, 14×1½ inches. Folia, 14. Lines, 3 on a page. Extent, 350 çlokas. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit, District Ḍhākā, Vikramapura, Vahara, Paṇḍita Tāriṇīcaraṇa Vidyābhūṣaṇa. Appearance, old. Prose. Generally correct.

Beginning. ॐ नमो गणेशाय । अथ दानसागरविधिः । दानकौमुदीये । तत्र दानक्रममाह व्यासः । भूद्दीपान्नमित्यादि ।

End. ताम्बूल-विचित्रोपानद्युगल-विचित्रध्वजेन गात्रमार्ज्जनीवस्त्र । विचित्रदार्व्वासनाय नमः । इत्यादि वाक्यम् ॥

विषयः । दानसागरप्रयोगादिनिरूपणम् ।

No. 98. दायतत्त्वव्याख्या. Substance, country-made paper, 18×3 inches. Folia, 15. Lines, 6 on a page. Extent, 350 çlokas. Character, Bengali. Date, Sk. 1739. Place of deposit, District Barisāl Mānapāsā, Paṇḍita Mathurānātha Bhaṭṭācāryya. Appearance, fresh. Prose. Generally correct.

Beginning. ॐ नमो गणेशाय । तत्त्वं स्वाश्रयप्रतिपादकसम्बन्धेन तादृशस्मृतिवृत्त्यसाधारणरूपं दायतत्त्वमिति यावत् । ... ... निबध्यन्ते इत्यस्य क्रियन्ते इत्यर्थकत्वे पितृकृतविभागस्य इत्यन्वयापत्तिसामग्रीसत्त्वे स्वात्मन्येव निश्चयसम्भवात् ॥ इत्यादि ।

End. दायभागकारोऽपि अस्य पुनरेष विषयो यत्र एकस्य भ्रातुरल्पसंख्यकाः पुत्राः अपरस्य चाल्पसंख्यकास्तत्र पितृतो भागकल्पना इत्याह ॥ * ॥

Colophon. इति दायतत्त्वव्याख्या समाप्ता ॥ शकाब्दाः १७२९ ॥

विषयः । रघुनन्दनकृतस्य दायतत्त्वस्य व्याख्यानम् ।

No. 99. दुर्गार्चाकालनिष्कर्षः. By मधुसूदनवाचस्पतिः. Substance, country-made paper, 12 × 2½ inches. Folia, 6. Lines, 5 on a page. Extent, 75 çlokas. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit, District Bardhamāna Dhātrīgrāma, Paṇḍita Ṣaṣṭhīdāsa Bhaṭṭācāryya. Appearance, old. Prose. Generally correct.

Beginning. ॐ नमो गुरवे ।
नत्वा दुर्गां महाभागां सारदार्च्चां कृपामयीम् ।
तदर्चाकालनिष्कर्षं करोति मधुसूदनः ॥ इत्यादि ।

End. यजमानस्य हिताय पूजां कुर्य्यात् । महागुरुनिपाते तन्न कुर्य्यात् इत्यलं विस्तरेण ॥

Colophon. इति श्रीमधुसूदनवाचस्पतिविरचितो दुर्गार्चाकालनिष्कर्षः समाप्तः ॥ * ॥
ॐ गुरुः ।

विषयः । दुर्गापूजाव्यवस्थादिनिरूपणम् ।

No. 100. दुर्गार्चाकौमुदी वा दुर्गार्चापद्धतिः. By परमानन्दवेदान्तवाचस्पतिः. Substance, country-made paper, 13 × 3 inches. Folia, 31. Lines, 6 on a page. Extent, 600 çlokas. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit, District Bardhamāna Dhātrīgrāma, Paṇḍita Ṣaṣṭhīdāsa Bhaṭṭācāryya. Appearance, tolerable. Prose. Generally correct.

Beginning. ॐ नमो गणेशाय । अथ कालिकापुराणोक्तदुर्गापूजाविधिर्लिख्यते ॥ अष्टादशभुजापक्षे कृष्णनवम्यां विल्वहृक्षे देव्या बोधनं षोड़शभुजापक्षे कृष्णचतुर्द्दश्यां बोधनम् ॥ इत्यादि ।

End. नवम्यां दक्षिणादानमुचितं विसर्ज्जनस्य पूजाङ्गत्वादिति साङ्गपूजानन्तरमेवौचित्यात् । विद्यापतिरप्येवं । ततो जलक्रीड़ां कृत्वा मङ्गलमाचरेत् ।
श्रीगोविन्दपदद्वन्द्ववन्दनानन्दनात्मना ।
दुर्गार्चाकौमुदी चक्रे परमानन्दशर्म्मणा ॥

Colophon. इति श्रीमद्रामहोपाध्यायवेदान्तवाचस्पतिभट्टाचार्य्यकृता कालिकापुराणीय-दुर्गार्च्चापद्धतिः समाप्ता ॥ * ॥

विषयः । कालिकापुराणीयदुर्गापूजाविधिस्तत्प्रयोगश्च ।

No. 101. दुर्गार्च्चामुकुरः. By कालीचरणः. Substance, country-made paper, 18 × 3 inches. Folia, 10. Lines, 9 on a page. Extent, 600 çlokas. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit, District Bardhamāna Dhātrīgrāma, Paṇḍita Ṣaṣṭhīdāsa Bhaṭṭācāryya. Appearance, fresh. Prose. Correct.

Beginning. ॐ तत्सत् । अथ दुर्गार्च्चामुकुरः ।
प्रणम्य दुर्गाचरणं सुचेता
करोति कालीचरणोऽतिभक्तितः ।
तदीय-दुर्गानवमी-दिनार्च्चन-
व्यवस्थितेर्निर्णयमुत्तमं स्फुटम् ॥
अथ कार्त्तिकशुक्लनवम्यां दुर्गापूजामाह कामाख्यातन्त्रे । इत्यादि ।

End. सदाशिवं पूजयित्वा अन्नपूर्णां प्रपूजयेत् ।
तत आकर्षन्ति इति मन्त्रेण तदितरमूलमन्त्रेण वा होमं कृत्वा शक्त्यष्टोत्तरशतप्रदक्षिणप्रणामं कृत्वा दक्षिणां दद्यात् ॥

विषयः । अत्र खण्डद्वयमस्ति । प्रथमखण्डे दुर्गार्च्चामुकुरस्तत्र जगद्धात्रीपूजाकालादिनिरूपणम् । तत्पूजाप्रयोगश्च ॥ द्वितीयखण्डे कालिकार्च्चामुकुरस्तत्र कालीपूजाकालादिनिरूपणम् । अन्नपूर्णापूजादिनिरूपणञ्च ॥

No. 102. दुर्गापञ्चाङ्गम्. Substance, country-made paper, 6 × 4 inches. Folia, 98. Lines, 5 on a page. Extent, 500 çlokas. Character, Nāgara. Date, ? Place of deposit, Mahārājā's Library, Hātuā. Appearance, fresh. Verse. Correct.

Beginning. ॐ श्रीगणेशाय नमः । श्रीदेव्युवाच ।
भगवन् सर्व्वतन्त्रज्ञ साधकानां जयावह ।
यत् पुरा सूचितं देवि दुर्गापञ्चाङ्गमुत्तमम् ॥
तदद्य कृपया ब्रूहि यद्यस्ति मयि ते दया ॥ इत्यादि ।

End. श्रीभैरव उवाच ।
इदं रहस्यं परमं दुर्गासर्व्वस्वमुत्तमम् ।

Colophon. इति श्रीरुद्रयामलतन्त्रे देवीरहस्ये दुर्गास्तोत्रं पञ्चामृतपटलः ॥ दुर्गापञ्चाङ्गं समाप्तम् ॥

विषयः । १ मे पटले, – दुर्गापूजाविधिः । २ये पटले, – दुर्गापूजापद्धतिनिरूपणम् । ३ये पटले, – दुर्गायाः सहस्रनामकथनम् । ४र्थे पटले, – दुर्गाकवचम् । ५मे पटले, – दुर्गायाः स्तोत्रम् ॥

No. 103. देवतावादरहस्यम्. Substance, country-made paper, 18 × 3 inches. Folia, 3. Lines, 3 on a page. Extent, 38 çlokas. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit, Mollāigrāma, District 24-Parganas, Paṇḍita Gopālacandra Bhaṭṭācāryya. Appearance, tolerable. Prose. Generally correct.

Beginning. ॐ नमो गणेशाय । देवतावाचक इन्द्रादिपदानामिन्द्राय स्वाहा इत्यादि मन्त्रात्मकचेतन एव शक्तिः ॥ इत्यादि ।

End. शक्तिसम्बन्धेन मन्त्रपदवत्त्वस्यैव मन्त्ररूपत्वादिति ।

Colophon. इति देवतावादरहस्यम् ॥ * ॥

विषयः । देवताशब्दविचारः ॥

No. 104. देवीमाहात्म्यव्याख्या. By गोविन्दरामसिद्धान्तवागीशः. Substance, country-made paper, 18 × 3 inches. Folia, 102. Lines, 7 on a page. Extent, 3,000 çlokas. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit, District Ḍhākā, Boāil grāma, Babu Yogīndracandra Rāya. Appearance, tolerable. Prose. Generally correct.

Beginning. ॐ नमो दुर्गायै ।
यत्पादपद्ममनिशं परिवन्द्य भक्त्या
योगीन्द्रवृन्दपरिवन्द्यपदो हरोऽभूत् ।
तस्याः स्तुतेष्टीकेयं प्रकाश्यते
गोविन्दरामेण विपश्चितां मुदे ॥ इत्यादि ।

End. सूर्य्यात् जन्म उत्पत्तिं समासाद्य प्राप्य सावर्णिर्मनुर्भविता । श्लोकमेकं वारद्वयं केचित् पठन्ति तद्दिष्टाप्रमाणं वचनाभावात् प्राचीनव्यवहारा-भावाच्च ॥ इति देवीमाहात्म्यं समाप्तम् ॥

नागाग्निरेतोनयनारिपृथ्वी १६३८

गते शकाब्दे गिरिजापदाब्जम् ।

गोविन्दरामेण सदा प्रणम्य

व्यकारि चण्डीस्तुतिवृत्तिकेयम् ॥

Colophon. इति श्रीगोविन्दरामसिद्धान्तवागीशभट्टाचार्य्यविरचिता चण्डीस्तुतिव्याख्या समाप्ता ॥ * ॥ श्रीरामः ।

विषयः । मार्कण्डेयपुराणीय-देवीमाहात्म्यव्याख्या ।

No. 105. देवीमाहात्म्यटीका. (तात्पर्य्यकौमुदीनाम्नी) By रघुनाथचक्रवर्त्ती. Substance, country-made paper, 17×1½ inches. Folia, 102. Lines, 3 on a page. Extent, 1,400 çlokas. Character, Bengali. Date, Sk. 1682. Place of deposit, District Ḍhākā, Vikramapura Bahar, Paṇḍita Tāriṇīcaraṇa Bidyābhūṣaṇa. Appearance, old. Prose. Generally correct.

Beginning. (अस्य प्रथमपत्रं नास्ति तेन द्वितीयपत्रप्रारम्भवाक्यं लिखितम् ।) देवी भगवती आद्या शक्तिः । यदनुग्रहात् सर्व्वेषां सर्व्वकर्म्मसु शक्त्यधिकयम् ॥ इत्यादि ।

End. एवम्प्रकारेण सुरथः देव्या वरं लब्ध्वा क्षत्रियर्षभः क्षत्रियश्रेष्ठः सूर्य्यात् जन्म-समासाद्य संप्राप्य सावर्णिर्मनुर्भविता सावर्णिर्भवितामनुरिति पुनरावृत्तिः समाप्तिं द्योतयति ।

Colophon. इति वैशाखस्य चतुर्विंशतिदिवसे शनिवारे कृष्णपक्षीयतृतीयायां तिथौ दिवाप्रहरद्वयगते श्रीरघुनाथचक्रवर्त्तिकृतायां तात्पर्य्यकौमुद्यां देवीमाहात्म्य-व्याख्यानं समाप्तम् ॥ * ॥ शुभमस्तु शकाब्दाः १६८२ ॥

विषयः । मार्कण्डेयपुराणीय-देवीमाहात्म्यव्याख्या ।

No. 106. देवीरहस्यम् . Substance, country-made paper, 10×4 inches. Folia, 10. Lines, 6 on a page. Extent, 120 çlokas. Character, Nāgara. Date, ? Place of deposit, Mahārāja's Library, Hātuā. Appearance, new. Verse. Correct.

Beginning. श्रीगणेशाय नमः ।

राजोवाच ।

भगवन्नवतारा मे चण्डिकाया स्त्वयोदिता ।

एतेषां प्रकृतिं ब्रह्मन् प्रधानं वक्तुमर्हसि ॥

ऋषिरुवाच ।

इदं रहस्यं परममनाख्येयं प्रचक्षते ।

भक्तोसीति न मे किञ्चित् तवावाच्यं नराधिप ॥ इत्यादि ।

End. आख्यानं दिव्यमूर्त्तीनामभीष्टफलदायकम् ।

तस्मात् सर्व्वप्रयत्नेन देवीं जप निरन्तरम् ॥

सप्तजन्मार्जितैर्घोरैर्ब्रह्महत्याशतैरपि ।

पाठमात्रेण मन्त्राणां मुच्यते सर्व्वकिल्बिषैः ॥

देव्या ध्यानं मयाख्यातं गुह्याद्गुह्यतरं महत् ।

तस्मात्सर्व्वप्रयत्नेन सर्व्वकामफलप्रदम् ॥

Colophon. इति श्रीवैकृतिकरहस्यं तन्त्रोक्तं समाप्तम् । शुभम् ।

विषयः । चण्डिकापूजाविधानम् । पूजाकरणे फलातिशय्यकथनञ्च ॥

No. 107. दैवकीनन्दनम् . (ज्योतिर्ग्रन्थः खण्डितः) By दैवकीनन्दनः. Substance, country-made paper, 14×3 inches. Folia, 32. Lines, 6 on a page. Extent, 500 çlokas. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit, District Ḍhākā, Post Office Kālīganja grāma Dakṣiṇābhāga, Paṇḍita Rakṣākara Nyāyapañcānana. Appearance, tolerable. Prose and verse. Generally correct.

Beginning. ॐ नमो गणेशाय ।

श्रीदैवकीनन्दनमादिभूतं,

प्रणम्य विश्वेशमशेषवन्द्यं ।

विधीयते दैवकीनन्दनाख्यं,

दैवज्ञमोदाय हिताय शास्त्रम् ॥

आदौ भास्करमीश्वरं ... ... साक्षात् सुराणां वरं
विश्वेश्वरं विश्वगतं ... ... ।
नानाशास्त्रमुपास्य भास्करमतञ्चालोक्य वाराहकं,
ज्योतिःशास्त्रमकल्पयन्नवमिदं श्रीदेवकीनन्दनः ॥
बुधानाञ्च विबुद्धीनां बोधाय विबुधोपमं ।
विदधाति महाबुद्धिर्दैवज्ञद्रुतबुद्धये ॥
यद्यस्ति वाञ्छा झटिति प्रवेष्टुं,
ज्योतिःक्रियायामिह दत्तचित्तं ।
न ज्योतिषे नास्ति विना जगत्यां,
क्रिया हि काचित्तदिदं रथोद्यम् ॥ (?)
अथ नक्षत्राणि । अश्विनी भरणी कृत्तिका रोहिणी मृगशिरा ... ...
... ... एषामधिष्ठात्री देवता यथा । अश्वि-यम-दहन-कमलज-
शशि-शूलभूत् ... ... ततो राशिनाम ।
मेषवृषमिथुनकर्कटसिंहकन्यातुलावृश्चिकधनुर्मकरकुम्भमीनाः ।

अथ योगाः ।

विष्कुम्भः प्रीतिरायुष्मान् सौभाग्यः शोभनस्तथा ।
अतिगण्डः सुकर्म्मा च धृतिः शूलस्तथैव च ॥
गण्डो वृद्धिर्ध्रुवश्चैव व्याघातो हर्षणस्तथा ।
वज्रश्चासृग् व्यतीपातो वरीयान् परिघः शिवः ॥
साध्यः सिद्धः शुभः शक्रो ब्रह्म इन्द्रश्च वैधृतिः ॥ इत्यादि ।

End. अथ नक्षत्रगुणः । प्रियभूषणः शुभदः दक्षोऽश्विन्यां ॥ १ ॥ ... ...
... ...
धनी मधुरवाक् प्रजावान् स्त्रीजितो धार्म्मिकः सुखी जितशत्रुस्त्वहि-
र्ब्रध्ने ॥ २६ ॥ पूर्णाङ्गः सुभगः शूरः शुचिर्बहुवाक् पौष्णे ॥ २७ ॥ * ॥

Colophon. इति माण्डव्ये दैवकीनन्दने तृतीयोऽध्यायः समाप्तः ॥ * ॥
मीने प्राप्ते रवेरंशे चन्द्रमाने शनेर्दिने ।
समाप्ता पुस्तिका चैषा श्रीरामसुन्दरशर्म्मणा ॥

विषयः । मङ्गलाचरणम् । नक्षत्रकथनम् । नक्षत्राधिष्ठातृदेवताकथनम् । राशि-कथनम् । योगकथनम् । करणकथनम् । वारकथनम् । रव्यादिवाराणां गुणकथनम् । गोचरादिग्रहाणां गुणदोषकथनम् । एते विषयाः प्रथमाध्याये वर्त्तन्ते । द्वितीयाध्याये तावत्,—

दशाक्रमकथनम् दशाफलकथनम् । ग्रहस्थितिकथनम् । षड्टककथनम् । प्रीतिद्वादश-कथनम् । विवाहे कन्याया गोचरादिग्रहफलकथनम् विवाहे मासदोषकथनम् । राशीनां जातिकथनम् । वर्णनिर्णयश्च । तृतीयाध्याये तु,—गणकथनम् । नवान्नभक्षणविधिः । नूतन-पूपभक्षणविधिः । गर्भधारणक्रमेण जन्मप्रकरणम् । क्षेत्रक्रमकथनम् । बालनिष्क्रमणम् । अन्न-प्राशनम् । चूड़ाकरणम् । कर्णवेधः । विद्यारम्भः । उपनयनम् । वस्त्रालङ्कारधारणम् । देव-प्रतिष्ठाकथनम् । द्रविणाधाननिषेधः । कूपखननम् । अक्रयणीयकथनम् । यात्राप्रकरणम् । वास्तुलक्षणम् । गृहारम्भः । नववध्वागमनम् । रोगविमुक्तिस्नानम् । राशीनां गुणकथनम् । नक्षत्राणां गुणकथनञ्चेति ।

No. 108. धातुगणः. By भीमसेनाचार्य्यः. Substance, palm-leaf, 14×1½ inches. Folia, 16. Lines, 4 on a page. Extent, 300 çlokas. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit, District Rājasāhī Baidyabelghariyā, Babu Çaçibhūṣaṇa Cakravarttī. Appearance, old. Verse. Generally correct.

Beginning. ॐ नमो गणेशाय ।

सूत्राणि धातवः शब्दा वेदशास्त्रप्रयोगिनः ।
व्याहृता मुनिना येन तस्मै पाणिनये नमः ॥
भू सत्तायाम् । इत्यादि ।

End. आदौ च एवं ।

हृद्वाविति हृद्धिशब्दः मध्येऽपि टुतुस्थिगति ।
हृद्धेरिति हृद्धिशब्दः एवञ्च मङ्गलं शास्त्रम् ॥ * ॥

Colophon. इति श्रीआचार्य्यभीमसेनेन प्रणीतो धातुगणः समाप्तः ॥*॥ नमो गणपतये ॥*॥

विषयः । धात्वर्थनिरूपणम् ।

No. 109. धातुप्रबोधः. By कालिदासचक्रवर्त्ती. Substance, country-made paper, 13×3 inches. Folia, 55. Lines, 7 on a page. Extent, 1,200 çlokas. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit, District Ḍhākā, Vikramapura, Vidgā̃, Paṇḍita Īçānacandra Smṛtipañcānana. Appearance, tolerable. Prose and verse. Correct.

Beginning. ॐ नमो गणेशाय ।
संसारध्वान्तविध्वंसि चतुर्व्वर्गप्रदं नृणाम् ।
ईडे स्वड़पदाम्भोजमात्मनः कामसिद्धये ॥
धीर-श्रीरामगोविन्दचक्रवर्त्तिमहौजसः ।
जितसूरियशःक्षत्तेराद्देशात् कृतनिश्चयः ।
वाचस्पतिप्रतिमभूसुरकामदेव
वाचस्पतेस्तनयसद्मनि सन्निविष्टः ।
धातुप्रबोधमसुमङ्ग शिशुप्रियार्थं
संक्षेपतः प्रकुरुते द्विजकालिदासः ॥
धातवो द्विविधाः प्रोक्ता सकर्म्माकर्म्मभेदतः ॥

End. प्रायशो नोच्यन्ते न प्रदर्श्यन्ते ते च यथाविधानं ज्ञास्यन्तं ॥

Colophon. इति कालिदासचक्रवर्त्तिकृत-धातुप्रबोधे पञ्चमपरिच्छेदः ॥ * ॥

विषयः । धात्वर्थादिनिरूपणमुखेन तद्रूपादिकथनम् ।

No. 110. धान्याचलादिदानतत्त्वं. Substance, country-made paper, 12 × 3 inches. Folia, 21. Lines, 5 on a page. Extent, 400 çlokas. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit, District Mānabhūma Post Office, Raghunāthapura, Nerogrāma, Paṇḍita Veŋkaṭa Varadācāryya Gosvāmī. Appearance, tolerable. Verse. Generally correct.

Beginning. प्रणम्य जगतामीशं ज्ञानकामप्रदं शिवम् ।
धान्याचलादिदानेषु तत्त्वं वक्ष्यामि यत्नतः ।
तदाह मत्स्यपुराणम् ।
महादेवं प्रति देवर्षिप्रश्नः ।
भगवन् श्रोतुमिच्छामि दानमाहात्म्यमुत्तमम् ।
यदक्षयं परे लोके देवर्षिगणपूजिते ॥ इत्यादि ।

End. अत्र दानपूर्व्वोत्तरदिने निवेदनोपवाससङ्कल्पवाक्ययोः परदिने च दान-सङ्कल्पपुण्याहादिवाचनवरणवाक्येषु धान्याचलपदस्थाने शर्कराचलनिवेशात् वाक्यं कुर्य्यात् स्वस्त्यादिप्रस्थापनब्राह्मणघटप्रस्थापनञ्च कर्म्म धान्याचलग्रन्थे-नैव कर्त्तव्यम् ॥ * ॥

Colophon. इति शर्कराचलदानम् ॥ * ॥ इति धान्याचलादिप्रमाणप्रयोगौ ॥
श्रीगुरवे नमः ॥

विषयः । धान्याचलादिदानविधिस्तत्प्रयोगादिश्च ।

No. 111. नरजन्मलक्षणम् . By विद्यार्णवः . Substance, palm-leaf, 18 x 2 inches. Folia, 106. Lines, 4 on a page. Extent, 900 çlokas. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit, District Ḍhākā, Lohajaṇga Post Office, grāma Ākiyādhala, Paṇḍita Kāçīnātha Tarkālaṇkāra. Appearance, old. Prose and verse. Generally correct.

Beginning. ॐ नमः श्रीगुरवे ।
नत्वा सूर्य्यपदद्वन्द्वं गुरुं त्रिभुवनेश्वरम् ।
वक्ष्ये विद्यार्णवः श्रीमान् नराणां जन्मलक्षणम् ॥ इत्यादि ।

End. ... ...
... ... ।
आयुः श्रियं ददतु यस्य नरस्य कोष्ठीं
शास्त्रं विचार्य्य गणयामि गुरोः प्रसादात् ॥

Colophon. (खण्डितत्वात् शेषो नास्ति) ।

विषयः । कोष्ठीगणनकरणादिनियमः ।

No. 112. नर्म्मदामाहात्म्यम् . (स्कन्दपुराणीय-रेवाखण्डान्तर्गतम्) Substance, country-made paper, 11 x 7 inches. Folia, 424. Lines, 9 on a page. Extent, 5,300 çlokas. Character, Nāgara. Date, Sm. 1938. Place of deposit, Mahārājā's Library, Hātuā. Appearance, tolerable. Verse. Correct.

Beginning. श्री गणेशाय नमः । श्रीसरस्वत्यै नमः । श्रीनर्मदायै नमः ।
मार्कण्डेय उवाच ।
पुराणानाञ्च सर्व्वेषां प्रारम्भे व्यासपूजनम् ।
हिरण्यकर्णमुद्राभ्यां करमुद्रादिसंयुतम् ॥
वस्त्राणि पञ्च देयानि बहुमूल्यानि भक्तितः ।
तदन्ते च तथा देया दक्षिणा पुष्कला नृप ॥

युधिष्ठिर उवाच ।

त्यक्त्वा चोत्तरदिग्भागं देवभूमिं मनोहराम् ।
गङ्गा त्रिपथगा देवी यमुना च सरस्वती ॥
गङ्गाद्वारं हिमस्थानं कुब्जाम्रे ब्रह्मयोनिकम् ।
उग्रं कणखलञ्चैव केदारं भैरवं तथा ॥
निमिषञ्च गयातीर्थं कुरुक्षेत्रञ्च पुष्करम् ।
वाराणसीप्रयागञ्च गङ्गासागरसङ्गमम् ॥
कालञ्जरञ्चार्य्यतीर्थं प्रभासं शशिभूषणम् ।
पुण्यान्येतानि तीर्थानि त्यक्त्वा क्षेत्राणि सुव्रत ॥
सेव्यते केन कार्य्येण नर्म्मदैव महानदी ।

मार्कण्डेय उवाच ।

शृणु राजन् महाबाहो ब्राह्मणैर्भ्रातृभिः सह ।
तत्तेऽहं कथयिष्यामि पुराणं स्कन्दकीर्त्तितम् । इत्यादि ।

End. कारणं सर्व्वभूतेषु नर्म्मदाख्यानुचिन्तनम् ।
इदं ज्ञानमिदं ध्यानं शेषं कर्म्मात्मबन्धनम् ॥
यज्जपाच्छ्रवणादेव पुनर्जन्म न विद्यते ।

Colophon. हरिः ॐ तत्सदिति श्रीस्कन्दपुराणे रेवाखण्डे नर्म्मदामाहात्म्ये रेवाखण्डकल्प-कल्पान्तविवरणं नामाध्यायः ॥ ७५ ॥
यादृशं पुस्तकं दृष्टं तादृशं लिखितं मया ।
यदि शुद्धमशुद्धं वा मम दोषो न विद्यते ॥
शुभमस्तु श्रीॐकारेश्वरनर्म्मदोत्तरतटे लेखक केशवजोषी महाराजाधिराजजी तस्य पठनार्थं शुभम् । सम्वत् १९३८ ॥

विषयः । इति स्कन्दपुराणे रेवाखण्डे नर्म्मदामाहात्म्ये आदिकल्पे देव-ऋषिसम्वादे प्रथमोऽध्यायः । इति स्क० पु० नर्म्मदावतारो नाम २ अः । इति स्क० पु० नर्म्मदावतारो नाम ३ अः । इति स्क० पु० नर्म्मदामाहात्म्ये ४ अः । इति स्क० पु० नर्म्मदामाहात्मे ५ अः । इति स्क० पु० नर्म्मदामाहात्मे ६ अः । इति स्क० पु० नर्म्मदामाहात्म्ये मनुयको (?) नाम ७ अः । इति स्क० पु० नर्म्मदामाहात्म्ये सोमनाथयात्राविधिर्नाम ८ अः । इति स्क० पु० नर्म्मदामाहात्म्ये सोमनाथतीर्थवर्णनं नाम ९ अः । इति स्क० पु० नर्म्मदामाहात्म्ये योगतीर्थादिमाहात्म्यं नाम १० अः । इति स्क० पु० नर्म्मदामाहात्म्ये गाङ्गलेश्वरतीर्थवर्णनं नाम ११ अः । इति स्क० पु० नर्म्मदामाहात्म्ये मत्स्येश्वरतीर्थवर्णनं नाम १२ अः । इति स्क० पु० नर्म्मदामाहात्म्ये कलहंसवर्णनं

नाम १३ ऋः। इति स्क० पु० नर्म्मदामाहात्म्ये पुरुषिकेश्वरादिलिङ्गवर्णनं नाम १४ ऋः। इति स्क० पु० नर्म्मदामाहात्म्ये निषादशिवलोकप्राप्तिर्नाम १५ ऋः। इति स्क० पु० नर्म्मदामाहात्म्ये नागेश्वरतीर्थवर्णनं नाम १६ ऋः। इति स्क० पु० नर्म्मदामाहात्म्ये जनकयज्ञो नाम १७ ऋः। इति स्क० पु० नर्म्मदामाहात्म्ये सप्तसारस्वततीर्थकीर्त्तनं नाम १८ ऋः। इति स्क० पु० नर्म्मदा-माहात्म्ये १९ ऋः। इति स्क पु० नर्म्मदामाहात्म्ये २० ऋः। इति स्क० पु० नर्म्मदामाहात्म्ये कुब्जासङ्गमो नाम २१ ऋः। इति स्क० पु० नर्म्मदामाहात्म्ये २२ ऋः! इति स्क० पु० नर्म्मदा माहात्म्ये घृतकुल्यामधुकुल्यामाहात्म्ये २३ ऋः। इति स्क० पु० नर्म्मदामाहात्म्ये कुब्जासङ्गमो नाम २४ ऋः। इति स्क० पु० नर्म्मदामाहात्म्ये माहेश्वरपुराणानुकीर्त्तनं नाम २५ ऋः। इति स्क० पु० नर्म्मदामाहात्म्ये मण्डलेश्वरकीर्त्तनं नाम २६ ऋः। इति स्क० पु० नर्म्मदामाहात्म्ये गर्द्दभेश्वरतीर्थ-वर्णनं नाम २७ ऋः। इति स्क० पु० नर्म्मदामाहात्म्ये गौरीखण्डाख्यानं नाम २८ ऋः। इति स्क० पु० नर्म्मदामाहात्म्ये २९ ऋः। इति स्क० पु० नर्म्मदामाहात्म्ये बाणासुरवरप्रदानो नाम ३० ऋः। इति स्क० पु० नर्म्मदामाहात्म्ये हिरण्यबाहुवरप्रदानो नाम ३१ ऋः। इति स्क० पु० नर्म्मदामाहात्म्ये पञ्चलिङ्गवर्णनं दीप्तादिऋषिमोक्षणं नाम ३२ ऋः। इति स्क० पु० नर्म्मदा-माहात्म्ये ब्राह्मणभार्य्यासहस्वर्गारोहणं चक्रतीर्थवर्णनं सुवर्णपुरहृतमोक्षणं नाम ३३ ऋः। इति स्क० पु० नर्म्मदामाहात्म्ये हिमांशुरक्षणार्थं पातालेश्वरवर्णनं नाम ३४ ऋः। इति स्क० पु० नर्म्मदामाहात्म्ये मान्धातृतीर्थवर्णनं इन्द्रद्युम्नवरप्रदानो नाम ३५ ऋः। इति स्क० पु० नर्म्मदामाहात्म्ये वैदूर्य्यपर्व्वतवर्णनं नाम ३६ ऋः। इति स्क० पु० नर्म्मदामाहात्म्ये कपिला-सङ्गमे वसुदत्त(?)वरप्रदानो नाम ३७ ऋः। इति स्क० पु० नर्म्मदामाहात्म्ये विश्वश्रवाख्यानं नाम ३८ ऋः। इति स्क० पु० नर्म्मदामाहात्म्ये ३९ ऋः। इति स्क० पु० नर्म्मदामाहात्म्ये विमलेश्वरकीर्त्तनं वभ्रुभारद्वाजादिऋषीणां सानुग्रहं व्याघ्रेश्वरवर्णनं नाम ४० ऋः। इति स्क० पु० नर्म्मदामाहात्म्ये पर्व्वतसूत्रवेष्टनमहिमा नाम ४१ ऋः। इति स्क० पु० नर्म्मदामाहात्म्ये कावेरीसङ्गमो नाम ४२ ऋः। इति स्क० पु० नर्म्मदामाहात्म्ये ध्वजाविमलारोपणविधिखण्ड-वेगास्वर्गसोपानपद्धतिर्नाम ४३ ऋः। इति स्क० पु० एरण्डीसङ्गममहिमाकथने निमिनाम राजर्षिमोक्षणं नाम ४४ ऋः। इति स्क० पु० नर्म्मदामाहात्म्ये एरण्डीसङ्गमे सूर्य्यसेनवरप्रदानो नाम ४५ ऋः। इति स्क० पु० नर्म्मदामाहात्म्ये एरण्डीमहिमा ब्रह्मदुर्वासोवरप्रदानो नाम ४६ ऋः। इति स्क० पु० नर्म्मदामाहात्म्ये भरतवरप्रदानो नाम ४७ ऋः। इति स्क० पु० नर्म्मदामाहात्म्ये भृगुमाहात्म्यं नाम ४८ ऋः। इति स्क० पु० नर्म्मदामाहात्म्ये ४९ ऋः। इति स्क० पु० नर्म्मदामाहात्म्ये कपिलासङ्गमो नाम ५० ऋः। इति स्क० पु० नर्म्मदामाहात्म्ये कुवलयाश्वस्वर्गारोहणं नाम ५१ ऋः। इति स्क० पु० नर्म्मदामाहात्म्ये नरकवर्णनं नाम ५२ ऋः। इति स्क० पु० नर्म्मदामाहात्म्ये नरकाख्या नाम ५३ ऋः। इति स्क० पु० नर्म्मदामाहात्म्ये

कूर्म्मगतिशक्ये (?) नाम ५४ ऋः । इति स्क० पु० नर्म्मदामाहात्म्ये राजर्षिशशाङ्कहरिश्चन्द्रवर-प्रदानो नाम ५५ ऋः । इति स्क० पु० नर्म्मदामाहात्म्ये गौरीतीर्थादिकीर्त्तनं नाम ५६ ऋः । इति स्क० पु० नर्म्मदामाहात्म्ये गौरीतीर्थादिकीर्त्तनं नाम ५७ ऋः । इति स्क० पु० नर्म्मदामाहात्म्ये मातृलोकादिवर्णनं नाम ५८ ऋः । इति स्क० पु० न० मा० मातृकालोकादिवर्णनं नाम ५९ ऋः । इति स्क० पु० न० मा० शिवमहिमा नाम ६० ऋः । इति स्क० पु० न० मा० युवनाश्वसत्यधर्म्मयो-राख्यानं नाम ६१ ऋः । इति स्क० पु० न० मा० शिष्टादि-ऋषि-रन्तिदेवसंवादो नाम ६२ ऋः । इति स्क० पु० न० मा० रन्तिदेवसंवादो नाम ६३ ऋः । इति स्क० पु० न० मा० कुब्जामाहात्म्ये ६४ ऋः । इति स्क० पु० न० मा० कुब्जामाहात्म्ये ६५ ऋः । इति स्क० पु० न० मा० ऋगस्त्य-प्रत्यागमनो नाम ६६ ऋः । इति स्क० पु० न० मा० अशोकवनिकावर्णने ६७ ऋः । इति स्क० पु० न० मा० वागीश्वराख्यानं नाम ६८ ऋः । इति स्क० पु० न० मा० सप्तसारस्वततीर्थवर्णने ६९ ऋः । इति स्क० पु० न० मा० वाराहतीर्थवर्णने ७० ऋः । इति स्क० पु० न० मा० शुक्ल-तीर्थे रुद्रकीर्त्तने ७१ ऋः । इति स्क० पु० न० मा० शुक्लतीर्थमहीवर्णने ७२ ऋः । इति स्क० पु० न० मा० कोकिलाख्यान-विष्णुस्तुतिर्नाम ७३ ऋः । इति स्क० पु० न० मा० रोहिणीतीर्थ-वर्णनं ७४ ऋः । इति स्क० पु० न० मा० भृगुतीर्थवर्णनं नाम ७५ ऋः । इति स्क० पु० न० मा० रेवासागरसङ्गमे, भुवनेश्वरतीर्थवर्णनं नाम ७६ ऋः । इति स्क० पु० रेवाखण्डे नर्म्मदामाहात्म्ये रेवासागरसङ्गमे भुवनेश्वरतीर्थवर्णनं नाम ७७ ऋः । इति स्कन्दपुराणे रेवाखण्डे नर्म्मदामाहात्म्ये रेवाखण्डकल्पकल्पान्तविवरणं नाम ७८ ऋध्यायः । इति सम्पूर्णम् ।

No. 113. नव्यधर्म्मप्रदीपः . By कृपारामः . Substance, country-made paper, $18 \times 4\frac{1}{2}$ inches. Folia, 68. Lines, 11 on a page. Extent, 4,200 çlokas. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit, District Medinīpura Post Office Khaḍāra grāma Kurāna, Paṇḍita Ambikācaraṇa Vidyāsāgara. Appearance, new. Prose and verse. Correct.

Beginning. ॐ कालिकायै नमः ।

शोणाधरस्मितमुखेन्दुविलासलक्ष्मीम्
विभ्रन्मनोहर × × × निशमञ्जनाभः ।
हृत्पुण्डरीकमधितिष्ठति शाश्वतं यो
भृङ्गायमानचरणोऽखिलधर्म्मसाक्षी ॥
लोलालकः कवलकुञ्चितपाणिकोषः
स्फीताभिरामसितपङ्कजलोचनश्रीः ।

पायादपायबहुलादिह मां विभूत्यै
गोपीजनाञ्जननिभोऽखिलधर्म्मसाक्षी ॥
क्षिति-जल-शुचि-पवन-द्यो-यजमानेन्द्वर्कमूर्त्तिर्जयति ।
विश्वं परिरभ्य × × नम ईशायेन्दुमौलये तस्मै ॥
विपुलतनुरतीवनिम्ननाभिः
पलितशिराः करिविन्दुशोणमूर्त्तिः ।
स्मृतिषु नयविदर्थपारदृश्वा
जयति गुरुर्जयरामनामधेयः ॥
हंसाविव पुण्यपक्षौ त्रिलोकचन्द्रः कृष्णचन्द्रः ।
सीमामयस्रवन्तीतीरचरौ नरपतौ जयताम् ॥
तर्कादितन्त्रपरतन्त्रविशुद्धबुद्धि-
रानन्दकन्दभरतेषु विशारदस्य ।
तावेतयोर्विषदकीर्त्तिलतावितान-
च्छायां निषेव्य सुखिनौ सुकवी शयाते ॥
तौ प्रीणयन् सुवलिताञ्जलि साधुता वा
(?) सन्नद्धवामतनयो ह्यथ वंशजन्मा ।
मन्वादिशास्त्रममलीकृतधर्म्मजातं
पूर्व्वैरितो व्यवहृतं समुदीरयामि ॥
वैषद्येन व्यञ्जयंस्तूर्णमर्था-
नल्पारम्भः श्रीकृपारामनाम्ना ।
निर्म्मञ्छ्य श्रीकृष्णपादारविन्दे
व्यातेनेऽयं नव्यधर्म्मप्रदीपः ॥
गौड़ाः स्मृतौ साम्प्रतमाद्रियन्ते
प्रायेण नव्यानुमतान् हि धर्म्मान् ।
अतोऽत्र गौड़ादृत एव धर्म्म-
प्रकाशने स्यान्मम पक्षपातः ॥
... ...
... ... ।
विश्वाधारं तं प्रपञ्चादिहेतुं
कालं वक्ष्याम्यर्थतो भेदतस्य ॥

यश्चाप्यखण्डानन्दबोधः परमात्मा सर्ग-स्थिति-लय-लीन-सकलाधारः सनातनः शुभाशुभकर्म्मफलदानप्रतिभूरेकः कालोऽखण्डदण्डायमानः सिद्ध एव यथाह ।

विष्णुपुराणम् ।

कालस्वरूपं रूपन्तद्विष्णोर्मैत्रेय वर्त्तते ।

विष्णुधर्म्मोत्तरम् ।

अनादिनिधनः कालो रुद्रः सङ्कर्षणः स्मृतः ।

कलनात् सर्व्वभूतानां स कालः परिकीर्त्तितः ॥ इत्यादि ।

End. अत्र ब्राह्मणवधप्रायश्चित्तमुक्त्वा यस्तैः सह सम्बन्धं कुर्य्यात् तस्यापि प्रायश्चित्तमभिधाय सुमन्तुनोक्तमिति । तेनाततायिवधे नैतत् सूत्रं पूर्व्वोक्तनिषेधकम् । दोषोऽन्यत्रेति सूत्रन्तु आततायिव्यतिरिक्तवधे दोषप्रतिपादकं गोब्राह्मणात् स्नातः प्रायश्चित्तं कुर्य्यादिति तु प्रायश्चित्ताङ्गस्नानप्रतिपादकं गोहेतुकं स्नानं व्यासेन प्रतिपादितम् । तथाच व्यासः ।

श्रूयन्ते यानि तीर्थानि त्रिषु लोकेषु विश्रुतः ।

अभिषेकः समस्तेषां गवां शृङ्गोदकस्य च ॥

ब्राह्मणशब्देनात्र विधिवाच्यमपेक्षितं तद्धेतुकं स्नानं यथाविहिताघमर्षणपूर्व्वकम् । तेन गोहेतुकं स्नातो ब्राह्मणहेतुकं स्नातश्च प्रायश्चित्ताधिकारी भवति नत्वाप्लवनमात्रेणेति वाक्यार्थः ।

Colophon. (अतःपरं खण्डितम्) ।

विषयः । कालनिरूपणम् । धर्म्माधर्म्मणामादिकारणकथनम् दशविधसंस्कार-तिथ्यादि-और्द्धदेहिक-शुद्धि-श्राद्ध-आह्निकाचार-इष्टापूर्त्तादिसमस्तधर्म्माणां निरूपणम् । स्वर्गापवर्गदधर्म्मनिरूपणम् । राजधर्म्मनिरूपणम् । धर्म्माधर्म्मविवर्त्तनकथनञ्च ॥

No. 114. नारायणार्च्चारत्नमाला By भगवद्गोस्वामी . Substance, country-made paper, 11 × 4 inches. Folia, 46. Lines, 9 on a page. Extent, 1,150 çlokas. Character, Nāgara. Date, ? Place of deposit, District Medinīpura Candrakoṇā Mohanta Bharata Rāmānuja Dāsa. Appearance, tolerable. Prose and verse. Generally correct.

Beginning. नारायणं परं धाम नौमि बोधसुखाप्तये ।

यन्नामार्कोदयो हन्ति मायामोहतमस्विनीम् ॥

प्रातः प्रबुध्य गुरुं देवञ्च नमस्कृत्य बद्धनाड़ीपदेनोत्थाय स्वस्तिकाद्यासनेनो-
पविश्य ... ब्रह्मरन्ध्रान्तं ज्योतिर्मयं देवं ध्यात्वा ..., आवश्यकं निर्वर्त्त्य
शौचं दन्तधावनं च कृत्वा मूलमन्त्रेण मुखं प्रक्षाल्याचम्य मन्त्राभिषेकपूतदेहः
देवनिर्म्माल्यमपाकृत्य पुष्पादिना अभ्यर्च्य स्नायात् ॥ इत्यादि ।

End. अथवान्यप्रकारेण पुरश्चरणमुच्यते ।
ग्रहणेऽर्कस्य चेन्दोर्वा शुचिः पूर्व्वमुपोषितः ॥
नद्यां समुद्रगामिन्यां नाभिमात्रे जले स्थितः ।
ग्रासाद्विमोक्षपर्य्यन्तं जपेन्मन्त्रं समाहितः ॥
अनन्तरं तद्दशांशं क्रमाद् होमादिकं चरेत् ।
तदन्ते मन्त्रसिद्ध्यर्थं गुरुं संपूज्य तोषयेत् ॥
ततश्च मन्त्रसिद्धिः स्यात् देवता च प्रसीदति ।
अथवा देवतारूपं गुरुं भक्त्या प्रतोषयेत् ॥
पुरश्चरणहीनोऽपि मन्त्री सिध्येन्न संशयः ।
एवं साधितमन्त्रस्तु काम्यकर्म्माण्यथाचरेदिति ॥

Colophon. इति श्रीभगवद्गोस्वामिकृता नारायणार्च्चारत्नमाला समाप्ता ॥ शुभमस्तु ॥

विषयः । प्रातःकृत्यनिरूपणम् । वासुदेवपूजानिरूपणम् । नारायणवीजादिनिरूपणम् ।
नारायणपूजाविधिः । दशाङ्गाद्युपासनाभेदनिरूपणम् । मन्त्रसिद्धिप्रकारकथनम् । मन्त्रसिद्धौ
पुरश्चरणस्यावश्यकताकीर्त्तनम् । पुरश्चरणमकृत्वापि मन्त्रसिद्धिर्भविष्यतीति कथनञ्च ॥

No. 115. नृसिंहपूर्व्वतापनीयोपनिषद्दीपिका . (षट्चक्रोपनिषद्दीपिकासहिता) By नारायणः . Substance, country-made paper, 13×7 inches. Folia, 33. Lines, 12 on a page. Extent, 500 çlokas. Character, Nāgara. Date, ? Place of deposit, Mahārājā's Library, Hātuā. Appearance, fresh. Prose. Generally correct.

Beginning. ॐ श्रीगणेशाय नमः । ॐ श्रीगुरवे नमः ।
ॐ नृसिंहतापनी पूर्व्वपञ्चोपनिषदुज्ज्वला ।
खण्डानि सप्त चत्वारि चैकं त्रीणि च त्रीणि च ॥
सशक्तिकः परस्परोऽनादिरनन्त इत्युक्तमद्वैतप्रकरणे स च स्वलीलया जगत्
तनोति धर्म्माधर्म्मौ चान्योन्यप्रतियोगिनावाक्रमयमानौ राजेव भट्टौ विलोक-

यितुं निर्मिमीते तदधिकारिणश्च स्वमायाकल्पितान्यज्ञानिनो जीवानाविष्करोति तेषु च धर्म्माधर्म्मानुसारेणानुग्रहनिग्रहावातनोति तत्र यदा केचिदधर्म्माः स्वकृतधर्म्माधर्म्मव्यवस्थाभङ्गाय प्रवर्त्तन्ते तान्निग्रहीतुं स्वयमदेहोऽपि देहवान् इवाभाति तदावतीर्ण इत्युच्यते। तेऽप्यवतारा भगवदीच्छानुरोधेन चतुर्विधाः गुणावताराः पूर्णावताराः कल्पावताराः अंशावताराश्चेति तत्र गुणावतारा यथा चतुर्मुख-त्रिनयन-चतुर्भुजादयः ते ह्येकैकं गुणप्रधानत्वाद्गुणावतारा इत्युच्यन्ते पूर्णावतारा यथा नारसिंह-दाशरथि-देवकीपुत्रादयः ते हि गुणसाम्येन सकलभागवतैश्वर्य्यपूर्णत्वात् पूर्णावतारा उच्यन्ते। कल्पावतारा यथा नरनारायण-कपिल-व्यासादयः ते ह्येकैककार्य्यार्थमेकैकमैश्वर्य्यमाविर्भावयन्तः कल्पावतारा इत्युच्यन्ते। अंशावतारा यथा कार्त्तवीर्य्यार्जुन-नारद-भरत-पाण्डवेयार्जुनप्रभृतयः तेषु ह्यस्ति जीवांशोऽस्ति च पारमेश्वरांशः उभयथा (स्वान्त अपारन्तभ्यां?) कार्य्यदर्शनात् तत्र परं तत्त्वं वेदान्तैरुपदेश्यं तद्व्यवस्थाद्वययुक्तं निर्व्यापारञ्च तत्र निर्व्यापारं निर्गुणं स्वरूपज्ञानेनापवर्गदं सव्यापारं सगुणन्तु स्वानुग्रहेण तेनोभयमपि ज्ञेयं ध्येयमुपास्यञ्चेति परमकारुणिको वेदः शान्तं रूपमुद्दिश्य सानुग्रहं तूपदेष्टुं प्रवृत्तः। प्रथमं तावत् मायामात्रोपादानं भौतिकं प्रातिभासिकं स्वेच्छामयं स्वरूपानतिरिक्तं वस्तुतो गन्धर्व्वनगरीसममीश्वरोचितं नारसिंहं स्वरूपं मन्त्रतोऽर्थतश्च निर्णेतुमारभमाणो जगन्मङ्गलस्य भगवतो भजने प्रत्यूहनिरासार्थमाशीरूपमङ्गलमाचरति ॐ भद्रं कर्णेभिः शृणुयाम इत्यादि।

End. तापनीयोक्तस्तु पञ्चाङ्गन्यासपक्षोऽनेन वा ध्यानेनापि विकल्प्यतेऽधिकफलार्थत्वात् —

नारायणेन रचिता श्रुतिमात्रोपजीविना।
अस्पष्टपदवाक्यानां षट्चक्रस्य प्रदीपिका॥

Colophon. इति षट्चक्रोपनिषद्दीपिका समाप्ता॥

नृसिंहोत्तरतापन्यां त्रिंशत्यां स्युः खण्डका नव।
नृहरेः परमं रूपं प्रणवेनात्र गीयते॥

पूर्व्वतापन्यनुष्टुप् त्रिष्टुप् नापरा उत्तरा प्रणवद्वारा नारसिंहं रूपं निर्णेतुमारभ्यते तत्रापि मङ्गलार्थं भद्रमित्यादि शान्तिः शान्तिः शान्तिः पाठः॥ *॥

विषयः। नृसिंहपूर्व्वतापनीयोपनिषद्व्याख्यानम्। षट्चक्रोपनिषद्व्याख्यानञ्च।

No. 116. नैमिषारण्यमाहात्म्यम् (स्कन्दपुराणीयं) । Substance, country-made paper, 8 × 4 inches. Folia, 47. Lines, 9 on a page. Extent, 650 çlokas. Character, Nāgara. Date, Sм. 1908. Place of deposit, Mahārājā's Library, Hātuā. Appearance, fresh. Verse. Incorrect.

Beginning. श्रीगणेशाय नमः । ॐ नमः पुरुषोत्तमाय ॥
पुरा कृतयुगे चैव ऋषयः शौनकादयः ।
नैमिषारण्यमागत्य तप उग्रं चकार सः ॥ (?)
अयोध्यानगरे रम्ये स्वयम्भुः पृथिवीपते ।
सरोजवदना भार्य्या सत्यरूपा पतिव्रता ।
राज्ञा वशिष्ठमाहूय ऋषीणां सर्व्वमागता ॥ (?) इत्यादि

End. कृतोपवासो द्वादश्यां ततः पूर्व्वन्तु पारणम् ।
त्रयोदश्यां चतुर्द्दश्यां पौर्णमास्याञ्च सा वसेत् ॥
सर्व्वपापविनिर्म्मुक्ता विष्णुलोकं स गच्छति ॥

Colophon. इति श्रीस्कन्दपुराणे नैमिषारण्यमाहात्म्ये उमामहेश्वरसंवादे मिश्रित-माहात्म्ये पञ्चदशदिनवासः × × × × षोड़शोऽध्यायः ॥ संवत् १९०८

विषयः । १ अध्याये, उमामहेश्वरसंवादेन मूलप्रकृतिनिरूपणम् । २ ये, चक्रतीर्थ-माहात्म्यादिकथनम् । ३ ये, तीर्थयात्राविध्यादिः । ४ र्थे, द्वितीयादिप्रवासफलादिकथनम् । ५ मे, तृतीयादिप्रवासफलकथनम् । ६ ष्ठे, चतुर्थ्यादिप्रवासफलादिकथनम् । ७ मे, षष्ठदिवसादि-प्रवासफलादिकथनम् । ८ मे, सप्तमदिवसादिप्रवासफलादिकथनम् । ९ मे, अष्टमदिवसप्रवास-फलकथनम् । १० मे, नवमदिवसप्रवासफलकथनम् । ११ शे, ब्रह्मावर्त्तमाहात्म्यकथनम् । १२ शे, पुष्करमाहात्म्यकथनम् । १३ शे, हंसच्छत्रमाहात्म्यकथनम् । १४ शे, मूलभेदमाहात्म्यकथनम् । १५ शे, शालिनीमाहात्म्यम् । १६ शे मिश्रितमाहात्म्यकथनञ्चेति ॥

No. 117. न्यायदीपिका. By रामकृष्णतर्कावतंसभट्टाचार्य्यः. Substance, country-made paper, 16 × 2½ inches. Folia, 10. Lines, 6 on a page. Extent, 225 çlokas. Character, Bengali. Date, Sк. 1737. Place of deposit, District Medinīpura, Post Office Rādhānagara, Amarapura, Paṇḍita Guruprasanna Vidyāratna. Appearance, tolerable. Prose. Correct.

Beginning. प्रणम्य परमात्मानं सतानन्दं ततो गुरुम् ।
न्यायशास्त्रं ऋजूकुर्व्वे ईश्वरज्ञानहेतवे ॥

अथ वागीश्वरं नत्वा आचार्य्यं पितरं तथा ।
तर्कावतंसः श्रीरामकृष्णः × × × दीपिकाम् ॥
तत्र त्रिविधा चास्य शास्त्रस्य प्रवृत्तिः उद्देशो लक्षणं परीक्षा च । उद्देशस्य नाममात्रेण कीर्त्तनम् । लक्षणन्त्वसाधारणो धर्म्मः । लक्षितस्य लक्षणमुपपद्यते नवेति विचारः परीक्षा । भावकार्य्यस्य त्रीणि कारणानि भवन्ति । समवायिकारणं असमवायिकारणं निमित्तकारणञ्च । आद्यं यत्समवेतं कार्य्यमुत्पद्यते तत् । द्वितीयन्तु समवायिकारणप्रत्यासन्नत्वे सति कारणम् । तृतीयन्तु एतदुभयभिन्नकारणम् । इत्यादि ॥

End. अतएव सर्व्वधियां सामर्थ्यमिति । अत्र नैयायिकाः ननु विशिष्टबुद्धिर्विशेषणसाध्या बुद्धित्वात् दण्डीति बुद्धिवत् प्रत्येकज्ञानस्य कारणत्वे उभयवत्त्वानभिज्ञपरादनुमित्यापत्तेः । वह्निव्याप्यो धूमः आलोकः पर्व्वतवृत्तिरित्यादेः । अतो विशिष्टज्ञानस्यैव कारणत्वं न तु ज्ञानद्वयस्य अतएव ख्यातौ व्यधिकरणप्रकारकत्वमिति । इति षोड़शपरिच्छेदः ।

Colophon. इति श्रीरामकृष्णतर्कावतंसभट्टाचार्य्यविरचिता न्यायदीपिका समाप्ता । श्रीआनन्दरामदेवशर्म्मणो लिपिरियं पुस्तिका च । शुभमस्तु शकाब्दाः १७२७ ।

विषयः । उद्देशलक्षणपरीक्षात्मकत्रिविधशास्त्रप्रवृत्तिनिरूपणम् । समवायिप्रभृतित्रिविधकारणनिरूपणम् । प्रमाणप्रमेयादिषोड़शपदार्थनिरूपणम् । षड़िन्द्रियनिरूपणम् । उपमाननिरूपणम् । शब्दनिरूपणम् । मङ्गलवादः । प्रामाण्यवादश्चेति ॥

No. 118. न्यायसूत्रम् वा न्यायसूत्रोद्धारः. By वाचस्पतिमिश्रः. Substance, country-made paper, 18 × 3½ inches. Folia, 5. Lines, 10 on a page. Extent, 130 çlokas. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit, District Medinīpura, Post Office Khaḍāra, Kurāna, Paṇḍita Ambikācaraṇa Vidyāsāgara. Appearance, new. Prose. Correct.

Beginning. ॐ काली जयति ।
श्रीवाचस्पतिमिश्रेण मिथिलेश्वरसूरिणा ।
लिख्यते मुनिमूर्द्धन्य-श्रीगौतममतं महत् ॥
प्रमाण-प्रमेय-संशय-प्रयोजन-दृष्टान्त-सिद्धान्तावयव-तर्क-निर्णय-वाद-जल्प-वितण्डा-हेत्वाभास-च्छल-जाति-निग्रहस्थानानां तत्त्वज्ञानान्निःश्रेयसाधिगमः । दुःखजन्मदोषमिथ्याज्ञानानामुत्तरोत्तरोपाये तदनन्तरापायादपवर्गः । प्रत्य-

चानुमानोपमानशब्दाः प्रमाणानि । इन्द्रियार्थसन्निकर्षोत्पन्नं ज्ञानमपदेश्यम- व्यभिचारिव्यभिचारिव्यवसायात्मकं प्रत्यक्षं अथ तत्पूर्व्वकमनुमानं त्रिविधं पूर्व्ववत् शेषवत् सामान्यतो दृष्टञ्च । इत्यादि ।

End. स्वपक्षे दोषाभ्युपगमात् परपक्षे दोषप्रसङ्गो मतानुज्ञानिग्रहस्थानप्राप्तस्या- निग्रहः पर्य्यनुयोज्यापेक्षणं अनिग्रहस्थाने निग्रहस्थानानुयोगे निरनुयो- ज्यानुयोगः । सिद्धान्तमभ्युपेत्यानियमात् कथाप्रसङ्गोऽपसिद्धान्तः । हेत्वा- भासाश्च यथोक्ताः ।

Colophon. इति सूत्रोद्धारे पञ्चमाध्यायस्य द्वितीयमाह्निकम् । निग्रहस्थानविशेष लक्षणं नाम समाप्तः पञ्चमाध्यायोऽपि ॥
शिवेनोरसि विधृतौ पादौ नत्वापवर्गदौ ।
अलेखि न्यायसूत्राख्यं चैत्रवसुचिवासरे ॥

विषयः । प्रमाण-प्रमेय-संशय प्रयोजन-दृष्टान्त-अवयव-सिद्धान्त-तर्क-निर्णय-वाद-जल्प- वितण्डा-हेत्वाभास-छल-जाति-निग्रहस्थानानां निःश्रेयसकारणानां निरूपणम् ।

No. 119. न्यासतिलकम् (सटीकम्). By वेङ्कटनाथः. Substance, country-made paper, 12 x 5½ inches. Folia, 17. Lines, 10 on a page. Extent, 400 çlokas. Character, Nāgara. Date, Sm. 1879. Place of deposit, District Medinīpura, Candrakoṇā, Mohanta Bharata Rāmānuja Dāsa. Appearance, new. Verse and prose. Correct.

Beginning. गुरुभ्यस्तद्गुरुभ्यश्च नमोवाकमधीमहे ।
वृणीमहे च तत्राद्यौ दम्पती जगतां पती ॥
प्रायः प्रपद्ने पुंसां पौनःपुन्यं निवारयन् ।
हस्तः श्रीरङ्गभर्त्तुर्मामव्यादभय + + + ॥
अनादेर्निस्सीम्नो दुरितजलधेर्यन्निरुपमं
विदुः प्रायश्चित्तं यदु-रघु-धुरीणाशयविदम् ।
तदारम्भे तस्या गिरमवदधानेन मनसा
प्रपद्ये तामेकां श्रियमखिलनाथस्य महिषीम् ॥
महेन्द्राग्निविष्णुप्रभृतिषु महत्त्वप्रभृतिवत्
प्रयत्नव्ये तत्त्वे परिणमितवैशिष्ट्यविभवान् ।
अधृष्यत्वं धृत्वा कमितुरधिगम्यत्वजननीं
श्रियं शीतापाङ्गामहमशरणो यामि शरणम् ॥ इत्यादि ।

टीकायाः प्रारम्भवाक्यम् । श्रीमते ।
श्रीमान् वेङ्कटनाथार्य्यः कवितार्किककेशरी ।
वेदान्ताचार्य्यवर्य्यो मे सन्निधत्तां सदा हृदि ॥
वाधूल श्रीनिवासार्य्यप्राप्तवेदान्तसम्पदम् ।
लक्ष्मणार्य्यदयापात्रं श्रीनिवासगुरुं भजे ॥ इत्यादि ।

End. आचार्य्याद्रिङ्गधुर्य्यद्वयसमधिगमे लब्धसत्त्वं तदात्वे
विश्लिष्टाश्लिष्टपूर्व्वोत्तरदुरितभरं यापिताराब्धदेहम् ।
नीतं त्वत्कैस्तया वा निरवधिकदयोद्भूतबोधादिरूपं
त्वद्भोगैकस्वभोगं दयितमनुचरं त्वत्कृते मां कुरुष्व ॥
विधानं रङ्गेशादधिगतवतो वेङ्कटकवेः
स्फुरद्वर्णं वक्त्रे परिकलयतां न्यासतिलकम् ।
इहामुत्राप्येष प्रणतजनचिन्तामणिगिरिः
स्वपर्य्यङ्के सेवां दिशति फणिपर्य्यङ्करसिकः ॥ इति ॥
टीकायाः शेषवाक्यम् ।
वेदान्ताचार्य्यपद्यानां भावं को वक्तुमर्हति ।
तथापि तत्कृतिव्याख्यामकार्षं तत्प्रसादतः ॥
श्रीमद्-वेङ्कटनाथार्य्य-करुणापरिणामतः ।
श्रीन्यासतिलकव्याख्या कृता सद्भिर्विशोध्यताम् ॥
वेदान्ताचार्य्यसन्दर्भव्याख्याने कृतसाहसम् ।
क्षमध्वं मां क्षमासारा विदुषामपि दुष्करे ॥
श्रीभाष्यश्रीनिवासेन कौशिकान्वयशोभिना ।
कृतेयं न्यासतिलकव्याख्या ग्राह्या विचक्षणैः ॥

Colophon. इति श्रीन्यासतिलकव्याख्यानं समाप्तम् । शुभमस्तु श्रीरस्तु । श्रीशुभ-संवत् १८७९ ।

विषयः । श्री-श्रीकृष्ण-रङ्गनाथादिदेवतास्तवः ।

No. 120. पञ्चवटीमाहात्म्यम् . (पद्मपुराणीयम्) . Substance, country-made paper, 12×9 inches. Folia, 49. Lines, 9 on a page. Extent, 800 çlokas. Character, Nāgara. Date, ? Place of deposit, Mahārājā's Library, Hātuā. Appearance, new. Verse. Correct.

Beginning. श्रीगणेशाय नमः । श्रीसीतारामचन्द्राय नमः ॥
जटाजीर्णारण्यान्तरगतसरित्तीरनिनदत्-
खगश्रेणीकोलाहलविगतनिद्रा भगवती ।
पिधाय स्वौ कर्णौ स्वपिति तु तदा तत्कुचयुगं
निजानन्दः शम्भुः स्पृशति सुखहेतुर्भवतु नः ॥
जैमिनिरुवाच ।
कलौ युगे पापमयी धरित्री
धर्म्मो गतः सर्व्वजनात् पृथिव्याः ।
वर्णाश्रमा नैव वसन्ति तस्यां
दिवौकसः क्वापि गता मुनीन्द्राः ॥
तस्मिन् कलियुगे घोरे क्व वस्तव्यं द्विजातिभिः ॥
मार्कण्डेय उवाच ।
साधु साधु महाभाग बुद्धिमानसि वै मुने ।
यत् पृष्टं भवता सर्व्वं तव लोकहिताय च ॥
क्षेत्रं परं पञ्चवटीति नाम्ना
गोदातटे ख्यातिमुपैष्यतीति ।
भुक्तिञ्च मुक्तिं लभतां नराणां
वाराणसीयं प्रतिदास्यति यम् ॥ (?)
... ... पुंसां
रामस्य नामस्मरणेन चात्र ॥
क्षेत्राणि यानि जगतीतलसंस्थितानि
मुक्तिप्रदानि कथितानि महामुनीन्द्रैः ।
तेषामसौ पञ्चवटी कृपालो
रामस्य पादरजसाधिकृता भवन्ताम् ॥ इत्यादि ।

End. तेषां मुक्तिफलं करस्थितमिति ज्ञेयं बुधैर्निश्चयात् ।
श्रीरामस्य दयानिधेर्यदि कृपा जायेत किं दुर्लभम् ॥

Colophon. इति श्रीपद्मपुराणे नाशिकपञ्चवटीमाहात्म्ये महिमवर्णनं नाम एकोनविंशा-
ध्यायः । श्रीसीतारामार्पणमस्तु ।

विषयः । पञ्चवटीनामकस्यारण्यस्य माहात्म्यकीर्त्तनम् ॥

No. 121. पञ्चीकरणवार्त्तिकाभरणम्. Substance, country-made pape[r] 12×3 inches. Folia, 12. Lines, 10 on a page. Extent, 280 çloka[s]. Character, Nāgara. Date, ? Place of deposit, Benaras, Gurusvām[i] Maṭha. Appearance, tolerable. Prose. Correct.

Beginning. श्रीगुरवे नमः । इह खलु परमेश्वराराधनार्थमनुष्ठितैरित्यादिकर्म्मभिः परि[शु]द्धान्तःकरणानां अतएव नित्यानित्यवस्तुविवेको ऽमुत्रार्थभोगविराग-शमादि[-]साधनसम्पत्-मुमुक्षुत्वाख्य ... ... ।

End. श्रवणमननस्यैव निदिध्यासनोऽधिकारादिति ।

Colophon. इति पञ्चीकरणवार्त्तिकाभरणं समाप्तम् ।

विषयः । पञ्चीकरणवार्त्तिकस्य व्याख्यानम् ।

No. 122. पञ्चीकरणविवरणटीका (तत्त्वचन्द्रिका). Substance, country-made paper, 12×3 inches. Folia, 12. Lines, 9 on a page. Extent, 532 çlokas. Character, Nāgara. Date, ? Place of deposit, Benares City, Gurusvāmi Maṭha. Appearance, tolerable. Prose. Correct.

Beginning. ॐ नमः परमात्मने श्रीगुरवे ।
यन्नामरूपजगदुद्भवसम्प्रतिष्ठा
संकोचकारणमनिर्व्वचनीयशक्ति ।
सच्चित्सुखाद्वयवपुर्जगतो हिताय
रामाभिधामुपगतं भुवि तं नमामि ॥ इत्यादि ।

End. सीता-सुवर्णलतिका-परिवीतगात्रं
प्रेमरसार्द्रचरणं सुखमुत्पलाद्यम् । (?)
कीर्त्तिप्रसूनपरिशान्ति + सर्व्वलोकं
रामाभिधं जगति कल्पतरुं नमामि ॥

Colophon. इति श्रीपञ्चीकरणविवरणटीका तत्त्वचन्द्रिका नाम परिसमाप्ता । महाशील-महाबुद्धि-श्रीसदाशिवानन्दतीर्थस्वामिपूज्यपादशिष्य-श्रीरामब्रह्मानन्दतीर्थस्ये-यम् ॥

विषयः । पञ्चीकरणविवरणस्य व्याख्यानम् ।

No. 123. पञ्जीवाक्यप्रबोधः (कातन्त्रस्य, खण्डितः). By नरहरिशर्म्मा
Substance, palm-leaf, $20\frac{1}{2} \times 1\frac{1}{2}$ inches. Folia, 47. Lines, 4 on a page. Extent, 1,000 çlokas. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit, District Ḍhākā, Post Office Kāligañja, Parganā Bhāyoāl grāma Dakṣiṇabhāga, Paṇḍita Rakṣākara Nyāyapañcānana. Appearance, old. Prose. Generally correct.

Beginning. ॐ नमः शिवाय ॥ श्रीधातुः ॥

श्रीयुतकृष्णपदाम्बुजयुगलं मम चित्तमत्तरोलम्बः ।
धीमकरन्द ... ... इन्दिराश्रयं विशतु ॥

श्रीधातुः ॥

धातुविभक्तिवर्ज्जमिति, ननु वर्ज्जनं परित्यागः । न हि अर्थवत्तायां धातुविभक्तिपरित्यागः सम्भवति तयोरप्यर्थवत्त्वात् । किन्तर्हि लिङ्गसंज्ञाप्राप्तिकाले, ततश्च निषेधस्य प्राप्तिपूर्व्वकत्वात् अर्थवल्लिङ्गं धातुविभक्तिवर्ज्जमिति निर्द्देशो युज्यते । सत्यं लिङ्गसंज्ञाप्राप्तिदशायां धातुविभक्ती वर्ज्जयिष्यतीति कृत्वा तत्पूर्व्वदशायामपि योग्यतया धातुविभक्तिवर्ज्जमित्युच्यते क्रियायोग्यतयैव कृदन्तप्रयोगात् । यथा अपचन्नपि सूपकारः पाचनयोग्यतया पाचक उच्यते इति केचित् । वर्ज्जनशब्दोऽत्यन्ताभाववचनोऽन्योन्याभाववचनश्च । तत्र नाद्यः धातुविभक्त्योरत्यन्ताभावो धातुविभक्त्योरपि वर्त्तते, ततश्च धातुविभक्त्योरपि लिङ्गसंज्ञा स्यात् वर्ज्जनस्य वैयर्थ्यं स्यात् । द्वितीयस्तु सम्भवत्येव । तथाहि धातुविभक्त्योरन्योन्याभाववद् यदर्थवत्तल्लिङ्गमिति । अत्यन्ताभावोऽपि घटते । तथाहि जातिरेव पदार्थ इति मते धातुविभक्तिशब्देन धातुत्वविभक्तित्वमुच्यते, ततश्च धातुत्वविभक्तित्वात्यन्ताभाववद्यदर्थवत्तल्लिङ्गमिति न दोषः ।

End. अन्ये तु प्रत्ययग्रहणाभावे ककार इति क्रियतां कृत्कारग्रहणस्य व्याप्त्यर्थत्वात् सामान्येऽकारे भविष्यतीत्याह अपरे तु कृद्ग्रहणसामर्थ्यादेव सामान्यककारोपलब्धिः अन्यथा स्त्रियामाकार इति कृते अक्षयोरनुवर्त्तनात् पुत्रकाम्या इत्यत्र सर्व्वथैव न स्यादिति दिक् ॥

Colophon. इति श्रीनरहरिशर्म्मविरचिते पञ्जीवाक्यप्रबोधे नामप्रकरणे द्वितीयः पादः ॥

विषयः । वादार्थरीतिमाश्रित्य यथासम्भवं त्रिलोचनदासकृत-कातन्त्रवृत्तिपञ्जिकायाः व्याख्यानम् । अश्रुतपूर्व्वोऽयं ग्रन्थः कालापानामतीवोपयोगी । सन्धिप्रकरणस्य तु व्याख्यानमनेन न कृतमित्यनुमीयते ।

No. 124. **पदार्थखण्डनटीका.** By **रुद्रन्यायवाचस्पतिः.** Substance, country-made paper, 11 × 5 inches. Folia, 15. Lines, 8 on a page. Extent, 360 çlokas. Character, Bengali. Date, Sk. 1547. Place of deposit, District Pharidpura, Kotālipāḍā, Unasiyā grāma, Paṇḍita Dvārikānātha Nyāyapañcānana. Appearance, old. Prose. Correct.

Beginning. ॐ नम इत्यादिश्लोकव्याख्या अस्मदीयानुमानदीधितिपरीक्षायां द्रष्टव्या। तत्र तेषु मध्ये दिक्कालौ दिक्कालपदवाच्यौ। इत्यादि ॥

End. तत्तत्प्रकारतातिरिक्तप्रकारतासम्बन्धस्यैव कार्य्यतावच्छेदकत्वात्।

Colophon. इति रुद्रन्यायवाचस्पतिभट्टाचार्य्यविरचिता पदार्थखण्डनव्याख्या समाप्ता।

विषयः। रघुनाथशिरोमणिकृतस्य पदार्थखण्डननामकस्य न्यायग्रन्थस्य टीका।

No. 125. **परमहंसपञ्चाङ्गम् (रुद्रयामलीयम्).** Substance, country-made paper, 7 × 4 inches. Folia, 89. Lines, 6 on a page. Extent, 500 çlokas. Character, Nāgara. Date, ? Place of deposit, Mahārājā's Library, Hātuā. Appearance, new. Verse. Correct.

Beginning. श्रीगणेशाय नमः। श्रीभैरव उवाच।

ॐ त्वत्सेवयास्मि तुष्टोऽहं वरं वरय सुव्रते।

यत्किञ्चित् इच्छसे देवि तत्तं सर्व्वं वदाम्यहम् ॥

श्रीदेव्युवाच।

सन्तुष्टो देवदेवो मे वरयोग्यास्म्यहं यदि।

तदा मे ब्रूहि पटलं परमहंसस्य दैवतम् ॥ इत्यादि।

End. इदं परमतत्त्वं हि सङ्गभूतञ्च पञ्चमम्।

परमहंसस्य देवस्य स्तवराजं स्तवोत्तमम् ॥

सदा गुह्यं सदा गोप्यं गोप्तव्यञ्च सदा प्रिये।

राज्यं देयं शिरो देवि न देयं मे तदीश्वरि ॥

अभक्तेभ्योऽपि पुत्रेभ्यो दत्त्वा नरकमाप्नुयात्।

विना शिष्याय नो दद्याद् यस्य कस्यापि कर्हिचित् ॥

दुर्जनेभ्यः सदा गोप्यं गोप्तव्यं सर्व्वथा प्रिये ॥

Colophon. इतिश्रीरुद्रयामले तन्त्रे परमहंसस्तोत्रं समाप्तम्।

विषयः । परमहंसस्य रुद्रयामलीय-पटल-पद्धति-सहस्रनाम-कवच-स्तोत्रात्मकपञ्चाङ्गस्य कथनम् ।

No. 126. पुरश्चरणचन्द्रिका. Substance, country-made paper, 13×4 inches. Folia, 44. Lines, 7 on a page. Extent, 600 çlokas. Character, Bengali. Date, Sk. 1738. Place of deposit, District Ḍhākā, Roāil grāma, Bābu Yogīndra Mohana Rāya. Appearance, fresh. Prose and verse. Generally correct.

Beginning. ॐ नमः शम्भवे ।

अथाहञ्च प्रवक्ष्यामि पौरश्चारणिकं विधिम् ।
येन विना न सिद्धः स्यान्मन्त्रः कल्पशतैरपि ॥
जीवहीनो यथा देही सर्व्वकर्म्मसु चाक्षमः ।
पुरश्चरणहीनोऽपि तथा मन्त्रः प्रकीर्त्तितः ॥ इत्यादि ।

End. श्रीचयोर्वक्षसि प्रोक्ता नाशा न्यसेच्च पृष्ठके ।
अथ कर्पूरयोर्नाभौ मूलविद्याञ्च विन्यसेत् ॥ * ॥

Colophon. इति पुरश्चरणचन्द्रिका समाप्ता ॥ शाके वस्वग्निमुनीन्दुमे लेखयामास)

विषयः । पुरश्चरणलक्षणादिनिरूपणम् । पुरश्चरणविधिः । नैमित्तिकपुरश्चरणनिरूपणम् । ग्रहणपुरश्चरणादिनिरूपणम् । मन्त्रप्रबोधज्ञानादिकथनञ्चेति ।

No. 127. पुरश्चरणदीपिका. By चन्द्रशेखरः. Substance, country-made paper, 14×3 inches. Folia, 41. Lines, 6 on a page. Extent, 950 çlokas. Character, Bengali. Date, Sk. 1656. Place of deposit, District Barisāla, Mānapāsā, Paṇḍita Mathurānātha Bhaṭṭācāryya. Appearance, old. Prose. Correct.

Beginning. नमो गणेशाय ।

इन्दीवरनिभं श्यामं पुण्डरीकदलेक्षणम् ।
गोपीनां हृदयानन्दं तं वन्दे यदुनन्दनम् ॥
श्रीचन्द्रशेखरो विप्रः सम्प्रदायक्रमान्वितः ।
नानागुरुमतं ज्ञात्वा सद्गुरूणां मतं शुभम् ॥

तनोति सर्व्वमन्त्राणां पुरश्चरणदीपिकाम् ।
धर्म्मार्थकाममोक्षेषु शास्त्रमार्गेषु योजनम् ॥
सिद्धमन्त्रस्य प्रोक्तो हि विनियोगो विचक्षणैः ।
पुरश्चरणपूर्व्वोऽसौ विनियोगो मनोमतः ॥ इत्यादि ।

End. ... ... यः कृष्णं पश्यति चक्षुषा ।
जीवन्मुक्तो भवेन्मन्त्री सत्यं सत्यं मयोदितम् ॥
कलितिमिरहरा निर्म्मिता दीपिकेयम् ।
वर्षे द्वादशसंयुक्ते दशपञ्चशते गते ॥

Colophon. इति चन्द्रशेखरविरचितायां पुरश्चरणदीपिकायां पञ्चमः प्रकाशः समाप्तः ।
समाप्तोऽयं ग्रन्थः ॥ ऋतुवाणतिथौ शाके ... ... ।

विषयः । सर्व्वमन्त्राणां पुरश्चरणविध्यादिः ॥

No. 128. पुरश्चरणोल्लासतन्त्रम्. Substance, country-made paper, 14 × 3 inches. Folia, 7. Lines, 5 on a page. Extent, 125 çlokas. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit, District Rājasāhi, Post Office Pākuḍā, Keḍā grāma, Paṇḍita Kālidāsa Ṭhākura. Appearance, fresh. Verse. Generally correct.

Beginning. श्रीगुरवे नमः । श्रीसुभगा उवाच ।
पूजाग्र्यकं महाभाग नारद ब्रह्मनन्दन ।
शिष्यस्त्वं शिवदेवस्य पार्व्वत्याश्च महापते ॥
एकोच्चारणमात्रेण सर्व्वसिद्धीश्वरो भवेत् ।
किं तस्य पुरश्चरणं देव कथं वा क्रियते वद ॥ इत्यादि ।

End. डाकिनीषु न सिद्धेत शाकिनीपुटितं जपेत् ।
तदा सिद्धो भवेद्विप्र नात्र कार्य्या विचारणा ॥

Colophon. इति पुरश्चरणोल्लासतन्त्रे पञ्चमः पटलः ॥ * ॥

विषयः । १ मे पटले नारदसुभगासम्वादमुखेन प्रातःकृत्यादिनिरूपणम् । २ ये मन्त्रोच्चारणफलादिनिरूपणम् । ३ ये वर्णपूजनविध्यादिः । ४ र्थे जपविध्यादिः । ५ मे पुरश्चरणान्ते कर्त्तव्यादिकथनञ्च ।

No. 129. प्रपञ्चसारः. By शङ्कराचार्य्यः. Substance, country-made paper, 8 × 3½ inches. Folia, 2. Lines, 13 on a page. Extent 68 çlokas. Character, Nāgara. Date, ? Place of deposit, Benares City, Govinda Bhaṭṭa Solāpurkār. Appearance, new. Verse. Correct.

Beginning. श्रीगणेशाय नमः ।

अथ व्यवस्थिते त्वेवं मासात् पचात् दिनादपि ।
मुहूर्त्तान्नाड़िकायाश्च चणादपि च वर्द्धते ॥
जन्तुः षड़ङ्गी पूर्व्वं स्याच्छिरः पादौ करौ तथा ।
अन्तराधिश्चेति पुनः षड़ङ्गेषु प्रवर्त्तते ॥ इत्यादि ।

End. सौषुम्नवर्त्म सुषियोदित नादसङ्गात्
पश्चाशदीरयति पंक्तिश एव वर्णान् ।

Colophon. इति श्रीमच्छङ्कराचार्य्यकृते प्रपञ्चसारे द्वितीयः पटलः ॥ * ॥

विषयः । उदरमध्यस्थशिशोरवस्थावर्णनम् ॥

No. 130. प्रपञ्चसारः. Substance, country-made paper, 13 × 6 inches. Folia, 167. Lines, 9 on a page. Extent 2,800 çlokas. Character, Nāgara. Date, ? Place of deposit, Hātuā, Bābu Girīndranātha Datta. Appearance, new. Verse. Generally correct.

Beginning. ॐ श्रीगणेशाय नमः ।

अ क च ट त प याद्यैः सप्तभिर्वर्णवर्गै-
र्विरचितसुखबाहा आदमध्याख्यरतुका (?) ।
सकलजगदधीशा शाश्वता विश्वयोनि-
र्वितरतु परिशुद्धिं चेतसः शारदा नः ॥
अथाभवन् ब्रह्महरीश्वराख्याः
पुरा प्रधानात् प्रलयावसाने ।
गुणप्रभिन्ना जगतोऽस्य सृष्टि-
स्थिति-चये स्पष्टनिविष्टचेष्टाः ॥
स्वनिष्पत्तिं च कृत्यञ्च ते विचिन्त्य समाविदन् ।
वक्तारमजमव्यक्तमरूपं शायिनं विभुम् ॥
सूर्य्याभासेन दुग्धाब्धौ कषशङ्कुसमाकुले (?) ।
मरुत्संघट्टनोत्कीर्णलहरीकणशीतले ॥

उद्यदादित्यकिरणप्रशान्तशिशिरोदये ।
पूर्णचन्द्रकरामर्शप्रतिक्षुब्धजलाशये ॥
अनन्तभोगे विमले फणायुतविराजिते ।
शायिनं शार्ङ्गिणं शौरिं ... ... ।
तुष्टुवुर्हृष्टमनसो विष्टर ... विभुम् ॥
इति ष्टष्टो हरिस्तेन सरोजोदययोनिना ।
मूलार्णमर्णविकृतौ विकृते विकृतीरपि ॥ इत्यादि ॥

End. इत्याचारयुतः सम्यगाचार्यं यः समर्चयेत् ।
कृतकृत्यः स वै शिष्यः परत्रेह च ... ... ॥
देवानृषीनपि पितृनतिथींस्तथाग्नीन्
नित्योदितेन मनसा ... ... ऽर्चयेद् यः ।
इष्टानवाप्य सकलानिह भोगजातान्
प्रेत्यापि याति परमं पदमादिपुंसः ॥
पदाश्रया हि प्रकृतिः प्रभावती
विभिन्ननारादिसमुत्थितौ यशः । (?)
जगन्ति पुंस ... रवीन्दुवक्त्रयो
नमोस्तु तस्मै परिपूर्णतेजसे ॥

Colophon. इति श्रीप्रपञ्चसारे षट्त्रिंशत्तमः पटलः ॥ ३६ ॥ समाप्तोऽयं प्रपञ्चसार-ग्रन्थः । शुभम् ।

विषयः । मूलक्रियादीनां प्रकृतिनिरूपणम् । शिरःपादादिभिः षड्ङ्गैः पूर्णस्य जन्तोर्बहिरभ्यन्तरष्टत्तिनिरूपणम् । अग्निसोमयोर्भेदतः षोड़शसंख्यात्मकवर्णविभागनिरूपणम् । वर्णानां बीजस्वरूपनिरूपणम् । विधिविहितमन्त्राणां दीक्षाविधानम् । दीक्षाग्रहणनियमः । अक्षरदेवतानां नामकीर्त्तनपुरःसरं प्रवरादिकीर्त्तनम् । प्राणाग्निहोत्रविधानम् । सकलप्रपञ्चमूलात्मिकायाः प्रकृतेः सजपाभिषेकाङ्कतार्चनाद्यसाङ्गमन्त्रविधानम् । त्रिपुराभिधविद्यानिरूपणम् । सहाङ्गभेदजपार्चनाङ्कतक्रमैः श्रियोमन्त्रविधिः । दुर्गायाः साङ्गजपार्चनाङ्कतविधिः । चतुरक्षरसंज्ञकमन्त्रविधानम् । चन्द्रमन्त्रकथनम् । मन्मथमन्त्रविधिः । अष्टाक्षराख्यमन्त्रविधिः । मासभेदभिन्नमन्त्रादिविधानम् । श्रीकरनामधेयाष्टाक्षरमन्त्रविधिः । विष्णुपञ्जरनिरूपणम् । दक्षिणामूर्त्तिसंज्ञकमन्त्रविधिः । यन्त्रविरचनादिभिर्बहुप्रकारयुतानां मन्त्रविशेषाणां कथनम् । प्राणप्रतिष्ठानमनोर्विधानम् । सन्तानयागकथनञ्चेति ।

No. 131. प्रमेयमाला. Substance, country-made paper, 10 × 5 inches. Folia, 13. Lines, 11 on a page. Extent, 300 çlokas. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit, District Bardhamāna, Post Office Andāl Kājoḍā, Paṇḍita Yadunātha Bhaṭṭācāryya. Apprearance, tolerable. Prose. Generally correct.

Beginning. ॐ नमः कृष्णाय । यत्तु भेदमिथ्यात्ववादिभिरुक्तं प्रमाणतः स्वरूपतश्च दुर्निरूपकत्वात् भेदो न सम्भवतीति । इत्यादि ।

End. उदाहृतश्रुतिस्मृतिविरोधात् पूर्व्वव्याख्यातृभिरनुदाहृतत्वाच्च स्वकपोलकल्पितमिति द्रष्टव्यम् । अतश्चतुर्णामपि यतीनां उपवीतमवश्यम्भाव्यमिति सिद्धम् ॥

Colophon. इति प्रमेयमालायां यतिलिङ्गसमर्थने प्रथमः स्कन्धः ॥ ० ०

विषयः । भेददूषणखण्डनम् ! भावान्तराभावसमर्थनम् । खण्डवाक्यार्थभङ्गः । त्रिविधवस्तुपरिच्छेदराहित्यम् । सर्व्वशरीरत्वादिकथनम् । यतिलिङ्गसमर्थनञ्चेति ।

No. 132. प्रयोगदर्पणम्. Substance, country-made paper, 12 × 4 inches. Folia, 31. Lines, 11 on a page. Extent, 1,200 çlokas. Character, Bengali. Date, Sk. 1740. Place of deposit, District Mānabhūma, Post Office Raghunāthapura, Vĕḍogrāma, Çrī Jagannātha Ācāryya Gosvāmi. Appearance, tolerable. Prose. Generally correct.

Beginning. ॐ श्रीहरिः ।

श्रीधरादस्मदाचार्य्यपर्य्यन्तान् प्रणमन् गुरून् ।
प्रयोगदर्पणं कुर्व्वे दृश्यते येन संस्फुटम् ॥

श्रीवैकुण्ठं गमिष्यन्तं पुत्रादयः शन्नोदेवीः आपो वा इदं द्रुपदादिव आपोहिष्ठा मयोभुवः ऋतञ्चेतैः संस्नाप्य । इत्यादि ।

End. पित्रादीनां मात्रादीनां आब्दिकं प्रत्याब्दिकं वा कृत्वा परेद्युः पित्रादीन् मात्रादींश्च तर्पयेत् । तीर्थश्राद्धे हिरण्यश्राद्धे च श्राद्धात् परं महालये परेद्युः । * । एवं ब्रह्ममेधादीनां प्रयोगो यथामति सीतारामप्रेरणया कृतस्तस्मादिदं प्रयोगदर्पणं सम्यग्वीक्ष्य अत्रानुक्तद्विरुक्तादीन् धर्म्मशास्त्रप्रवीणाः सन्तः संशोधयन्तु । अनेन भगवान् प्रीतः सीतारामः सीतारामः ॥

Colophon. इति प्रयोगदर्पणे सप्तदशः खण्डः ॥ श्रीहरिः समाप्तश्चायं ग्रन्थः ॥ शकाब्दाः १७४० ॥

विषयः। १ मे खण्डे मुमुर्षुकर्त्तव्यादिनिरूपणम्। २ ये खण्डे प्रायश्चित्तादिनिरूपणम्। ३ ये खण्डे गर्भिन्यादिमरणे कर्त्तव्यविषयनिरूपणम्। ४ र्थे खण्डे ब्रह्ममेधप्रयोगादिः। ५ मे खण्ड प्रेतनिर्हरणप्रायश्चित्तादिनिरूपणम्। ६ ष्ठे खण्डे अनुमरणविशेषादिकथनम्। ७ मे खण्डे अस्थिसञ्चयनश्मशानाग्निनष्टसन्धानादिनिरूपणम्। ८ मे खण्डे दशाहकृत्यादिनिरूपणम्। ९ मे खण्डे एकादशाहकृत्यादिनिरूपणम्। १० मे खण्डे एकोद्दिष्टादिनिरूपणम्। ११ शे खण्डे सपिण्डीकरणादिनिरूपणम्। १२ शे खण्डे सपिण्डीकरणकालादिनिरूपणञ्चेति।

No. 133. प्रश्नदीपः. By काशीनाथः. Substance, country-made paper, $14\frac{1}{2} \times 3\frac{1}{4}$ inches. Folia, 14. Lines, 5 on a page. Extent, 200 çlokas. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit, District Ḍhākā, Post Office Kāligañja grāma, Dakṣiṇabhāgā, Paṇḍita Rakṣākara Nyāyapañcānana. Appearance, tolerable. Verse. Correct.

Beginning. ॐ नमः श्रीसूर्य्याय॥

तिमिराम्बुनिधौ मग्नं करैरुद्धृत्य यो जगत्।
प्रीणयत्यातुरं प्रीत्या तस्मै सर्व्वात्मने नमः॥
मिहिरेऽस्तमुपायाते तम ... धरातले।
प्रश्नगेहे प्रदीपोऽयं काशीनाथकृतो बभौ॥
उच्चनीचादिकं भागं शत्रुमित्रगृहादिकम्।
विचार्य्यांशं जातकञ्च प्रश्नं ब्रूयाद्विचक्षणः॥
सुतप्रश्ने सुतस्वामी लग्नस्वामी च संस्थितः।
नरराशौ तदा पुत्रः स्त्रीराशौ कन्यकोच्यते॥
समे लग्ने समांशे च शनिः कन्याकरो भवेत्।
विषमे विषमांशे च लग्ने पुत्रः प्रमोदतः॥
१० १५ ९
जनन्या नाम नक्षत्रं गतमासतिथी ग्रहाः।
४
इन्दुयुक्ताः सप्तभक्ताः पुत्रदोऽर्कौ गुरुः कुजः॥
लग्नस्य विंशतांशेन गतमासा निरूपिताः।
भोग्यांशैर्भोग्यमासैश्च गर्भस्य कलयेद्दिनम्॥
५ १
विषमे जीवसूर्य्यौ + पुत्रजन्मकरौ मतौ।

९ २ ३
समे राशौ स्त्रियं कुर्य्युः शुक्र चन्द्रधरासुताः ॥
५ ११
सुते लाभे शुभे नारी गुर्व्विणीति निगद्यते ।
शुभयुक्ते चितैः पुत्रे सन्ततेः शुभमादिशेत् ॥
शुक्रसोमौ सुतस्थानं यदि दृष्ट्वा न पश्यतः ।
न जायते तदा पुत्रः पुत्रप्रश्ने निगद्यते ॥ इत्यादि ।

End. लग्नस्थौ चन्द्रभूपुत्रौ षष्ठस्थौ बुधभार्गवौ ।
निधनस्थो दिननाथस्तदा मन्त्रिवधो भवेत् ॥
तनयस्य बुधः प्रष्टुः पापैरुदयपुत्रगैः ॥
निधने च निशानाथे भङ्गः सूर्य्यात्मजे चितैः ।
सप्तमे निधने चन्द्रे लग्नस्थे च दिवाकरे ॥
विपर्य्यये वा प्रष्टुश्च भवेद्बन्धवधागमः ।
द्विचिकेन्द्रस्थितैः पापैः सम्यैश्च बलवर्जितैः ॥
अष्टमस्थे निशानाथे प्रष्टुर्बन्धे बधेऽथवा ।
१
अर्कार्किसंयुते लग्ने दृष्टे च चितिसूनुना ॥
चन्द्रे रविबले सौम्ये प्रष्टुः शिलापतेर्बधः ।
इति जयपराजयप्रश्नः ।
कटुः सूर्य्यः कुजस्तिक्तो नवनिशाकरं मिश्रो ।
बुधो गुरुमिचो भार्गवश्चाम्ल उच्यते ॥ (?)
शनिः कषायः केन्द्रो भवेन्नित्यं ग्रहो बली ।
सौम्ये लग्ने रसैर्युक्तो भुक्तः पापैर्न नीरसः ॥
यः पश्यति ग्रहो लग्नं केन्द्रस्थस्तस्य यो रसः ।
स रसः प्रथमो भुक्तः प्रष्टु ... ... ॥
पापलग्ने शुभैर्युक्ते शुभे च पापसंस्थिते ।
यद्वास्तु दैवात् संप्राप्तं प्रष्टा तच्च न भुज्यते ॥
इति भोजनविचारः ॥

Colophon. इति श्रीकाशीनाथकृतौ प्रश्नदीपः समाप्तः ॥

विषयः । मङ्गलाचरणम् । पुत्रप्रश्नः । स्त्रीप्रश्नः । स्त्रीजातकम् । रोगिप्रश्नः । परचक्रा-

गमनप्रश्नः । गमनागमनप्रश्नः । हृतप्रश्नः । नौकाविचारः । स्त्रीलाभप्रकरणम् । नष्टलाभ-प्रश्नः । लाभप्रश्नः । पथि विशेषवस्तुदर्शनम् । भोजनविचारश्चेति ।

No. 134. प्रश्नसंग्रहः. By ताजकाचार्य्यः. Substance, country-made paper, 13 × 22 inches. Folia, 46. Lines, 4 on a page. Extent, 1,150 çlokas. Character, Bengali. Date, Sk. 1713. Place of deposit, District Ḍhākā, Post Office Lohajaŋga Ākiyādhala, Paṇḍita Kāçīnātha Tarkālaŋkāra. Appearance, old. Verse. Correct.

Beginning. ॐ नमः श्रीसूर्य्याय ।

भास्वन्तं जगदाधारं प्रणम्य विदुषां मुदे ।
कुरुते ताजकाचार्य्यः प्रश्नानां सारसंग्रहम् ॥
परागमनपृच्छायां लग्ने क्रूरग्रहो यदि ।
मार्गे चागच्छतः शत्रोर्म्मृत्युरेव न संशयः ॥ इत्यादि ।

End. पापाः केन्द्रान्त्यवित्तगाः ।
यत्नात् प्रयत्नतस्त्याज्या अन्यथैव तु शोभनाः ॥

Colophon. इति प्रश्नसंग्रहः समाप्तः ॥ ० ॥ शकाब्दाः १७१३ ॥

विषयः । प्रश्नगणनादिनिरूपणम् ।

No. 135. प्रस्तावसारसंग्रहः. By श्रीरामशर्म्मा. Substance, country-made paper, 13 × 2 inches. Folia, 76. Lines, 5 on a page. Extent, 1,000 çlokas. Character. Bengali. Date, Sk. 1645. Place of deposit, District Ḍhākā, Post Office Kāligañja grāma, Dakṣiṇabhāgā, Paṇḍita Rakṣākara Nyāyapañcānana. Appearance, old. Verse. Generally correct.

Beginning. ॐ नमो वाग्देवतायै ।

उमेशमेशौ सर्व्वेशौ नत्वा श्रीरामशर्म्मणा ।
परिसन्तोषकामार्थं प्रस्तावसारसंग्रहः ॥
वाञ्छा सज्जनसङ्गमे परगुणे प्रीतिर्गुरौ नम्रता,
विद्यायां व्यसनं स्वयोषिति रतिर्लोकापवादाद्भयम् ।
भक्तिः शूलिनि शक्तिरात्मदमने संसर्गमुक्तिः खला-
द्देते येषु वसन्ति निर्म्मलगुणा स्तेभ्यो नरेभ्यो नमः ॥

तत्रादौ पुत्रप्रसङ्गो यथा ।

कोऽर्थः पुत्रेण जातेन यो न विद्वान्न धार्म्मिकः ।
काणेन चक्षुषा किं वा चक्षुः पीड़ैव केवलम् ॥ १ ॥
अजातमृतमूर्खाणां वरमाद्यौ न चान्तिमः ।
सकृद्दुःखकरावाद्यावन्तिमस्तु पदे पदे ॥ २ ॥
न पठति यदि पुत्रो धर्म्मशीलो न शूरो,
वहति च परितापं शेषमन्नञ्च भुङ्क्ते ।
परगृहहठगम्याक्लेशितः कर्म्मदुःखी,
स्मरति च पितृवाक्यं वास्यलोलाकुलाक्षः ॥ ३ ॥
शक्यो वारयितुं जलेन हुतभुक् छत्रेण वर्षातपौ,
नागेन्द्रो निगड़ाङ्कुशेन समदो दण्डेन गोगर्द्दभौ ।
व्याधिर्वैद्यकभेषजैर्मणिमयैर्मन्त्रप्रयोगैर्विषं,
सर्व्वस्यौषधमस्ति शास्त्रविहितं मूर्खस्य नास्त्यौषधम् ॥ ४ ॥
लालयेत् पञ्चवर्षाणि दशवर्षाणि ताड़येत् ।
प्राप्ते तु षोड़शे वर्षे पुत्रं मित्रवदाचरेत् ॥ ५ ॥
... ...
जायमानो हरेज्जायां वर्द्धमानो धनं हरेत् ।
म्रियमाणो हरेत् प्राणान् नास्ति पुत्रसमो रिपुः ॥ १२ ॥

End. राजा मत्तः शिशुश्चैव प्रमदा धनगर्व्विता ।
अप्राप्तमभिवाञ्छन्ति किं पुनर्लब्धमेव तत् ॥ १६ ॥
वक्ता गुणी शुचिर्दक्षः प्रा ... व्यसनी क्षमी ।
ब्राह्मणः परमर्म्मा च दूतः स्यात् प्रतिभाषवान् ॥ १७ ॥
शतन्दद्यान्न विवदेदिति प्राज्ञस्य लक्षणम् ।
विना हेतुमपि द्वन्द्वः सदा मूर्खस्य लक्षणम् ॥ १८ ॥
महतो दूरभीरुत्वमासन्नेश्वरता गुणः ।
विपत्तौ हि महद्दोषो धीरतामधिगच्छति ॥ १९ ॥

Colophon. इति श्रीरामशर्म्मविरचित-प्रस्तावसारसंग्रहः समाप्तः ॥ श्रीरस्तु शुभमस्तु शक १६४५ कार्त्तिकस्य चतुर्विंशतिदिवसे रविवासरे शुक्लपक्षे दशम्यान्तिथौ समाप्तोऽयमिति ॥

विषयः । मङ्गलाचरणम् । सज्जनप्रशंसनम् । पुत्रप्रसङ्गः । विद्याप्रसङ्गः । धनप्रसङ्गः । दैवप्रसङ्गः । सुजनप्रसङ्गः । खलप्रसङ्गः । निन्दाप्रसङ्गः । अनभिज्ञप्रसङ्गः । शत्रुप्रसङ्गः । मित्रप्रसङ्गः । आश्रयप्रसङ्गः । भार्य्याप्रसङ्गः । आद्यरसप्रसङ्गः । राजप्रसङ्गः । आशीर्व्वादप्रसङ्गः । धर्म्मप्रसङ्गः । अन्योन्यप्रसङ्गः । गङ्गाप्रसङ्गः । वल्लालसेनप्रसङ्गः । शिवाप्रसङ्गः । शङ्खप्रसङ्गः । वकपञ्चकम् । नानाप्रसङ्गः । विषमार्थप्रसङ्गः । भिक्षाप्रसङ्गः । राजप्रसङ्गान्तरम् । ग्रन्थेऽस्मिन्नेकैकं प्रसङ्गमवलम्ब्य बहवः श्लोकाः सन्निवेशिताः, ते च नानाग्रन्थेभ्यः संगृहीताः ।

No. 136. प्रातिशाख्यभाष्यम् . By उवटः . Substance, country-made paper, $8\frac{1}{2} \times 3\frac{1}{2}$ inches. Folia, 157. Lines, 11 on a page. Extent, 4,290 çlokas. Character, Nāgara. Date, Sm. 1830. Place of deposit, Benares City, Govinda Bhaṭṭa Solāpurkāṛa. Appearance, tolerable. Prose. Correct.

Beginning. श्रीगणेशाय नमः । ॐ ।

सूत्रभाष्यकृतः सर्व्वान् प्रणम्य शिरसा शुचिः ।

शौनकञ्च विशेषेण येनेदं पार्षदं कृतम् ॥ इत्यादि ।

End. स्वामिकुमारपुत्रेण सुङ्गलेन तु धीमता ।

कसमानायेदं दत्तं भ्रात्रे शिष्याय धीमते ॥

वैष्णुभजागतानि यो वेद भक्तितः स स्वर्गलोकं जयति एभिः अथ अमृतत्वं गच्छति इत्याह भगवान् शौनकः ।

Colophon. इति श्रीपार्षद्व्याख्यायामानन्दपुरवास्तव्यवज्रटपुत्र उवटकृतौ प्रातिशाख्यभाष्ये अष्टादशं पटलं समाप्तं ॥ सम्वत् १८३० ॥

विषयः । ऋग्वेदप्रातिशाख्यव्याख्या ।

No. 137. प्रायश्चित्तविवेकव्याख्या. (निगूढार्थप्रकाशिका). Substance, country-made paper, 12×3 inches. Folia, 22. Lines, 8 on a page. Extent, 700 çlokas. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit, District Bardhamāna, Post Office Aṇḍāl, Kājoḍā, Akhilanātha Nāyek. Appearance, tolerable. Prose. Generally correct.

Beginning. ॐ दुर्गायै नमः ।

गोरोचनातिलकमञ्जुलभालदीप्त-

मिन्दीवरोदरसहोदरकान्तिकान्तम् ।

नन्दाङ्गने तत इतः परिधावमानं
सानन्दमीशमनिशं हरिमानतोऽस्मि ॥
प्रायश्चित्तविवेकस्य निगूढार्थप्रकाशिका ।
टिप्पनीयं सहृदये श्रितां हृदये सदा ॥
शास्त्रस्य परार्थतया तत्प्रवृत्त्युपयोगित्वेनाभिधेयप्रयोजने विवक्षुराह
नित्येत्यादि ॥

End. खण्डितत्वात् शेषो नास्ति ।

विषयः । शूलपाणिकृतस्य प्रायश्चित्तविवेकस्य व्याख्यानम् ।

No. 138. प्रेमामृतटीका. By हरिनारायणशर्म्मा. Substance, palm-leaf, $17 \times 1\frac{1}{2}$ inches. Folia, 43. Lines, 4 on a page. Extent, 1,100 çlokas. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit, District Ḍhākā, Vidgã, Paṇḍita Īçānacandra Tarkapañcānana. Appearance, old, Prose. Generally correct.

Beginning. ० ० ० ० श्रीहरिनारायनशर्म्मा । तनुते प्रेमामृतस्य टीकां ० ० ० ० इह संसारोत्तारणकारण ० ० ० ० अशेषविघ्नध्वंसपूर्व्वकस्वेष्टदेवतानमस्कारं कुर्व्वन्नाह यं ब्रह्मेति ॥ इत्यादि ।

End. × × × पिधानव इति तालव्यन्ते मेदिनी ॥ * ॥

Colophon. इति श्रीहरिनारायणशर्म्मविरचितायां प्रेमामृतटीकायां पारखण्डः समाप्तः ॥ ० ॥ अतःपरं खण्डितम् ।

विषयः । प्रेमामृतस्य व्याख्यानम् ।

No. 139. बालविवेकिनी. By नान्दिदत्तः. Substance, country-made paper, $9\frac{1}{2} \times 3\frac{1}{2}$ inches. Folia, 5. Lines, 9 on a page. Extent, 125 çlokas. Character, Nāgara. Date, ? Place of deposit, District Medinīpura, Candrakoṇā, Mohanta Bharata Rāmānuja Dāsa. Appearance, old. Verse. Generally correct.

Beginning. श्रीगणेशाय नमः ।
रेवत्युत्तररोहिणीमृगमघामूलानुराधाकरः
स्वातीषु प्रमदातुलामिथुनके लग्ने विवाहः शुभः ।

मासाः फाल्गुनमाघमार्गशुचयो ज्येष्ठस्तथा माधवः
शस्ताः सौम्यदिनं तथैव तिथयो रिक्ताकुहूवर्जिताः ॥
इति विवाहमुहूर्त्तः ।

पूषा पुष्यपुनर्वसूत्तरमृगामैत्राश्वहस्तत्रयं
रोहिण्यां श्रवणाद्द्विरागमविधौ मूला धनिष्ठा तथा ।
कुम्भाजालिरविश्च वर्षमसमं त्यक्ता कुजार्कौ तुला
कन्या मन्मथमीनयुक्तमकरा लग्नानि यात्रातिथिः ॥
इति द्विरागमः ।

मूलादित्रितये करे श्रवणके भाद्रद्वयाद्रात्रये
रेवत्यां च मृगे गुरौ दिनकरे भौमेऽप्यरिक्ते तिथौ ॥
... ...
लग्ने पुंसवनं तथैव शुभदं सीमन्तकर्म्माष्टमे ॥
इति पुंसवनसीमन्तकर्म्म ॥ इत्यादि ।

End. जीवे मूलयमार्य्यमानिलमघाब्रह्माश्रयं वारुणं
पूषा चाथ करौ शिवेन्द्रपवना × × त्रयं रोहिणी ।
चित्रा चाथ शनौ मघा हरियुगं पूर्व्वार्य्यमादित्रयं
... ... प्राग् यामतः शोभनाः ॥
बालानामकर्म्मः कैकतः श्लोकादेस्त्विति ?
संगयानि नियमात् श्लोकश्चतुर्व्विंशति च । (?)
पूर्व्वाचार्य्यकृतान् विलोक्य बहुशो ज्योतिर्निबन्धान् बहून्
नत्वा श्रीपतिपादपद्ममधुपः श्रीनाकिदत्तो द्विजः ॥

Colophon. इति श्रीबालविवेकिनी समाप्ता । श्रीरामाय नमः ।

विषयः । विवाहकालनिरूपणम् । द्विरागमनकालनिरूपणम् । पुंसवनसीमन्तोन्नयनकालनिरूपणम् । निष्क्रमणकालनिरूपणम् । नववस्त्रपरिधान-नवान्नप्राशनयोः कालनिरूपणम् । विद्यारम्भकालनिरूपणम् । प्रथमान्नप्राशनकालनिरूपणम् । कर्णवेधकालनिरूपणम् । वीजवपनकालनिरूपणम् । गृहप्रवेशकालनिरूपणम् । तड़ागप्रतिष्ठाकालनिरूपणम् । यात्रायां निषिद्धकालनिरूपणम् । माहेन्द्रक्षणादिकालनिरूपणञ्च ॥

No. 140. बृहज्जाबालोपनिषत् . Substance, country-made paper, 12 × 5 inches. Folia, 12. Lines, 9 on a page. Extent, 250 çlokas. Character, Nāgara. Date, ? Place of deposit, Mahārājā's Library, Hātuā. Appearance, fresh. Prose. Generally correct.

Beginning. ॐ श्रीमद्विश्वाधिष्ठानपरमहंससद्गुरुरामचन्द्राय नमः ॥
यज्ज्ञानाग्निः स्वातिरिक्तभ्रमं भस्म करोति तत् ।
बृहज्जाबालनिगम शिरो-वेद्यमहं महः ॥
भद्रं कर्णेभिरिति शान्तिः ॐ आपो वा इदमासन् सलिलमेव स प्रजापति-
रेकः पुष्करपर्णे समभवत् । इत्यादि ।

End. तद्विप्रासो विपन्यवो जागृवांसः समिन्धते ।
विष्णोर्यत् परमं पदं ॐ सत्यमित्युपनिषत् ॥
अष्टमं ब्राह्मणं ॐ भद्रं कर्णेभिरिति शान्तिः ॐ श्रीमद्विश्वाधिष्ठानपरमहंस-
सद्गुरुरामचन्द्रार्पणमस्तु बृहज्जाबालोपनिषत् समाप्ता ॥

विषयः । विभूतियोगादिकथनम् । कालाग्निरुद्रमाहात्म्यादिकथनञ्च ॥

No. 141. बृहदारण्यकभाष्यटीका . By आनन्दज्ञानः. Substance, country-made paper, 12 × 7 inches. Folia, 532. Lines, 7 on a page. Extent, 10,600 çlokas. Character, Nāgara. Date, Sm. 1884. Place of deposit, Mahārājā's Library, Hātuā. Appearance, fresh. Prose. Generally correct.

Beginning. श्रीगणेशाय नमः ।
यदविद्यावशाद्विश्वं दृश्यते रसवाद्विवत् ।
यद्विद्यया च तद्भाति तं वन्दे पुरुषोत्तमम् ॥ इत्यादि ।

End. गुरवे परपक्षौघध्वान्तध्वंसप्रतिपत्तये । (?)

Colophon. इति श्रीपरमहंसपरिव्राजकाच्युदानन्द-पूज्यपाद-शिष्य-भगवदानन्दज्ञान-
कृतायां बृहदारण्यकभाष्यटीकायां अष्टमोऽध्यायः समाप्तः । सम्वत् १८८४ ।

विषयः । बृहदारण्यकशाङ्करभाष्यस्य व्याख्यानम् ।

No. 142. वृहद्गोत्रप्रवरमञ्जरी. By पुरुषोत्तमपण्डितः. Substance, country-made paper, 19 × 4 inches. Folia, 57. Lines, 6 on a page. Extent, 1,250 çlokas. Character, Nāgara. Date, ? Place of deposit, Calcutta, Syāmapukura, Bābu Nagendranātha Vasu. Appearance, fresh. Prose and verse. Generally correct.

Beginning. श्रीगणेशाय नमः ।
यज्जन्यं यत्स्थं यद्वीर्यं जगदिदमखिलं यल्लयं यत्प्रधानं
यत्प्रमेयं यन्निवासं स्थिरचरहृदयं यन्मुरासं (?) प्रभूतम् ।
यत्क्रीड़ावस्तुभूतं यदनुभवसुखं यत्स्वरूपानभिज्ञं
यत्स्थापं यत्प्रबोधं यदतिचितततमं ब्रह्म तस्मै नमोऽस्तु ॥
... ... ।
तत्तत्प्रोक्तपुराणभारतगताः स्मृत्यन्तरोक्ताश्च ये
तै र्गोत्रैः प्रवरैश्च पूर्व्वगदितां बध्नाम्यहं मञ्जरीम् ॥
कन्यामूढ्वा सगोत्रप्रवरपुरुषजां मातृवत् दोषदोषैः ।
प्रायश्चित्तादिदोषभाक् स्याज्जनयति च सुतं जातिचाण्डालमस्यां ॥ इत्यादि ।

End. नान्यवर्णो दद्यान्नापुत्राय नाशिष्याय नासम्वत्सरोषिताय सर्व्वेषां पंक्तिपावनानामुपरिस्थो भवति यः प्रवराध्यायमधीते स चिरजीवी भवति पुण्यवान् भवति यः प्रवराध्यायमधीते ॥

Colophon. इति श्रीपुरुषोत्तमपण्डितविरचितायां गोत्रप्रवरमञ्जर्य्यां मत्स्यप्रवराध्यायपरिसमाप्तिः गोत्रप्रवरकाण्डं समाप्तम् ॥ * ॥

विषयः । प्रथमाध्याये समानगोत्रप्रवर-विवाहदोषादिकथनम् । २ ये विवाहे गोत्रप्रवरवर्ज्जनादिकथनम् । ३ ये प्रवरक्रमादिकथनम् । सर्व्वे सगोत्रा इत्यादिवाक्यानां विचारमुखेन व्याख्यानञ्च । ४ । ५ । ६ । ७ । ८ । ९ मेषु भृगूनां गोत्रप्रवरकाण्डकथनम् । एतत् सर्व्वं वौधायनीय प्रवराध्याये । आपस्तम्बीयप्रवराध्याये । १ मे आपस्तम्बप्रोक्तभृगूनां गोत्रप्रवरादिकथनम् । कात्यायनप्रोक्त भृगूनां प्रवरादिकथनम् । आश्वलायनप्रोक्त भृगूनां प्रवरादिकथनम् । मत्स्यपुराणीय भृगुगोत्रप्रवरादिकथनम् । गौतमगोत्रप्रवरादिकथनम् । आपस्तम्बायुक्त गौतमभरद्वाजादिगोत्रप्रवरादिकथनञ्च ॥

No. 143. ब्रह्मसूत्रभाष्यम्. By विज्ञानभिक्षुः. Substance, country-made paper, 8 × 3 inches. Folia, 198. Lines, 7 on a page. Extent, 2,376 çlokas. Character, Nāgara. Date, ? Place of deposit, Benares City, Damanācāryya Çāstrī. Appearance, old. Prose. Correct.

Beginning. ॐ नमो नारायणाय ।
सर्व्वत्र यो यत्र सर्व्वं यश्च सर्व्वमतो भजेत् ।
वेदवित्शक्तये तस्मै नमश्चिन्मात्ररूपिणे ॥
गुरुदिष्टज्ञान + × + विज्ञानभिक्षुणा ।
ब्रह्मसूत्र ऋज्वाख्या क्रियते गुरुदक्षिणा ॥
श्रुतिस्मृतिन्यायवचः क्षीराब्धिमथनोद्भृतम् ।
ज्ञानामृतगुरोः प्रीत्यै भूदेवेभ्योऽनुदीयते ॥ इत्यादि ।

End. शरीरारम्भकत्वं न सम्भवतीत्याशङ्कायामाह मांसादिभौमं यथाशब्द-मितरयोश्च ॥

Colophon. इतो नास्ति ।

विषयः । महर्षिवादरायणप्रणीतस्य ब्रह्मसूत्रस्य व्याख्यानम् ।

No. 144. **ब्रह्माण्डपुराणम् .** Substance, country-made paper, 17×7 inches. Folia, 312. Lines, 11 on a page. Extent, 10,000 çlokas. Character, Nāgara. Date, ? Place of deposit, Mahārājā's Library, Hātuā. Appearance, fresh. Verse. Generally correct.

Beginning. श्रीगणेशाय नमः ॥
नमो नमः क्षये सृष्टौ स्थितौ सचेष्टमायया ।
नमो रजस्तमःसत्वत्रिरूपाय स्वयम्भुवे ॥
जितं भगवता तेन हरिणा लोकधारिणा ।
अजेन विश्वरूपेण निर्गुणेन गुणात्मना ॥
ब्रह्माणं लोककर्त्तारं सर्व्वज्ञमपराजितम् ।
प्रभुं भूतभविष्यस्य साम्प्रतस्य च सत्पतिम् ॥ इत्यादि ।

End. सर्व्वाणि चाति तथैव तानि
... विधाश्चैवोपनिषद्यस्य ।
... प्रच्छन्नं जननं जनानां
यज्ञात्मकं सत्यलोकप्रतिष्ठम् । (?)
वरं वराणां वरदं महेश्वरं
ब्रह्माणमादिं प्रयतो नमस्ये ॥

Colophon. इति श्रीब्रह्माण्डपुराणे वायुप्रोक्ते द्वादशसाहस्र्यां संहितायां ब्रह्माण्डावर्त्तः समाप्तः ॥ * ॥ * ॥

विषयः। इति श्रीब्रह्माण्डपुराणे प्रक्रियापादः प्रथमः अध्यायः। इति श्रीब्र० पु० अनुषङ्गे रुद्रप्रसवः २—४ अः। इति श्रीब्र० पु० महादेवविभूतिः ५, ६ अः। इति श्रीब्र० पु० अनुषङ्गपादे अग्निविक्रमः ७ अः। इति श्रीब्र० पु० व्याससद्भावः ८ अः। इति श्रीब्र० पु० प्रियव्रतवंशानुकीर्त्तनं ९, १० अः। इति श्रीब्र० पु० अनुषङ्गपादे भारतवर्णनं ११, १२ अः। इति श्रीब्र० पु० अनुषङ्गपादे जम्बुवर्णनं १३ अः। ... ...। इति श्रीब्र० पु० षट्पञ्चाशतमोऽध्यायः। एषु अध्यायेषु शाकद्वीपादिवर्णनम्। इति श्रीब्र० पु० आदित्यसङ्कीर्त्तनं नाम ५७, ५८ अः। इति श्रीब्र० पु० लिङ्गोत्पत्तिकथनं नाम ५९—६३ अः। इति श्रीब्र० पु० देवदारुवनप्रवेशभस्मस्नानविधिर्नाम ६४ अः। इति श्रीब्र० पु० सांख्यावर्त्तो नाम ६५, ६६ अः। इति श्रीब्र० पु० यज्ञप्रवर्त्तनो नाम ६७ अः। इति श्रीब्र० पु० अनुषङ्गपादे चतुर्युगाख्यानं नाम ६८, ६९ अः। इति श्रीब्र० पु० ऋषिलक्षणं नाम ७० अः। इति श्रीब्र० पु० अनुषङ्गपादे ऋषिशिष्योत्पत्तिः नाम ७१ अः। इति श्रीब्र० पु० अनुषङ्गपादे पृथिवीदोहनं नाम ७२ अः। इति श्रीब्र० पु० अनुषङ्गपादः द्वितीयः समाप्तः॥ इति श्रीब्र० पु० उपोद्घाते प्रजापतिवंशानुकीर्त्तनं नाम १, २ अः। इति श्रीब्र० पु० उपोद्घाते मरुदुत्पत्तिः नाम ३—५ अः। इति श्रीब्र० पु० उपोद्घाते दनुवंशकीर्त्तनं नाम ६ अः। इति श्रीब्र० पु० श्राद्धकल्पे शौचविधिः नाम ७—१४ अः। इति श्रीब्र० पु० उपोद्घातपादे ब्राह्मणपरीक्षा नाम १५ अः। इति श्रीब्र० पु० श्राद्धकल्पे दानप्रशंसा नाम १६ अः। इति श्रीब्र० पु० श्राद्धकल्पे तिथिश्राद्धं नाम १७ अः। इति श्रीब्र० पु० नक्षत्रश्राद्धं नाम १८ अः। इति श्रीब्र० पु० उपोद्घातपादे श्राद्धकल्पो नाम १९, २० अः। ... ...। इति श्रीब्र० पु० मध्यभागे ६१ अः। इति श्रीब्र० पु० मध्यभागे वशिष्ठसगरसम्वादे अर्जुनोपाख्याने जामदग्न्यतपश्चरणं नाम ६२ अः। इति श्रीब्र० मध्यभागे अर्जुनोपाख्याने ६३—६७ अः। इति श्रीब्र० पु० मध्यभागे भार्गवचरिते ६८—७९ अः। इति श्रीब्र० पु० भा० च० कार्त्तवीर्य्यबधः नाम ८०—९८ अः। इति श्रीब्र० पु० वायुप्रोक्ते वैवस्वतोत्पत्तिर्नाम ९९ अः। इति श्रीमहापुराणे वायुप्रोक्ते वैवस्वतमनुसृष्टिः नाम १०० अः। इति श्रीम० पु० वा० प्रो० गान्धर्व्वमूर्च्छा नाम १०१ अः। इति श्रीम० पु० वा० प्रो० गान्धर्व्वलक्षणं नाम १०२ अः। इति श्रीम० पु० वा० प्रो० इक्ष्वाकुवंशकीर्त्तनं नाम १०३ अः। इति श्रीम० पु० वा० प्रो० मिथिलावंशकीर्त्तनं नाम १०४ अः। इति श्रीम० पु० वा० प्रो० राजयुद्धं नाम १०५ अः। इति श्रीम० पु० वा० प्रो० प्रसवः नाम १०६ अः। इति श्रीम० पु० वा० प्रो० व्यासस्वसृष्टिः नाम १०७ अः। इति श्रीम० पु० वा० प्रो० वृष्णिवंशानुकीर्त्तनं नाम १०८ अः। इति श्रीवायुपुराणे अनुषङ्गपादः १०९ अः। इति श्रीमहापुराणे वायुप्रोक्ते शिवप्रकरणं नाम ११० अः। इति श्रीब्रह्माण्डपुराणे वायुप्रोक्ते द्वादशसाहस्र्यां संहितायां ब्रह्माण्डावर्त्तः समाप्तः॥ * ॥

No. 145. भगवदाराधनक्रमः. By श्रीमन्नारायणमुनिः. Substance, country-made paper, $5\frac{1}{2} \times 3\frac{1}{2}$ inches. Folia, 11. Lines, 6 on a page. Extent, 170 çlokas. Character, Nāgara. Date, ? Place of deposit, District Medinīpura, Candrakoṇā, Mohanta, Bharata Rāmānuja Dāsa. Appearance, new. Prose and verse. Correct.

Beginning. श्रीमते रामानुजाय नमः । प्रातरारभ्यानुष्ठानक्रमः । प्रातः समुत्थाय पादौ हस्तौ प्रक्षाल्य प्राङ्मुखः स्थित्वा हरिरिति विचार्य्य गुरुपरम्परामनुसन्धाय स्वाचार्य्यं ध्यात्वा अनन्तरम्

सत्सङ्गात् भवनिस्पृहो गुरुमुखात् श्रीशं प्रपद्यात्मवान्
प्रारब्धं परिभुज्य कर्मसकलं प्रक्षीणकर्मान्तरम् ।
नाशादेव निरङ्कुशेश्वरदयानिर्मूलमाया × ×
हार्दानुग्रहलब्धमध्यमणिद्वाराद्वहिर्निर्गतः ॥ इत्यादि ।

End. संपूज्य भगवते पर्य्यङ्के निवेश्य निवेद्यं मनसा चतुर्भागं परिकल्प्य विष्वक्सेन-अनन्त-गरुड़-सुदर्शनेभ्यः निवेद्यान्नं × × स्वाचार्य्येभ्यस्व निवेद्य × × × शेषं भागवतैः सह भुञ्जीत ॥

Colophon. इति श्रीमन्नारायणमुनिकृतं भगवदाराधनक्रमणं सम्पूर्णम् ॥

विषयः । भगवत्परायणस्य प्रातरुत्थाय दिनं यावत् कर्त्तव्यकर्म्मनिरूपणम् ।

No. 146. भगवद्गीताटीका. (सारार्थवर्षिणी). Substance, foolscap paper, 13×6 inches. Folia, 73. Lines, 14 on a page. Extent, 340 çlokas. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit, District Ḍhākā, Vikramapura Lohajanga, Bābu Mukundalāla Pāla Caudhurī. Appearance, fresh. Prose. Correct.

Beginning. श्रीश्रीराधाकृष्णाभ्यां नमः ।

गौरांशुकः सत्कुमुदप्रमोदी स्वाभिख्यया गोस्तमसो निहन्ता ।
श्रीकृष्णचैतन्यसुधानिधिर्मे मनोऽधितिष्ठन् स्वरतीः करोतु ॥
प्राचीनवाचः सुविचार्य्य सोऽहमज्ञोऽपि गीतामृतलेशलिप्सुः ।
यतेः प्रभोरेव मते तदत्र सन्तः क्षमध्वं शरणागतोऽस्मि ॥

इह खलु सकलशास्त्राभिमत-श्रीमच्चरणसरोजभजनः स्वयं भगवान्नराकृतिः परब्रह्म श्रीवसुदेवसूनुः स्वसौन्दर्य्यमाधुर्य्यास्वादनया स्वीयप्रेममहाम्बुधौ निमज्जयामास । इत्यादि ।

End. भगवतोक्ते सति गाण्डीवपाणिरर्जुनो योद्धुमुद्दतिष्ठदिति । ... ...
इति श्रीभगवद्गीताटीकायां सारार्थवर्षिणी समाप्तिभूता सतां प्रीतये स्ता-
दिति । सारार्थवर्षिणी विश्वजनीना भक्तचातकान् ।
माधुरी धिनुतादस्या माधुरी भातु मे हृदि ॥ ० ॥

Colophon. इति सारार्थवर्षिण्यां कर्षिण्यां भक्तचेतसां ।
गीताष्टादशमोऽध्यायः सङ्गतः सङ्गतः सताम् ॥ ० ॥

विषयः । भगवद्गीताया व्याख्यानम् ।

No. 147. भगवद्गीताव्याख्या (तत्वप्रकाशिका) By केशवकाश्मीरिभट्टः. Substance, country-made paper, $14\frac{1}{2} \times 6\frac{1}{2}$ inches. Folia, 171. Lines, 12 on a page. Extent, 6,000 çlokas. Character, Nāgara. Date, Sm. 1935. Place of deposit, Mahārājā's Library, Hātuā. Appearance, fresh. Prose. Correct.

Beginning. श्रीसर्व्वेश्वरोजयतितराम् ।
यो मायागुणदोषलेशरहितः स्वाभाविकैः सद्गुणैः
स्वातन्त्र्याखिलविज्ञताद्यगणितैर्युक्तोऽजजादिस्तुतः ।
भक्ताभीष्टप्रदो रमैकरमणो वेदैकगम्यो हि य-
स्तं वन्दे मनसा गिरा च शिरसा गोपीप्रियं श्रीहरिम् ॥
यस्य श्रीकरुणार्णवस्य करुणालेशेन बाल्यो ध्रुवः
स्वेष्टं प्राप्य समार्य्यधाम समगाद्रक्तोप्यविन्दच्छ्रियम् ।
याता मुक्तिमजामिलादिपतिताः शैलोऽपि पूज्योऽभवत्
तं श्रीमाधवमाश्रितेष्टदमहं नित्यं शरण्यं भजे ॥
श्रुतीनां सूत्राणां स्मृतिनिखिलवेदानुवचसां
परं ह्यार्द्दं युक्तं ह्यखिलचिदचिद्भिन्नमपि च ।
व्यभिन्नं स्वाभाव्याद् × × × परमं ब्रह्मकमिदं
समादिष्टं यैस्तानपि सततमीड़े गुरुवरान् ॥
संसाररोगशमने खलु निम्बवन्धो
ह्यार्द्दाभ्रकारहरणेऽर्कवदेव यस्य ।
श्रीकृष्णपादपरिचारणतुष्टचेताः
निम्बार्कदेशिकवरः सहि मे गतिः स्यात् ॥

श्री श्रीनिवासमाचार्य्यं गुरुं श्रीगङ्गलाभिधं ।
प्रणम्य क्रियते गीताव्याख्या तत्वप्रकाशिका ॥

अथ स्वभावतोऽपास्ताखिलाऽविद्याक्लेशकर्म्मजन्मादिषड्भाव-सद्वादिगुणकार्य्य-सम्बन्धः सत्वज्ञानानन्दस्वरूपो ज्ञानशक्तिबलैश्वर्य्यतेजोवीर्य्यवात्सल्यौदार्य्य-कारुण्य चमा-दया-माधुर्य्य-लावण्यमार्द्दवाद्यनन्तकल्याण-गुणमहोदधिः समस्त-चेत्रज्ञप्रकृतिकालकर्म्मनियन्ताऽतिशयशाम्यवर्ज्जितो विष्वक्सेनगरुड़ादिनित्य-मुक्तैर्निषेवितो ब्रह्मरुद्रेन्द्राद्यचिन्त्यमहिमा तद्वन्द्यो वेदान्तैकवेद्यो जग-ज्जन्मादिहेतुः प्रणतार्त्तिचपणस्वभाव उभयविभूतिर्भगवान् श्रीपुरुषोत्तमो ब्रह्मरुद्रादिदेवतावृन्दैः स्तोत्राराधनप्रार्थितो भूभारोत्तारणाय यादवकुले आविर्बभूवेति सर्व्वजनप्रसिद्धं भगवदवतारप्रयोजनम् । इत्यादि ।

End. त्यक्त्वा श्रेयस्काम्यया श्रीभगवदाश्रितैर्लक्ष्मीविजया × × द्वैः पाण्डवैः सह राज्याद्यर्पणेन सन्धिं विधाय स्वीयानां संरक्षणं कुर्व्विति भावः ।

श्रीकृष्णाय नमः ।

स्वतन्त्रः सर्व्वफलदः सर्व्वोपास्योऽहि यो हरिः ।
कर्त्तृत्वं सर्व्वजीवानां तन्त्रत्वमिति निश्चयात् ॥
श्रेयस्कामो मुमुक्षुर्वा तमेव शरणं व्रजेत् ।
स्वाभिमानं परित्यज्य ह्येतदन्ते दृढ़ीकृतम् ॥
संसाराम्बुधिमग्नानां स्वभक्तकृपया हरिः ।
चकार गीतानावं तं वन्दे सर्व्वगरीयसम् ॥
हंसस्वरूपं शनकादिकेभ्य-
स्तत्वोपदेशाय विधाय शुद्धम् ।
तत्वं परं भागवतञ्च धर्म्मं,
सत्सम्प्रदायार्थमुपादिशद् यः ॥
श्रीवासुदेवो भगवान् स एव,
भक्ताय पार्थाय तु भारतादौ ।
मोक्षापहं शास्त्रमुवाच गीतां
सर्व्वेश्वरं तं शरणं प्रपद्ये ॥
व्याख्यातमादौ तदद्भबोधा-
दाचार्य्यवर्य्येण हरिप्रियेण ।
निम्बार्कनाम्नातिगभीरबोधं
श्रीनारदानुग्रहभाजनेन ॥

तत्पादचिन्ताप्रतिबुद्धबुद्धिना
भट्टेन श्रीकेशवसंज्ञकेन ।
यदर्थबोधाय तदाश्रितानां
संक्षिप्य चैतद्विहितं सुबोधम् ॥
मङ्गलं श्रीरमाकान्तः सच्चिदानन्दविग्रहः ।
मङ्गलं नियमानन्दो ज्ञानभक्तिप्रदो नृणाम् ॥

Colophon. इति श्रीसनत्कुमारसन्ततिप्रवर्त्तक—श्रीमन्निम्बार्कसम्प्रदायाश्रित—श्रीकेशवकाश्मीरिभट्टविरचितायां भगवद्गीताटीकायां तत्त्वप्रकाशिकायां सर्व्वगीतार्थनिर्णयो नामाष्टादशोध्यायः । १८ । सम्वत् १९३५ ।

विषयः । निम्बार्कमतेन भगवद्गीताव्याख्यानम् ।

No. 148. भगवद्गीताटीका (सारावली) By रामशङ्करः. Substance, country-made paper, $15\frac{1}{2} \times 3\frac{1}{2}$ inches. Folia, 82. Lines, 9 on a page. Extent, 400 çlokas. Character, Bengali. Date, Sk. 1745. Place of deposit, District Hugli Khānākula Kṛṣṇanagara, Paṇḍita Bramhanārāyaṇa Bidyālaŋkāra. Appearance, tolerable. Prose and verse. Correct.

Beginning. ॐ गुरुभ्यो नमः ॐ रामाय नमः ।
श्रीरामपितरौ वन्दंवन्दं श्रीरामशङ्करः ।
श्रीधरस्वामिकृद्गीताव्याख्यां वन्द्यस्तनोतकि ॥
व्याख्या मे राम ते तुष्ट्या प्रभावात् तातपादयोः ।
सारावलीविदा गीताव्याख्या तस्याः समो जनः ॥
गीतास्वरूपमादौ यत् तदादौ दर्शितं यथा ।
प्रत्यर्जुनं भगवता यदुक्तं गुह्यमुत्तमम् ॥
तस्यादेशो भवेद् यत्र सा गीता परिकीर्त्तिता ॥
× × × × × ×
इह खलु सकललोकहितावतारः परमकारुणिको भगवान् देवकीनन्दनः तत्त्वज्ञानविजृम्भितशोकमोहविभ्रंशितविवेकतया निजधर्मत्यागात् परधर्माभिसन्धिनमर्जुनं धर्मज्ञानरहस्योपदेशप्लवेन तस्माच्छोकमोहसागरादुद्धार । इत्यादि ।

End. यत्रेति यत्र यस्मिन् स्थले योगेश्वरः कृष्णः श्रीकृष्णः यत्र धनुर्धरः पार्थः अर्जुनः तत्र श्रीर्लक्ष्मीः विजयः भूतिरैश्वर्य्यं ध्रुवानि निश्चितानि इति एतानीति मम मतिः। एतेन पाण्डवेभ्यः सर्व्वस्वं दत्त्वा श्रीकृष्णशरणं प्रपद्य त्वदीयानां प्राणरक्षामवश्यं कुरु अन्यथा तेषां विनाशो भविष्यत्येवेति भाव अथवा ध्रुवा निश्चिता नीतिस्तत्रेति मतिर्ममेत्यन्यत् प्रोक्तमिति वाक्यार्थः। :

Colophon. इति गीताव्याख्यायां सारावल्यां अष्टादशोऽध्यायः॥ समाप्तेयं व्याख्या श्रीसीतारामपदाब्जयुगलेऽर्पितेति समाप्तम्।

श्रीरामगुरुतातांघ्रिस्मृतेः सारावली मम।

श्रीरामशङ्करस्येयं तदङ्घ्रिद्वयतुष्टये॥

श्रीधरस्वामिकृद्गीताव्याख्येदानीं सुविस्तृता।

इति राम सतां मोदा व्याख्यातास्तदुच्चरात्॥

जगद्रामः पिता रामो माता रामो रामोऽहं।

त्वत्तः समं + + × ×॥

इति खानाकुलकृष्णनगराख्यासीनवन्द्यघटीय—श्रीरामशङ्करदेवशर्म्मविस्तारीकृता सारावल्याख्या गीताव्याख्या समाप्ता श्रीरामार्पितेति सुधीभिर्द्रष्टव्येति। शकाब्दाः १७४५।

विषयः। भगवद्गीतायाः श्रीधरस्वामिकृतव्याख्यायाः विस्तृतरूपेण व्याख्यानम्।

No. 149. भगवद्भक्तिरत्नावली. (सकान्तिमाला) Substance, country-made paper, 11 × 7 inches. Folia, 31. Lines, 11 on a page. Extent, 650 çlokas. Character, Nāgara. Date, ? Place of deposit, Mahārājā's Library, Hātuā. Appearance, new. Prose. Correct.

This is the same work as 422, in the Notices of Sanskrit MSS. It contains two verses at the end which give some information about its date and place of composition. From these we learn that the work was composed in Benares in the year 1555 Sk. in a Temple dedicated to Hari in front of the Great Temple of Sīva. The verses are:—

महायज्ञशर-प्राण शशाङ्कगुणिते शके

फाल्गुने शुक्लपक्षस्य द्वितीयायां सुमङ्गले॥

वाराणस्यां महेशस्य सन्निधौ हरिमन्दिरे ।
भक्तिरत्नावली सिद्धा सहिता कान्तिमालया ॥

No. 150. भजनामृतम्. By नरहरिठक्कुरः. Substance, country-made paper, 10 × 3 inches. Folia, 12. Lines, 9 on a page. Extent, 270 çlokas. Character Bengali. Date, Sk. 1813. Place of deposit, District Bardhamāna, Post Office Ukhaḍā, Dakṣiṇākhaṇḍa, Paṇḍita Gauraguṇānanda Ṭhākura. Appearance, fresh. Verse. Correct.

Beginning. श्रीश्रीचैतन्यः ।
वन्दे श्रीकृष्णचैतन्यं प्राणसर्व्वस्वमीश्वरम् ।
सर्व्वावतारकरुणानिःसीमकरुणं विभुम् ॥ इत्यादि ।

End. सेवायां प्रीतिरास्तां मे प्रीतिरास्तिश्च कीर्त्तने ।
आश्रिते प्रीतिरास्तां मे प्रीतिश्च भोजनोन्मुखे ।
आत्मनि प्रीतिरास्तां मे कृष्णभक्तिर्यथा भवेत् ॥ ० ॥

Colophon. इति श्रीमन्नरहरि (क?) विमुखोदितं श्रीकृष्णभजनामृतं समाप्तम् ॥
शकाब्दाः १८१३ ।

विषयः । पूर्व्वपक्षसिद्धान्तमुखेन वैष्णवानां श्रीकृष्णभजनादिप्रकारकथनम् ।

No. 151. भविष्यपुराणम्. Substance, country-made paper, 12 × 6 inches. Folia, 877. Lines, 8 on a page. Extent, 21,925 çlokas. Character, Nāgara. Date, Sm. 1936. Place of deposit, Mahārājā's Library, Hātuā. Appearance, new. Verse. Correct.

Beginning. ॐ नमो भगवते वासुदेवाय ।
नमो ब्रह्मण्यदेवाय गोब्राह्मणहिताय च ।
जगद्धिताय कृष्णाय गोविन्दाय नमो नमः ॥
शौनकस्य तु राजर्षेः सत्रे चैव महात्मनः ।
आयाता मुनयः सर्व्वे यज्ञमण्डपमुत्तमम् ॥ इत्यादि ।

उत्तरभागस्य । ॐ नमः श्रीगणेशाय । ॐ नमो भगवते वासुदेवाय ।
स्वच्छं चन्द्रावदातं करिकरमकरक्षोभसञ्जातफेनं
... ... ।
... ...
... ... पौष्करं वः पुनातु ॥ इत्यादि ।

End. देवार्थे ब्राह्मणार्थे च यस्तु प्रार्थयते नरः ।
जलमन्नं महावाहो स याति परमं पदम् ॥
... ... ।
एष ते कथितो राजन् प्रतिष्ठाविधिरुत्तमः ॥

उत्तरभागस्य । गात्रे शिरे प्रलेपश्चेद् ... चान्द्रायणं चरेत् ।
मुखनासादिसंस्पर्शे महाचान्द्रायणं चरेत् ॥

Colophon. इति श्रीभविष्यपुराणे नवमीकल्पे शतसाहस्रार्द्धसंहितायां नवमीकल्पः समाप्तः २८१ । सम्वत् १९३६ ।

उत्तरभागस्य । इति श्रीभविष्यपुराणे मध्यमतन्त्रे चतुर्थभागे सुरापानकथने एकादशोऽध्यायः समाप्तः ॥ ११ ॥

विषयः । अध्यायानां पुष्पिकाः । इति भविष्यपुराणे शतसाहस्रयां संहितायां कथाप्रस्तावने प्रथमोऽध्यायः । इति भ० पु० ब्राह्मे पर्व्वणि २ अः । इति भ० पु० उपनयनविधिः ३ अः । इति भ० पु० स्त्रीलक्षणं ४, ५ अः । इति भ० पु० स्त्रीविषये नरव्रतं ६, ७, ८ अः । इति भ० पु० गृहधर्म्मः ९ अः । इति भ० पु० स्त्रीधर्म्मे १०, ११, १२ अः । इति भ० पु० प्रतिपदाकल्पे १३, १४, १५ अः । इति भ० पु० द्वितीयाकल्पः १६, १७ अः । इति भ० पु० तृतीयाकल्पः समाप्तः १८ अः । इति भ० पु० चतुर्थीकल्पे १९, २० अः । इति भ० पु० चतुर्थीकल्पे पुरुषलक्षणे २१ अः । इति भ० पु० चतुर्थीकल्पे २२, २३ अः । इति भ० पु० पुरुषलक्षणं २४ अः । इति भ० पु० चतुर्थीकल्पे स्त्रीलक्षणं समाप्तं २५ अः । इति भ० पु० ४ र्थीकल्पे गणपतिकल्पः २६ अः । इति भ० पु० ४ र्थीकल्पे २७ अः । इति भ० पु० शिवाचतुर्थी २८ अः । इति भ० पु० शान्ताचतुर्थी २९ अः । इति भ० पु० साहस्रार्द्धसंहितायां वैयासिक्यां ब्राह्मे पर्व्वणि चतुर्थीकल्पे अङ्गारचतुर्थी सुखावहा नाम चतुर्थीकल्पः समाप्तः ३० अः । इति भ० पु० ५ मीकल्पे ३१, ३२, ३३, ३४, ३५, ३६, ३७ अः । इति भ० पु० षष्ठीकल्पे ३८,—४५ अः । इति भ० पु० ७ मीकल्पे शाकसप्तमी ४६ अः । इति भ० पु० ७ मीकल्पे ४७, ४८, ४९ अः । इति भ० पु० ७ मीकल्पे रथसप्तमी ५० अः । इति भ० वै० ७ मीकल्पे ब्राह्मे पर्व्वणि ५१,—६८ अः । इति भ० पु० ब्राह्मे पर्व्वणि आदित्यमाहात्म्ये सर्षपसप्तमी ६९ अः । इति भ० पु० ब्राह्मे पर्व्वणि ७ मीकल्पे ब्रह्मप्रोक्तानि नामानि ७० अः । इति भ० पु० ७ मीकल्पे ७१, ७२ अः । इति भ० पु० ७ मीकल्पे मित्राध्यायः ७३ अः । इति भ० पु० ७ मीकल्पे शाम्बोपाख्यानं ७४, ७५, ७६, ७७, ७८, ७९ अः । इति भ० पु० विजयासप्तमी ८० अः । इति भ० पु० ७ मीकल्पे आदित्यवारकल्पे नन्दविधिः ८१ अः । इति भ० पु० आदित्यकल्पे भद्रविधिः ८२ अः । इति भ० पु० आदित्यवारकल्पे सौम्यविधिः ८३ अः । इति

भ० पु० आदित्यवारकल्पे कामदविधिः ८४ अः। इति भ० पु० आदित्यवारकल्पे विजयविधिः ८५ अः। इति भ० पु० आदित्यवारकल्पे जयन्तविधिः ८६ अः। इति भ० पु० आदित्यवारकल्पे प्रवरविधिः ८७ अः। इति भ० पु० आदित्यवारकल्पे आदित्याभिमुखविधिः ८८ अः। इति भ० पु० आदित्यवारकल्पे हृदयविधिः ८९ अः। इति भ० पु० रविवारकल्पे ग्रहवश्यविधिः ९० अः। इति भ० पु० आदित्यवारकल्पे महाश्वेतावारविधिः ९१ अः। इति भ० पु० ७ मीमल्पे ९२, ९३, ९४ अः। इति भ० पु० ७ मीकल्पे जयनामेति सप्तमी ९५ अः। इति भ० पु० ७ मीकल्पे अपराजिताकल्पः ९६ अः। इति भ० पु० ७ मीक० महाजपासप्तमी ९७ अः। इति भ० पु० ७ मीक० भद्रकल्पः ९८ अः। इति भ० पु० ७ मीक० नक्षचेष्टा ९९ अः। इति भ० पु० ७ मीक० १००, १०१ अः। इति भ० पु० ७ मीक० कामदासप्तमी १०२ अः। इति भ० पु० ७ मीक० पापनाशनी सप्तमी १०३ अः। इति भ० पु० ७ मीक० भानुपदद्वयव्रतं १०४ अः। इति भ० पु० ७ मीक० सर्व्वावाप्तिसप्तमी १०५ अः। इति भ० पु० ७ मीक० मार्त्तण्डसप्तमी १०६ अः। इति भ० पु० ७ मीक० अनन्तसप्तमी १०७ अः। इति भ० पु० ७ मीक० अभ्यङ्गसप्तमी १०८ अः। इति भ० पु० ७ मीक० त्रिभयप्रदानं १०९ अः। इति भ० पु० ७ मीक० ११०, १११, ११२ अः। इति भ० पु० ७ मीक० सत्राजितोपाख्याने ११३, ११४ अः। इति भ० पु० ७ मीक० पाङ्गोपाख्यानं (?) ११५ अः। इति भ० पु० ७ मीक० दीपमाहात्म्यं ११६ अः। इति भ० पु० ७ मीक० ब्रह्मविष्णुसम्वादः ११७ अः। इति भ० पु० ७ मीक० ११८ अः। इति भ० पु० ७ मीक० आदित्यस्तवः ११९ अः। इति भ० पु० ७ मीक० ब्रह्म-ऋषिसम्वादः १२० अः। इति भ० पु० ७ मीक० प्रवरवर्णनञ्च समाप्तं १२१ अः। इति भ० पु० ७ मीक० व्योममाहात्म्यं १२२ अः। इति भ० पु० ७ मीक० १२३ अः। इति भ० पु० ७ मीक० शाम्बोपाख्याने १२४ अः। इति भ० पु० ७ मीक० स्तवराजः १२५ अः। इति भ० पु० शाम्बोपाख्याने १२६ अः। इति भ० पु० ७ मीक० शाम्बोपाख्याने प्रासादलक्षणं १२७ अः। इति भ० पु० शाम्बोपख्याने दारुपरीक्षा समाप्ता १२८ अः। इति भ० पु० ७ मीक० शाम्बोपाख्याने प्रतिमालक्षणं १२९ अः। इति भ० पु० ७ मीक० प्रतिष्ठाकल्पे विश्वरूपाध्यायः १३० अः। इति भ० पु० ७ मीक० सर्पप्रतिष्ठामण्डनविधिः १३१ अः। इति भ० पु० ७ मीक० शाम्बोख्याने सूर्य्यप्रतिमाविधिः १३२ अः। इति भ० पु० ७ मीक० शाम्बोपाख्याने सूर्य्यप्रतिष्ठायां १३३ अः। इति भ० पु० ७ मीक० शाम्बोपाख्याने प्रतिष्ठाविधिः १३४ अः। इति भ० पु० ७ मीक० शाम्बोपाख्यामे ध्वजारोहणविधिर्नाम १३५ अः इति भ० पु० ७ मीक० भोजकानयनो नाम १३६ अः। इति भ० पु० ७ मीक० शाम्बोपाख्याने भोजकाख्याने भोजकोत्पत्तौ १३७, १३८ अः। इति भ० पु० ७ मीक० अभ्यङ्गोत्पत्तिः १३९ अः। इति भ० पु० ७ मीक० शाम्बोपाख्याने धूपविधिः १४० अः। इति भ० पु० शाम्बोपाख्याने भोजकोत्पत्तौ १४१ अः। इति भ० पु० ७ मीक० भोजकाख्यानं १४२ अः। इति भ० पु० ७ मीक०

शम्बोपाख्याने १४३ अः। इति भ० पु० ७मीक० शाम्बोपाख्याने भोजकलक्षणं समाप्तं १४४ अः इति भ० पु० ७मीक० शाम्बोपाख्याने १४५, १४६, १४७ अः। इति भ० पु० शताईसाहस्र्यां संहितायां ब्राह्मे पर्व्वणि समाप्तः सप्तमीकल्पः आदित्यमाहात्म्यं वाचकमाहात्म्यं श्रवणविधिः समाप्तश्च ब्राह्मे पर्व्वणि प्रथममिति नन्दाकल्पः समाप्तः १४८ अः। इति भ० पु० प्रथममिति नन्दाकल्पः समाप्तः १४९ अः। इति भ० पु० निषेधविधिः समाप्तः १५० अः। इति भ० पु० अष्टमीकल्पे शिवमाहात्म्ये प्रथमोऽध्यायः १५१ अः। इति भ० पु० ८मीक० महेश्वरमाहात्म्ये प्रतिष्ठाविधाने लिङ्गलक्षणं १५२ अः। इति भ० पु० विष्णुपर्वणि ८मीक० ईश्वरमाहात्म्ये लिङ्गप्रतिष्ठापनविधौ १५३ अः। इति भ० पु० ८मीक० महादेवमाहात्म्यं १५४ अः। इति भ० पु० ८मीक० लिङ्गप्रतिष्ठाविधौ १५५ अः। इति भ० पु० ८मीक० विष्णुपर्वणि लिङ्गलक्षणेषु १५६ अः। इति भ० पु० ८मीक० महादेवमाहात्म्ये लिङ्गार्चनविधौ १५७ अः। इति भ० पु० ८मीक० प्रतिष्ठाविधिः १५८,—१७० अः। इति भ० पु० ८मीक० लिङ्ग-प्रतिष्ठा समाप्ता १७१ अः। इति भ० पु० ८मीक० विष्णुसनत्कुमारसम्वादे १७२, १७३, १७४, १७५, १७६,—१७९ अः। इति भ० पु० ८मीक० अष्टकाष्टमी १८० अः। इति भ० पु० ८मीक० महादेवमाहात्म्ये दाम्पत्यपूजनं १८१ अः। इति भ० पु० ८मीक० विष्णुसनत्कुमार-संवादे १८२, १८३ अः। इति भ० पु० ८मीक० विष्णुकृतं स्तोत्रं १८४ अः। इति भ० पु० ८मीक० शतरुद्रीयं १८५ अः। इति भ० पु० ८मीक० महादेवमाहात्म्ये १८६ अः। इति भ० पु० ८मीक० महादेवरथयात्रायां १८७ अः। इति भ० पु० ८मीक० महादेवरूपव्रतं १८८ अः। इति भ० पु० ८मीक० महाव्रतं १८९ अः। इति भ० पु० ८मीक० १९०, १९१, १९२, १९३ अः। इति भ० पु० ८मीक० पुष्पाध्याये १९४ अः। इति भ० पु० ८मीक० १९५ अः। इति भ० पु० ८मीक० महाष्टमी १९६ अः। इति भ० पु० ८मीक० जयन्त्यष्टमी १९७ अः। इति भ० पु० ८मीक० १९८, १९९, २००, २०१ अः। इति भ० पु० ८मीक० विष्णुपर्वणि गौरी-माहात्म्ये २०२ अः। इति भ० पु० ८मीक० २०३ अः। इति भ० पु० ८मीक० विष्णुपर्वणि गौरीविवाहो नाम २०४ अः। इति भ० पु० विष्णुपर्वणि ८मीक० १०५ अः। इति भ० पु० ८मीक० चित्रसेनकृतं स्तोत्रं २०६ अः। इति भ० पु० ८मीक० २०७, २०८, २०९ अः। इति भ० पु० ८मीक० ब्रह्महत्याप्रायश्चित्तेषु २१० अः। इति भ० पु० ८मीक० २११, २१२ अः। इति भ० पु० ८मीक० विष्णुपर्वणि ब्रह्महत्याप्रायश्चित्तं नाम २१३ अः। इति भ० पु० विष्णु-पर्वणि ८मीक० सुरापानप्रायश्चित्तेषु २१४ अः। इति भ० पु० ८मीक० २१५ अः। इति भ० नवमीकल्पे दुर्गामाहात्म्ये २१६, २१७, २१८ अः। इति भ० पु० ९मीक० विष्णुपर्वणि दुर्गामाहात्म्ये भगवतीस्तोत्रं समाप्तं २१९ अः। इति भ० पु० ९मीक० २२० अः। इति भ० पु० ९मीक० विष्णुपर्वणि चण्डिकाराधने २२१ अः। इति भ० पु० ९मीक० चण्डिकास्तवः २२२ अः। इति भ० पु० विष्णुपर्वणि ९मीक० २२३ अः। इति भ० पु० ९मीक०

दुर्गास्नानफलं २२४ अः। इति भ० पु० ९मीक० दुर्गामाहात्म्य २२५, २२६, २२७, २२८ २२९, २३० अः। इति भ० पु० ९मीक० दुर्गामाहात्म्य उभयनवमीं २३१ अः। इति भ० पु० ९मीक० भगवतीनवमी २३२ अः। इति भ० पु० ९मीक० रथनवमी २३३ अः। इति भ० पु० ९मीक० विष्णुकृतं भगवतीस्तोत्रं २३४ अः। इति भ० पु० ९मीक० २३५, २३६ अः। इति भ० पु० ९मीक० महानवमी २३७ अः। इति भ० पु० ९मीक० २३८, २३९ अः। इति भ० पु० ९मीक० सर्वमङ्गलार्चनविधौ २४० अः। इति भ० पु० ९मीक० मन्त्रोद्धारः २४१ अः। इति भ० पु० ९मीक० २४२, २४३, २४४, २४५, २४६ अः। इति भ० पु० ९मीक० भगवतीयज्ञे २४७ अः। इति भ० पु० ९मीक० २४८ अः। इति भ० पु० ९मीक० सिद्ध्यध्यायः २४९ अः। इति भ० पु० ९मीक० रक्तवधे २५० अः। इति भ० पु० ९मीक० २५१ अः। इति भ० पु० ९मीक० कौजम्भिवधो नाम २५२ अः। इति भ० पु० ९मीक० कुम्भानुकुम्भवधे २५३ अः। इति भ० पु० ९मीक० निचकुम्भवधः २५४ अः। इति भ० पु० ९मीक० कुम्भवाहनवधो नाम २५५ अः। इति भ० पु० ९मीक० सुकुम्भवधो नाम २५६ अः। इति भ० पु० ९मीक० २५७ अः। इति भ० पु० घण्टाकर्णवधो नाम २५८ अः। इति भ० पु० ९मीक० रुद्रधर्म्मवधः २५९ अः। इति भ० पु० मेघनादवधः २६० अः। इति भ० पु० ९मीक० जम्भासुरवधः २६१ अः। इति भ० पु० ९मीक० रक्तवधोपाख्याने २६२ अः। इति भ० पु० ९मीक० रक्तवधः २६३ अः। इति भ० पु० ९मीक० मण्डलविधिः २६४ अः। इति भ० पु० ९मीक० मातृमण्डलविधानं नामाध्यायः २६५, २६६, २६७ अः। इति भ० पु० ९मीक० देव्या नामविधानो नामाध्यायः २६८ अः। इति भ० पु० ९मीक० रथयात्रा २६९ अः। इति भ० पु० ९मीक० दुर्गायात्रा समाप्ता २७० अः। इति भ० पु० ९मीक० २७१, २७२ अः। इति भ० पु० ९मीक० मन्त्रोद्धारः २७३ अः। इति भ० पु० ९मीक० २७४ अः। इति भ० पु० शतसाहस्राद्धसंहितायाः आनन्दनवमीकल्पो नामाध्यायः २७५ अः। इति भ० पु० ९मीकल्पे नन्दिनी नाम नवमी २७६ अः। इति भ० पु० नन्दा नाम नवमीकल्पे नामाध्यायः २७७ अः। इति भ० पु० ९मीकल्पे नन्दकल्पः २७८ अः। इति भ० पु० ९मीकल्पे नन्दिनीप्रतिष्ठा २७९ अः। इति भ० पु० महानवमीकल्पः समाप्तः २८० अः। इति भ० पु० ९मीकल्पे प्रतिष्ठातन्त्रे भूमिपरीक्षाध्यायः २८१ अः। इति भ० पु० ९मीकल्पे प्रासादलक्षणं २८२ अः। इति भ० पु० ९मीक० शिलालक्षणं २८३ अः। इति भ० पु० ९मीक० ब्रह्मणोऽर्चालक्षणं २८४ अः। इति भ० पु० ९मीक० प्रतिमालक्षणं २८५ अः। इति भ० पु० ९मीक० प्रतिष्ठामन्त्रे अधिवासनविधिः २८६ अः। इति भ० पु० ९मीक० शतसाहस्राद्धसंहितायाः नवमीकल्पः समाप्तः २८७ अः। शुभमस्तु श्रीसम्वत् १९२६। पूर्व्वभागस्य ॥ ० ॥ इति श्रीभविष्यपुराणे मध्यमतन्त्रे उपरिभागे प्रथमोऽध्यायः। द्वितीयोऽध्यायः इति भ० पु० म० त० उ०

पातालवर्णनो नाम ३ योऽध्यायः। इति भ० पु० म० त० ज्योतिश्चक्रे ४ र्थोऽध्यायः। इति भ० पु० म० त० उ० ५ मोऽध्यायः। इति भ० पु० म० त० उ० गुरुमाहात्म्यकथनं नाम षष्ठोऽध्यायः। इति भ० पु० म० त० उ० पुस्तकादिमानलक्षणो नाम ७ मोऽध्यायः। इति भ० पु० म० त० उ० अष्टमोऽध्यायः। इति भ० पु० म० त० उ० यूपनियमो नाम नवमोऽध्यायः। इति भ० पु० म० त० उ० १०, ११, १२, १३ अः। इति भ० पु० म० त० उ० प्रतिमालक्षणो नाम १४ अः। इति भ० पु० म० त० उ० १५, १६, १७ अः। इति भ० पु० म० त० उ० षोडशोपचारविधौ १८ अः। इति भ० पु० म० त० उ० अग्निनामकथनं नाम १९ अः। इति भ० पु० म० त० उ० द्रव्यपरिमाणो नाम २० अः। इति भ० पु० म० त० उ० दर्वीनिर्णयो नाम २१ अः। इति भ० पु० म० त० उ० २२, २३। इति भ० पु० म० त० उ० मण्डलकथने २४ अः। इति भ० पु० म० त० उ० मण्डलाध्यायकथने २५ अः। समाप्तोऽयं प्रथमभागः ॥ ० ॥ इति भ० पु० म० त० द्वितीये भागे मूल्यकथनोऽध्यायः १ अः। इति भ० पु० म० त० द्वि० २, ३, ४ अः। इति भ० पु० म० त० द्वि० तिथिखण्डकथनम् ५ अः। इति भ० पु० म० त० द्वि० व्रतादिकथने ६ अः। इति भ० पु० म० त० द्वि० प्रवरकथनं नाम ७ अः। इति भ० पु० म० त० द्वि० वास्तुनिर्णयोनाम ८ अः। इति भ० पु० म० त० द्वि० ९ अः। इति भ० पु० म० त० द्वि० अर्घ्यदानविधौ १० अः। इति भ० पु० म० त० द्वि० ११,—१७ अः। इति भ० पु० म० त० द्वि० मध्यमप्रतिष्ठाविधौ १८,—२२अः। इति भ० पु० म० त० द्वि० क्षुद्रारामप्रतिष्ठाविधौ २३ अः। इति भ० पु० म० त० द्वि० २४ अः। इति भ० पु० म० द्वि० अश्वत्थप्रतिष्ठाविधौ २५ अः। इति भ० पु० म० त० द्वि० वटप्रतिष्ठाविधौ २६ अः। इति भ० पु० म० त० तृतीयभागे १, २, ३, ४ अः। इति भ० पु० म० त० तृ० पुष्पारामप्रतिष्ठाविधौ ५ अः। इति भ० पु० म० त० तृ० ६ अः। इति भ० पु० म० त० तृ० सेतुप्रतिष्ठाविधौ ७ अः। इति भ० पु० म० त० तृ० ८, ९, १० अः। इति भ० पु० म० त० तृ० ग्रहहोमविधौ ११ अः। इति भ० पु० म० त० तृ० १२, १३ अः। इति भ० पु० म० त० तृ० प्रतिष्ठाविधौ १४ अः। इति भ० पु० म० त० तृ० १५ अः। इति भ० पु० म० त० तृ० महालक्ष्मीव्रतप्रतिष्ठाविधौ १६ अः। इति भ० पु० म० त० तृ० एकादशीव्रतप्रतिष्ठाविधौ १७ अः। इति भ० पु० म० त० तृ० पवित्रविधानं नाम १८। इति भ० पु० म० त० ध्वजारोपणं नाम १९ अः। इति भ० पु० म० त० तृ० कुम्भदानविधौ २० अः। इति भ० पु० म० त० तृ० २१ अः। इति भ० पु० म० त० तृ० प्रासादप्रतिष्ठाविधौ २२ अः। इति भ० पु० म० त० तृ० २३, २४,२५ अः। इति भ० पु० म० त० चतुर्थभागे दानविधौ १ अः। इति भ० पु० म० त० च० २, ३ अः। इति भ० पु० म० त० च० धेनुदानविधौ ४ अः। इति भ० पु० म० त० च० ५,६ अः। इति भ० पु० म० त० च० प्रायश्चित्तविधौ ७, ८ अः। इति भ० पु० म० त० च० ९, १० अः। इति भ० पु० म० त० च० अः। इति श्रीभविष्यपुराणे मध्यमतन्त्रे चतुर्थभागे सुरापानकथने एकादशोऽध्यायः समाप्तः।

No. 152. भारतसाविन्नी. By वेदव्यासमुनिः. Substance, country-made paper, 9 × 1⅝ inches. Folia, 9. Lines, 4 on a page. Extent, 72 çlokas. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit, Tripurā, Parganā Varadākhāta, Post Office Navinagara grāma Nārāyaṇapura, Çrī Candranātha Cakravarttī. Appearance, old. Verse. Generally correct.

Beginning. नमः कृष्णाय ॥ धृतराष्ट्र उवाच ।
ब्रूहि सञ्जय यद्वृत्तं युद्धे तेषां महात्मनाम् ।
पाण्डवानां कुरूणाञ्च सम्प्रवृत्ते महाहवे ॥
के तत्र प्रमुखा योधाः के च तत्र महारथाः ।
महाबलाश्च के तत्र कथन्ते विनिपातिताः ॥
भीष्मद्रोणौ कथं भग्नौ कर्णशल्यौ कथं हतौ ।
पुत्रश्च मम मन्दात्मा कथं दुर्य्योधनो हतः ॥
सञ्जय उवाच ।
शृणु राजन् यथा वृत्तं सेनयोरुभयोरपि ।
पाण्डवानां कुरूणाञ्च सम्प्रवृत्ते महाहवे ॥
ये तत्र प्रमुखा योधा ये च तत्र महारथाः ।
महाबलाश्च ये तत्र यथा ये विनिपातिताः ॥
भीष्मद्रोणौ यथा भग्नौ कर्णशल्यौ यथा हतौ ।
पुत्रश्च तव मन्दात्मा यथा दुर्य्योधनो हतः ॥
पाण्डवानां रणे योधाः सर्व्वे विष्णुपराक्रमाः ।
कौरवाणां रणे योधाः सर्व्वे वीरपराक्रमाः ॥
अर्ज्जुनः सात्यकिश्चैव धृष्टद्युम्नो घटोत्कचः ।
नकुलः सहदेवश्च धर्म्मपुत्रो युधिष्ठिरः ॥
भीमसेनो विराटश्च द्रुपदश्चोत्तरस्तथा ।
धृष्टकेतुः शिखण्डी च काशीराजश्च वीर्य्यवान् ॥
सौभद्रो द्रौपदेयाश्च षोड़शैते महारथाः ।
... ... ॥
हेमन्ते प्रथमे मासि शुक्लपक्षे त्रयोदशी ।
प्रवृत्तं भारतं युद्धं नक्षत्रे यमदेवते ॥
अर्ज्जुने दूरपातित्वमाचार्य्ये लघुशस्त्रता ।
कर्णे दृढ़प्रहारित्वं भीष्मे सन्ति त्रयो गुणाः ॥

... ... ।
अर्ज्जुनेन हतो भीष्मो माघशुक्लाष्टमीतिथौ ।
नवम्यां वृषसेनस्तु हतो राजा महाबलः ॥
दशम्यामपि सौभद्र एकादश्यां जयद्रथः ।
द्वादश्यां मध्यभागे च हतो वीरो घटोत्कचः ॥
त्रयोदश्यान्तु मध्याह्ने भारद्वाजो निपातितः ।
आकर्णो पलितश्यामो वर्षस्याशीतिपञ्च च ॥
रणे पर्य्यटते द्रोणो वृद्धः षोड़शवर्षवत् ।
चतुर्द्दश्यान्तु सन्ध्यायां कर्णो वैकर्त्तनो हतः ॥
सूर्य्यपुत्रो यदा कर्णश्चार्ज्जुनेन निपातितः ।
तद्देवोर्ड्डमिता भूमिरङ्गुली चैकविंशतिः ॥ इत्यादि ।

End. एषा भारतसावित्री व्यासेनोक्ता मनीषिणा ।
नरो भारतसावित्रीं प्रातरुत्थाय यः पठेत् ॥
स भारतफलं प्राप्य परं ब्रह्माधिगच्छति ।
संवत्सरकृतं पापं पठनादेव नाशनम् ॥
ब्रह्महा स्वर्णहारी च मातृहा पितृहा तथा ।
पापं प्रक्षिप्य ते यान्ति द्वैपायनवचो यथा ॥ ० ॥

Colophon. इति महाभारते शतसहस्रसंहितायां वैयासिक्यां भारतसावित्री समाप्ता ॥०
श्रीरामः ॥ श्रीकृष्णः ॥ ० ॥

विषय: । महाभारते वर्णितानां विषयाणां सारसंग्रहः ॥

No. 153. भ्रमरदूतम्. *By* रुद्रन्यायवाचस्पतिभट्टाचार्य्यः. Substance, country-made paper, $13 \times 2\frac{1}{2}$ inches. Folia, 12. Lines, 6 on a page. Extent 288 çlokas. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit, District Ḍhākā, Āḍāihājār, Paṇḍita Candrakānta Vidyālaŋkāra. Appearance, old. Verse. Correct.

Beginning. श्रीरघुवीराय नमः ।
रामः सीताविरहविधुरो माल्यवत्कन्दरासु
पाण्डुश्यामच्छविरविरतं वाष्पक्लेदिताक्षः ।
प्रत्याहत्तिं मनसि विदधन्नाञ्जनेयस्य निन्ये
दीर्घोत्कण्ठः कथमपि तदा दीर्घदीर्घाण्यहानि ॥

अन्तश्चिन्ताश्रतकृतभुजा दूयमानः प्रियाया
नर्मालापस्मरणसुधया सिञ्चितो राघवस्य ।
प्रौढ़ानन्दप्रसरपिशुनो मन्दमन्दं तदानीं
पस्पन्देऽस्य प्रकृतिसुभगो दक्षिणो बाहुदण्डः ॥
दूरात् पश्यन् पवनतनयः शासितारं रघूणां
प्रौढ़ानन्दव्यतिकरसमुद्भिन्नरोमाञ्चदण्डः ।
पादन्यासैर्वनविटपिनां मौलिमध्यं लिहानां
व्याधुन्वानो रघुकुलपतेरङ्घ्रिमूले पपात ॥
वेणीबन्धान्मणिरयमयं देव देव्यावतीर्णो
जल्पन्नित्थं पुलकिनि मणिं रामपाणौ निधाय ।
यावत् ब्रूते जनकतनयावाचिकं वायुसूनु
स्तावद् वाष्पस्तवककलुषो रामभद्रो बभूव ॥
श्रुत्वोदन्तं रघुकुलपतिः पेशलायाः प्रियायाः
प्रस्थानाय प्लवगपतये तत्क्षणन्यस्तभारः ।
कुञ्जाभ्यासे क्वचन विशिनीकाण्डखेलत्प्रवाले
रामः कान्तां विरहविमनाः कोमलाङ्गीं निदध्यौ ॥
मन्दोन्मीलन्नवनवदलग्रन्थिनिर्यन्मधूनां
शैलोपान्ते नवकमलिनीं राजहंसावतंसां ।
तत्रापश्यत् परिमलभरैर्वासयन्तीं दिगन्ता-
नामत्तेन भ्रमरमिथुनेनाभितः सेव्यमानाम् ॥
तत्र स्निग्धे सरसि सरसाम्भोजकेलिप्रवीणं
[illegible]
रामो देव्या विरहविधुरो दूनता [illegible] ।
धीरोदात्तः कथमपि दृशोः स्तम्भयन् वाष्पधाराः
प्रौढ़प्रेमस्तवकितपदं षट्पदं व्याजहार ॥
कच्चित् भ्रातर्भ्रमर भवता शीलितो मालतीनां
शीधुः कच्चित् कुसुमितशिखाः सेविता वा कदम्बाः ।
नीताः कच्चित् कथमपि सखे वासरा वारिवाह-
व्यूहच्छन्ने नभसि निभृतं यूथिकावीथिकासु ॥ इत्यादि ।

End. पायं पायं मधु सुमधुरं पुष्पितानां लतानां
स्वायं स्वायं नवकमलिनीगर्भहर्म्योदरेषु ।

निर्मायेदं मधुकर सखे मादृशि स्नेहबन्धान्
वीतग्लानिर्युवतिसहितो यापयेस्त्वं त्रियामाः ॥

Colophon. योऽभूद् गौड़क्षितिपतिशिखारत्नघृष्टाङ्घ्रिरेणु
विद्यावाचस्पतिरिति जगद्गीतकीर्त्तिप्रपञ्चः ।
तस्मादासीद् भुवनविदित-शील-विद्यानिवास-
स्तत्पुत्रेण त्रिभुवनगुरोः प्रीतये राघवस्य ।
रुद्रेणैषा समरचि मया कापि वाचां मतल्लि-
र्गीतश्लोका रसिकहृदयाह्लादिनी कल्पवल्लिः ।
शश्वद् ... ग्रसनजनिताशेषपापोपशान्तिं
तन्मे कुर्यान्निजगुणकथाराधितो रामचन्द्रः ॥
श्रीगुरुः शरणम् । इति श्रीन्यायवाचस्पतिभट्टाचार्य्यविरचित-भ्रमरदूतकाव्यम्
समाप्तम् ॥ श्रीरामचन्द्राय नमः । श्रीसीतायै नमः ॥

विषयः । श्रीरामस्य सीतासमीपे दूतरूपेण भ्रमरप्रेषणमवलम्ब्य रचितमिदं काव्यम् ।

No. 154. मतनिर्णयः. Substance, country-made paper, $15\frac{1}{2} \times 5\frac{1}{2}$ inches. Folia, 24. Lines, 7 on a page. Extent, 420 çlokas. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit, District Medinīpura, Post Office Candrakoṇā, Mohanta Bharata Rāmānuja Dāsa. Appearance, new. Verse. Correct.

Beginning. श्रीरामचन्द्राय नमः ॥ अथ मतनिर्णयः । अथ समाहूताः पुरुहूतपुरोहिता
इव विद्वांसः क्रमशः प्रविशन्ति स्म तत्र प्रथमतः प्रविशन्तं वैष्णवमालोक्य
कोऽप्येकः सकलज्ञानाभिज्ञो विदितपरतत्त्वो निजगाद प्रभुं प्रति ।
आनासमूर्द्धतिलकी वङ्कशङ्खचक्र-
पद्माङ्कितोज्ज्वलवपुर्धृतपीतवासाः ।
कण्ठेन नामतुलसीस्रजमादधानः
श्रीमानयं हरिकथां कथयन्नुपैति ॥ प्रविश्य वैष्णवः ।
ईषन्मीलितलोचनो दृढतरप्रारब्धयोगासनो
यद्ब्रह्मादिसुरेन्द्रवन्दितपदः शम्भुः स्वयं ध्यायति ।
वैकुण्ठैकनिकेतनं जगदपि व्याप्य स्थितं लीलया
तद् ब्रह्माख्यवपुः सदैव मुदितं लब्धित्तमालम्बताम् ॥

अथायान्तं शैवमालोक्याह सः ।
श्रीमानसावेति जटालमौलिर्व्याघ्रत्वगालम्बितमध्यभागः ।
विभूतिसंभूषितभास्वदङ्गो रुद्राक्षमालाकलितोर्द्धदेहः ॥

प्रविश्य च शैवः ।

संगायन्ति सदा समस्तनिगमा ध्यायन्ति यं योगिनो
यस्याज्ञामधिगत्य देवतगणाः कुर्व्वन्ति स्वस्वाद्विवम् ।
सोऽयं वो भ्रवतान्निराकृतिरपि चातुं जगत् साकृतिः
ध्यायन् स्वं स्वयमेव सर्वजगतां शिक्षाकरः + + ॥ इत्यादि ।

End. अत्रान्तरे रामोपासकः —— आ व्यामोहः ।
रामेति यन्नाम जनाः स्मरन्तः
संसारवारांनिधिमुत्तरन्ति ।
स कस्य वेशस्य कृपामुपेत्य
बबन्ध सेतुं जगदेकनाथः ॥
महान् मुरारेरपरो न कश्चित्
तस्यापि रूपाणि बहूनि सन्ति ।
रूपेषु तेष्वप्युपपन्नशीलात्
न रामचन्द्रादपरो गरीयान् ॥
(अतः परं खण्डितम्)

विषयः । वैष्णव-शैव-शाक्त-वैशेषिक-नैयायिक-मीमांसक-वैदान्तिक-साङ्ख्य-पातञ्जलाभिज्ञ-पौराणिक नास्तिकादीनां परस्परविभिन्नमतविरोधात्मकश्लोकसंग्रहः ॥

No. 155. मयरासेतु. By अनन्तदेवः. Substance, country-made paper, 12 × 4½ inches. Folia, 98. Lines, 7 on a page. Extent, 1,372 çlokas. Character, Nāgara. Date, Sm. 1934. Place of deposit, Mahārājā's Library, Hātuā. Appearance, new. Prose and verse. Generally correct.

Beginning. श्री गणेशाय नमः ।
समस्तब्रह्माण्डान्युदरविवरे यस्य सततं
वसन्ति ध्यायन्ति स्वहृदि तपसा यत्र मुनयः ।
स यस्यां क्रीडार्थे स्पृहयति वनास्यन्विततनौ
मुनीरेषा लोके जयति भवसिन्धोर्मधुपुरी ॥

इह खलु सकलवैष्णवजनसमुचितमार्गप्रदर्शनाचार्य्य–भुवाम्बरीषप्रभृतीनां परमपुरुषार्थप्रापकतया प्रसिद्धतममपि माथुरमण्डलमहिमानं तन्नैव वसता हरिकेशवगोविन्दनामानं भगवन्तमनन्यशरणतया भजतां तत्रभवतां सतां सन्तोषसंजननेन वाचः सफलतायै प्रदर्शयामः ॥ इत्यादि ।

End. वासुदेवाभिधं ब्रह्म जगदिन्द्र मया स्थितम् ।
माथुरे मण्डले नित्यं जयत्यानन्दकारितः (?) ॥
आसीद्गोदावरीतीरे वेदवेदिसमन्वितः ।
श्रीकृष्णभक्तिमानेकणकनाथाभिधो द्विजः ॥
तत्पुत्रस्तद्गुणैर्युक्तः सर्व्वशास्त्रार्थतत्त्ववित् ।
आपदेवोऽभवद्देवात् प्रापयः सकलान् मनून् ॥
मीमांसानयकोविदो मधुरिपोः सेवासु नित्योद्यतः
सर्व्वाशापरिपूरणक्षमयशा आसीत्तदीयात्मजः ।
यस्यानन्तगुणैरनन्त इति सन्नामार्थवत्तां गतं
येनावादि च वादिना श्रुतिशिरःसिद्धान्ततत्त्वं सुदे ॥
न्यायप्रकाशकर्त्ता निरवधिविद्यामृतप्रदः सततं ।
मीमांसाद्वयनयविततनयस्तस्यापदेवोऽभूत् ॥
तदीयसूनुर्निजवंशदेवं श्रीकेशवं तोषयितुं चकार ।
अनेन संज्ञो मथुरामहिम्नः सेतुः सदाकाङ्क्षितपूर्त्तिहेतुः ॥
अनुचितमप्यर्थं ब्रुवती बालस्य गौः स्वतोऽनुचिता ।
रचयति पित्रोस्तोषं वागेषा स्यात् तथा मुदे महताम् ॥

Colophon. इति श्रीमत्सकलशास्त्रार्थतत्त्वविद् वैष्णवसन्मार्गप्रतिपादनैकप्रयोजनगदधरीता-वतार-श्रीमदापदेवसुतानन्तदेवेन कृतो मथुरासेतुः समाप्तः ॥ सम्वत् १९३४ ॥

विषयः । मथुरामाहात्म्यादिकथनमुखेन तत्तत्तीर्थकर्त्तव्यादिनिरूपणम् ।

No. 156. मन्त्रप्रश्नः (तैत्तरीयशाखोक्तः). Substance, country-made paper, 5×2 inches. Folia, 45. Lines, 7 on a page. Extent, 540 çlokas. Character, Nāgara. Date, Sм. 1771. Place of deposit, Benares City, Gobinda Bhaṭṭa Solāpurkār. Appearance, old. Prose. Correct.

Beginning. श्रीगणेशाय नमः । श्रीमन्नारये नमः ।
ॐ प्रसुग्मन्ता धियमानस्य सक्षणि

वरेभिर्वरा अभिषु प्रसीदत ।
अस्माकमिन्द्र उभयं जुजोषति
यत् सौम्यस्यान्धसो बुबोधति ॥ इत्यादि ।

End. यदि त्वाग्ने परिह्वजामि ।
सुश्रवः सुश्रवसमा कुरु ।
योगे योगे तवस्तरं ।
आगन्त्वा समगन्महि ॥
आयुर्द्दो देवजयसं गटषानः ॥

Colophon. इति तैत्तिरीयशाखायां मन्त्रप्रश्नः समाप्तः ॥ सम्वत् १७७१ ॥

विषयः । कृष्णयजुर्वेदीयानां कर्म्मविधानम् ।

No. 157. महानाटकटीका . By चन्द्रशेखरः . Substance, country-made paper, 13×2½ inches. Folia, 36. Lines, 9 on a page. Extent, 1,498 çlokas. Character Bengali. Date, ? Place of deposit, District Bardhamāna, Post Office Caukidāṇgā Nandirājapura, Paṇḍita Çaçibhūṣaṇa Bhaṭṭācāryaya. Appearance, old. Prose. Correct.

Beginning. ॐ नत्वा रामपदाम्भोजद्वन्द्वं भवभयापहम् ।
टीकां महानाटकस्य कुरुते चन्द्रशेखरः ॥
बालानामन्वयज्ञानहृत एषा वितन्यते ।
नात्रोपहासं कुर्व्वन्तु तद्धीमानतिवस्तुनि ॥
कर्त्तव्ये महानाटकाख्ये ग्रन्थे प्रथमतो विघ्नेश इत्यादि दशभिः श्लोकैर्नान्दीं विदधाति ॥ इत्यादि ।

End. येन युधि निर्व्वापितः जितः मम जीवनाथः प्राणनाथः तस्यापि परशुरामस्य विजयी । अतःपरं खण्डितम् ॥

विषयः । महानाटकस्य व्याख्यानम् ॥

No. 158. महान्यासः . Substance, country-made paper, 5×3 inches. Folia, 24. Lines, 9 on a page. Extent, 214 çlokas. Character, Nāgara. Date, ? Place of deposit, Benares City, Govinda Bhaṭṭa Solāpurkār. Appearance, old. Prose and verse. Correct.

Beginning. श्रीगणेशाय नमः । ओम् । अथातः पञ्चाङ्गरुद्राणां न्यासपूर्व्वकं जपहोमार्च्चनविधिं व्याख्यास्यामः । ओम् या ते रुद्र शिवा तनूरघोरा ॥ इत्यादि ।

End. स्वामिन् सर्व्वजगन्नाथ यावत् पूजावसानकम् ।
तावत्त्वं प्रीतिभावेन देवेऽस्मिन् सन्निधौभव ॥

Colophon. इति महान्यासः समाप्तः ॥

विषयः । देवाधिदेवरुद्रस्य न्यास-जप-होमार्च्चनकथनम् ।

No. 159. महार्णवकर्म्मविपाकः. By विश्वेश्वरभट्टः. Substance, country-made paper, 14×6 inches. Folia, 307. Lines, 10 on a page. Extent, 6,202 çlokas. Character, Nāgara. Date, Sм. 1903. Place of deposit, Mahārājā's Library, Hātuā. Appearance, new. Verse. Generally Correct.

Beginning. श्रीगणेशाय नमः ।
ॐ नमः सकलकल्याणभाजनाय पिनाकिने ।
नमो लक्ष्मीनिवासाय देवनाथाय रामाय ॥ ?
प्रवालाद्रिप्रस्थद्युतिनिचयमयाय वपुषे (?)
नमो विघ्नश्रेणीविघटनवरिष्ठाय महसे ।
जगत्प्रादुर्भावस्थितिलयनिरायासरचना-
विनोदासक्ताय प्रणतफलसिद्धिप्रतिभुवे ॥
यदिन्दिरानाथपुरन्दराद्यै-
राराध्यते भक्तिभरानताङ्गैः ।
श्रीचण्डिकायाश्चरणारविन्दं
वन्दामहे तत् कुलदेवतायाः ॥
... ...
आसीदसीमगुणटङ्ककुलाम्बुराशा-
बुद्यत्प्रभूतशुभकीर्त्तिघनप्रकाशः ।
लोकैः सदा हृदि धृतो गुणसन्निविष्टः
श्रीरत्नपालनृपतिर्भुवनैकरत्नम् ॥
तस्यात्मजो भरहपाल इति प्रसिद्धः
सिद्धाङ्गनाजनसमाजसमृद्धकीर्त्तिः ।
दानेन यः सुकृतिनां क्षिपति स्म दैन्यं
सैन्यश्च वैरिसदृशः प्रतिभूपतीनाम् ॥

सुतोऽस्य जातः सुकृतोन्नतस्य
न तस्य कश्चित् सदृशो बभूव ।
यमस्खलत् + + मवेच्य तातो
नाम्ना हरिश्चन्द्र इति व्यधत्त ॥
तस्यात्मजोऽभूदतुलप्रतापः
साधारणो भूमिपतिर्वदान्यः ।
अभूतपूर्व्वामवनीश्वराणा
+ × यो जगति स्वकीर्त्तिम् ॥
बन्धच्छिदा विशदकीर्त्तिमिहान्वितार्थां
कृत्वा परत्र च तथैव विधातुमिच्छुः ।
कीनाशपाशचयबन्धविमोचनार्थं
तीर्थत्रयीकरणमुक्तिमचीकरद् यः ॥
तस्यात्मजः श्रीमदनेन नाम्ना
धाम्ना च रूपेण च संगतार्थः ।
... ...
... ... कान्तारसमाश्रितोऽभूत् ॥
यः कूपानारामान् धर्म्मायतनानि सन्निबन्धांश्च ।
कृत्वा स्वकीर्त्तिमेकामदीदृशन् मूर्त्तिभेदेन ॥
परिशीलयता कलाकलापं
विदधानेन च भूरिशः प्रबन्धान् ।
मदनेन महीभृताथ येन
प्रथिता नूतनभोजराजकीर्त्तिः ॥
पुत्रेषु सत्स्वपि कलत्रयुगे च तस्य
पुत्रौ जगत्त्रयविसृत्वरकीर्त्तिपारौ
जातौ प्रियावतितरां प्रथमप्रसूतौ
नीतौ महोन्नतिमनल्पगुणौ + × ॥
उदारशीलौ सुमनौ विलास-
मनोज्ञ-वृन्दावन केलिलीलौ ।
यशोदया वर्द्धितमङ्गलाङ्गौ
तौ रामकृष्णाविति संप्रतीतौ ॥
+ + + + न युवा न वृद्धः

शक्नोति कर्त्तुमपरः स्तुतसद्गुणोऽपि ।
दानं निदानमखिलार्थिजनार्थसिद्धौ
कीर्त्तिं + + विततान यतस्तदीया ॥
अप्रतिपक्षः पृथ्व्यां पृथ्वीमल्लस्तयोरभूद् ज्येष्ठः ।
अपरो मान्धातृगुणैर्मान्धाता गीयते जगति ॥
सोऽयं सुकृतिविधानरि × × तनोति मान्धाता ।
विद्वन्मुखेन मतिमान् सुकृतिरलं महार्णवं नाम ॥
माता पुण्यचरित्रकीर्त्तिविभवा यस्या हि का नामतः
शाकल्यापरमूर्त्तिरार्य्यचरितः श्रीचेदिभट्टः पिता ।
सोऽयं कौशिकवंशभूषणमणिः श्रीभट्टविश्वेश्वरो
वेदे स्मार्त्तमते नये च + × वाक्ये कृती वर्त्तते ॥
मतिर्येषां शास्त्रे प्रकृतिरमणीया व्यवहृतिः
परा शीलं श्लाघ्यं जगति ऋजव स्ते कतिपये ।
चिरं चित्ते येषां मुकुरतलभूते स्थितिमिया
दियं व्यासारण्यप्रवरमुनिशिष्यस्य भणितिः ॥
श्रुतिस्मृतिपुराणानि समालोक्य यथामति ।
निवध्यते समासेन निबन्धोऽयं महार्णवः ॥
दुष्कर्म्मपाकजनितामयकर्षितानां
सत्कर्म्मशर्म्मकर × × मुनीन्द्रैः ।
तत्साङ्गजातमितरोक्तिविधान + +
वक्ष्यामि रोगनिखिलार्त्तिनिवर्त्तनाय ॥
तत्र तावद् वक्ष्यमाणकर्म्मोपयोगित्वेन कर्म्मविपाकरूपरोगादिनिवृत्त्यर्थं प्राय-
श्चित्तादेरवश्यकर्त्तव्यता प्रतिपाद्यते ॥ इत्यादि ।

End. मेषग्रहदेशेन वलिदानमन्त्रमाह ।
प्रगृह्णीष्व वलिं चेमं मेषग्रह महाग्रह ।
आतुरस्य सुखं सिद्धिं प्रयच्छ त्वं महावल ॥
इति मेषग्रहहरं ।
मतिर्येषां शास्त्रे प्रकृतिरमणीया व्यवहृतिः
परं शीलं श्लाघ्यं जगति ऋजवस्ते कतिपये ।
चिरं चित्ते येषां मुकुरतलभूते स्थितिमिया

दियं व्यासारण्यप्रवरमुनिभिश्यस्य भणितिः ॥
कविराधुनिकश्चिरन्तनो वा
न विशेषः क्वचिदस्ति सज्जनानाम् ।
इयतैव जितं मयापदेषा
मतिर्लोकेषु गुणेषु जातः ॥ (?)

Colophon. इति श्रीचेदिभट्टात्मज श्रीविश्वेश्वरविरचिते महार्णवाभिधाने निबन्धे कर्म्मविपाकसमुच्चये महार्णवः समाप्तः ॥ शुभमस्तु सम्वत् १९०३ शाके १७६८ ।

विषयः । स्वस्वकर्म्मविपाकजनितरोगाणां निरूपणमुखेन तत्तद्रोगाधिष्ठातृग्रहाणां शान्तिकथनम् ॥ रोगानुमितपापानां प्रायश्चित्तविधानञ्च ॥

No. 160. महिषमर्द्दिनीस्तवरहस्यप्रकाशः. By जगदीशपञ्चाननभट्टाचार्य्यः.
Substance, country-made paper, 18 × 3½ inches. Folia, 2. Lines, 10 on a page. Extent, 130 çlokas. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit, Nānākhi, Post office Demrā, District Ḍhākā, Paṇḍita Pratāpacandra Bhaṭṭācāryya. Appearance, tolerable. Prose. Generally correct.

Beginning. ॐ नमो गणेशाय ।
मनाक् कटाक्षविक्षेपात् पालयन्ती जगत्त्रयम् ।
भवानी भवतां भूत्यै भूयान्महिषमर्द्दिनी ॥
अष्टश्लोकानामाद्यैरष्टभिरक्षरैः प्रायशः अष्टाक्षरमहिषमर्द्दिनीमन्त्रोद्धारपूर्व्वकं भैरवः स्तवमारभते महिचित्तेत्यादि । हे चण्डि मम चित्ते मम भक्तस्य चित्ते च वसतिं कुरु ॥ इत्यादि ।

End. इदानीं स्तव ... ... फलमाह स्तोममित्यादि । गूढोपदिष्टं स्वप्रकाशक्रमेण कथितं कुलोपचारः दक्षिणे ... ... केशवकौशिकार्चनचरी कीर्त्तिर्मास्त्वित्यादिना उक्तं शृण्वन्ति यदा मुनयः । तव भावेन चक्षागता इवेत्यर्थः ॥

Colophon. इति श्रीजगदीशपञ्चाननभट्टाचार्य्यविरचितो महिषमर्द्दिनीस्तवरहस्यप्रकाशः सम्पूर्णः ॥ श्रीरामचन्द्राय नमः ॥

विषयः । महिषमर्द्दिनीस्तवस्य व्याख्यानम् ॥

No. 161. मानवसारः. Substance, English paper, 6×10 inches. Folia, 54. Lines, 20 on a page. Extent, 1,040 çlokas. Character, Nāgara. Date, ? Place of deposit, Calcutta Çyāmapukura Viçvakoṣa office. Appearance, new. Verse. Incorrect.

Beginning. मानवसारमित्यारम्भः ।
सुराणां भूसुराणाञ्च वर्णानां वासयोग्यकम् ।
सर्व्वासामग्निशालानां लक्षणं वक्ष्यतेऽधुना ॥
दण्डका स्वस्तिकश्चैव मौलिकञ्च चतुर्मुखम् ।
सर्व्वतोभद्रकश्चैव वर्धमानञ्च षड्विधम् ॥
त्रिहस्तन्तु समारभ्य द्वि-द्वि-हस्तविवर्द्धनात् ।
अयो विंशत्करान्तं स्यादेकादशविशालकम् ॥
युग्महस्तविधानेन चतुर्हस्तं समारभेत् ।
चतुर्विंशत्करान्तं स्याद्द्वि-द्वि-हस्तविवर्द्धनात् ॥
एवमेकादश प्रोक्ता चैकशाला विशालतः ॥ इत्यादि ।

End. मध्यमालामपि चार्थहारतः
तत्स्वर्णसूत्रं परितस्तु नाभ्याम् ।
रत्नमालिका दुकूलवीरायुक्तः
स्वर्णकञ्चुकहिरण्यमालिका ॥ (?)
लम्बहारमपि चुलिकादिभिः
पूरि मद्रिरपिंके चूड़कम् । (?)
ब्रह्मविष्णुमहेशशक्रसकलैर्दिक्पालकैः किन्नरै-
र्गन्धर्व्वैरपि सर्व्वदेवनिकरैर्दुर्गा सती गौरिभिः ॥ (?)
चामुण्डादिसरस्वती गणपतेः
सन्मातरः स्यापि तत्संख्यातम् । (?)
सकलं विभूषणं नित्यादिनैमित्तिके
राजाधिराजैरपि राजसर्व्वैः ॥
सुरपि (?) देय देव्याविहङ्गमैः
पञ्चरमेवमुक्तं कृतश्रिये च स्यतुललक्ष्मीहेतुः ॥

Colophon. इति मानवसारे वास्तुशास्त्रे भूषणलक्षणविधानं नाम सप्तचत्वारिंशो-ऽध्यायः ॥ ० ॥ इत्यादिमानवसारः समाप्तः ॥

विषयः । शालाविधानादिनिरूपणम् । गृहमानादिनिरूपणम् । गृहप्रवेशविधानम् । द्वारमानविधानम् । द्वारस्थानादिविधानम् । राजगृहविधानम् । राजलक्षणम् । रथलक्षणम् । शयनविधानम् । तोरणलक्षणादिनिरूपणम् । मध्यरङ्गविधानम् । कल्पवृक्षविधानम् । अभिषेकलक्षणम् । भूषणलक्षणनिरूपणञ्चेति ।

No. 162. **मासाद्युल्लेखदुर्गभञ्जनम्.** Substance, country-made paper, 12 × 2½ inches. Folia, 13. Lines, 7 on a page. Extent, 325 çlokas. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit, District Bardhamāna, Kālnā, Paṇḍita Kānticandra Tarkavācaspati. Appearance, old. Prose. Correct.

Beginning. श्रीगणपतिर्जयति । अथ मासाद्युल्लेखदुर्गभञ्जनम् ।
तत्र ब्रह्माण्डभविष्यपुराणयोः ।
मासपक्षतिथीनाञ्च निमित्तानाञ्च सर्व्वशः ।
उल्लेखनमकुर्व्वाणो न तस्य फलभाग्भवेत् ॥
मासपक्षतिथीनां निमित्तीभूतानामनिमित्तानां वा तदितरेषाञ्च निमित्तानामित्यर्थः । निमित्तानामुपस्थितक्रियानिमित्तानाम् । इत्यादि ।

End. जात्यभिलापपदव्यावृत्तिरभिहिता सातीव ज्ञेया तस्य प्रथमान्तासम्भवद्घटितत्वादेव तत्रासत्तेरिति ॥

Colophon. इति मासाद्युल्लेखदुर्गभञ्जनं समाप्तम् ॥ ० ० ॥

विषयः । दैवपैत्रकादिकर्म्मसु संकल्पे मासपक्षाद्युल्लेखविधिविचारः ।

No. 163. **मिश्रितमाहात्म्यम् (स्कान्दपुराणीयम्).** Substance, country-made paper, 10 × 6 inches. Folia, 30. Lines, 12 on a page. Extent, 850 çlokas. Character, Nāgara. Date, Sm. 1914. Place of deposit, Mahārājā's Library, Hātuā. Appearance, tolerable. Verses. correct

Beginning. श्रीगणेशाय नमः । श्रीसरस्वत्यै नमः । श्रीमिश्रिताय नमः ।
ॐ नमः परमात्मने श्रीपुराणपुरुषोत्तमाय ।
नारायणं नमस्कृत्य नरञ्चैव नरोत्तमम् ।
देवीं सरस्वतीं व्यासं ततो जयमुदीरयेत् ॥
अज्ञानतिमिरान्धस्य ज्ञानाञ्जनशलाकया ।
चक्षुरुन्मीलितं येन तस्मै श्रीगुरवे नमः ॥

सूत उवाच ।

कैलासशिखरे रम्ये नानाधातुविचित्रिते ।

अप्सरोगणसङ्कीर्णे गन्धर्व्वगणसेविते ।

महादेवं सुखासीनं पप्रच्छ गिरिकन्यका ॥

पार्व्वत्युवाच ।

सर्व्वं धर्म्ममहं श्रुत्वा त्वत्प्रसादान्महेश्वर ।

मिश्रितस्य च माहात्म्यं गरिष्ठं पापनाशनम् ॥

ईश्वर उवाच ।

शृणु देवि प्रवक्ष्यामि लोकानां हितकाम्यया ।

माहात्म्यं सर्व्वपापघ्नं उत्पत्तिं मिश्रितस्य च ॥

त्रैलोक्ये यानि तीर्थानि ये सर्व्वे च देवताः । (?)

तानि सर्व्वाणि दृश्यन्ते मिश्रिते शृणु सुन्दरि ॥ इत्यादि ।

End. विमानैरर्कसङ्काशैरागत्य तस्य बान्धवाः ।

पितरो बान्धवैः सार्द्धं भृत्यैश्चैवान्वितास्तथा ॥

भासमानाश्च तेजोभिर्य्ययुस्ते वैष्णवं पदम् ।

एतत्ते कथितं देवि माहात्म्यं मिश्रितस्य च ॥

Colophon. इति श्रीस्कन्दपुराणे उमामहेश्वरसम्वादे मिश्रितमाहात्म्ये द्वादशोऽध्यायः ।१२।

इति मिश्रितमाहात्म्यं सम्पूर्णम् । शुभमस्तु सम्वत् १९१४ भाद्रकृष्ण ।११।

सोमवासरे ॥ + + ॥

विषयः । गङ्गायाश्चोत्तरे भागे सरय्वा दक्षिणेन च ।

यस्य दक्षिणभागे तु गोमती नाम विश्रुता ॥

तादृशस्य महापुण्यस्य मिश्रितक्षेत्रस्य माहात्म्यकीर्त्तनम् । दधीचिनाम्नो राज्ञ उपकारार्थं महादेवोपदेशेन सर्व्वेषां तीर्थानामेकत्रसमावेशादस्य मिश्रिततीर्थमित्याख्या ।

No. 165. मुक्तिवादरहस्यम् . Substance, country-made paper, 14 × 2½ inches. Folia, 9. Lines, 7 on a page. Extent, 225 çlokas. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit, District Bardhamāna, Ambikā Kālnā, Paṇḍita Kānticandra Tarkavācaspati. Appearance, old. Prose. Correct.

Beginning. श्रीगुरुर्जयति । कस्तावदपवर्गः । तत्रात्यन्तिकी दुःखनिवृत्तिरेवापवर्गः । इत्यादि ।

End. सूक्ष्मतया स्थितानि जीवात्मनि सुखदुःखावच्छेदकानीति चिदण्डिनः ॥

Colophon. इति मुक्तिवादरहस्यं सम्पूर्णम् ॥

विषयः । गदाधरभट्टाचार्य्यकृतस्य मुक्तिवादस्य टीका ।

No. 166. मुग्धबोधः. By वैद्यरघुनन्दनः. Substance, palm-leaf, 18 × 1½ inches. Folia, 279. Lines, 3 on a page. Extent, 3,000 çlokas. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit, Ḍhākā, Paṭuyāṭuli, Bābu Yādavānanda Gupta. Appearance, old. Prose and verse. Generally correct.

Beginning. नमो गणेशाय ।
नमो गणेशाय शिवात्मजाय गजेन्द्रवक्त्राय चतुर्भुजाय ।
किम्बिघ्ननाशाय वरप्रदाय योगात्मने सिद्धिषु सेवकाय ॥
चक्रपाणेः चक्रपदद्वन्द्वं वन्दे महेश्वरम् ।
... ... ॥
यदुक्तं वाग्भटे तन्त्रे सुश्रुते वैद्यसागरे ।
अन्यैश्च बहुभिः सिद्धैर्यदुक्तं तद्विलोक्य च ॥
तत्र यद्यदसाध्यं स्याद्यद्देशेषु दुर्लभम् ।
तत्तत् सर्व्वं परित्यज्य सारभूतं मया कृतम् ॥
मुग्धबोधमहं कुर्व्वे वैद्यशास्त्रमहाम्बुधेः ।
संगृह्य सर्व्वशास्त्रञ्च वैद्यश्रीरघुनन्दनः ॥ इत्यादि ।

End. भीरुश्चैव कशेरुकं खमालिका तालाङ्कुरं तालकम् ।
यष्टी नागधना तिला मधुरिका जातिफलं सैन्धवम् ॥
(अतः परं खण्डितम्)

विषयः । वैद्यलक्षणप्रसंशादिः । वैद्योत्पत्तिकथनम् । मूत्रपरीक्षा नाड़ीविज्ञानादि-कथनम् । सर्व्वरोगाणां निदान-चिकित्सा-पथ्यापथ्यादिकथनम् । नानातैलादिकरण-प्रकारादिकथनञ्च ॥

No. 167. मूर्च्छा. Substance, country-made paper, 18 × 4 inches. Folia, 126. Lines, 8 on a page. Extent, 5,000 çlokas. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit, District Bariçāla, Mānapāsā, Paṇḍita Mathurānātha Bhaṭṭācāryya. Appearance, tolerable. Prose. Correct.

Beginning. ॐ नमो गणेशाय । प्रायेण सङ्कल्पानामेव कर्म्मारम्भकत्वात् आदौ स एव निरूप्यते । कायवाङ्मनोभीरचितं कर्म्म फलाय समर्थमिति श्रुत्या एषां त्रयाणां अङ्गत्वमुक्तं तच्च केन रूपेण कस्याङ्गत्वमित्याह । इत्यादि ।

End. जीवोऽर्केण युतः करोति मरणं बाल्यांशको भागुरिः ।
नचैकगते वदन्ति यवनाः + पण्डितो देवलः ॥
(अतः परं खण्डितम्)

विषयः । सङ्कल्पवाक्यादिनिरूपणम् । नान्दीश्राद्धादिनिरूपणम् । प्रतिपदादिसकल-तिथिव्यवस्था । श्राद्धव्यवस्थादिः । एकोद्दिष्टकालव्यवस्थादिः । गोवधादिप्रायश्चित्तकथनम् । व्यवहारदायादिव्यवस्था । विवाहनक्षत्रादिकथनम् । अतः परं खण्डितम् ।

No. 168. मृत्युञ्जयपञ्चाङ्गम्. Substance, country-made paper, 7 × 4 inches. Folia, 119. Lines, 5 on a page. Extent, 450 çlokas. Character, Nāgara. Date, ? Place of deposit, Mahārājā's Library, Hātuā. Appearance, new. Verse. Correct.

Beginning. ॐ श्रीगणेशाय नमः ।
ॐ कैलासशिखरे रम्ये मणिमालातिभासुरे ।
नानाद्रुमलताकीर्णे नानापुष्पोपशोभिते ॥
प्रसन्नवदनं दृष्ट्वा ... ... ।
गिरा मधुरया गौरी प्रोवाच परमेश्वरम् ॥
श्रीदेव्युवाच ।
भगव + + शिवो देवो महामृत्युञ्जयः परः ।
आदिनाथो जगन्नाता दीक्षानायक ईश्वरः ॥
वर्णितः प्राङ् महादेव गुणातीतश्चिदीश्वरः ।
भवता तस्य देवस्य परब्रह्मस्वरूपिणः ॥
पञ्चाङ्गं श्रोतुमिच्छामि वक्तुमर्हसि मे विभो ॥ इत्यादि ।

End. इतीदं मम सर्व्वस्वं रहस्यं परमाद्भुतम् ।
यस्य कस्य न द्रष्टव्यमित्याज्ञा परमेश्वरि ॥

Colophon. इति श्रीदेवीरहस्ये तन्त्रे मृत्युञ्जयस्तोत्रं समाप्तम् ।

विषयः । श्रीमृत्युञ्जयस्य पटल-पद्धति-सहस्रनाम-कवच-स्तोत्रात्मकपञ्चाङ्गस्य कथनम् ।

No. 169. मेरुतन्त्रम् . By शिवः . Substance, country-made paper, 8 × 3½ inches. Folia, 144. Lines, 11–12 on a page. Extent, 3,164 çlokas. Character, Nāgara. Date, ? Place of deposit, Benares City, Govinda Bhaṭṭa Solāpurkār. Appearance, tolerable. Verse. Correct.

Beginning. श्रीगणेशाय नमः ।
यथासत् सद्विवाभाति न च भाति कदापि सत् ।
यस्मिन् ज्ञाते न सा भाति तस्मै तस्मै नमो नमः ॥
अन्तस्वरेण विजिते सुरासुरनरेऽखिले ।
स्वस्वरूपेण ते सर्व्वे महेशशरणं गताः ॥ इत्यादि ।

End भविष्यति कलौ प्रायोऽविवेकाद्गुरुशिष्ययोः ।
ज्ञात्वा शास्त्रं गुरुं कुर्य्यात्तदा सुखमवाप्नुयात् ॥
इति दीक्षाविधिः प्रोक्तः कुलाचारसमन्वितः ।
अर्थवादं विना देवि किमन्यच्छ्रोतुमिच्छसि ॥

Colophon. इति श्रीमहाकालमहामायानुमते मेरुतन्त्रे शिवप्रणीते पीठवर्णनं नाम दशमः प्रकाशः ॥

विषयः । व्यवस्थाप्रकाशः । विधवाविवाहकथनम् । संस्कारप्रकाशः । दीक्षाप्रकारकथनम् । होमविधिः । आह्निकप्रकाशः । पुरश्चर्य्याप्रकाशः । सिद्धिस्थिरीकरणप्रकाशः । कौलिकाचारप्रकाशः । मन्त्रादित्यागप्रकाशः । मुद्रालक्षणप्रकाशः । पीठवर्णनञ्चेति ॥

No. 170. यमुनामाहात्म्यम् . (पद्मपुराणीयम्) Substance, country-made paper, 11 × 4 inches Folia, 6. Lines, 16 on a page. Extent, 175 çlokas. Character, Nāgara. Date, ? Place of deposit, Mahārājā's Library, Hātuā. Appearance, new. Verse. Correct.

Beginning. श्रीगणेशाय नमः । शक्तिरुवाच ।
सर्गं कथयतो तात मरीचेर्हि विवस्वतः ।
अपत्यद्वयमुत्पन्नं यदुक्तं भवता पितः ॥
+ + तद्विस्तरेणाच ब्रूहि सम्यगशेषतः ।
श्रोतव्यश्च मया तस्माद् वक्तव्यश्च त्वया गुरो ॥
वशिष्ठ उवाच ।
शृणु पुत्र यदि श्रद्धा हृदये तव वर्त्तते ।

कथयामि यथातत्त्वं श्रोतुः कल्मषनाशनम् ॥
एवमेव पुरा पृष्टः प्राणो वैणेन भूभुजा ।
यदाह भार्गवो धीमान् तत्ते वक्ष्याम्यशेषतः ॥
सूर्य्यात् त्वष्ट्री पुरा पुत्रं लेभे वैवस्वतं मनुम् ।
धर्म्मेण धर्म्मं धर्म्मज्ञा पुत्रमैच्छत् ततः परम् ॥
ततः सम्प्राप्य संज्ञां स धर्म्मराजः समुत्थितः ।
श्यामः प्रांशुर्लोहिताक्षो विद्युत्कुन्तलमूर्द्धजः ॥
तथैव यमुना श्यामा पद्मपत्रायतेक्षणा ।
स्वभासा भासयन्ती सा भास्करानन्दिनीति या ॥ इत्यादि ।

End. श्रोतव्यमेतत् कृतिभिः पवित्रं
धर्म्मार्थकामार्थिभिरेव सम्यक् ।
मोक्षार्थिभिश्चापि ततश्चतुर्णा-
माकर्णतेऽस्मिन् भवतीह सिद्धिः ॥
कार्त्तिके शुक्लपक्षे तु द्वितीयायां विशेषतः ।
माहात्म्यं यमुनायास्तु यः शृणोति स मोक्षभाक् ॥

Colophon. इति श्रीपद्मपुराणे मरीचिसर्गे यमुनामाहात्म्येऽष्टमोऽध्यायः । शुभम् ।
ॐ तत्सत् ॥

विषयः । यमुनाया उत्पत्तिमुक्त्वा विशेषतो माहात्म्यकीर्त्तनम् ॥

No. 171. यात्राविवाहादिविध्युपायः. Substance, country-made paper, 18 × 1½ inches. Folia, 40. Lines, 3 on a page. Extent, 500 çlokas. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit, Nandirājapura, Post Office Coukiḍāŋgā, Paṇḍita Atalabihārī Bhaṭṭācāryya. Appearance, Old. Verse Generally correct.

Beginning. श्रीहरिः ।
भूयः प्रणम्याच्युतपादपद्मं
संक्षेपतः कोऽपि तनोति यत्नात् ।
बालप्रबोधाय सुखेन शीघ्रं
यात्राविवाहादिविधेरुपायम् ॥
तत्र तिथयः प्रतिपदादयः पञ्चदश सुप्रसिद्धाः ॥ इत्यादि ।

End. अन्त्यं खण्डितम् ।

विषयः । नक्षत्रादिनिरूपणम् । वारवेध-रव्यादिशुद्धिनिरूपणम् । वारवेलादिनिरूपणम् । अमृतादियोगनिरूपणम् । ग्रहाणां शत्रुमित्रादिभावकथनम् । यात्राविवाहादिविहिततिथिनक्षत्रादिनिरूपणम् । ओटकादिनिरूपणम् । वध्वागमनदिनादिनिरूपणम् । सीमन्तोन्नयनतिथ्यादिनिरूपणम् । रिष्टादिनिरूपणञ्च ॥ अतः परं खण्डितम् ।

No. 172. योगवाशिष्ठरामायणे मोक्षोपायनानाप्रश्नः. (खिलः) Substance, country-made paper, $14\frac{1}{2} \times 6\frac{1}{2}$ inches. Folia, 16. Lines, 14 on a page. Extent, 320 çlokas. Character, Nāgara. Date, ? Place of deposit, Mahārājā's Library, Hātuā. Appearance new. Verse. Incorrect.

Beginning. श्रीगणेशाय नमः । येषामयं प्रतिसिद्धिः (?)

श्रीवाल्मीकिरुवाच ।

निर्व्वाणाख्यादुदारार्थादस्मात् प्रकरणात् परम् ।
जीवस्वभावाः श्रूयन्ते मोक्षोपायाः खिला इमे ॥
निर्व्वाणाख्यं प्रकरणं वर्णयित्वा सुविस्तरम् ।
श्रेयसे महतां श्रेष्ठो वशिष्ठः प्रोक्तवानिदम् ॥

वशिष्ठ उवाच ।

सर्व्वः स्वतः स्वजगति व्योन्नि (?) व्योमात्मनि स्वयम् ।
स्वमार्जवं जवीभावं स्वभावोऽनुभवस्थितः ॥
यस्तस्यां बोधसंदृष्टो परां परिणतिं व्रजेत् ।
सोऽन्योन्यं तानथान्यांश्च पश्यत्यनुभवत्यपि ॥

श्रीराम उवाच ।

भ्रान्तिमात्रात्मनि जगत्यस्मिन्नेवं स्थिते प्रभो ।
पश्यामो यदि नान्योन्यं वयं ते च मृता जनाः ॥
तद्दिनो ये मृता स्वश्वास्तैरसुत स्वबन्धवः ।
तपो धर्म्मो वयश्चेति मुने किं सद्भिरुच्यते ॥ इत्यादि ।

End. ततो मुनेः स्तुतिसुखराननात्मनां
समन्ततो द्विजमुनिपौरभूभृताम् ।
समुद्ययौ कलकल उच्चकैस्तदा
महार्णवाद्गिरिमथितोदरादिव ॥

पुष्पाणि रत्नान्यथ मण्डलानि
धनानि विप्रर्षिमहीपतिभ्यः ।
ददौ नृपेशो मुनये तु तस्मै
प्रणाममष्टाङ्गमनुत्तमश्रीः ॥
नानाप्रश्नः समाप्तः ।
सर्वोपनिषदां सारं सारमाध्यात्मसुत्तमम् ।
नानाप्रश्नेति यत्रास्ते मोक्षदं सिद्धिकारणम् ॥

Colophon. इत्यार्षे रामायणे शतसाहस्र्यां संहितायां निर्व्वाणप्रकरणे नानाप्रश्नः समाप्तः । समाप्ताश्चामी मोक्षोपाया इति शुभमस्तु ॥

विषयः । श्रीरामवशिष्ठसंवादसुहृत्य वाल्मीकिरेवास्य वक्ता तत्रास्मिन् महाप्रलयविचारः । आतिवाहिकाधिभौतिकैक्यावबोधपूर्वकं बन्धाभावप्रतिपादनम् । ब्रह्मप्रतिपादनम् । प्राक्तनेन मरणविचारणम् । मरणजीवितैक्यावबोधनम् । जीवस्वभावपरमार्थवर्णनम् । जीवस्वभावेषु परमपदावबोधनम् । जीवन्मुक्तस्वभाववर्णनम् । सदेहादेहमुक्तवर्णनम् । लोकद्वयानुभवयुक्तापदेशवर्णनम् । सर्गादावुपादानकारणनिरसनम् । प्राक्तनजन्मपितृकार्य्यनिरूपणम् । परब्रह्मस्वरूपवर्णनम् । पूर्वोक्तविषयाणां साकल्येनावबोधनञ्च ।

No. 173. योगसारः. Substance, country-made paper, 18 × 3 inches. Folia, 22. Lines, 9 on a page. Extent, 1,200 çlokas. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit, Kājoḍā, Post Office Aṇḍāl, District Bardhamāna, Yatīndra Nātha Nāyek. Appearance, tolerable. Verse. Generally correct.

Beginning. ॐ दुर्गा । श्रीमहादेव उवाच ॥
मातर्म्मे देवदेवेशि योगेशि प्राणवल्लभे ।
सर्वं मातः सुरेशानि संसारतारिके शुभे ॥
शरणागतदीनार्त्तपरित्राणपरायणे ।
त्वां विना देवदेवेशि संसारः तृणवत् प्रिये ॥
एकं संप्रष्टुमिच्छामि यदि तेऽनुग्रहो मयि ।
योगसारं महेशानि कथयस्वानुकम्पया ॥
संसारतारणे देवि तरणिस्त्वं यतः प्रिये ।
असारे घोरसंसारे सर्वे दुःखमलीमसाः ।
जायन्ते च म्रियन्ते च असंख्या जीवराशयः ॥ इत्यादि ।

End. त्वाष्टान्तोऽयं मनुः प्रोक्तो राविव्यत्ययकर्म्मणि ।
त्वद्वदयजपात् सिद्धिर्जायते कुलभैरव ॥
इति ते कथितं किञ्चिद्वशीकरणमुत्तमम् ।
समासेन महेशान किमन्यत् कथयामि ते ॥ ० ॥

Colophon. इति योगसारे सर्व्वागमोत्तमोत्तमे श्रीपार्व्वतीशिवसम्वादे शतसाहस्रयां संहितायां वशीकरणोद्दीपने राविव्यत्ययो नाम द्वादशः परिच्छेदः ॥ * ॥
अतः परं खण्डितम् ।

विषयः । प्रथमपरिच्छेदे मन्त्रपुरश्चरणविधिः । २ ये योगमाहात्म्यवर्णनम् । ३ ये षट्चक्रदर्शनोद्दीपनादिः । ४ र्थे मूलाधारस्थदेवताध्यानम । ५ मे वाणलिङ्गोपाख्यानम् । ६ ष्ठे देहस्थदेवतावर्णज्ञानमुखेन मणिपूरकाधिष्ठानचक्रादिवर्णनम् । ७ मे हृत्पद्मध्यानार्च्चनादिः । ८ मे षोड़शदलस्य वर्णनम् । ९ मे षट्चक्रादिचक्रे द्विदलादिवर्णनम् । १० मे गुरुस्तवकवचादिः । ११ शे गुरुसहस्रनामादिः । १२ शे वशीकरणोद्दीपने राविव्यत्ययकर्म्मादिनिरूपणमिति ।

No. 174. रघुवंशटीका. (सुबोधा) By भरतसेनः. Substance, country-made paper, 13 × 3 inches. Folia, 169. Lines, 7 on a page. Extent, 4,000 çlokas. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit, District Bardhamāna, Kālnā, Paṇḍita Kānticandra Tarkavācaspati. Appearance, tolerable. Prose. Generally correct.

Beginning. श्रीकृष्णाय नमः ।
प्रणम्य गौरीं गिरिशञ्च भक्त्या
गौराङ्गमल्लीकतनुप्रभूतः ।
भूम्निदेशाङ्गरतः सुबोधां
वैद्यो विधत्ते रघुवंशटीकाम् ॥
कालिदासो महाकविः महाकाव्यं रघुवंशाभिधं विधित्सुर्विघ्नविघातार्थं स्वेष्टदेवताप्रणामात्मकं मङ्गलमादावाचरति । वागर्थाविवेत्यादि । पार्वतीपरमेश्वरौ गौरीशङ्करावहं वागार्थप्रतिपत्तये वाचामर्थानाञ्च सम्यगवबोधाय वन्दे प्रणमामि । इत्यादि ।

End. रघुवृषभो रघुवंशश्रेष्ठो दशरथः सैनिकैः समीयिवान् सङ्गतः सन् स्वमन्दिरं न्यवर्त्तत समागतवान् । रुचिराच्छन्दः ।

Colophon. इति वैद्यहरिहरखानवंशसम्भवगौराङ्गमल्लीकात्मज-श्रीभरतसेनकृतायां रघु-
वंशटीकायां सुबोधायां नवमः सर्गः ॥ * ॥ श्रीकृष्णाय नमः ।

विषयः । प्रथममारभ्य नवमसर्गं यावत् कालिदासकृत रघुवंशाख्यकाव्यस्य व्याख्यानम् ।

No. 175. रङ्गनाथपादुकासहस्रम्, By वेङ्कटनाथवेदान्ताचार्य्यः. Substance, country-made paper, 11 × 4 inches. Folia, 79. Lines, 10 on a page. Extent, 1,400 çlokas. Character, Nāgara. Date. ? Place of deposit, District Medinīpura Candrakoṇā, Mohanta Bharata Rāmānuja Dāsa. Appearance, old. Verse. Generally correct.

Beginning. श्रीमते निगमान्तगुरवे नमः ।
श्रीमान् वेङ्कटनाथार्य्यः कवितार्किककेशरी ।
वेदान्ताचार्य्यवर्य्यो मे सन्निधत्तां सदा हृदि ॥
सन्तः श्रीरङ्गपृथ्वीशचरणत्राणशेखराः ।
जयन्ति भुवनत्राणपदपङ्कजरेणवः ॥
भरताय परं नमोऽस्तु तस्मै
प्रथमोदाहरणाय भक्तिभाजाम् ।
यदुपज्ञमशेषतः पृथिव्यां
प्रथितो राघवपादुकाप्रभावः ॥
वर्णस्तोमैर्वकुलसुमनोवासनासुद्वमन्तो-
माम्नायानां प्रकृतिमपरां संहृतां दृष्टवन्तम् ।
पादे नित्यं प्रणिहितधियं पादुके रङ्गभर्तु-
स्त्वन्नामानं मुनिमिह भजे त्वामहं स्तोतुकामः ॥ इत्यादि ।

End. यदि स्रेया भक्तिः प्रणयमुखवाणी + + +
पदत्राणस्तोत्रं हृदि विभृत रङ्गक्षितिभृतः ।
निरुन्मादो यद्वा निरवधिसुधानिर्भरमुचो
वचोभङ्गीरेताः कथमनुरुन्धे सहृदयः ॥ (?)
जयति यतिपतिराजस्तज्जयति मुकुन्दस्य पादुकायुगलम् ।
... ... ॥

Colophon. इति कवितार्किकसिंहस्य सर्वतन्त्रस्वतन्त्रस्य श्रीमद्वेङ्कटनाथस्य वेदान्ता-
चार्य्यस्य कृतिषु श्रीरङ्गनाथपादुकासहस्रे फलपद्धतिर्द्वात्रिंश + + ।

विषयः । भगवतो रङ्गनाथस्य पादुकास्तवः पादुकयोश्च मनोभावप्रस्तावपद्धति-समाख्या-पद्धतिप्रभावपद्धति-सञ्चारपद्धति-परागपद्धति-विम्बप्रतिविम्बपद्धति-चित्रपद्धति-फलश्रुतिपद्धतिप्रभृतिभिर्विविधाभिः स्तुतिभिः स्तवः ॥

No. 176. **रसकल्पलता,** By **मोहनानन्दः**. Substance, country-made paper, 12 × 4 inches. Folia, 7. Lines, 7 on a page. Extent, 122 çlokas. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit, District Ḍhākā, Uthali, Paṇḍita Dīnabandhu Gosvāmī. Appearance, fresh. Verse. Generally correct.

Beginning. श्रीश्रीकृष्णाय नमः ।

राधायै रसरूपायै कृष्णायानन्दरूपिणे ।
नमोऽनिश्चिततत्त्वाय तयोरनुभवो रसः ॥
वाचं श्रीरूपनिषदोक्तां भक्तिसंग्राहिणीं पराम् ।
रचयामि यथाज्ञानं प्रीतये रतये हरौ ॥ इत्यादि ।

End. श्रीकृष्णकरजस्पर्शात् प्रेम्णा या पुलकायिता ।
सेयं शब्दप्रबन्धेश्च रसकल्पलतां भज ॥ १२२ ॥

Colophon. इति श्रीमोहनानन्दाचार्य्यविरचिता रसकल्पलता समाप्ता ॥ * ॥

विषयः । कृष्णस्तुतिः भक्त्युपदेशश्च ।

No. 177. **रसचन्द्रिका,** By **माधवकविचन्द्रः**. Substance, country-made paper, 14 × 3 inches. Folia, 181. Lines, 5 on a page. Extent, 2,200 çlokas. Character, Bengali. Date, Sk. 1735. Place of deposit, Ḍhākā, Paṭuātuli, Bābu Yādavānanda Gupta. Appearance, tolerable. Verse. Generally correct.

Beginning. ॐ नमो गणेशाय ।

विधत्ते यन्नूनं रुचिरनखरान्तेन ललितं
पुरारातेर्मौलौ हिमकरकिशोरभ्रमभवम् ।
... ...
स्थानीय सत्कृतिसुदे कविचन्द्रवैद्य-
श्रीमाधवेन विदधे रसचन्द्रिकेयम् ॥ इत्यादि ।

End. भावितः कामदेवेन मेथीमोदकसञ्ज्ञकः ।
षण्डो वृषायते नित्यं मोदकस्य च सेवनात् ॥ मेथीमोदकः ।

Colophon. इति वृष्याधिकारः ॥ * ॥ समाप्तश्चायं ग्रन्थः ॥
बाणाच्छिन्नाधरक्ष्मापरिमिलितगते वत्सरे राङ्कलस्थे
सूर्य्ये तुर्य्ये द्विसंख्ये हिमकिरणदिने वैद्यवंशोद्भवोऽसौ ।
श्रीदुर्गानन्ददासो निजलिपिनिकरैः पूर्णतां ग्रन्थमेतत्
× × × × × × × ॥

विषयः । रसप्रशंसा । तत्शोधनादिनिरूपणम् । दीपनादिनिरूपणम् । अभ्रादिशोधनप्रकारः । ज्वरादिचिकित्सा । शूलादिचिकित्सा । व्रणादिचिकित्सा । प्रदरादिचिकित्सा । वृष्याधिकारश्चेति ।

No 178. **रागवर्त्मचन्द्रिका.** Substance, foolscap paper, 12 × 3 inches. Folia, 8. Lines, 9 on a page. Extent, 250 çlokas. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit, District Ḍhākā, Lohajaṇga, Bābu Mukundalāla Pālacaudhurī. Appearance, tolerable. Prose. Generally correct.

Beginning. श्रीहरिदासवर्य्याय नमः ।
श्रीरूपवाक्सुधास्वादि-चकोरेभ्यो नमो नमः ।
येषां कृपालवैर्वीचे रागवर्त्मनि चन्द्रिकाम् ॥
श्रीमद्भक्तिरसाम्भोधिबिन्दुर्यः पूर्वदर्शितः ।
तत्र रागानुगा भक्तिः संक्षिप्तात्र प्रतन्यते ।
वैधी भक्ति र्भवेत् शास्त्रं भक्तौ चेत् स्यात् प्रवर्त्तकम् ॥ इत्यादि ।

End. गीतोक्तागर्दामर्हन्तो मुक्तरत्यातमनुभूतवन्तोऽनुभवन्तोऽनुभविष्यन्ति चेत्यलमति विस्तरेण ॥ * ॥
इत्थं रागानुगावर्त्म दुर्दर्शं विबुधैरपि ।
परिचिन्वन्तु सुधियो भक्ताश्चन्द्रिकयानया ॥ * ॥

Colophon. इति समाप्तेयं रागवर्त्मचन्द्रिका ।

विषयः । संक्षेपेण रागानुगभक्त्यादिनिरूपणम् ।

No. 179. राजनीतिः. By नीलकण्ठः. Substance, country-made paper, 9 × 3 inches. Folia, 8. Lines, 9 on a page. Extent, 188 çlokas. Character, Nāgara. Date, ? Place of deposit, Benares City, Govinda Bhaṭṭa Solāpurkār. Appearance, fresh. Prose and verse. Generally correct.

Beginning. श्रीहरिः शरणम् ।

देवर्षियक्षसंघानामवाङ्मनसगोचरम् ।

प्रत्यक्षमपि तद्ब्रह्म सर्वदा समुपास्महे ॥

विरोधि मार्गद्वयदर्शनार्थं

द्वेधा बभूवाच परः पुमान् सः ।

श्रीशङ्करो भट्ट इहैकरूपो

मीमांसकाद्वैतसुरीचकार ॥ इत्यादि

End. विभुश्चापि दिवि श्रेष्ठस्तथान्यश्च जगद्धितः ।

एते त्वामभिषिञ्चन्तु साध्या द्वादशपार्थिवाः ॥

Colophon. अतःपरं खण्डितम् ।

विषयः । राजधर्मकथनम् ।

No. 180. राममहिम्नः स्तोत्रम्, By विजयरामाचार्य्यः. Substance, country-made paper, 10½ × 5½ inches. Folia, 7. Lines, 8 on a page. Extent, 250 çlokas. Character, Nāgara. Date, ? Place of deposit, District Medinīpura, Candrakoṇā, Bharata Rāmānuja Dāsa. Appearance, old. Verse. Generally correct.

Beginning. श्रीरामाय नमः ।

महामोहावर्त्ते पतितमिह मां ते शरणगं

शरण्यस्त्वत्तोऽन्यः प्रभवति न कोऽप्यत्र जगति ।

अतस्त्वत्पादाम्भोरुहयुगलमाश्रित्य नितरा-

मितीहे संसाराद्वृजिननिचयादुद्धर विभो ॥

निजाज्ञप्त्यैवेदं जगदखिलमिच्छादिकरणैः

समुत्पन्नं कृत्वा वससि सततं श्रीरघुपते ।

युगान्ते सर्वं वै हरसि किल रौद्रेण वपुषा

त्वमेकः सर्व्वात्मन् विहरसि न चान्यो गुणनिधे ॥

रमन्ते योगीन्द्राखिपुरहरमुख्यास्त्वयि सदा
समाधौ विश्वात्मन् नियमित ... रघुपते ।
तथाप्येते पारं निखिलनिगमागोचर विभो
महिम्नस्ते नूनं गमयितुमलं नैव कुशलाः ॥ इत्यादि ।

End. तुभ्यं नमो भगवते रघुनन्दनाय
श्रीजानकीप्रियतमाय खलान्तकाय ।
योगेन्द्रपूजितपदाम्बुरुहद्वयाय
संसारदुःखशमनाय नमो नमस्ते ॥
कामाद्या दुर्जयाश्चेन्मम भवतु पुनर्मुक्तियोषित्सु कामः
क्रोधश्चेत् पातके वै तव चरणयुगाम्भोरुहे स्याच्च लोभः ।
मोहश्चेत् ध्यानयोगे मम भवतु पुनर्मत्सरो वै ततोऽन्यद्
+ + सौख्यस्थितिमिह नितरां नैव पश्यामि भूमौ ॥

Colophon. इति श्रीमच्चतुर्भुजाचार्य्यचरणसरोजनिवसनमनश्चञ्चरिकास्वादितचिन्मकरन्द श्रीमद्विजयरामाचार्य्यविरचितं श्रीराममहिम्नः स्तोत्रं समाप्तम् । शुभमस्तु ।

विषयः । श्रीरामस्य माहात्म्यकीर्त्तनम् ।

No. 181. रामवाणः. By दामोदरः. Substance, country-made paper, 8 x $2\frac{1}{2}$ inches. Folia, 6. Lines, 11 on a page. Extent, 132 çlokas. Character, Nāgara. Date, ? Place of deposit, Benares City, Govinda Bhaṭṭa Solāpurkār. Appearance, old. Verse. Correct.

Beginning. श्रीगणेशाय नमः ।
महादेवपुत्रं गणेशं भजेऽहं
स्मृतेर्यस्य कार्य्याणि सिद्धिं प्रयान्ति ।
कयित्वेति (?) शक्तिर्गदानां विनाशो
(?) वशान्तिर्भवेत् यस्य नृणां प्रसादात् ॥ इत्यादि ।

End. चन्द्राभिषेकाय हरिपूजनस्य सामग्रिकं स्वर्णमयं प्रदेयम् ॥

Colophon. श्रीमद्दामोदरकृता वायुर्वेद + × × ।
निर्म्मिते रामवाणेऽस्मिन्नध्यायो नेत्रसंमितः ॥ * ॥

विषयः । ज्वरादीनां निवृत्त्युपायादिकथनम् ॥

No. 182. लिङ्गादिसंग्रहटिप्पनी, By रामनाथविद्यावाचस्पतिः. Substance, country-made paper, 12 × 3 inches. Folia, 10. Lines, 7 on a page. Extent, 300 çlokas. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit, District Bardhamāna, Kālnā, Paṇḍita Kānticandra Tarkavācaspati. Appearance, old. Prose. Correct.

Beginning. ॐ नमो गणेशाय । सलिङ्गशास्त्रैरिति । पाणिनि-वररुचि-चन्द्रप्रभृतिभिर्यानि प्रणीतानि तत्सहितैः सनादिजैः प्रत्ययैः केवलस्य प्रत्ययस्यासम्भवात् ॥ इत्यादि ।

End. पूर्णस्य चन्द्रः कामेन पान्यदृष्टिविषं कृतम् ।
इति दण्डिकाव्ये क्लीवप्रयोगो न्यायसिद्धः ॥

Colophon. इति महामहोपाध्याय—श्रीरामनाथविद्यावाचस्पतिभट्टाचार्य्यविरचितायां लिङ्गादिसंग्रहटिप्पन्यां कतिपयार्थः समाप्तः ॥ * ॥ लिखितं श्रीमहेशचन्द्र-शर्म्मणा सप्तदशवर्षसमये चण्डिगाछायां स्थित्वा । चौरोऽस्य विष्ठाभुक् ॥

विषयः। लिङ्गादिसंग्रहनामकग्रन्थस्य व्याख्यानम् ।

No. 183. वशिष्ठसंहिता. Substance, country-made paper, 13 × 5 inches. Folia, 9. Lines, 9 on a page. Extent, 250 çlokas. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit, District Ḍhākā, Roāil grāma, Bābu Yogīndranātha Rāya. Appearance, old. Verse. Generally correct.

Beginning. ॐ नमो गणेशाय ।
इत्युक्तो योगिना योगी वशिष्ठेन महात्मना ।
शक्तिः पुत्रो महात्मानं पप्रच्छ पितरं पुनः ॥
यथात्मा निर्गुणः शान्तः सदानन्दोऽजरामरः ।
संसृतिः कस्य तातस्य चेत्रनाशे कथं सृतिः ॥ इत्यादि ।

End. शून्यतामभ्यसेन्नित्यं सर्व्वारम्भविवर्जिताम् !
भावाभावविनिर्मुक्ता समाहितः ... ... ।
सोऽपि तस्थौ विशेषेण मृत्युजिद्योगविद्भवेत् ॥ * ॥

Colophon. इति वाशिष्ठे योगकाण्डेऽष्टमोऽध्यायः ॥

विषयः। योगकथनम् । राश्यादियोगे शुभाशुभफलादिकथनञ्च ।

No. 184. वाक्यगोविन्दः. By श्रीरामेश्वरसेनः. Substance, country-made paper, 14×3 inches. Folia, 39. Lines, 7 on a page. Extent, 1,200 çlokas. Character, Bengali. Date, Sana 1210. Place of deposit, District Ḍhākā, Aḍāihājār, Paṇḍita Candrakānta Vidyālaṇkāra. Appearance, tolerable. Prose. Incorrect.

Beginning. ॐ नमो गणपतये ।

प्रणम्य परमात्मानं सच्चिदानन्दविग्रहम् ।
करोति वाक्यगोविन्दं ग्रन्थं गोविन्दरञ्जकम् ॥

वाक्यलक्षणमाह । लक्षणन्तसाधारणवचनं यथा गोः साम्रावत्त्वं । तिङ्-सुबन्तचयो वाक्यं । तिङन्तचयो यथा पचति गच्छति पठति । सुबन्तचयो यथा पटुरयं भिक्षुः । उभयचयो यथा काष्ठैः स्थाल्यामोदनं पचति गोविन्दः इत्यन्ये । कारकान्विता क्रिया वाक्यं यथा कुञ्जरं गच्छति गोविन्द इत्यपरे । योग्यताकाङ्क्षासन्निधियुक्तं पदकदम्बकं वाक्यं यथा वृन्दावनं गच्छति कृष्णः इत्यत्र वृन्दावनकर्म्मकगमनानुकूलसाक्षात्कृत्याश्रयः कृष्णः । इत्यादि ।

End. अत्र यदि शब्दस्यासत्त्वं कालविशेषस्यार्थः असत्त्वश्च अभावप्रतियोगित्वं तत्तश्च धात्वर्थे अन्वेति अभावे प्रथमान्तार्थोऽधिकरणत्वे नान्वेति । एवञ्च शिलाः स्वहृत्त्यभावप्रतियोगित्वे तु भूतातीतकोमलीभवनप्रकारकप्रसञ्जनविषयाः तत्कालीन ... ... । एवं यद्ययं निर्वह्निः स्यात् तदा निर्धूमः स्यात् इति ... ... । ... ... यदि वर्षसहस्रमजीविष्यं तदा पुत्रपौत्रमजनिष्यमित्यादिकम् ॥

विनायकसुतः श्रीमान् धन्वन्तरिरुदाहृतः ।
तत्पौत्रस्तु द्विजसेनस्तस्माद् भोम्बुरजायते ॥
भोम्बुपुत्रास्त्रयो जाता रविसेनस्तथोज्ज्वलः ।
रामसेनसमाख्यात उज्ज्वलो मध्यमोऽभवत् ॥
तद्भवः श्रीधरस्तस्माच्छान्तिसेन उदाहृतः ।
तद्वंशे नीलकण्ठश्च रामकृष्णस्तदुद्भवः ॥
तद्वंशे जायते श्रील माधुसूदनिरेव च ।
श्रीरामेश्वरसेनेन कालापल्लीनिवासिना ।
तेन तेनेरितानेन वाक्यगोविन्दसंज्ञकः ॥ (?)

Colophon. इति श्रीरामेश्वरसेनकृते वाक्यगोविन्दव्याकरणे सिद्धान्तरूपाख्याननिरूपणं समाप्तम् ॥ दुर्गा । सन् १२१० साल ॥

विषयः। प्रथमं वाक्यलक्षणम्। तत्र योग्यताकाङ्क्षासत्तिनिरूपणम्। तात्पर्य्यवर्णनम्। पदनिरूपणम्। शब्दभेदकथनम्। शक्तिनिरूपणम्। अभिधालक्षणाव्यञ्जनावृत्तिस्फोटनिरूपणम्। अथ कारकनिरूपणम्। तत्र कर्तृ कर्म्म करण हेतु सम्प्रदान-अपादान-अधिकरण-निरूपणम्। अथ विशेषण विशेष्यनिरूपणम्। लिङ्गनिरूपणम्। अनुकरणनिरूपणम्। समास-निरूपणम्। नञ्निरूपणम्। एकशेषनिरूपणम्। आख्यातस्य शक्तिनिरूपणञ्चेति॥

No. 185. वाक्यतत्वम्. By सिद्धान्तपञ्चाननः. Substance, country-made paper, 13×3 inches. Folia, 27. Lines, 6 on a page. Extent, 550 çlokas. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit, District Bariçāla, Mānapāsā, Paṇḍita Govindacandra Çiromaṇi. Appearance, fresh. Verse. Correct.

Beginning. ॐ नमो गणेशाय।
आलोक्य तन्त्राणि बहूनि यत्ना-
न्नत्वा च पादौ शिवयोर्गुरूणाम्।
सिद्धान्तपञ्चानन एष धीरो
वाक्यस्य तत्वं सुगमं तनोति॥
अत्र वाक्यं मासपञ्चतिथिघटितम्॥ इत्यादि।

End. विधिद्वयकल्पने तन्मूलीभूतश्रुतिद्वयकल्पने च गौरवं स्यात्। इति युक्तमुत्पश्यामः। अन्यत्तु सुधीभिर्वाच्यं विवेचितञ्चेदं दशकर्म्मटीकायां अस्माभिः॥

Colophon. इति श्रीसिद्धान्तपञ्चाननभट्टाचार्य्यविरचिते द्वैततत्वे वाक्यतत्वं समाप्तम्।

विषयः। मासपञ्चाद्युल्लेख वाक्यविचारमुखेन वाक्यस्य याथार्थकथनम्।

No. 186. विख्यातविजयः. By लक्ष्मणमाणिक्यदेवः. Substance, Palm-leaf, 14×1½ inches. Folia, 108. Lines, 3 on a page. Extent, 1,300 çlokas. Character, Bengali. Date, Sk. 1677. Place of deposit, Kumillā, Paṇḍita Anandacandra Tarkavāgīça. Appearance, tolerable. Prose and verse. Generally correct.

Beginning. विक्रान्तिर्नारसिंही निशितनखमुखक्षुण्णदैत्येन्द्रवक्षः-
क्षाभ्रन्निर्यातवेगोच्छलितघनरजःक्षुण्णपंक्तिस्रवन्ती।

NOTICES

OF

SANSKRIT MSS.

SECOND SERIES

BY

MAHĀMAHOPĀDHYĀYA HARAPRASĀDA ÇĀSTRĪ, M.A.

Honorary Joint Philological Secretary, Asiatic Society of Bengal.

PUBLISHED

UNDER ORDERS OF THE GOVERNMENT OF

BENGAL

VOLUME II. PART II.

CALCUTTA:

BAPTIST MISSION PRESS.

1904.

NOTICES

OF

SANSKRIT MSS.

SECOND SERIES

BY

MAHĀMAHOPĀDHYĀYA HARAPRASĀDA ÇĀSTRĪ, M.A.
Honorary Joint Philological Secretary, Asiatic Society of Bengal.

PUBLISHED

UNDER ORDERS OF THE GOVERNMENT OF

BENGAL

VOLUME II.

CALCUTTA:
BAPTIST MISSION PRESS.
1904.

PREFACE TO VOLUME II.

This volume contains notices of 266 manuscripts mostly either not mentioned in the Catalogus Catalogorum or not properly described in any descriptive Catalogue. The notices have been collected in Bengal and in Behār and include works on all subjects. They have been arranged in the alphabetical order. A classification of the works and their analysis is given below:—

Vedas.—Works on the Saṃhitās and Brāhmaṇas are very rare in these Provinces. But occasionally works subsidiary to the study of the Vedas are found here and there. Of these the Sarvānukramaṇīvṛtti, No. 248, by Ṣaḍguruçiṣya, has already been published in the Annecdota Oxoniensis series; Sūktapratīka, No. 250, gives the first word of each Sūkta with its Ṛṣi, chandaḥ, and devatā; Hanumaddurga, No. 264, affiliated to the Atharva Veda is a work on the worship of Hanumān for the purpose of attaining prowess and military glory; Anukramaṇikā, No. 5, is the well-known work by Kātyāyana; Ṛg-Vedaprātiçākhyam, No. 25, by Bhagavān, Çaunaka has been described in L. 902; Kāṇḍānukramaṇikāvivaraṇam, No. 29, not in Cat. Cat., is an index to the Kāṇḍas or chapters of the Yajurveda with a commentary.

Purāṇas.—This volume contains a number of Māhātmyas or works on local tīrthas; of these Yamunāmāhātmya, No. 170, is affiliated to the Padmapurāṇa, the day sacred to the Yamunā being the second day of the waning moon in the month of Kārttika; Narmadāmāhātmya, No. 112, is affiliated to the Revākhaṇḍa of the Skandapurāṇa; Naimiṣāraṇyamāhātmyam, No. 116, is affiliated to the same purāṇa; Miçritamāhātmya, No. 163, is also affiliated to the same purāṇa, though the interlocutors being Çiva and his consort, it looks

more like a Tantra than a Purāṇa. An abstract of the contents of this work has been given in page 3 of the Report attached to the eleventh volume of the Notices of Sanskrit MSS. Utpalāraṇyamāhātmya, No. 22, is affiliated to the Brahma Saṃhitā of the Skandapurāṇa. Utpalāraṇya is one of the nine Araṇyas sacred to Kṛiṣṇa. It includes Brahmāvartta, the holy seat of the Brāhmaṇas, within its limits. This work is also in the form of a Purāṇa, though the interlocutors being Hara and Pārvatī, it looks like a Tantra. The Jālandharamāhātmya, No. 71, is affiliated to the Brahmāṇḍapurāṇa. It treats of the holy places in the Jalandar Doab between the Sutlej and the Beas in the Panjab. Citrakūṭamāhātmya, No. 64, is affiliated to the Vṛhad-Rāmāyaṇa, though it is in the form of a Purāṇa, the interlocutors being Çāṇdilya and Bhuçuṇḍi. Pañcavaṭīmāhātmya, No. 120, affiliated to the Padmapurāṇa, describes the holiness of Nāsika which is traditionally identified with the Pañcavaṭī of Rāma. These are the Māhātmyas described in this volume. They treat of holy places in Northern India alone.

Guṇaratnakoṣa, No. 54, is a hymn to Viṣṇu and Lakṣmī by Raŋgarāja Bhaṭṭa, who is said to have been a *Kumāra*, or Prince, belonging to the Kūra family. It has many commentaries. The commentary in the present codex entitled Vyākhyānam is by no less a person than Rāmānuja, the great Vaiṣṇava reformer of Southern India. Viṣṇu in this hymn is known by his name Raŋganātha.

Bhaviṣyapurāṇa, No. 151, from the Library of the late Mahārājā of Hatwa, appears to be a more complete copy of this purāṇa than any hitherto noticed. It contains in the Pūrvabhāga 287 chapters divided into Brāhmaparva, Mahādevamāhātmya and Viṣṇuparva. Then comes the Madhyatantra divided into four parts, the first having 25, the second, 26, the third, 25, and the fourth, 11 chapters. The first three parts of the Madhyatantra appear to be the same as that in L. 1742. The first 144 chapters of the Pūrva-Bhāga appear to be the same as those in MS. A in L. 2553. The work is

mainly divided into nine parts named after the first nine tithis. This division seems to have been unknown to Rājā R. Mitra. The present codex has all the nine, while MS. A in L. 2553 ends with the Saptamī. MS. B. in L. 2558 seems to be an entirely new work, commencing from the dissolution and recreation of the world. The present codex seems to be the real Purāṇa, the others are partial dilutions.

Viṣṇudharmottara, No. 190, in the same Library is a complete work in three Kāṇḍas. The first Kāṇḍa consists of 269 chapters; the second has 111 chapters and a large portion without chapter marks. The third Kāṇḍa has no chapter marks whatever. The interlocutors throughout are Vajra, the great-grandson of Kṛṣṇa and Mārkaṇḍeya. It contains all the various Paurāṇika topics concerning life. In Southern India this work is regarded as the second part of Garuḍapurāṇa. In Northern India this is regarded as an independent Upapurāṇa to be differentiated from Viṣṇudharma L. 2293 and the MS. described in I.O., Vol. VI, page 1308.

Çivagītātīkā, No. 211, by Kālādiveṇkaṭādrināyaka is a commentary in the interest of the Advaita sect on the Çivagītā in the Padmapurāṇa in sixteen chapters. This is to be differentiated from the Çaṇkaragītā in the Viṣṇudharmottara.

Çivatattvasudhānidhi, No. 212, affiliated to the Skandapurāṇa belongs to Southern India. There is a maṇgalācaraṇa in the beginning of the work in which appears the word likhāmi instead of Vakṣye. It is meant to be the scribe's maṇgalācaraṇa. The work treats of Çiva as looked upon from the Advaita point of view.

Vaidyanāthapūjāvidhi, No. 199, affiliated to the Skandapurāṇa, treats of the process of worshipping the earthen phallic emblem of Çiva in the peculiar form of Vaidyanātha.

Sanatkumāra-Saṃhitā, No. 237, from the Çivapurāṇa, contains a chapter on the Māhātmya of Avimukta or Benares. There is another work of this name affiliated to the Skandapurāṇa.

Kaçīkalpalatikā, No. 36, and Dattātreya-Sahasranāma, No. 94, are other Paurāṇika works described in this volume.

Haribhaktisudhodaya, No. 265, is a part of the Nāradapurāṇa. It is complete in 20 chapters and it treats of devotion to Hari.

The appearance of a MS. of the Brahmāṇḍa purāṇa, No. 144, containing 10,000 Çlokas out of 12,000, the traditional extent, goes against the theory that this purāṇa hardly exists in a complete body, but seems to be made up of a large number of Māhātmyas. It is composed of Prakriyā, Anuṣaṇga, Upodghāta, Madhyabhāga and Brahmāṇḍāvartta pādas. The same work in Stein, p. 205, contains only the first two pādas. Babu Nagendranātha Vasu in his edition of the Brahmāṇḍa purāṇa, in Bengali character, quoting Nārada purāṇa, says that there are two works going under this name: one is a Mahā and the other an Upa purāṇa. The Mahā purāna is divided into four parts: Prakriyā, Anuṣaṇga, Upodghāta, and Upasaṃhāra. The topics of the second and third are mostly found in the present codex, but those in the other two, seem to have been very greatly condensed.

(1) *Kāvya.*—Bhramaradūtam, No. 158, is a wretched imitation of Kālidāsa's Meghadūtam by Rudra Nyāyavācaspati Bhattācāryya, son of Vidyānivāsa, and grandson of Vidyāvācaspati. He seems to have been the great Nyāya commentator Rudra Nyāyavācaspati, and not the poet Rudra Nyñyavācaspati who wrote the Bhāvavilāsa in honour of Māna Siṃha's son. The father of the poet Rudra is not Vidyānivāsa but Vidyāvilāsa. The work is to be differentiated from the Keral, a work entitled Bhramara Sandeça by Vāsudeva, mentioned in page 449, J.R.A.S., 1884.

Candradūtam, No. 61, by Kṛṣṇacandra Tarkālaṇkāra, son of Gopīkānta Bhattācāryya, is another wretched imitation of the same work. Sabhākaustubha, No. 240, was compiled by Darpanārāyaṇa Mitra, under the orders of Harinārāyaṇa Mitra Vaṇgādhīkāri, the Revenue Record-keeper of the Suba of Bengal, and published by Rāmanārāyāṇa Mitra in B.S.

1077 during the prosperous reign of Aurangzeb Alamgir I. The capital of Bengal was then at Dacca. It is a mirror of the times as the compilation treats only of those topics which were generally talked of in learned assemblies in those days, otherwise it would be difficult to account for the motley combination of subjects to be found in page 214. It does not appear from the preamble that the assistance of Brāhmaṇas was taken. The Mitra family of Bengali Uttara Rāḍhīya Kāyasthas seems to have cultivated Sanskrit to a very great extent two centuries ago.

Gīta-Rāghava, No. 53, is a wretched imitation of Jayadeva's Gītagovinda by Hariçaŋkara. Another work of this name by Prabhākara has been noticed by Bhāṇḍarkar.

Prastāvasāra-saṃgraha, No. 135, by Rāmaçarmā, is a collection of couplets on a variety of subjects from Purāṇas, Kāvyas, and so on, mostly to be found in the Hitopadeça.

Kṛṣṇakeli, No. 41, by Kṛṣṇamohana, complete in 7 sargas, is a poem of ordinary merit. The author wrote four other works, entitled Nītīçata, Amṛtaçata, a collection of hymns, and Amṛtodaya. Rāmalīlā L. 1533, also seems to be by the same author.

There are two Dramatic notices in this Volume: one, Kṛtārtha-Mādhava, a secular Drama, No. 38, by Rāmamāṇikya Kavirāja, and the other, Vikhyātavijaya, No. 186, on the fall of Karṇa in the battle of Kurukṣetra by Lakṣmaṇa Māiṇkya Deva, one of the Bhūẫs of Bengal in Akbar's time, who ruled the District of Noakhali almost as an independent Prince. He was a patron of learned Brāhmaṇas whom he settled in his principality from Mithilā. From the notice before us he seems to have written several Dramas, the best of which, the work under notice, was enacted at Kurukṣetra on the occasion of a great pilgrimage there before the assembled Princes of India, who were greatly delighted by seeing the ancient scenes of the Bhārata war and wanted to see some anecdote of that war enacted. Manohara, the manager of the Prince's theatre, is spoken of in the highest terms.

Stotras.—Nyāsatilaka, No. 119, by Veṇkaṭanātha, a hymn to Kṛṣṇa, Raṇganātha and others, with a commentary by Çrīnivāsa, is very popular with the Rāmānuja sect. Rājā Rajendralāla in noticing this work has confounded the text with the commentary, see L. 3103. The text is by Veṇkaṭanātha Vedāntācāryya, the founder of the Vaḍagele sect, who mark their forehead with the Y mark. This is the principal sect of the followers of Rāmāunja. His Çatadūṣaṇī raising one hundred objections against the advaita theory of Çaṃkara is the standard work of Veṇkatācāryya's followers. Çrībhāṣya Çrīnivāsa, the commentator of the present work belonging to the Kauçika gotra was the pupil of another Çrīnivāsa, the protege of Lakṣmaṇa Iyer, who again received his knowledge of Vedānta from Bādhūla Çrīnivāsa, the Guru of Rāmānuja Dāsa, the author of Caṇḍamāruta, the commentary on Çatadūṣaṇi.

Raṇganāthapādukāsahasraṃ, No. 175, by the same Veṇkaṭanātha, is in honour of the footprint of Raṇganātha. Ramamahimnaḥ stotra, No. 180, by Vijayarāmācāryya, is an imitation of the famous Mahimnaḥ stava by Puṣpadanta. The author was a pupil of Caturbhuja. For other works of his, see p. 570 B, Vol. I, Cat. Cat. Sūryyātharvaçirṣa, No. 252, purposes to be an upaniṣad of the Atharva Veda in honour of the Sun-god. Stavāmṛtalaharī, No. 254, by Viçvanātha Cakravarttī the commentator of Bhāgavata, according to the tenets of Caitanya sect, is a collection of short hymns in eight verses each, on Vaiṣṇava saints of the Caitanya sect, such as Narottama, Lokanātha, and of Kṛṣṇa and Rādhā. Atmamandirastotra, No. 15, by Yāmunācaryya, the grandson of Nātha Muni, is a curious stotra on self as Kṛṣṇa. Caitanyacandrāmṛta, No. 65, is by Prabodhānanda Sarasvatī. The author was in his early years a Vaidāntika of the Çaṃkara sect. He was converted by Caitanya into one of his staunchest supporters. The story is given in Caitanyacaritāmṛta, a Bengali work written at the end of the sixteenth century. The author belonged to the early part of that century. Before conversion he was celebrated as Prakāçānanda, the author of the Vedānta-

siddhānta-muktāvalī. Rasikāsvādinī, No. 66, by Ānandī is a commentary on the same. Rasakalpalatā, No. 176, by Mohanānanda, is a hymn to Kṛṣṇa. Svadharmāṃrta-sindhu, No. 260, by Çūkasudhī, who appears to have been a follower of the Nimbārka School of Vaiṣṇavism, who accepted the Vedas, the Mahābhārata, the Pañcarātras, the text of the Rāmāyaṇa as Çāstras and reject the authority of the rest. The work is in 25 chapters. It is a comprehensive work on the rituals of the Nimbārka School and it occasionally treats of their philosophy too.

Vaiṣṇava works of the Caitánya sect.—Very few works are attributed to Caitanya the founder of the sect. Aufrecht mentions only three works under the name of Caitanya. One of these is Premāmṛta, L. 736, beginning with Yam Brahmā, &c. There is a commentary on that work in this volume, by Harinārāyaṇa Çarmā, entitled Premāmṛtaṭīkā, No. 138. Bhajanāmṛta, No. 150, gives the process of worshipping Kṛṣṇa in the form of ordinary Smṛti works, by raising objections and refuting them, by Narahari Ṭhakkura, the oldest man who accepted young Caitanya as an incarnation of Viṣṇu. He belonged to the Vaidya caste and was an inhabitant of Çrīkhaṇḍa in the District of Burdwan. His descendants are still the most noted Vaiṣṇavas of Bengal. They invented the melody known as Manoharasāhī Kīrttana. Rāgavartma-candrikā, No. 178, treats of *bhaktí* as produced from feelings as opposed to that produced by study and by following the processes laid down in the Çāstras.

Gauragaṇoddeça dīpikā, No. 60, is a curious work; it traces the followers of Caitanya to his followers in his previous incarnations. For instance, Jagannāth Miçra, the father of Caitanya, is traced to Nanda, the father of Kṛṣna, and to Daçaratha, the father of Rāma. Every follower of Caitanya is traced to one of the gopīkās or milkmaids in the Kṛṣṇa incarnation and to one of the Monkeys in the Rāma incarnation. The Author, Kavikarṇapūra, was the son of Sivānanda Sen of Kā̃cnāpāḍa who every year used to purvey the Bengali followers of

Caitanya to Puri as long as that great Reformer lived, the expenses being defrayed by Vāsudeva Datta, of Sātgā, a Bania Millionaire. Karṇapūra was about 12 when Chaitanya died, and he composed this work in Saka 1498 *i.e.*, 1576 A.D. He was educated at Kumārahaṭṭa, modern Halisahar, 26 miles north of Calcutta. He does not name his guru as it is prohibited to take the Guru's name. But his guru wrote a commentary on the Bhāgavata and consecrated an image of Kṛṣṇa under the name of Kṛṣṇadeva.

Anthology.—There are two works on this subject in this volume, *viz* :—Subhāṣitam, No. 248, a collection of Çlokas on a variety of subjects current among the Rāmanuja Sect and Subhāsita-sāra-saṃgraha, No. 249.

Poetics.—Kavipriyā, No. 28, is the same work as the Kāvyālaŋkāravṛtti by Vāmana. Kāvyakaumudī, No. 35, by Ratnabhūṣaṇa is a modern work by a Paṇḍita belonging to the Vaidya caste in East Bengal. It includes certain chapters on Grammar in the beginning. The date, Śaka 1781, given after the colophon, may, in this instance, be referred to the composition of the work. This is to be differentiated from the work of the same name given in Cat. Cat. Sāhityaratnākara, No. 246, by Dharma Sudhī, the son of Parvanātha or Parvatanātha, who was the elder brother of Rāma Paṇḍita belonging to a learned family at Benares, and treats of Vācya, Lakṣya, Vyaŋga and Guṇa.

Vyākaraṇa.—Taddhitagaṇadīpikā, No. 77, by Saccidānanda Mahānta Ṭhākura, appears to be a work on groups of words taking same suffixes. It belongs to the Saṃkṣīptasāra School. Taddhitatīkā, No. 78, by Vaṃçīvadana, also belongs to the same School. The Author's father was Vaçiṣṭha and mother Rāyamati. He wrote notes on the commentary by Goyīcandra. In this volume there is another work by the same author entitled Sandhipadaṭippanī, No. 239. Dhātugaṇa, No. 108, by Bhīmasenācāryya belongs to Panini's School. Dhātupravodha, No. 109, by Kālidāsa, the son of Kāmadeva Vācaspati, was written under the order of Rāmagovinda Cakravarttin.

This probably belongs to the Kātantra School. Pañjīvākya-pravodha, No. 123, by Narahari Çarmā is a commentary on Trilocana's Pañjī. This is a unique work. Akhyātavyākhyā-nam, No. 12, by Vilveçvara Tarkācāryya, a great writer on the Kātantra School, is another part of the work as Notices, Second Series, Vol, I, 247, where the work goes by the name of the author. Upasargavṛtti, No. 28, by Bharata Sena, son of Gaurāṅga, who belonged to the Mugdhavodha School of Sanskrit Grammar. Another work by the same author entitled Gaṇapāṭha treats of groups of words susceptible to the same grammatical changes. It treats not only of groups of roots but of other groups also.

Katipaya-kāraka-vyākhyānam, No. 27, by Vidyāsāgara, is a part of the author's great work on the Kātantra School. Kātantra-pariçiṣṭaṭīkā, No. 30, by Govinda Paṇḍita is a commentary on Çrīpati Datta's Pariçiṣṭa. Kṛtpādavivarṇaṃ, No. 39, a part of Sārāvali, by Raghuvīra Bandyopādhyāya, belongs to the Saṃkṣiptasāra School. Sārāvalī, No. 245, is a work composed by Nārāyaṇa Banerji, the founder of the Banerji family of Khānākula in the Hughli District. No. 39 is by a descendant of his and professes to be a supplement of his work. Vaṇçīvadana's Kṛdantaṭippanī, No. 40, also belongs to the same school. Kramakaumudī, No. 45, by Dhanañjaya, does not seem to belong to any particular school as the author says that his work is Nānāmatānuvandhā. It treats of the classification of Sanskrit roots. Vākyagovinda, No. 184, by Rāmeçvara Sena of the Vaidya caste whose genealogy is thus given. Vināyaka's son was Dhanvantari. His grandson, Hiṅga Sena. His son Bhombu, who had three sons Ravisena, Ujjvala, and Rāma Sena. Ujjvala's son was Çrīdhara whose son was Çānti Sena. In Çānti Sena's family was born Nīlakaṇṭha whose son was Rāma Kṛṣṇa. In his family was born Madhusūdana, the father of the author and an inhabitant of Kābjāpallī. The work treats of the analysis of sentences and the connotation and denotation of terms. Vibhakti-tattvam, No. 187, is another work on logic as applied to gram-

mar. It treats of the various meanings of grammatical terminations. Çabdaratna, No. 205, by Janārddana, Çabdasādhana by Rāmakānta, No. 206, are works on declensions belonging to the Kātantra School. Kārakacakra by Bhavānanda Siddhāntavāgīça, who flourished at Navadvīpa by the end of the sixteenth century and whose descendants in the 9th and 10th remove are still living, is a work of great merit on the logical analysis of the 'cases' in Sanskrit. The present volume contains an anonymous commentary on that work being No. 34. Anvayaçikṣā, No. 6, by Rāmakṛṣṇa Çarmā is a work on Sanskrit composition and it belongs to the Kātantra School of Grammar. Saṃkṣiptasāravyākhyā, No. 231, by Maheça Pañcānana, is an unique commentary on Saṃkṣiptasāra entitled Bhāvārthadīpikā. The Author's father was Vidyārṇava. A ṭippanī, or notes on the same work by Gopāla Cakravarttī, is to be found in No. 232. The author has a commentary on the Caṇḍī.

Tantras.—Akulāgamatantra, No. 1, is an original tantra treating of Yoga. It has nine paṭalas. The interlocutors are Nārada and Çiva. It presupposes a whole literature on the subject and takes much from the Dharma Çāstras. Kātyāyanī tantra, No. 31, treats of the worship of Kalī in the forms of Kātyāyanī, Mahādurgā, and Jagaddhātrī. Tripurāsāratantra, No. 92, in ten paṭalas treats of Bhakti and Yoga besides the ordinary topics of tantras. Puraçcaraṇalaharītantram, No. 128, is a dialogue between Subhagā and Nārada. Viçvāmitra-Saṃhitā, No. 189, is a dialogue between Çiva and his consort on the subject of mantra and their proper exercise and efficacy.

Yogasāra, No. 173, is an original tantra said to contain one hundred thousand çlokas in which unlike other tantras Çiva asks questions and Pārvatī answers them. It is a larger manuscript than that noticed in page 307 of Volume I. The chapters are named paricchedas. Merutantra, No. 169, has a chapter on widow-marriage. Çivarahasya, No. 213, is a large work in 100,000 çlokas divided in 12 aṃças. A nearly com-

plete work has been noticed by Burnell. But he classifies it as a tantra, while Stein who saw 4-12 aṃças classes it with Purāṇas. The Codex under notice is the eleventh Aṃça complete in 50 chapters. I should like to call this work a Saṃhitā consisting of some Tāntrika and some Paurāṇika chapters. The second Aṃça has been noticed in the Notices, Second Series, Volume I, No. 361. But there it is affiliated to the Skandapurāṇa. There are other notices, too, affiliating it with that Purāṇa. Sanat-Kumāra Saṃhitā, 238, in 25 Paṭalas, is a Tāntrika work to be differentiated from the work of the same name belonging to the Skandapurāṇa. Samayācāratantra No. 241, is a totally different work from L. 755.

Prapañcasāra, No. 129, attributed to Çaṇkarācāryya treats of the condition of a child in the womb. Prapañcasāra, No. 130, is the same work as described by Eggeling, p. 869. Devīrahasya, No. 106, treats of the incarnations of Caṇḍikā in 120 Çlokas; Siddhikhaṇḍa, No. 247, in Hindi by Nityanātha Siddha treats of the six dark rites.

Çiva-Saṃhitā, No. 214, appears to be a totally different work from L. 474. This is complete in 500 Çlokas, while that is incomplete with 2511. This is divided into paṭalas while that is divided into Adhyāyas. This treats of Yoga, while that treats of a dualistic system of Çaivadarçana. This is said to be Īçvaraviracita, composed by Çiva, a statement which stamps it as a Tantra.

The Tāntrika compilations contain Kulapūjanacandrīkā, No. 37, by Candraçekhara Çarmā, treating of the process of worship in the left-handed form. Tantradīpanī, No. 79, by Rāmagopāla is a compilation made in 1636 Saka. The author describes himself as a disciple of Kāçīnāthānanda Nātha, a Yogī. The work includes many Buddhist rites such as the worship of Mañjughoṣa. Akṣobhya and Tārā are mentioned in the very first verse in a manner which stamps it as Buddhistic. Akṣobhya is placed on the forehead of Tārā just as Dhyānī Buddhas are placed on the forehead of Bodisattvas.

Tantrapradīpaprabhā, No. 80, by Sanātana Tarkācāryya,

a commentary on Tantrapradīpa which commences with the word Ekadeçī and ends with the word Āhita sukha. This is not the Tantrapradīpa by Gadādhara L. 2172, nor is it Tantra pradīpa by Jagannātha Notices, Second Series, Vol. I, p., 146. This is a short commentary in 500 Slokas on some Tantrapradīpa yet to be discovered. Tantrasaṃkṣepa-candrikā, No. 81, by Bhavānī Çaṃkara Banerji, deals with the ordinary topics of Tantra. Tārārahasya, No. 83, by Rājendra Çarmā is a different work from the well-known work of that name by Brahmānanda. The work is complete in 82 chapters and deals with the ordinary Tāntrika rites. The author distinguishes his work from others by the following epithet—प्रकटगुप्ततरसम्प्रदायकुलकौलोत्तरनिगर्व्वरहस्यातिपरापररहस्यातिपूर्व्वरहस्याचिन्त्यप्रभावत् तारारहस्य He gives his genealogy as follows:—वेदगर्भ, शूलपाणि, विद्यापति, धनपति, कृष्णानन्दमहाशय, त्रैलोक्यनाथ, रामानन्द, वंशीदास, महामहोपाध्याय किशोर, राजेन्द्र This Vedagarbha is not one of the five progenitors of the Bengali Brāhmaṇas of that name.

Tīkṣṇā kalpa, No 90, composed in Saka 1732, at Cāndpratāpa a parganā in the district of Dacca, by the local zemindar Rādhāmohana. Tīkṣṇā is described in the Vācaspatya as a form of Tārā, fond of strong drinks and human sacrifices.

Nārāyaṇārcāratnamālā, No. 114, by Bhagavat Gosvāmī, treats of the Tāntrika worship of Nārāyaṇa in which puraçcaraṇa may be dispensed with.

Puraççaraṇadīpikā, No. 127, by Candraçekhara was composed in 1512 probably of the Saka era. The author begins with a Maṅgalācaraṇa to Kṛṣṇa but treats of all sorts of mantras.

Çarabhapūjāpaddhati, No. 207, a part of the Ākāçabhairavatantra and Çarabheçakavaca, No. 208, are works devoted to the worship of Çarabha, the lord of birds, who, in this form, was a popular object of adoration among the Tāntrikas.

Çyāmāsaparyyāvidhī, No. 224, by Kāçīnātha Bhattācāryya, composed in Çaka 1679, is divided into seven Vibhāgas.

It says that a single utterance of the name of Kālī is more efficacious than thrice repeating the thousand names of Viṣṇu.

Mahiṣamardinīstavarahasyaprakāçah, No. 160, is a commentary by Jagadīça Pañcānana on Mahiṣamardinistava which consists of eight couplets, the first letters of each of the couplets taken together forms the Mahiṣamardinīmantra in eight letters.

Kāmāpañcatīrthavidhi, No. 33, treats of the worship of Kāmākhyā.

Çālagrāmalakṣanaṃ, No. 209, treats of 34 varieties of Çālagrāma stones. Each is distinguished from the other by peculiar position of lines and circles inside the stones.

Smṛiti.—Tithidvaidhaprakaraṇam, No. 86, by the great Çūlapāṇi treats of those tithis which fall on two days. The worship of gods and goddesses should be performed in the A.M. part of the tithi, while rites for the propitiation of departed ancestors are to be performed in the P.M. part of it.

Tithivivekatīkā, No. 87, by Çrīnātha Acāryacūḍāmaṇi. Both the compiler and the commentator are well-known writers. But the work has not yet been properly described. The Sanskrit College Library has only one page of the work. The MS. under notice is, however, complete. Tithyādividhi saṃgraha, No. 89, by Raghūttama Tarkaçiromaṇi is a unique work not mentioned in Catalogus Catlogorum.

Dānasāgaravidhi, No. 97, appears to be an unique MS. by an unknown author, on Dānasāgara, the Ocean of gifts, by which is meant 16 times sixteen gifts.

Dāyatattva vyākhyā, No. 98, is also a unique anonymous work.

Durgārcākālaniṣkarṣa, No. 99, and Vratakālaniṣkarṣa, No. 201, by Madhusūdana Vācaspati, appear to be unique.

The materials of Durgārcākaumudī, No. 100, by Paramānanda Vedāntavācaspati, are drawn from the Kālikāpurāṇa.

Durgārcāmukura, No. 101, by Kālīcaraṇa, treats of the Jagaddhātrīpūjā in the month of Kārttika. This pūjā is an exact counterpart of the Durgāpūjā in Āçvina, but it is

finished in one day while Durgāpūjā takes three days. The work is divided into two parts called *Mukuras*, one devoted to Durgā and the other to Kālī. This also is unique.

Dhānyācalādidānatattvaṃ, No. 110, treats of the gifts of mountains of paddy and mountains of sugar and so on. Unique.

Navyadharmapradīpa, No. 113, by Kṛpārāma is a unique MS. of Smṛti compilation. Kṛpārāma lived at a time when Tilakarāma and Kṛṣṇacandra were great landlords on the two sides of the Ganges. Both these Rājās flourished during the middle of the eighteen century : one lived at Burdwan and the other at Kṛṣṇanagara. The author's guru was Jayarāma, an extremely old man with a corpulent body, grey hair, and red appearance. The Author is perhaps one of the eleven Paṇḍits employed by Warren Hastings for the compilation of that work on Hindu Law, the translation of which goes by the name of Halhed's Gentoo Law. The codex under notice though incomplete extends to 4,200 çlokas.

Nigūḍhārthaprakāçikā, No. 137, a commentary on Çūlapāṇi's Prāyaçcittaviveka, appears to be a brand-new discovery.

Gotrapravaraviveka, No. 56, by Dhanañjaya, a part of Dharmapradīpa and Vṛhad-gotra-pravara-mañjarī by Puruṣottama Paṇḍita, No. 142, are works on gotra and pravara of the brāhmaṇas compiled from the Purāṇas and Dharma Çastras.

Mūrkhahā, No. 167, treats of a variety of Smṛti topics and not of prāyaçcitta only as stated in Cat. Cat. 464*b*.

Vrata-bodha-vṛtti, No 202, is a work on vratas according to Vaiṣṇava rites. This is also called Vrata-vodhanī-saṃgraha.

Çuddhikārikā, No 218, by Nārāyaṇa Vandyopādhyāya, Çuddhitattvakārikā, No. 219, by Rāmabhadra Nyāyālaṇkāra, Çuddhiprakāça No 220, by Çrīkṛṣṇa Cakravarttī, Çuddhipradīpikā, No. 221, by Kṛṣṇadeva Smārtta-vāgīça. Çuddhimuktāvalī, No. 223, by Mahāmahopādhyāya Bhīma of the Kāñjivillī race and Çudrāhaḥ-kṛtya-Tattva-prayoga, No. 222, by Raghunandana, are not mentioned by Aufrecht.

Of the four works on Çrāddha, Çrāddhatattvavivṛt

No. 226, by Kaçīnātha is well-known. Çrāddhaprakaraṇa, No. 227, by Narottama, is mentioned in the India Office Catalogue. Çrāddhavivekavyākhyā, No. 228 by Rāmakṛṣṇa Tarkapañcānana . and Çrāddhakālanirūpaṇa, No. 225, by Madhusūdana Vācaspati, appear to be unique.

Satkriyāsāradīpikā, No. 235, by Gopāla Bhaṭṭa, is a work on Hindu rituals of the Vaiṣṇava sect. Gopāla Bhaṭṭa was a follower of Caitanya and he wrote other Smṛti works too for his sect. He belonged to Southern India and lived at Vṛindāvana where all Sanskrit works of this sect were composed. Gopāla Bhaṭṭa in his compilation of this work follows Aniruddha and Bhīma Bhaṭṭa.

Sat-smṛti-sāra, No. 236, by Jānakīrāma Sārvabhauma, and Sarvasādhāraṇapramāṇatattva, No. 242, appear to be orthodox works on Brahminical rites.

Smṛtikalpadruma, No. 256, in Bengali, gives, for the use of those men in Paṇḍita families who are not very strong in Sanskrit, rules of conduct in clear and lucid Bengali. The work was composed by Rādhāvallabha Kavivāgīça, son of Mukunda Miçra. The work is termed Kalpadruma or desire-fulfilling tree and its chapters are termed Mañjarī.

Smṛtisaṃkṣepa, No. 257, by Narottama and Smṛtisaṃkṣepasāra, No. 258, by Rāmakānta Cakravarttī, son of Madhusūdana Bhaṭṭācāryya are works on orthodox Brahminical rites not to be found in Aufrecht.

Svatvavicāra, No. 259, attempts to define the rights of property and goes deeply into the philosophy of it. The style is that of the Navadvīpa School of Nyāya.

Ahnikakārikā, No. 21, is a short work on the daily rites of brahmaṇas belonging to the Çaiva sect based on the Tryambakakalpa attributed to Çaunaka.

Acārollāsa, No. 13, by Khaṇḍorāya Paṇḍita is a part of Paraçurāmaprakāça, a complete digest of Hindu Law and rituals compiled by the author under the order of Paraçurāma Miçra the prince of Yamunāpurī on the Gomati which is Modern Jaunpur: Paraçurāma was a Çākadvīpī

Brahmaṇa who obtained from the Emperor the title of Vāṇīrsāla Rāya, and who is described as an ornament of learned men. The author's ancestors held for a long time the position of Dharmādhikāra at Benares. The genealogy runs thus:—

Mahīpati Paṇḍit.
his son Ananta Paṇḍita.
his son Kṛṣṇa Paṇḍita.
his grandson Nārāyaṇa Paṇḍit.
his sons Nīlakaṇṭha and Khandorāya.

The author quotes from the original Smṛtis, the Purāṇas, the Rāmāyaṇa, the Mahābhārata, the Viṣṇudharmottara, the Çāmbapurāṇa, the Bhaviṣyapurāṇa, Vaikhānas and other Āgamas, the Çaiva Āgamas, Medhātithi, Kalpataru, Kālādarça, Mitākṣarā, Hemādri, Parāçaramādhava, Smṛticandrikā, Smṛtyarthasāra, Madanavala, Smṛtidarpaṇa, Prayogapārijāta, Siddhāntaçekhara, Nyāya, Panini, Mīmāṃsā and the Āgamas. He does not quote from Kamalākara. He, therefore, seems to have flourished in the beginning of the seventeenth century or a little earlier. The 25th chapter of this work is devoted to the origin and position of the Çakadvīpī Brahmaṇas.

Prayogadarpaṇa, No. 132, is different from L. 1,775 and L. 2,773. It is anonymous and complete. It deals with the last rites of man, his cremation, and his çrāddha. The author makes his obeisance to Çridhara the author of Smṛtyartha-sāra and to all compilers down to his Guru.

Mahārṇavakarmavipāka, No. 159, a work on Karmavipāka, *i.e.*, diseases, good fortune, and misfortune generated by good or evil deeds in previous births. The work is by the same Viçveçvara Bhaṭṭa who compiled the Madanapārijāta, but this time the patron was not Madanapāla the Kacchva Rājā but his second son Māndhātā. Vākyatattva, No. 185, is a part of the Dvaitatattva by Siddhānta pañcānana who wrote also a commentary on Daçakarma. The work treats of Vākya or Saṃkalpavākya, *i.e.*, the wording of resolution to perform any religious duty. It should contain the

name of the month, the fortnight and the lunar day. There is a meagre notice of this work in L. 296.

Svargavāda, No. 261, dealing with, from the point of view of Smṛti, what Svarga or heaven is, appears to be a different work from Egglling 1191 B p. 651 A.

Darçana, Vedānta.—Brahma-sūtrabhāṣya, more correctly oṚju vyākhyā, No. 143, is by Vijnānabhikṣu. It stamps Vijnānabhikṣu, though he is known to be a commentator of and even the writer of the Sāṃkhya pravacana Sūtras, as a Vaidāntika.

Sārāvali, a commentary on the Bhagavadgītā, No. 148, by Rāma-caŋkara, who appears to belong to the family of Nārāyaṇa Banerji, of Khānākula, whose Smṛti compilation "the Sārāvali" has already been noticed.

Pañcīkaraṇavārttikābharaṇa, No. 121, has already been described by Weber.

Tattvacandrikā or Pañcīkaraṇavivaraṇatīkā, No. 122, by Brahmānandatīrtha, a disciple of Sadāçivānandatīrtha, appears to be a different work from that mentioned by Hall, No. 139.

Tattvānusandhāna, No. 76, by Mahādeva Sarasvatī the disciple of Svayamprakāçānanda Sarasvatī, is an independent treatise on Vedānta. The codex is accompanied with a commentary entitled Advaitacintākaustubha by Ānanda Sarasvatī, a disciple of the same.

Vedāntatattvabodha, No. 193, is an anonymous work of the Nimbārka School.

Vedāntatattvamañjarī, No. 194, by Çaŋkarācāryya, Paramahaṃsa, who appears to be a very different person from the great Çaŋkara.

Vedāntatātparyyanivedanaṃ, No. 195, by Govinda, the son of Nīlakaṇṭha and Bhogavtī, appointed as professor of Vedānta by Lakṣmaṇa Paṇḍita, is an independent treatise on Vedānta; not mentioned by Aufrecht.

Vedāntaratnamālā, No. 196, by Ananta Bhaṭṭa, the younger brother of Keçava Kaçmīrī, is an independent treatise of the Nimbārka School.

Vedāntasaṃjnāprakriyā, No. 197, is a treatise ex-

plaining the technical terms of the Vedānta System of Hindu Philosophy. Vedāntasiddhāntamuktāvalī with its commentary forms No. 198. The text is by Prakāçānanda who became a convert to Caitanyism and assumed the name of Pravodhānanda Sarasvatī Gosvāmī, and the commentary is by Nānādīkṣita, a disciple of Prakāçānanda when he was a Vedāntist.

Vyāsasūtravṛtti, No. 200, is by Raṇganātha, the disciple of Anandāçrama: the codex is complete. It contains in brief the ideas of Çaṃkarācāryya on the Vedānta Sūtras.

Çatadūṣanī is a well-known work by Veṇkaṭanātha. A work of the same name, No. 204, by Çrinivāsadāsa, the protege of Laksmaṇa Deçika, has been written with the same object, namely, refuting Çaṃkara. (See page VI.)

Çrīsūktabhāṣya, No. 229, by Rāmacandra, belonging to the Atri Gotra, is a commentary on the Çrī Sūkta, not known to Aufrecht.

Upāsanāvinoda, No. 24, is unique. It treats of the Vedānta topics but at the same time inculcates the worship of Rāma.

Adhikārasaṃgraha, No. 4, by Veṇkaṭanāṭha Vedāntācāryya treats of the Adhikāra sections of the Vedānta Sūtras. An enumeration of the Adhikāras will be found in page 4 of this volume. It is accompanied by a commentary by an unknown author.

Mīmāṃsā—Saṇkarṣakāṇḍabhāṣya, No. 244, was known only in quotations. The last four books 13th, 14th, 15th and 16th of the Mīmāṃsā Sūtras form the Saṇkarṣa kāṇḍa. They form a sort of appendix to the Pūrva Mīmāmsā. They seem not to have been commented upon by Çavara Svāmī, and hence later Mīmāmsākas neglected them. The prevailing opinion, therefore, was, and still is, that the Pūrva Mīmāmsā has only twelve chapters. The bhāṣya has been written as a supplement the to Bhāṭṭadīpikā of Khaṇḍadeva, a commentary on the first twelve known books of Mīmāmsā. This has been written by Bhāskara Agnicit, the son of Gambhīra.

He says twelve kalās made the work, Dīpikā, a lamp. He has made it full in 16 kalās and therefore rendered it candrikā or moonlight. Kahṇḍadeva was the guru of Jagannāth Paṇḍit of Dārā Sheiko, the son of Shah Jehan. The Paṇḍitarāja is well known by his numerous works, and by his supposed conversion into Muhammadanism for the sake of a Muhammadan girl. The author of the present bhāṣya must, therefore, have flourished some time after Khaṇḍadeva within the last two hundred and fifty years. The work has been printed in the Paṇḍit.

Sāṇkhya.—Kapilasūtravṛtti, No. 32, is an anonymous commentary on four of the Sāṃkhyasūtras of Kapila, probably Tattvasamāsa. It is a short work running to 125 çlokas only. The last verse emphasises upon four Sūtras only.

Nyāya.—Nyāya Sūtra or Nyāya Sūtroddhāra, No. 118, by Vācaspati Miçra, is an attempt to fix the readings of the Sūtras of Gautama. There is another work on the same subject by Vācaspati Miçra entitled Nyāya Sūcinibandha, published as an appendix to the Nyāyavārttika in the Bibliotheca Indica series. The opening verses of these two works, Nyāya Sūtroddhāra and Nyāya Sūcī do not however agree.

Nyāya nibandha : नमामि धर्म्मविज्ञानवैराग्यैश्वर्य्यशालिने
निधये वाग्विशुद्धीनामक्षपादाय तायिने ।
अक्षपादप्रणीतानां सूत्राणां सारबोधिका
श्रीवाचस्पतिमिश्रेण मया सूची विधास्यते ॥

Nyāya Sūtroddhāra : श्रीवाचस्पतिमिश्रेण मिथिलेश्वरसूरिणा
लिख्यते मुनिमूर्द्धण्य श्रीगौतममतं महत् ।

There is no closing verse to the Uddhāra but the closing verses of the Sūcī fix the date of Vācaspati at 888, probably of the Saka era. The Sūcī counts the number of Adhyāyas, Āhnikas, Prakaraṇas, Sūtras, Padas, and Akṣaras, but the Uddhāra is satisfied with the bare wordings of the Sūtras. The Uddhāra makes Vācaspati the court Paṇḍita of Mithilā and this is the first statement connecting Vācaspati with that country.

Nyāyadīpikā, No. 117, by Rāmakṛṣṇa Tarkāvataṃça Bhaṭṭācāryya, is an independent treatise dealing with not only the 16 padārthas of the Naiyāyikas but also other topics that had grown up since the time of Gotama. It is a short work running through 225 çlokas in 16 chapters. The author's aim was to make Nyāya Çāstra, easy. The author quotes a sentence from Gadādhara's work entitled Amumiti Gādādharī, though the wording is slightly different from the current text. Hence he seems to have flourished within the last two hundred years.

Padārthakhaṇḍana-tika, No. 124, is a commentary on Padārtha-khaṇḍana, one of the great works of Raghunātha Çiromaṇi, the founder of the Navadvīpa School of Nyāya-Vaiçesika. The commentary is by Rudra Nyāyavācaspati. Unique. Muktivādarahasya, No. 165, is a commentary on Muktivāda by Gadādhara. The commentary is anonymous.

Çaktivādavivṛti, No. 203, a commentary by Mādhava Siddhanta on Çaktivāda, a work on logic as applied to grammar by Gadādhar. Madhava's pupils are still living. Mādhava's father was Viçvesvara, who was descended from Rājendra, who turned aside by the power of his yoga the impetuous current of the Bhairava, a river in the District of Jessore, and who again was a descendant of Cakrapāṇi of the Pūti—Gāi.

Avayavatīkā, No. 8, Asādhāraṇa-siddhānta-rahasya, No. 10, Ācāryyānumānaṭippaṇī, No. 14, and Viruddha-Jāgadīçī, No. 188, are works on different sentences and sections of Gaṇgeça's work, the Tattvacintāmaṇi. The second is by Mathurānātha, the first and third by Gadādhara, and the fourth by Jagadīça.

Jyotiṣa.—Catalogus Catalogorum Vol. I mentions five different works under the name of Jyotiḥsāra, page 211*b*-212*a* and Vol. II mentions one, page 201*b*. The present volume contains notices of two other works of the same name and on the same subject; one, No. 73, by Kṛṣṇadeva Smārtta-vāgīça and the other No. 74, by Maheça Pañcānana. Jyotīratna, No. 75, by Gopāla Cakravarttī; Jyotiṣaratna, No. 72,

by Keçava Tarkapañcānana and Bālavīvekinī, No. 139, by Nanhidatta; Saṃksepa-Jyotīrākara, No. 233, by Rāmagovinda Cakravarttī; Saṇketa-sārāvalī, No. 230, by Çivarāma Çarmā are also works unknown to Aufrecht. All these are elementary works on astronomy and astrology as applied to Smṛti. Another work on the same subject, Jyotirgranthaḥ, by Devakīnandana, forms No. 107. The MS. is incomplete. It ends with the third chapter. Narajanmalakṣaṇan, No. 111, Janma candrikā, No. 68, and Jātaristyādínírṇayaḥ, No. 69, by Vidyārṇava, are works on horoscopy. Praçnadīpa, No. 133, by Kāçinātha and Praçnasaṃgraha, No. 134, by Tājakācāryya, are works on fortune-telling—one according to the Indian, the other according to the Arabic system. The first is known to Aufrecht, the second is not.

Āya-prakaraṇam, No. 20, is a work on fortune-telling; by multiplying the length with the breadth and dividing the result by six, the remainders become the means of fortune-telling.

Vaçiṣṭha-saṃhitā, No. 183, appears more to be a work on Yogas than on astronomy. It differs, however, from L. 453. The Yog taught here appears to be tinged with Buddhist ideas. Vaçiṣṭha is said to have learnt the Yoga on Tārā mantra from Buddha at China, and here is a system of Pāçupata Yoga tinged with the idea of Buddhist Çūnyatā.

Adbhutasāgara, No. 3, is a work on omens extending to over 2,000, çlokas. There is a work of this name attributed to Vallāla Sena.

Vaidyaka.—Rasacandrikā, No. 177, by Mādhava Kavicandra is a work on Alchemy; Rāmavāṇa, No. 181, by Dāmodara is a book on the treatment of fever and so on, Snehamālikā, No. 255, is a work on the preparation of medicinal oils. Cikitsādarpaṇa, No. 63, is a new compilation. Hemādrī Tīkā, No. 266, is entitled Ayurveda-rasāyana, described in page 932*a* of the I.O. Catalogue.

Çilpa.—Manavasāra, No. 161, is a work on domestic, palatial, and temple architecture. This is the same as that

described in page 62 of Burnell's Tanjore Catalogue. The MS. begins with the thirty-fifth and ends with the forty-seventh chapter of the work, which is sometimes called Mānasāra.

पातु त्वां केशराग्रप्रपदनखशिखायोगपद्यप्रतानि-
रूर्द्धाधःपीड्यमानप्रशिथिलविचलन्मध्यमप्रशुद्भिम्ना ॥

अपि च । दृष्ट्वा सौमित्रिमन्तर्गतनिनिमितमचाग्रशिसुतृष्णान्तधैर्य्यं-
स्तच्छान्त्यर्थं तदैव त्रिभुवनविवरोत्थारिभिः शस्त्रजालैः ।
उत्कृत्तैरुत्तमाङ्गैः रजनिचरपतेर्दिक्पतिभ्यो दशभ्य-
स्तौत्रामोदप्रदं वो वलिमुपहृतवान् रामचन्द्रः पुनीताम् ॥

नान्द्यन्ते सूत्रधारः । अलमतिविस्तरेण । अये किमिदमपूर्व्ववस्तुविलोकनादुत्प्लावपरीवार्त्तं
विगाहमान इव संवृत्तोऽस्मि । किञ्चिदुद्ग्रीवमवलोक्य । अहो प्रवलघनघटा-
प्रतिभटदन्तावलपटलघण्टाटोपटङ्कारतिरस्कृतान्यध्वनयो दिग्विभागा वर्त्तन्ते॥

प्रविश्य पारिपार्श्विकः । भाव विजयतां विजयतां जगदुत्तरकृतिमत्तया ।

सूत्रधारः । मारिष विजयसम्भावनाविशेषः प्रस्तूयताम् ।

पारिपार्श्विकः । अद्य खलु कुरुक्षेत्रयात्रासमाकृतमहीपतिमण्डलमुकुटमाणिक्यभूतैर्भूपतिभि
र्भारतायोधनभूविलोकनप्रादुर्भूतोद्दीपनविभावैः संभूय सन्दिष्टा अस्मद्-
गुरवो मनोहरमिश्राः यत् त्वं मनोहरतया विश्रुतोऽसि तदुत्साहस्थायि-
प्रबन्धप्रयोगविधाहतया इतोऽस्माभिर्नामार्थानुसारिणीं क्रियां प्रतिपाद-
यस्वेति ।

पारिपार्श्विकः । तदनुकारी कतमः प्रबन्धोऽनुसन्धीयते सतीर्थप्रतीक्षेण ।

सूत्रधारः । यादृक् समुचितोऽयं समावेशः ।

प्रेक्षावत्परितोषनिस्तुषमहामाणिक्यरत्नाकरः
प्राक् सत्पूरुषपौरुषोत्करकथाम्भोतस्वतीभूधरः ।
दुष्यचारणचातुरीमधुकरीप्रागल्भ्यपुष्पाकरः
श्रीमल्लक्ष्मणभूपतेरभिनवस्तादृक् प्रबन्धोत्तरः ॥

पारिपार्श्विकः । सानुमोदं । भाव
आश्रया यस्य राजानस्तस्य वीररसस्य चेत् ।
प्रबन्धो भूभुजा बद्धस्तस्मिन्नौपयिकः श्रमः ॥

किञ्च । यद्यपि महीमहनीयमहिम्ना तेनोपनिवद्धानि दृश्यकाव्यानि बहून्यनुवर्त्तन्ते ।
तथापि विशिष्टविशेषणैर्विख्यातविजयं नाम नाटकं कण्ठोत्थमिव सम्भावितं
भावस्य । इत्यादि ।

End. राजा । भगवन् युधिष्ठिरैकशरण ! किमतः परं प्रियमस्ति ।
आजन्मप्रतिकूलतां प्रथितयन् दुर्य्योधनः साम्प्रतं

प्रत्याशातविभङ्गनिश्चितमतिः शोकार्णवे मज्जितः ।
विख्यातो विजयः क्षितौ समजनि प्रौढ़प्रतीपक्षया-
दद्यैव द्विरदाङ्कयेऽस्मि भवता भद्रासने स्थापितः ॥

तथापीदमस्तु ।

लक्ष्मीनन्दनरेन्द्रनिर्म्मलनयैर्निर्मूलितोपप्लवा
स्तैण-स्तेन कृतघ्न-दुर्जन-शठैः शून्यास्तु सर्व्वंसहा ।
अश्रान्तं भुवि सत्प्रसङ्गवचनैराविघ्नविध्वंसनात्
चित्तं चन्द्रकलाकिरीटचरणे स्थेयात् स्थिरं मादृशः ॥
ईदृक् काव्यं प्रणेतुः प्रतिहतरिपवः सन्तु गोत्रप्रसूताः
श्रोतॄणां पश्यताञ्च प्रथयतु परमामृद्धिमर्द्धेन्दुचूड़ः ।
भूयात् कीर्त्तिर्धनाप्तिर्दृढ़मभिनयतां प्रत्यहं नर्त्तकानां
आकल्पान्तं प्रबन्धः स्फुरतु कृतधियां कौमुदीवाननेन्दौ ॥

सर्व्वे एवमस्त्विति निष्क्रान्ताः ॥

Colophon. इति श्रीश्रीयुतलक्ष्मणमाणिक्यदेवविरचिते विख्यातविजयनामनाटके परम-महोत्सवो नाम षष्ठोऽङ्कः ॥ शुभमस्तु १६७७ ।

विषयः। अस्यस्मिन् विख्यातविजयनामनाटके परिस्फुटः कर्णस्य निधनवृत्तान्तः । तत्र प्रथमेऽङ्के सहदेवस्य श्रीकृष्णानयनाय द्वारकागमनं श्रीकृष्णानयनञ्च । द्वितीयेऽङ्के कर्णशल्ययोर्वाग्विरोधः । नकुलेन सह कर्णस्य युद्धं नकुलस्य निग्रहश्च । तृतीयेऽङ्के कर्णबधाय पाण्डवानामुद्योगः । चतुर्थेऽङ्के कर्णार्जुनयोर्द्वैरथयुद्धारम्भः । पञ्चमेऽङ्के गाण्डीवनिन्दया युधिष्ठिरं प्रति धनञ्जयस्य क्रोधः श्रीकृष्णेन तस्योपशमनं कर्णनिधनञ्च । षष्ठेऽङ्के कर्णनिधनादानन्दितानां पाण्डवानामानन्दप्रकाश इति ।

No. 187. **विभक्तितत्वम्.** Substance, country-made paper, 14 × 5 inches. Folia, 38. Lines, 12 on a page. Extent, 1,500 çlokas. Character, Bengali. Date, Sana. 1235. Place of deposit, District Ḍhākā, Vidgā̃, Paṇḍita Īçānacandra Smṛtipañcānana. Appearance, fresh. Prose. Correct.

Beginning. ॐ नमो गणेशाय ।
प्रणम्य गौरीममलात्मधाम्नीं
गुरुञ्च मोक्षैकनिदानमादौ ।

विभक्तितत्वार्थमिदं विचित्रं
तनोति हेतोः कृपया हि धातुः ॥
प्रथमा । व्याकरणं हि शक्तिग्राहकम् । इत्यादि ।

End. नामलक्षणं नाम्ना पदेनेति यत्र निर्द्देशस्तत्र पदेन च समास इति ॥ ० ॥

Colophon. इति विभक्तितत्वं समाप्तम् ॥ सन १२९५ ।

विषयः । प्रथमादिविभक्तीनामर्थादिनिरूपणम् ।

No. 188. विरुद्धजागदीशी. Substance, country-made paper, 18 × 3½ inches. Folia, 17. Lines, 9 on a page. Extent, 800 çlokas. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit, District Medinīpura, Post Office Khaḍāra grāma Kurāna, Paṇḍita Ambikācaraṇa Vidyāsāgara. Appearance, new. Prose. Correct.

Beginning. श्रीदुर्गा । मणिकृन्मते सर्व्वमनित्यं प्रमेयत्वादित्यादेर्लक्ष्यत्वात् तत्रातिव्याप्त्यभिधानमसङ्गतमत आह सम्प्रदाय इति + × × सर्व्वमनित्यं प्रमेयत्वात् भूर्नित्या गन्धवत्त्वादित्यादावसाधारणानुपसंहारिणावित्यर्थः अग्रे सिद्धान्ते ननु निश्चितत्वं यदि साध्यवद्भिन्नेऽप्यन्वितं तदानुपसंहार्य्यो व्यावर्त्त इत्यादिनाग्रे सपक्षगतत्वांशस्य सार्थकत्वशङ्का विरुध्येत साध्यवद्भिन्नत्वनिश्चयाप्रसिद्धौ वानुपसंहारितादशायामतिव्याप्त्यसम्भवादतस्तदनुरोधेन साध्यवन्मात्रान्वयितया निश्चितत्वं व्याचष्टे ॥ इत्यादि ।

End. विरुद्धस्थले बाधस्वरूपासिद्ध्योरन्यतरस्यावश्यकत्वात् तत्र क्वाचित्कत्वासम्भवादाह बाधेति हेतुविशेषणासिद्ध्यादिरपि क्वचित् साङ्कर्य्यसम्भवादाश्रयासिद्ध्यादिपदस्योपलक्षणपरत्वमित्याशयेनाह अन्यसङ्करस्त्विति । ननु विरुद्धहेतौ बाधासिद्ध्योरन्यतरस्यावश्यकत्वे तदेवास्तु दूषणं कृतं विरोधेनेत्यत आह ज्ञानेति ॥

श्रीकालीपदपङ्कजेऽस्तु सततं चेतो मदीयं मम
कायः क्लेशसहोऽस्तु तत्र परमे पूजाविधौ सन्ततम् ।
वाचस्तद्गुणराशिगाङ्गसलिले मग्नाः सदा सन्तु मे
सोऽहं तन्मकरन्दसुन्दरसुधां नित्यं पिबेयं मुदा ॥

Colophon. इति विरुद्धजागदीशी समाप्ता ॥ श्रीगुरुं वन्दे नित्यम् ।

विषयः । अनुमानचिन्तामण्यन्तर्गतहेत्वाभासीयविरुद्धग्रन्थस्य जगदीशकृता टीका ॥

No. 189. विश्वामित्रसंहिता. Substance, country-made paper, 12 × 3 inches. Folia, 8. Lines, 9 on a page. Extent, 2,500 çlokas. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit, District Mānabhūma, Post Office Raghunāthapura Vēḍogrāma, Paṇḍita Veŋkaṭa, Varadācāryya Gosvāmī. Appearance, tolerable. Prose. Generally correct.

Beginning. श्रीहरिः । नमो गणेशाय ।

श्रीदेव्युवाच ।

देवदेव जगन्नाथ सर्व्वज्ञ सकलेश्वर ।

भैरवानन्द चिन्नाथ सर्व्वप्रिय महेश्वर ।

शीघ्रेण सर्व्वसिद्धिः स्यात् केनोपायेन भैरव ॥ इत्यादि ।

End. अजरे अमरे देवि ब्रह्मयोनि नमोऽस्तु ते स्वाहा ।

नमस्कारं समर्पयामि । इति मूलमन्त्रं चिवारं जपित्वा इत्याह भगवान् बौधायनः ॥ ० ॥

Colophon. इति विश्वामित्रसंहितायां नानाप्रयोगयोगो नाम दशमोऽध्यायः ॥ ० ॥

विषयः । मन्त्रसाधनादिनिरूपणम् । विघ्नेश्वरादिस्तोत्रम् । प्राणप्रतिष्ठादिनिरूपणम् । मातृकान्यासादिनिरूपणम् । प्रयोगादिश्चेति ।

No. 190. विष्णुधर्म्मोत्तरम्. (काण्डत्रयात्मकम्). Substance, country-made paper, 12 × 7 inches. Folia, 495. Lines, 13 on a page. Extent, 16,000 çlokas. Character, Nāgara. Date, ? Place of deposit, Mahārājā's Library, Hātuā. Appearance, new. Verse. Generally correct.

प्रथमकाण्डस्य ।

Beginning. श्रीगणेशाय नमः ।

नारायणं नमस्कृत्य नरञ्चैव नरोत्तमम् ।

देवीं सरस्वतीं व्यासं ततो जयमुदीरयेत् ॥

ॐ कृतवर्म्मा तथा भोजः श्वेतो माहिष्मतीपतिः ।
कुलिन्दः सर्व्वदमनो मालुरिचन्द्रवर्धनः ॥
वज्रनाभः सुबाहुश्च नन्दीशो द्वारमत्पतिः ।
श्वातिसारश्चित्रधन्वा सर्व्वो वायुरथस्तथा ॥
द्रविड़ः कुसुमापीड़ो + + + समरप्रियः ।
शम्भुः किरातराजश्च × × × नन्दिवर्द्धनः ॥
एते चान्ये च राजानः शतशो बहुदक्षिणाः ।
सम्पूर्णचन्द्रवदना नागराजः पुरोरवः ॥
उपासाञ्चक्रिरे वज्रं सिंहासनगतं नृपाः ।
बहुभिर्भूमिपालैश्च तथा वज्रेण भूभुजा ॥
युधिष्ठिरेण च सभा शोभिता शुशुभे सदा ।
राजानस्ते ततो दृष्ट्वा ऋषीन् दुर्लभदर्शनान् ॥
ब्रह्मलोकस्थमात्मानममन्यन्त यशोभृतः ।
ऊचुस्ते प्रणयाद् वाक्यं वज्रं भूरिसहस्रदम् ॥
दुर्लभं दर्शनं यत्र ऋषिसङ्गे महीक्षिताम् ।
तस्मात् त्वं राजशार्दूल प्रष्टुमर्हो द्विजोत्तमम् ॥
वैष्णवान् विविधान् धर्म्मान् सरहस्यान् ससङ्ग्रहान् ।
इत्येवमुक्तो वज्रस्तु त्यक्त्वा सिंहासनं तदा ॥
वज्रन्तु प्राञ्जलिं दृष्ट्वा सर्व्व एव नराधिपाः ।
वरासनान् विहायाथस्तस्थुः प्राञ्जलयस्तदा ॥

वज्र उवाच ।

भवद्भिर्नृपसिंहाश्च त्वर्थिता ये द्विजाः श्रुताः ।
अनुग्रहार्थं भूपानां जगतो हितकाम्यया ॥
भवन्तो वक्तुमर्हन्ति विष्णुधर्म्मान् सनातनान् ।
तस्मात् × + युगे नास्ति भवतां दर्शनं नृपैः ॥

ऋषय ऊचुः ।

उत्तिष्ठ त्वं महीपाल त्वलङ्कुरु स्वमासनम् ।
श्रवणेऽपि वयन्तस्य विशेषेणार्थिनो नृप ॥
वक्ष्य ते संशयान् सर्व्वान् छेत्स्यत्येष महामुनिः ।
इत्येवमुक्त्वा वज्रन्ते ऋषयस्तपसि स्थिताः ॥

मार्कण्डेयमथोचुस्ते ब्रूहि धर्म्मान् महीपतेः ।
वैष्णवान् विविधान् धर्म्मान् लोका + परायणाः ।
तथा पार्थिवसङ्गस्य संशयान् मनसि स्थितान् ॥ इत्यादि ।

द्वितीयकाण्डस्य प्रारम्भवाक्यम् ।

ॐ स्वस्ति प्रजाभ्यः । ॐ गणेशाय नमः ।
ॐ गुरवे नमः । ॐ ग्रन्थश्रीविष्णुधर्म्मोत्तरेषु द्वितीयकाण्डं लिख्यते ॥
ॐ नारायणं नमस्कृत्य नरञ्चैव नरोत्तमम् ।
देवीं सरस्वतीं व्यासं ततो जयमुदीरयेत् ॥

ॐ वज्र उवाच ।

ॐ महो भगवता प्रोक्तो विजये भरतस्य मे ।
यच्छ्रुत्वा वेद्मि चात्मानं ब्रह्मन् विगतकल्मषम् ॥
सुख + स हृदयस्य कथासारस्तु भार्गव ।
कथाश्च विविधाः प्रोक्तास्तत्प्रसङ्गात् तथा त्वया ॥ इत्यादि ।

तृतीयकाण्डस्य प्रारम्भवाक्यम् ।

ॐ नमो भगवते वासुदेवाय ।

वज्र उवाच ।

किं कर्त्तव्यं मनुष्येण किं कुर्व्वन् सुखमेधते ।
अस्मिन् लोके परे चैव केनायाति महत् सुखम् ॥

मार्कण्डेय उवाच ।

अन्तर्वेदि बहिर्वेदि पुरुषेण विजानता ।
देवतापूजनं कार्य्यं लोकद्वयमभीप्सता ॥ इत्यादि ।

End. प्रथमकाण्डस्य ।

एतत् तदुक्तं विजयं मया ते रणाजिरे राघवनन्दनस्य ।
श्रोतव्यमेतन्नियमेन पुंसां विज्ञानधर्म्मार्थयशोऽभिरामम् ॥

Colophon. इति श्रीविष्णुधर्म्मोत्तरेषु मार्कण्डेय वज्रसंवादे श्रीरामचन्द्रभरतसमागमो नाम एकोनसप्ततितमोऽध्यायः । १६९ । समाप्तश्चायं प्रथमः काण्डः ।

End. द्वितीयकाण्डस्य ।

धन्विनो रक्षणार्थाय धर्म्मिणोऽपि वियोजयेत् ।

कार्य्यं सर्व्वमसम्बाधं तथा तोरणरक्षणम् ॥
योजना च तथा कार्य्या यथा न स्याद् व्यतिक्रमः ।
सम्बाधश्च तथा राम न भवेच्च परस्परम् ।
तत्तव सर्व्वमुक्तं संक्षेपतो भार्गववंशमुख्य ।
एतत्तु कृत्वापि नरः स युद्धे जयत्यवश्यं समुपार्जिते च ॥

Colophon. इति श्रीविष्णुधर्म्मोत्तरेषु मार्कण्डेय-वज्रसंवादे रामं प्रति पुष्करोपाख्याने धनुर्व्वेदे षष्ठोऽध्यायः । द्वितीयं काण्डं समाप्तम् ।

End. तृतीयकाण्डस्य ।

यथेष्टमूर्त्तिगं देवं सर्व्वकालमथार्च्चयेत् ।
तस्य सर्व्वा तिथि र्यस्मान्महाशक्ते र्जगद्गुरोः ॥
स सर्व्वशक्तिर्भगवान् महात्मा
पूज्यः सदा भक्तिमुपेत्य राजन् ।
सम्पूजनं देववरस्य तस्य
भक्तिः प्रधाना न हि कालयोगः ॥

Colophon. इति श्रीविष्णुधर्म्मोत्तरे मार्कण्डेय वज्रसंवादे कालनियमपूजा समाप्ता ॥ तृतीयकाण्डः समाप्तः ।

विषयः । इति श्रीविष्णुधर्म्मोत्तरे मार्कण्डेय-वज्रसंवादे प्रथमकाण्डे कथाप्रस्तावनं नाम प्रथमोऽध्यायः । हिरण्यगर्भोत्पत्तिर्नाम २ योऽध्यायः । वराहप्रादुर्भावो नाम ३ । पाताल-वर्णनम् ४ । लोकवर्णनम् ५ । द्वीपविभागवर्णनम् ६ । जम्बूद्वीपवर्णनम् ७ । भारतवर्ष-वर्णनम् ८ । जनपदवर्णनम् ९ । सप्तगिर्य्युद्भवनदीवर्णनम् १० । हिमवन्नदीवर्णनम् ११ । कोशलवर्णनम् १२ । अयोध्यावर्णनम् १३ । इक्ष्वाकुवर्णनम् १४ । मधुकैटभवधोपाख्यानम् १५ । धुन्धुमारोपाख्यानम् १६। सगरोपाख्यानम् १७, १८ । गङ्गावर्णनम् १९ । जह्नुकन्योपाख्यानम् २० । त्रिविक्रमोपाख्यानम् २१ । गङ्गाव्याप्तिर्नाम २२ । अर्जुनोपाख्यानम् २३ । वृत्रवधोपाख्यानम् २४ । दत्तात्रेयोपाख्यानम् २५ । पृथ्वीप्राक्लोकगमनम् २६ । ब्रह्मलोकगमनम् २७ । हरेर्दर्शनम् २८ । मण्डलदर्शनम् २९ । आदित्यदर्शनम् ३० । वनदाहो नाम ३१ । वाड़वाग्न्युत्पत्तिर्नाम ३२ । वरविपर्य्यासो नाम ३३ । कुशिकवरप्रदानम् ३४ । रामोत्पत्तिर्नाम ३५ । रामस्य माहेश्वरादेशो नाम ३६ । औत्पातिकं नाम ३७ । मृकशाल्वसंवादः ३८ । स्वप्नाध्यायो नाम ३९ । समुद्रमथने लक्ष्मीसम्बोधनम् ४० । अमृतमथनम् ४१ । अमृतविभागो नाम ४२ । राहुवक्त्रं नाम ४३ ।

[illegible]

११८ । धर्म्मवंशानुकीर्त्तनं नाम ११९ । आदित्योत्पत्तिर्नाम १२० । [illegible] नाम १२१ ।
अग्निस्तोत्रं नाम १२२ । वायुस्तोत्रं नाम १२३ । भगवद्दर्शनं नाम १२४ । [illegible]
नाम १२५ । वराहप्रादुर्भावो नाम १२६ । [illegible] १२७ । [illegible] नाम १२८ ।
उर्व्वशीसम्भवो नाम १२९ । उर्व्वशी-रम्भासंवादो नाम १३० । [illegible] नाम १३१ ।
चन्द्रोदयवर्णनं नाम १३२ । उर्व्वशी-पुरूरवःसमागमो नाम १३३ । [illegible] नाम १३४
पुरूरवःप्रलापो नाम १३५ । त्रेताग्न्युत्पत्तिर्नाम १३६ । [illegible]

कीर्त्तनं १३८। श्राद्धोत्पत्तिर्नाम १३९। श्राद्धविधिः १४०। श्राद्धद्रव्यविनिर्णयः १४१। श्राद्धकाल-निर्णयः १४२। पात्रापात्रपरीक्षा १४३। श्राद्धदेशानुकीर्त्तनं १४५। वृषभलक्षणं नाम १४६। वृषोत्सर्गविधिः १४७। पुरूरवसस्तपोवर्णनं १४८। ऐरावतीवर्णनं १४९। हिमवद्वर्णनं १५०। महर्ष्यश्राश्रमवर्णनं १५१। आयतनवर्णनं १५२। अप्सरोजलक्रीडावर्णनं १५३। पुरूरवसोऽप्सि-दर्शनं १५४। रूपसत्रकरणं नाम १५५। पुरूरवश्चरितवर्णनं १५६। राज्यप्रदाद्वादशीविधिः १५७। प्रकामाद्वादशीविधिः १५८। शुक्लपक्षद्वादशीविधिः १५९। कृष्णपक्षद्वादशीविधिः १६०। श्रवणाद्वादशीप्रशंसा १६१। श्रवणाद्वादशीकथामाहात्म्यम् १६२। तिलद्वादशीप्रशंसा १६३। तिलद्वादशीकथा १६४। गायत्रीमाहात्म्यं १६५। दीपदानप्रशंसा १६६। दीपमाहात्म्ये ललित कोपाख्यानं १६७। पुष्पाहरणफलं १६८। उपलेपनफलं १६९। मान्धात्राख्यानं नाम १७०। पुरुषस्वरूपवर्णनं १७१। प्रादुर्भावस्वरूपवर्णनं १७२। अनन्तव्रतमाहात्म्यं १७३। मासनक्षत्रपूजनं १७४। शक्रचरिताख्यानं १७५। शक्रं प्रति शाम्बरायणीवाक्ये प्रथमं मन्वन्तरं नाम १७६। शक्रं प्रति शाम्बरायण्युपाख्याने द्वितीयमन्वन्तरकथा नाम १७७। तृतीयमन्वन्तरं नाम १७८। चतुर्थ-तामसवर्णनं नाम १७९। इन्द्रशाम्बरायणीकथायां पञ्चमरैवतमन्वन्तरवर्णनं नाम १८०। षष्ठ-मन्वन्तरवर्णनं नाम १८१। सप्तमवैवस्वतमन्वन्तरं नाम १८२। अष्टममन्वन्तरवर्णनं नाम १८३। नवममन्वन्तरवर्णनं नाम १८४। दशममन्वन्तरवर्णनं नाम १८५। एकादश-द्वादश-त्रयोदश-चतुर्दशमन्वन्तरवर्णनं नाम १८६, १८७, १८८, १८९। अनेकविष्णुप्रादुर्भावो नाम १९०। शक्र-शाम्बरायणीकथासमाप्ता १९१। स्तुतिमाहात्म्यं १९२। गन्धर्व्वयोर्गजनत्रीकरणं १९३। गजेन्द्र-मोक्षणं १९४। विष्णुपञ्जरस्तोत्रं १९५। सत्त्वबाधाप्रशमनस्तोत्रं १९६। यक्षोत्पत्तिर्नाम १९७। हैहयवंशवर्णनं १९८। च्यवनोत्पत्तिर्नाम १९९। प्रहेत्यवंशानुकीर्त्तनं २००। शैलूषपूजावर्णनं २०१। भरतप्रस्थानं नाम २०२। अनुयात्रिकं नाम २०३। भरतनिर्याणं नाम २०४। प्रयाणकवर्णनं नाम २०५। गङ्गोत्तारो नाम २०६। राजगृहागमनं नाम २०७। राजगृहप्रवेशो नाम २०८। आजन्यिकं नाम २०९। गन्धर्व्वसभाक्षोभो नाम २१०। गन्धर्व्वगर्जनं नाम २११। शैलूषं प्रति + + नुशासनं नाम २१२। अगस्त्यमाहात्म्यं २१३। समुद्रवर्णनं २१४। देवताप्रयोजनं नाम २१५। राक्षससेनानिर्याणं २१६। सालिराक्षसबधः २१७। राक्षसपातालप्रवेशो नाम २१८। वैश्रव-णाख्यानं २१९। रावणवरप्राप्तिर्नाम २२०। रावणभूलोकविजयो नाम २२१। स्वर्गविजयो नाम २२२। त्रयोविंश-चतुर्व्विंशाध्यायौ खण्डितौ। त्रिपुरदाहवर्णनं २२५। अन्धकजयः २२६। माल्यबाधाप्रतिषेधो नाम २२७। कृत्तिकापूजा नाम २२८। अक्षयतृतीयमाहात्म्यं २२९। षष्ठो-त्पत्तिर्नाम २३०। षड्लिङ्गवर्णनं २३१। षड्वधप्रतिषेधो नाम २३२। महिषासुरबधः २३३। देवयज्ञविध्वंसो नाम २३४। दक्षयज्ञविध्वंसो नाम २३५। कालदाहो (?) नाम २३६। विष्णु-कवचं २३७। बलिरावणसमागमो नाम २३८। रावणमहापुरुषदर्शनं २३९। वसन्तवर्णनं २४०।

ग्रीष्मवर्णनं २४१। लवणवधे शत्रुघ्नं प्रति रामानुशासनं २४२। प्राहट्-शरद्-हेमन्तवर्णनं २४३। २४४। २४५। शत्रुघ्नप्रस्थानं २४६। लवणवधः २४७। पुलहवंशवर्णनं २४८। राजकीर्त्तनं २४९। शक्राभिषेकवर्णनं २५०। गजोत्पत्तिर्नाम २५१। वानरोत्पत्तिर्नाम २५२। गजवानरयुद्धं २५३। गन्धर्व्वप्रेषणं २५४। विरहिणीवर्णनं २५५। २५६। निशोपभोगवर्णनं २५७। गन्धर्व्वसैन्यनिर्याणं २५८। २५९। सङ्कुलयुद्धं नाम २६०। द्वन्द्वयुद्धं माम २६१। तृतीयदिवसयुद्धं नाम २६२। चतुर्थदिवसयुद्धं नाम २६३। पञ्चमदिवसयुद्धं नाम २६४। षष्ठदिवसयुद्धवर्णनं २६५। श्रीशैलूष-बध' २६६। रणभूमिवर्णनं २६७। गन्धर्व्वस्त्रीविलासो नाम २६८॥ ०॥ इति श्रीविष्णुधर्म्मोत्तरेषु मार्कण्डेय-वज्रसंवादे श्रीरामचन्द्र-भरतसमागमो नाम २६९ अध्यायः॥ इति प्रथमकाण्डस्य॥ इति श्रीविष्णुधर्म्मोत्तरेषु द्वितीयकाण्डे मार्कण्डेय वज्रसंवादे रामं प्रति पुष्करगृहगमनं नाम प्रथमोऽध्यायः॥ रामं प्रति पुष्करवाक्येषु राजप्रशंसा नाम २ अः। राजलक्षणं नाम ३। साम्वत्सरिकलक्षणं नाम ४। इति पञ्चमोऽध्यायः॥ मन्त्रिलक्षणं ६। महिषीलक्षणं ७ अः। पुरुषलक्षणं ८। स्त्रीलक्षणं ९। हस्तिलक्षणं १०। अश्वलक्षणं ११। चामरलक्षणं १२। छत्रलक्षणं १३। भद्रासनलक्षणं १४। रत्नलक्षणं १५। चापवाणलक्षणं १६। खड्गलक्षणं १७। राज्याभिषेककालो नाम १८। मन्त्रनिर्द्देशो नाम १९। वह्निलक्षणं २०। राज्ञोऽभिषेकविधिः २१। २२। तीर्थफलवर्णनं २३। २४। २५। षड्वर्गसम्पत्तिर्नाम २६। अगदङ्काराध्यायो नाम २७। राजरक्षाध्यायः २८। वास्तुविद्या २९। हस्त्यायुर्वेदो नाम ३०। सुरपूजादिमाहात्म्यं ३१। ब्राह्मणप्रशंसा ३२। साध्वीमाहात्म्यं ३३। स्त्रीधर्म्माध्यायः ३४। स्त्रीदेवतापूजनाध्यायः ३५। सावित्र्युपाख्यानम् ३६–४१। गोमाहात्म्यं ४२। गवां चिकित्सितं ४३, ४४। अश्वप्रशंसा ४५। अश्वचिकित्सा ४६। अश्वानां शान्तिकर्म्मविधानं ४७। गजप्रशंसा ४८, ४९। गजानां शान्तिकर्म्मविधिर्नाम ५०। पुरुषप्रशंसा ५१। बालतन्त्रं नाम ५२। रोहिणीस्नानं नाम ५३। पुत्रीयासप्तमीव्रतं ५४। पुत्रीयाष्टमीव्रतं ५५। ५६। शतभिषास्नानं नाम ५७। आरोग्यद्वितीया नाम ५८। आरोग्यप्रतिपन्नाम ५९। आरोग्यव्रतं ६०। राजधर्म्मः ६१। अन्तःपुरचिन्ता नाम ६२। भोज्यकल्पनं नाम ६३। गन्धयुक्तिर्नाम ६४। राजधर्म्माध्यायो नाम ६५। पुरुषकाराध्यायो नाम ६६। सामविधिर्नाम ६७। भेदविधिर्नाम ६८। दानविधिर्नाम ६९। उपायनचतुष्टये दण्डप्रशंसा ७०॥ ७१, ७२ अध्यायौ न दृष्टौ॥ प्रायश्चित्ताध्यायः ७३। रहस्यप्रायश्चित्ताध्यायः ७४। शौचविधिः ७५। (७६ अध्यायः खण्डितः) प्रेतक्रियाध्यायः ७७। वर्णधर्म्माध्यायः ८०। शङ्करधर्म्माध्यायः ८१। आपद्धर्म्माध्यायः ८२। पूर्व्वाषाढ़ास्नानं नाम ८३। मूलास्नानं नाम ८४। संस्काराध्यायः ८५। ब्रह्मचर्य्याश्रमाध्यायः ८६। धर्म्माध्यायः ८७। स्नानाध्यायः ८८। आचाराध्यायः ८९। देवकर्म्माध्यायः ९०। ९१। (९२। ९३। ९४ अध्यायाः खण्डिताः) गृहस्थधर्म्माध्यायः ९५। कृत्तिकास्नानं ९६। शत्रुनाशनकर्म्माध्यायः ९७। स्नानसाधारणं नाम ९८।

नक्षत्रस्नानं नाम ९९ । अभिजित्स्नानं नाम १०० । मुष्टिकारकश्रवणास्नानं नाम १०१ । जन्मर्क्ष-स्नानं नाम १०२ । वार्हस्पत्यस्नानं नाम १०३ । दिक्पालस्नानं नाम १०४ । विनायकस्नानं नाम १०५ । महेश्वरस्नानं नाम १०६ । भगवद्विष्णुचतुर्विधपुरुषरूपपादोदकस्नानं नाम १०७ । १०८ । मणिबन्धाध्यायः १०९ । काम्यफलाध्यायः ११० । पापनिश्चयो नाम १११ । गर्भसंक्रान्तिर्नाम । (इतः परमध्यायस्य संख्या नास्ति) भोगदेहवर्णनं नाम । सम्भवाध्यायः । शरीरविषयो नामाध्यायः । यममार्गवर्णनम् । निरयगामिवर्णनम् । नरकवर्णनम् । तिर्य्यग्योनिवर्णनम् । नारकिचिह्न (?) वर्णनम् । दुर्गतितरणम् । छन्दाध्यायः । ऋग्विधानम् । यजुर्विधानम् । सामविधिः । अथर्व्वविधिः । श्रीसूक्तमाहात्म्यम् । पुरुषसूक्तमाहात्म्यम् । वाणप्रस्थाध्यायः । चतुर्थाश्रमवर्णनम् । शान्तिकर्म्म । अर्चाविकारोपशमनं अग्निविकृतं इन्द्रवैकृतं दृष्टिवैकृतं स्त्रीप्रसूवैकृतं नामाध्यायाः । अश्वादिप्रसूतिवैकृतोपशमनम् । मृगपक्षिवैकृतम् । उत्पातप्रशमनम् । मण्डलचिन्ताध्यायः । उपेक्षाध्यायः । इन्द्रजालाध्यायः । षड्गुणाध्यायः । आजस्विकाध्यायः । साम्वत्सरिकाध्यायः । चातुर्म्मास्यविधिः । शक्रध्वजोत्पत्तिः । शक्रध्वजोत्सवः । इन्द्रध्वजगमनम् । शक्रस्तवः । भद्रकालीपूजा । अश्वमन्त्रः । छत्रमन्त्रः । ध्वजमन्त्रः । हस्तिमन्त्रः । चापमन्त्रः । घृतकाम्बल—साम्वत्सराभिषेक, माङ्गल्य—शकुन—अङ्गविद्या—शाखा—जातक—उपकरण-तिथिनक्षत्रप्रकरण-उदयास्त-प्रकरणाध्यायाः । यात्राधिकार—यात्राविधि—साङ्ग्रामिकाध्यायाः । इति द्वितीयं काण्डं समाप्तम् । चित्रसूत्रे प्रथमोऽध्यायः । इति श्रीविष्णुधर्म्मोत्तरेषु तृतीये काण्डे शब्दाध्यायः । इति छन्दोविधि—तन्त्रशुद्धिर्नामाध्यायः । इति अभिधानकोशे प्रथम—द्वितीय—तृतीयपरिच्छेदाः । इति अभिधानकोशे स्त्रीलिङ्गनिर्द्देशश्चतुर्थः परिच्छेदः । इति अभिधानकोशे पुंवर्गनिर्द्देशः पञ्चमः परिच्छेदः । इति अभिधानकोशे नपुंसकविधिर्नाम षष्ठः परिच्छेदः । इति श्रीविष्णुधर्म्मोत्तरेष्वलङ्काराध्यायः । इति महाकाव्यलक्षणं प्रहेलिकालक्षणम् । सामान्याध्यायः, शयनासनस्थानकालाध्यायः, आसीनकाध्यायः, उत्थितस्थानकाध्यायः, आङ्गिकाध्यायः, उपाङ्गाभिनयाध्यायः, हस्ताध्यायः, + + अभिनयाध्यायः, सामान्याभिनयाध्यायः, प्रचारो नामाध्यायः, नाट्यरसो नामाध्यायः, रहस्यमुद्राध्यायः, मुद्राध्यायः । इति श्रीविष्णुधर्म्मोत्तरेषु तृतीयकाण्डे नृत्यसूत्रं समाप्तम् । प्रमाणाध्यायः । चित्रसूत्रे सामान्यमानम् । प्रतिमालक्षणम् । रङ्गव्यतिकराध्यायः नर्त्तनाध्यायः, कूपाध्यायः । इति वज्रनारदसंवादे नासत्य + + निर्म्माणम् । इति यम नृप (?) निर्म्माणं नाम । इति वरुण + + निर्म्माणं नाम । इति वज्रवैश्रवण + + वर्णनं नाम । इति वज्रध्वज + + वर्णनं नाम । इति वज्रगौरीश्वर + + निर्म्माणं नाम । इति वज्र अग्नि + निर्म्माणं नाम । इति वज्र + + निर्म्माणं नाम । इति वज्रवायु + निर्म्माणं नाम । इति वज्र आकाशनिर्म्माणं—वज्रब्रह्म ... ... निर्म्माणं—वज्र आदित्य ... ... निर्म्माणं—वज्रदेवता ... ... निर्म्माणं—वज्रव्योमनिर्म्माणं—वज्रनरनारायणकृष्ण + + वर्णनं

नामाध्यायाः । इति श्रीरामं प्रति पुष्करोपाख्याने नृसिंहरूपनिर्म्माण—कपिलरूपनिर्म्माण—वराहरूपनिर्म्माण—हयशिरोरूपनिर्म्माण—पद्मरूपनिर्म्माण—लक्ष्मीरूपनिर्म्माण—विश्वरूपनिर्म्माण—देवरूपनिर्म्माणं नामाध्यायाः । इति श्रीरामं प्रति पुष्करोपाख्याने प्रासादलक्षण—सर्व्वतोभद्रप्रासादलक्षण—सामान्यप्रासादलक्षण—दारुपरीक्षा—शिलापरीक्षा-इष्टकपरीक्षा नामाध्यायाः । इति वज्रलेप—भूमिपरीक्षा—ब्रह्मशिलान्यास-ध्वजविधाननामाध्यायाः । इति प्रतिष्ठाकल्पे शल्योद्धारः । इति कालनिर्देशनामाध्यायः । इति प्रतिष्ठाकल्पे दीक्षाध्यायः । तोरणाध्यायः । + + पञ्चगव्यविधानाध्यायः । शौचाध्यायः । इति प्रतिष्ठाकल्पे अधिवासाध्यायः । इति आवाहनविधानं नाम । इति श्रीविष्णुबोधनं नाम । इति श्रीविष्णोरावाहनप्रयोजनं नाम । इति प्रतिष्ठाध्यायः । इति भोगाङ्गनाध्यायः । इति सालतेज्याध्यायः । इति तोरणोच्छ्रायविधिर्नामाध्यायः । इति यात्राविधिर्नाम । इति कामप्रादुर्भावपूजनम् । इति कार्य्यारम्भप्रादुर्भावपूजा नाम । इति श्रीकालनियमपूजा समाप्ता ।

इति तृतीयकाण्डः समाप्तः ॥ * ॥

No. 191. विष्णुसहस्रनामस्तोत्रम् . (केशवभट्टकृत-विष्णुनामार्थ-दर्शनाख्य-टीका-सहितम् .) Substance, country-made paper, 14 × 7. Folia, 32. Lines, 10 on a page. Extent, 1,000 çlokas. Character, Nāgara. Date, Sm. 1936. Place of deposit, Mahārājā's Library, Hātuā. Appearance, new. The text in verse, the comm. in prose. Generally correct.

Beginning. श्रीगोपालाय नमः ।
सर्व्वेश्वरं नमस्कृत्य निम्बादित्यञ्च भक्तितः ।
संक्षिप्तं क्रियतेऽस्माभिर्विष्णुनामार्थदर्शनम् ॥
विशिष्टः सर्व्वधर्म्मेभ्यः सर्व्वधर्म्मशिरोमणिः ।
सर्व्ववेदेतिहासानां सार्द्धोऽर्थोऽयं निगद्यते ॥
वैशम्पायन उवाचेति स्फुतोक्तिः । इत्यादि ।

End. एवंभूतस्य धर्म्मपक्षपातिनः श्रीकृष्णस्य पुनरसाधारणान् गुणानाह स्तवय इति त्रिभिः १३८ । १३९ । १४० । शास्त्रस्याचार्य्यमनुबन्धचतुष्टयं च वदन् शास्त्रमुपसंहरति इममिति १४१ । पुनर्भजनीयं तद्भजनं च भजनफलं च दृढीकरोति विश्वेश्वरमिति । विश्वस्य सर्व्वस्य ईश्वरं सर्व्वेश्वरं १४२ ।

श्रीकेशवपदद्वन्द्वकल्पद्रुमनिवासिना ।
केशवेन कृतं श्रीमद्विष्णुनामार्थदर्शनम् ॥
श्रीनिम्बार्कपदाम्भोजस्मरणोद्बुद्धबुद्धिना ।
उद्धृतः शास्त्रसारोऽयं स्वाकरेभ्यः समासतः ॥

Colophon. इति श्रीमत्-काश्मीरिकेशवभट्टविरचितं श्रीमद्विष्णुनामार्थदर्शनं समाप्तम् । श्रीराधावल्लभाय नमः । श्रीकृष्णाय नमः । श्रीरामचन्द्राय नमः । शुभसंवत् १९२१ । ज्येष्ठ । ८ ।

No. 192. वृन्दावनयमकटीका. By रामकान्तः. Substance, country-made paper, $18 \times 2\frac{1}{2}$ inches. Folia, 8. Lines, 8 on a page. Extent, 375 çlokas. Character, Bengali. Date, Sk. 1734. Place of deposit, District Bariçāla, Mānapāsā, Paṇḍita Govindacandra Çiromaṇi. Appearance, old. Prose. Correct.

Beginning. ॐ नमः श्रीकृष्णाय । इह खलु निर्व्विघ्नाभिलषितसिद्धिकामः कविरयं अखिल-कविकुल-सम्मत-निखिल-विघ्नध्वन्तोत्सारण-कारण-कृष्णनमस्काररूप-मङ्गलमग्रतः समारभते वरदायेत्यादि ॥ इत्यादि ।

End. हसितानां कीदृशानां लीलाजानां लीलया क्रीड़या जातानामुत्पन्नानाम् । लाजाः पुंभूम्नि चाक्षतमित्यमरः । छाया सूर्य्यप्रिया कान्तिः प्रतिबिम्ब-मनातप इति च ॥ * ॥

Colophon. इति विश्वम्भरादेवश्रीरामकान्तनिर्म्मिता ।
वृन्दावनयमकाख्यकाव्यटीकासमर्थिता ॥
शाके मह्याश्वि-क्षितिधर-मह्रीवत्सरमिते ॥ ० ॥

विषयः । वृन्दावनयमकाख्यस्य नानाङ्कविकृतस्य काव्यस्य व्याख्यानम् ॥

No. 193. वेदान्ततत्त्वबोधः. Substance, country-made paper, $12\frac{1}{2} \times 6\frac{1}{2}$ inches. Folia, 17. Lines, 14 on a page. Extent, 600 çlokas. Character. Nāgara. Date, ? Place of deposit, Hātuā, Bābu Girīndranātha Datta, Appearance, new. Prose. Generally correct.

Beginning. श्रीकृष्णाय नमः ।
यश्चिन्तितो हरति ध्वान्तमशेषमन्त-
र्बोधप्रदस्तरणिकोटिसमप्रभो वै ।
योऽज्ञानवादप्रभवं हि ददाह ...
तं श्रीसुदर्शनमहं हृदि चिन्तयामि ॥
किं वेदान्ततत्वमिति प्रश्ने उच्यते । सार्व्व ... नन्तकगुणाब्धिरनन्तशक्ति-र्जगतो जन्माद्यभिन्ननिमित्तोपादानकारणं चेतनाचेतनवस्तुस्वाभाविकभेदाभेदसंबन्धाश्रयः परब्रह्मपरमात्मपुरुषोत्तमादिशब्दाभिधेयः श्रीकृष्ण एवेति सर्व्ववेदान्तार्थः । इत्यादि ।

End. इति भगवतः सर्व्वत्रावस्थितिरेव सर्व्वभेदव्यपदेशहेतुरित्युक्तं अतो न भेदाभेदव्यपदेशयोर्विरोध इति प्रतिपादितं एवञ्च केवलभेदे केवलाभेदयोः शास्त्रविरुद्धत्वेन निरस्तत्वाच्चिदचितोर्ब्रह्मणा सह स्वाभाविकभेदाभेदस्यैवाङ्गीकारो निश्चितो भवति । अन्यथा शास्त्रे संबन्धान्तराभावेन पूर्व्वोक्तेष्वेकतराङ्गीकारे तत्र स्वमुखोक्तदूषणानां सिद्धान्त एवापातादतो नान्यः पक्षः परिग्रहीतुं शक्यते तस्मादकामैरपि चिदचिदीश्वराणां स्वाभाविकभेदाभेदमेव संबन्धमङ्गीकृत्य पुनर्विशिष्टत्वाङ्गीकारे गौरवावहोऽप्यनुपपन्नोऽपि स्वसम्प्रदायस्य स्वातन्त्र्यसिद्ध्यर्थं इति सिद्धमत्वमिति विस्तरेण ।

Colophon. इति श्रीसनत्कुमार-नारदसम्प्रदायप्रवर्त्तकाद्याचार्य्य-श्रीभगवन्नियमानन्दानुयायिनां वेदान्ततत्वबोधः समाप्तः ॥ शुभमस्तु ॥

विषयः । निम्बार्कमतानुसारेण ब्रह्मणोऽद्वयत्वासर्वव्यापकत्वादिनिरूपकवेदान्तस्य मर्म्मोद्घाटनम् ॥ ० ॥

No. 194. वेदान्ततत्वमञ्जरी. By शङ्कराचार्य्यः. Substance, country-made paper, 13 × 1½ inches. Folia, 14. Lines, 6 on a page. Extent, 600 çlokas. Character, Bengali. Date, Sk. 1667. Place of deposit, District Medinīpura, Post Office Rādhānagara, grāma Amarapura, Paṇḍita Guruprasanna Vidyāratna. Appearance, old. Prose. Correct.

Beginning. ॐ नमः श्रीकृष्णाय ।
अखण्डं सच्चिदानन्दमवाङ्मनसगोचरम् ।
आत्मानमखिलाधारमाश्रयेऽभीष्टसिद्धये ॥

चत्वारः खलु पुरुषार्था धर्मादयः । तत्र चरमः परमपुरुषार्थोऽविनाशित्वात् त्रयाणां प्रकृतिसाध्यत्वेन विनाशित्वात् । न च मुक्तिः प्रकृतिसाध्या, विवक्षितविवेकेन साध्याया अविद्यानिवृत्तिरूपायास्तस्या ज्ञानैकसाध्यत्वात् । न हि शतशः क्रियमाणेऽपि यत्ने शुक्तिविषयाविद्यायाः शुक्तिविषयकज्ञानमन्तरेण नाशो दृष्टः । मुक्तिसाधनज्ञानन्तु पदार्थज्ञानसाध्यम् । इत्यादि ।

End. अथ ब्रह्मापि जगदिव न सद्रूपमस्तु अतस्त्वायातं शून्यवादेनेति चेत् न । यद्वस्तु नास्तीति व्यपदेशेनापि सिध्यति तत् कथमसद्रूपं । न हि प्रकाशमन्तरा नास्तीत्यपि प्रकाशः सम्भवति । अतश्च शून्यवादोऽपि विफलः × × शून्यस्य सद्रूपत्वासद्रूपत्वाभ्यां व्याघातः । आद्ये शून्येति नामधेयमात्रेणायातं नत्वर्थभेदेन । द्वितीये शून्यस्यासिद्धा तन्मतासिद्धिः । अपि च, कल्पनाधिष्ठानस्यासद्रूपमेवाधिष्ठानं वाच्यमिति सिद्धं सदद्वैतवादेनेति संक्षेपः ।

Colophon. इति परमहंस श्रीशङ्कराचार्य्यकृता वेदान्ततत्वमञ्जरी समाप्ता । श्रीकृष्णाय नमः ।
शाके मुनिरसाङ्केन्दुसंख्याते शुचिमासके ।
लिखितेयं स्वपाठार्थं वेदान्ततत्वमञ्जरी ॥

विषयः । पदार्थनिरूपणम् । प्रकृतिनिरूपणम् । शक्तिनिरूपणम् । प्रातीतिक-व्यावहारिक-पारमार्थिकरूपत्रिविधसत्तानिरूपणञ्च ।

No. 195. वेदान्ततात्पर्य्यनिवेदनम्. By गोविन्दः. Substance, country-made paper, 10×3½ inches. Folia, 83. Lines, 8 on a page. Extent, 1,411 çlokas. Character, Nāgara. Date, Sk. 1710. Place of deposit, Benares City, Paṇḍita Vāmanācāryya Çāstrī. Appearance, old. Prose. Correct.

Beginning. श्रीगणेशाय नमः ।
सार्व्वात्म्यं सर्व्वकामाप्तिः सार्वज्ञं शुद्धबुद्धता ।
यज्ज्ञानायत्तमीशन्तं प्रत्यक्चं कारणं नुमः ॥
गोपालसंचिन्तनवीतदोषः
प्रबोधितः श्रीगुरुलक्ष्मणेन ।
वेदान्ततात्पर्य्यनिवेदनेन
स्वबोधशुद्धिं करवाणि सन्तु ॥ इत्यादि ।

End. श्रीमल्लक्ष्मणपण्डितैरधिकृतो वेदान्तविद्यापदे ।
गोविन्दो बुधनीलकण्ठतनयो भोगावतीगर्भजो ।
वेदान्तानुगतं विमत्सरबुधप्रेष्ठं प्रबन्धं व्यधात् ॥

Colophon. इति वेदान्ततात्पर्य्यनिवेदनमिदं समाप्तम् ॥ शकाब्दाः १७१० ।

विषयः । अद्वैतमतमाश्रित्य भाष्यतात्पर्य्यवर्णनम् ॥

No. 196. वेदान्तरत्नमाला. By अनन्तभट्टः. Substance, country-made paper, $10 \times 4\frac{1}{2}$ inches. Folia, 49. Lines, 10 on a page. Extent, 900 çlokas. Character, Nāgara. Date, ? Place of deposit, Hātuā, Pailādeyoyā Maṭha. Appearance, fresh. Verse. Generally correct.

Beginning. श्रीराधासर्व्वेश्वरौ विजयेताम् । श्रीमद्भगवन्निम्बार्काय नमः ।
ब्रह्मादिसेव्यचरणं जगतश्च हेतुं
स्तुत्यं मुनीशविबुधैः स्वजनार्त्तिहारम् ।
कल्याणरूप-गुणमीशमहं भजामि
... ... ॥
आनन्दसंज्ञकमुनिं नियमोक्तिपूर्व्वं
आचार्य्यमाद्यमहमाश्रय ईशचक्रम् ।
पाञ्चजन्यावतारञ्च कृष्णाज्ञापरिपालकम् ।
श्रीश्रीनिवासमाचार्य्यं भाष्यकारं नमाम्यहम् ॥
वेदान्तरत्नमालाख्यो ग्रन्थस्तेषामनुग्रहात् ।
तदुक्तेनैव मार्गेण क्रियते शास्त्रमानतः ॥
प्रत्यक्चैतन्यतत्त्वञ्चाचेतनाख्यं ततः परम् ।
परब्रह्मादिसंज्ञञ्च भण्यतेऽस्मिन् समासतः ॥
साधनादिफलञ्चापि तद्विरोधिनिरूपणम् ।
तत्रादौ चेतना ज्ञेया वैष्णवैः साम्प्रदायिकैः ॥ इत्यादि ।

End. वेदान्तगेयं यदिमं जगतश्च हेतुं
तर्काद्यमेयमभिवन्द्यमजादिदेवैः ।
ध्यातो ह्यनन्यशरणैर्निजभावदन्तं
गोपीपतिं हरिमहं शरणं प्रपद्ये ॥

Colophon. इति श्रीभगवत्सनत्कुमारसन्ततिप्रवर्त्तक-श्रीमद्भगवन्नियमानन्दपादसरोजा-श्रितानुगकाश्मीरि-श्रीकेशवभट्टचरणारविन्दानुजेनानन्ताभिधेयेन विरचित-वेदान्तरत्नमाला समाप्ता ॥ ० ॥ श्रीरस्तु । सम्वत् १९२१ ।

विषयः । निम्बार्कमतानुसारेण प्रत्यक्चैतन्यादिनिरूपणम् । परब्रह्मादिसंज्ञानिरूपणम् । साधनाफलादिकथनम् । साधनाविरोधिनिरूपणञ्च ।

No. 197. वेदान्तसंज्ञाप्रक्रिया. Substance, country-made paper, $11\frac{1}{2} \times 5$ inches. Folia, 19. Lines, 8 on a page. Extent, 260 çlokas. Character, Nāgara. Date, ? Place of deposit, Hātuā, Babu Girīndranātha Datta. Appearance, new. Prose. Correct.

Beginning. ॐ श्रीगणेशाय नमः ।
ॐ ... ... पादयुगं नत्वा तस्य प्रसादतः ।
वेदान्तसंज्ञाः प्रत्येकं निरूप्यन्ते यथामति ॥
अध्यारोपापवादाभ्यां निष्प्रपञ्चं प्रपञ्च्यते ॥ इति बृद्धवचनम् ।
अत्राध्यारोपो नाम वस्तुन्यवस्त्वारोपः अध्यारोपः । वस्तु सच्चिदानन्दात्मकं ब्रह्म । अवस्तु अज्ञानादिसकलजगत्समुदायस्वरूपमद्याप्रपञ्चः । प्रपञ्चद्वयं अज्ञानद्वयं सूक्ष्मशरीरद्वयं स्थूलशरीरद्वयं शक्तिद्वयं निःश्रेयसद्वयं संशयद्वयं असम्भावनाद्वयं विपरीतभावनाद्वयं प्रज्ञाद्वयं ... ...
... ...
शब्दद्वयं रसषट्कं नववर्णाः ऐश्वर्य्यादिषट्कं उत्पत्त्यादिषट्कं नादादिचयं इत्येताः संज्ञाः । एताः शास्त्रविद्‌ाहृताः प्रत्येकं निरूप्यन्ते । इत्यादि ।

End. संहते गलविवरे यत्कण्ठनिनादकरणं स नादः । अनुस्वारो विन्दुः नादैक-देशः कलेत्यर्थ स्तथाच संज्ञाद्वितीयब्रह्मप्रतिपादके वेदान्तशास्त्रे बृद्धवचन-मनुसृत्याध्यारोपवशात् संज्ञास्सन्तीति प्रतिपादितं । सम्प्रत्यपवादो निरूप्यते अधिष्ठानमात्रपरवशोऽयमपवादस्तथाच सर्वप्रपञ्चरहितं ब्रह्माहमस्मीति प्रत्यग-भिन्न-ब्रह्मज्ञानात्मुक्तिरिति सिद्धम् ।

Colophon. इति वेदान्तसंज्ञाप्रक्रियाप्रकरणं समाप्तम् ॥

23 A. S. B.

विषयः । प्रपञ्चाज्ञान-स्थूलसूक्ष्मशरीर-शक्ति-निःश्रेयस-संशयासम्भावना-विपरीतभावना-प्रज्ञा-समाधीनां द्विप्रकाराणां ब्रह्म-जीव-शरीरावस्थाकरण-कर्म्म पुण्यकर्म्म-पापकर्म्म मिश्रकर्म्म-प्रारब्ध-प्रतिबन्ध-सम्बन्ध ताप अधिभूतादिकारणगुण-काल-मूर्त्ति-चत्वादिप्रपञ्च लोकवासना ज्ञान-प्रतिबन्धक-श्रवणादि-ज्ञानादि-हेत्वादि-प्राणापान-भ्रान्त्यादितादात्म्य-एषणा-सुषुप्त्यादीनां त्रि-प्रकाराणां वर्त्तमानप्रतिबन्ध-पुरुषार्थ शब्द वर्ण-आश्रमसाधन-अनुबन्ध-अन्तःकरण-संकल्पादि-वेद-प्रमाण-मैत्र्यादि-भूतग्राम ब्रह्मविदादीनां चतुःप्रकाराणां कोश-ज्ञानेन्द्रिय-शब्दादि-कर्म्मेन्द्रिय-वचनादि—प्राणादि—उपवायुकर्म्मसूक्ष्मभूत—यम-नियम-भूमिका-प्रलय भ्रमनिवर्त्तकदृष्टान्तख्यातीनां पञ्चप्रकाराणां समाधि-भावविकार-कोश-उर्म्मि-लिङ्ग-अवस्था-शास्त्र-सूत्र-अङ्ग-कर्म्मप्रमाणानां षट्-प्रकाराणां अवस्था—चैतन्यादि-भूम्यादि-अतलादि-भूमिकादीनां सप्तप्रकाराणां पुरी-प्रकृति-अङ्गादीनामष्टप्रकाराणां नवविधसंसारस्य लिङ्गद्वयाहङ्कारद्वयानन्द-कर्म्म स्वप्न-सुषुप्ति-जाग्र-दात्मत्रयाणां भूमिका-युक्तिचतुष्टयानां नाड़िका-नाड़ीदेवतादशक-अष्टान्तरङ्ग मद-षट्वह्निमद—अष्टमूर्त्तिमद—अष्टपाश-सप्तधातु—सप्तव्यसन-षड्भ्रम पञ्चक्लेश-आध्यात्मिकतापत्रय स्वर्गलोकतापत्रय-पञ्चसप्रतिगुण-रूपषट्क-स्पर्शचतुष्टय-शब्दद्वय-रसषट्क-नववर्ण—ऐश्वर्य्यादिषट्क-उत्पत्त्यादिषट्क—नादादित्रयाणाञ्च वेदान्तसंज्ञानां लक्षणनिरूपणम् ॥

No. 198. वेदान्तसिद्धान्तमुक्तावलीटीका (मूलसहिता) By नानादीक्षितः । Substance, country-made paper, $13\frac{1}{2} \times 5\frac{1}{2}$ inches. Folia, 128. Lines, 12 on a page. Extent, 5,000 çlokas. Character, Nāgara. Date, Sm. 1920. Place of deposit, Mahārājā's Library, Hātuā. Appearance, fresh. Prose and verse. Correct.

Beginning. मूलस्य । ॐ नमः परमात्मने ।
अदृष्टद्वयमानन्दमात्मानं ज्योतिरव्ययम् ।
विनिश्चित्य श्रुतेः साक्षाद् युक्तिस्तत्राभिधीयते ॥ इत्यादि ।

टीकायाः । ॐ नमः परमात्मने पुरुषोत्तमाय ।
विघ्नेशं ढुण्ढिराजं जगदुदयकृतं शारदां सूत्रकारं
व्यासञ्चाचार्य्यवर्य्यं त्रिभुवनविदितं शङ्करं भाष्यकारम् ।
आनन्दान्तःप्रकाशानुभवपदपदं सद्गुरुं श्रीन्दसिंहं
वन्दे विद्यानिधानं शमदमनिरतं राघवेन्द्रं यतीन्द्रम् ॥
यच्छिष्यशिष्यसन्दोहव्याप्ता भारतभूमयः ।
वन्दे तं यतिभिर्वन्द्यं प्रकाशानन्दमीश्वरम् ॥

सिद्धान्तमौक्तिकश्रेणीप्रकाशाय प्रदीपिका ।
क्रियते परपक्षौघध्वान्तध्वंसप्रवर्त्तिनी ॥
शिष्टाचारप्राप्तं मङ्गलमाचरन् निरूपणीयं प्रतिजानीते चदद्वयमिति ।
इत्यादि ।

End. मूलस्य ।
स्नातं तेन समस्ततीर्थसलिले सर्व्वापि दत्तावनि-
र्यज्ञानाञ्च कृतं सहस्रमखिला देवाश्च सम्पूजिताः ।
संसाराच्च समुद्धृताः स्वपितरस्त्रैलोक्यपूज्योऽप्यसौ
यस्य ब्रह्मविचारणे चणमपि स्थैर्य्यं मनः प्राप्नुयात् ॥

Colophon. इति श्रीमत्परमहंसपरिव्राजकाचार्य्य-श्रीज्ञानानन्दपूज्यपादशिष्य प्रकाशा-
नन्दविरचिता सिद्धान्तमुक्तावली समाप्ता ।

टीकायाः । यदज्ञानादिदं भाति यज्ज्ञानाच्च प्रलीयते ।
ब्रह्म + तदहं नित्यं नित्यसम्वित्सुखाद्वयम् ॥
अधिकार्य्युपविश्वेशमियं सिद्धान्तदीपिका ।
निर्म्मिता राजतां शश्वत् सदानन्दप्रदायिनी ॥
इति श्रीमत्परमहंसपरिव्राजकाचार्य्य-श्रीप्रकाशानन्दपूज्यपादशिष्य-श्रीनाना
दीक्षितविरचिता सिद्धान्तमुक्तावलीटीका समाप्ता ।

विषयः । प्रकाशनन्दकृतस्य वेदान्तसिद्धान्तमुक्तावलीग्रन्थस्य व्याख्यानम् ।

No. 199. वैद्यनाथपूजाविधिः. Substance, country-made paper, 14 × 3½ inches. Folia, 4. Lines, 6 on a page. Extent, 90 çlokas. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit, District Ḍhākā, Āḍāihājār, Paṇḍita Candrakānta Vidyālaŋkāra. Appearance, tolerable. Prose and verse. Correct.

Beginning. ॐ नमः परमदेवतायै । अथ स्कन्दपुराणोक्त वैद्यनाथपूजाविधिः । तत्र
चतुर्द्दशीलाभेऽलाभे वा उपवासं कृत्वा सोमवासरे प्रदोषसमये शुक्ल
वाससी परिधाय सायंसन्ध्यामुपास्य पूजामारभेत् । तत्रादौ स्वस्तिवाचनं
कृत्वा अर्घ्यपात्रं संस्थाप्य गणपत्यादिनानादेवताः संपूज्य ताम्रादिपात्रे

रक्तचन्दनेनाष्टदलपद्मं निर्म्माय लिङ्गं संस्थाप्य संकल्पं कुर्य्यात् विष्णुरो-मित्यादि आयुरारोग्यपूर्व्वकचतुर्व्वर्गफलप्राप्तिकामः सोमवाराधिकरणकप्रदोष समये पार्थिववैद्यनाथशिवलिङ्गपूजनमहं करिष्ये इति संकल्प्य पीठपूजां कुर्य्यात् । इत्यादि ।

End. ममास्तु नित्यमानन्दं प्रसादात् तव शङ्कर ।
सर्व्वपापाः क्षयं यान्तु प्रसीद मम शङ्कर ॥
नश्यन्तु दस्यवो राष्ट्रे जनाः सन्तु निरापदः ।
दुर्भिक्षमारीसन्तापाः शमं यान्तु रसातले ॥
सर्व्वशस्यसमृद्धिश्च भूयात् शम्भोः प्रसादतः ।
दुर्गायाश्च चतुर्व्वर्गप्रदायिन्याः प्रसादतः ॥
इति स्तुत्वा गालवाद्यं कृत्वा संहारमुद्रया ।
पुष्पमानीय चाघ्राय क्षमस्वेति विसर्जयेत् ॥
ततो दक्षिणाच्छिद्रं कृत्वा ब्राह्मणं भोजयित्वा यथाशक्ति हविष्यान्नादिक-माचरेत् ॥

Colophon. इति स्कन्दपुराणोक्त-वैद्यनाथपूजापद्धतिः समाप्ता ॥
सुवर्णं रजतञ्चैव जपपूजादिकर्म्मसु ।
एष एव कुशः प्रोक्तो न दर्भो वनसम्भवः ॥
ॐ उमासहितवैद्यनाथशिवाय नमः ।

विषयः । वैद्यनाथसंज्ञक—पार्थिवलिङ्गस्य पूजाविधानम् ।

No. 200. व्याससूत्रवृत्तिः. By रङ्गनाथः. Substance, country-made paper, 18 × 3 inches. Folia, 68. Lines, 8 on a page. Extent, 3,200 çlokas. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit, District Mānabhūma, Post Office Raghunāthapura, Vēḍogrāma, Paṇḍita Veṇkaṭa Varadācāryya. Appearance, old. Prose. Correct.

Beginning. श्रीहरये नमः ।
नित्यं निजानन्दसदद्वितीयं
शुद्धं विभुं सत्यमतिस्वतन्त्रम् ।
सूक्ष्मं निरस्ताखिलदृश्यगीभं

प्रत्यक्षमात्मानमजं भजामि ॥
शङ्करं शङ्कराचार्य्यं केशवं बादरायणम् ।
सूत्रभाष्यकृतौ वन्दे भगवन्तौ पुनः पुनः ॥
सत्यज्ञानानन्दात्मकमद्वितीयं ब्रह्मैव शुद्धसत्त्वप्रधानमायोपाधिकं सदीश्वर-भावं मलिनसत्त्वप्रधानाविद्योपाधिकं जीवभावञ्च जगाम । इत्यादि ।

End. नन्वेवं सातिशयत्वादन्तवत्त्वमप्यैश्वर्य्यस्य स्यात्तथाचानावृत्तिबोधकशास्त्रविरो-धस्तत्राह । अनावृत्तिः शब्दादनावृत्तिः शब्दात् । अर्च्चिरादिमार्गेण ब्रह्मणो-ऽध्यगतस्य सातिशयैश्वर्य्यत्वेऽपि नावृत्तिर्भवति । एतेन प्रतिपद्यमाना इमं मानवमावर्त्तं नावर्त्तन्त इति श्रुतिः । सूत्राभ्यासः शास्त्रसमाप्तिद्योतनार्थः ।
गुरूणां चरणाम्भोजकृपया लिखिता मया ।
वृत्तिः श्रीव्याससूत्राणां प्रीत्यै सास्तु जगद्गुरोः ॥ ० ॥

Colophon. इति श्रीपरमहंसपरिव्राजकाचार्य्य-श्रीआनन्दाश्रमचरणारविन्दसेवापरायणेन रङ्गनाथेन लिखितायां व्याससूत्रवृत्तौ चतुर्थोऽध्यायः समाप्तः ॥ श्रीरामः ।
श्रीमच्छङ्कराचार्य्येण रचिता व्याख्या श्रीमद्रङ्गनाथेन संक्षिप्य लिखिता ॥

विषयः । संक्षेपात् शाङ्करभाष्यानुसारेण व्याससूत्रस्य व्याख्यानम् ।

No. 201. व्रतकालनिष्कर्षः. By मधुसूदनवाचस्पतिः. Substance, country-made paper, 13 × 3 inches. Folia, 11. Lines, 5 on a page. Extent, 400 çlokas. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit, District Bardhamāna, Dhātrīgrāma, Paṇḍita Ṣaṣṭhīdāsa Bhaṭṭācāryya. Appearance, tolerable. Prose and verse. Generally correct.

Beginning. नमो गणपतये ।
प्रणम्य कारणं कृष्णं ज्ञानानन्दस्वरूपिणम् ।
व्रतादिकालनिष्कर्षं करोति मधुसूदनः ॥
तत्रादौ तिथिनिरूपणम् । इत्यादि ।

End. चतुर्थ्यङ्गारवारे च अष्टमी च बृहस्पतौ ।
अत्र यत् क्रियते पापमथवा पुण्यसञ्चयः ॥
षष्टिजन्मसहस्राणि प्रतिजन्म तदक्षयं ॥ इत्यन्यथा

Colophon. इति श्रीमधुसूदनवाचस्पतिविरचितं व्रतादिकालनिरूपणं समाप्तम् ॥०॥

विषयः । व्रतकालव्यवस्थादिः ।

No. 202. **व्रतबोधवृत्तिः.** Substance, country-made paper, $15\frac{1}{2} \times 5\frac{1}{2}$ inches. Folia, 19. Lines, 13 on a page. Extent, 1,000 çlokas. Character, Nāgara. Date, ? Place of deposit, District Medinīpura, Candrakoṇā, Mohanta Bharata Rāmānuja Dāsa. Appearance, tolerable. Prose and verse. Correct.

Beginning. श्रीरामचन्द्राय नमः ।

नत्वा हृदिस्थं जगदेकरूपं रामं परं ब्रह्म विशुद्धबोधम् ।

विस्तारशास्त्रश्रवणालसानां बोधाय कुर्व्वे व्रतबोधवृत्तिम् ॥

अथ तिथिनिर्णयः । तत्र तिथिर्द्विधा शुद्धा विद्धा च एकस्मिन् दिने तिथ्यन्तरसम्बन्धरहिता शुद्धा तद्विपरीता विद्धा तत्र शुद्धायामसन्देहाद् विद्धा निर्णीयते । तत्र सामान्यतो वेधमाह माधवीये ।

पक्षद्वयेऽपि तिथयस्तिथिं पूर्व्वां तथोत्तराम् ।

त्रिभिर्मुहूर्त्तैर्विध्यन्ति सामान्योऽयं विधिः स्मृतः ॥

हेमाद्रिमदनरत्नादौ तु द्विमुहूर्त्तोऽप्युक्तः—

उदिते दैवतं भानौ पैत्र्यं चास्तमिते रवौ ।

द्विमुहूर्त्तस्त्रि + + सा तिथिर्हव्यकव्ययोरिति ॥ इत्यादि ।

End. एवं चकाराखिलशास्त्रदृष्टिः

कालस्य तत्त्वं गहनं विलोक्य ।

संक्षेपतः संव्यवहारमात्रं

यत्किञ्चिदन्यत् परिमार्गणीयम् ॥

Colophon. इति श्रीव्रतबोधनीसंग्रहे वैष्णवकृते सम्वत्सरकृत्यनिरूपणं नाम पञ्चमः परिच्छेदः ॥ समाप्तश्चायं ग्रन्थः । ॐ तत्सत् ।

विषयः । तिथिनिरूपणम् । व्रतारम्भकालादिनिरूपणम् । अष्टमद्वादशीनिरूपणम् । वैशाखादिस्नाने फलकथनम् । रामनवम्यादिव्रतकालनिरूपणम् । मासनिरूपणम् । वैशाखादि-चैत्रान्तमासकृत्यनिरूपणञ्च ।

No. 203. शक्तिवादविवृतिः . By माधवसिद्धान्तः . Substance, country-made paper, 18 × 3 inches. Folia, 33. Lines, 8 on a page. Extent, 1,500 çlokas. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit, District Barisāla, Post Office Kalasakāṭi, Gā̆ḍure, Paṇḍita Durgācaraṇa Nyāyaratna. Appearance, tolerable. Prose. Correct.

Beginning. ॐ नमो गणेशाय ।

आराध्य यां गिरिसुतां वरदां सुधीरै-
र्लब्धं फलं समधिकं प्रथितैरभीष्टात् ।
संसारसागरतरीं भजनैकपात्रीं
दुर्गां नमामि भवभीतिविनाशनाय ।
ख्यातः पूतकुलार्णवेन्दुसदृशो यश्चक्रपाणिः स्वयं
तद्वंश्यो नदराजभैरवमहावेगान्यथाकारकः ।
यो राजेन्द्रकृती तदीयकुलजो विख्यातविश्वेश्वर-
स्तत्पुत्रोऽहमिमां करोति विवृतिं श्रीमाधवस्तार्किकः ।
टीकां विज्ञजनप्रमोदजननीं सिद्धान्तसिद्धां शुभां
श्रीमन्माधवनामकेन रचितां यत्नेन धीभिः शुभैः ।
काषायैः परिमृज्य चित्ततरणिं संश्रित्य पारं परं
धीरो गच्छतु सत्पदार्थकुतुकी सत्शक्तिवादार्णवे ॥

शिष्यजिज्ञासया वृत्तिं विभजते सङ्केत इति । अर्थनिष्ठा पदवृत्तिः पदनिरूपिता वृत्तिः वृत्तिः शाब्दबोधौपयिकसम्बन्ध इत्यर्थः ॥ इत्यादि ।

End. लक्ष्यार्थोपस्थितेः स्वातन्त्र्येण हेतुत्वमेव वाच्यमिति तत्र गौरवं स्फुटमेव शक्तिग्रहस्यैव इति समवायसम्बन्धे गोत्वप्रकारकज्ञानशक्तं पदमित्याकारकज्ञानस्यैवेत्यर्थः । तादृशबोधहेतुत्वात् समवायसम्बन्धेन गोत्वप्रकारकशाब्दबोधहेतुत्वादित्यर्थः ।

Colophon. इति श्रीमन्महामहोपाध्यायमाधवसिद्धान्तभट्टाचार्यविरचिता शक्तिवादटीका समाप्ता ॥ * । ० ।

विषयः । गदाधरभट्टाचार्यकृतस्य शक्तिवादाख्यग्रन्थस्य व्याख्यानम् ।

No. 204. शतदूषणी. By श्रीनिवासदासः. Substance, country-made paper, 12×6 inches. Folia, 7. Lines, 15 on a page. Extent, 350 çlokas. Character, Nāgara. Date, ? Place of deposit, District Medinīpura, Candrakoṇā, Mohānta Bharata Rāmānuja Dāsa. Appearance, tolerable. Prose. Generally correct.

Beginning. श्रीमद्रामचन्द्राय नमः ।
श्रीमल्लक्ष्मणदेशिको गुणनिधि र्वादीभपञ्चाननः
संसारार्णवतारकश्च कृपया स्वाङ्घ्रिप्रपन्नान् जनान् ।
सद्विद्यापगजन्मभूमिशिखरी पाषण्डनैशोच्छ्रगु-?
र्मायावाद्दवाग्नि रार्त्तशरणो वर्वर्त्ति सर्व्वोपरि ॥
श्रीश्रीनिवासदासेन नत्वा श्रीवेङ्कटं गुरुं ।
मायावादनिरासार्थं क्रियते शतदूषणी ॥
स देव सोम्येदमग्र आसीदेकमेवाद्वितीयमित्यत्र ध्यावादिना सजातीया-दिभेदशून्यं सन्मात्रमेवासीदिति सिद्धान्तितम् ॥ इत्यादि ।

End. अतो ब्रह्मविद्ब्रह्मैवेति श्रुते र्मुक्तस्य ब्रह्मसाम्यएव स्वारस्यमित्यलं दिदृक्षत-मुद्गराघातेनेति ॥
एवं सहस्रावधि दूषणानि × + + + + न्यायेनदिङ्मात्र मुक्तं ।
× × × × ईषिकाग्रन्यात् विचार्य्य च पुनः पुनः ।
दूषणानां शतं दत्तं केवलाद्वैतदर्शने ॥

Colophon. इति श्रीमन्नारायणचरणनलिनद्विरेफाणां वादीभकेशरिणां श्रीमद्वेङ्कटा-चार्य्याणां चरणारविन्दमधुपेन श्रीनिवासदासेन रचिता शतदूषणी समाप्ता ॥

विषयः । मायावादनिरासक शतसंख्याकदोषप्रख्यापनम् ।

No. 205. शब्दरत्नं (कलापस्य). By श्रीजनार्द्दनशर्म्मा. Substance, country-made paper, 14×3 inches. Folia, 89. Lines, 4 on a page. Extent, 1,200 çlokas. Character, Bengali. Date, Sk. 1726. Place of deposit, District Ḍhākā, Post Office Rāyapurā, grāma Pirijerkā̃di. Paṇḍita Raghunātha Bhaṭṭācāryya. Appearance, tolerable. Prose. Generally correct.

Beginning. ॐ नमो गणेशाय ॥
प्रणम्य परमात्मानं श्रीजनार्द्दनशर्म्मणा ।
कलापाब्धेः शब्दरत्नं बालप्रीत्यै प्रकाश्यते ॥

पुंसि ॥ वृक्षः वृक्षौ वृक्षाः । वृक्षं वृक्षौ वृक्षान् । वृक्षेण वृक्षाभ्यां वृक्षैः । वृक्षाय वृक्षाभ्यां वृक्षेभ्यः । वृक्षात् वृक्षाभ्यां वृक्षेभ्यः । वृक्षस्य वृक्षयोः वृक्षाणां । वृक्षे वृक्षयोः वृक्षेषु । हे वृक्ष । एवमकारान्तः पुंसि देवादि-शब्दोऽपि । पुंसि दारशब्दो भूम्नि देववत् । स्त्रियां देवी नदीवत् । इत्यादि ।

End. एवमन्यासां । सर्व्वत्रातिक्रान्तवञ्जत्रीह्योरपि वाच्यलिङ्गमित्यर्थः ॥ * ॥ * ॥

Colophon. इति शब्दरत्ने चतुर्थप्रकरणं समाप्तं ॥ ४ ॥ ४ ॥ श्रीभोलानाथदेवशर्म्मणः स्वाक्षरं पुस्तकञ्च ॥ शुभमस्तु शकाब्दाः १७९१ ॥ श्रीहरिः श्रीगोविन्दः श्रीमाधवः श्रीगुरवे नमः ॐ वाग्देव्यै नमः ॥

विषयः । अस्ति शब्दरत्नं नाम एवंविधं पुस्तकान्तरम् इदन्तु तस्मादुत्कृष्टम् । सुबहूनि शब्दान्यत्र साधितरूपाणि विद्यन्ते ।

No. 206. शब्दसाधनं. By रामकान्तः. Substance, foolscap paper, 14×4 inches. Folia, 73. Lines, 8 on a page. Extent, 1,800 çlokas. Character, Bengali. Date, Sk. 1798. Place of deposit, District Ḍhākā, Uthuli, Paṇḍita Dīnabandhu Gosvāmī. Appearance, fresh. Prose. Generally correct.

Beginning. ॐ नमः श्रीकृष्णाय ।

नत्वा भवानीश्वरपादपङ्कजं विज्ञाय दुर्गादिकचन्द्रकन्मतं ।
बालावबोधाय वितन्यते मया श्रीरामकान्तेन तु शब्दसाधनं ॥
आनन्त्यादेव कार्त्स्न्येन शब्दान् वक्तुं न कोऽप्यलं ।
इत्यत्र कतिचिद्वाच्याः सर्व्वशब्दावबुद्धये ॥
शब्दोऽत्राव्ययोऽनव्ययश्च । लिङ्गसङ्ख्याकारेण विभक्तिकृतसंस्कारः साधनम् । इत्यादि ।

End. इति ऋकारस्य रत्नं एवं मृदुमाचष्टे मदित्यादि । अन्येऽपि शिष्टप्रयोगानुसाराद्रूहनीयाः । दिङ्मात्रमेतदुक्तं शब्दानामनन्तत्वात् ।

Colophon. इति शब्दसाधनं समाप्तम् ॥ शक १७९८ ॥

विषयः । कातन्त्रव्याकरणानुसारेण नानाविधशब्दानां साधनम् ।

No. 207. शरभपूजापद्धतिः. Substance, country-made paper, 11×7 inches. Folia, 9. Lines, 12 on a page. Extent, 325 çlokas. Character, Nāgara. Date, ? Place of deposit, Mahārājā's Library, Hātuā. Appearance, fresh. Prose. Generally correct.

Beginning. ॐ श्रीगणेशाय नमः ।
अथ शरभमन्त्रः ।
ॐ देवदेव महाभाग गिरीश गिरिजापते ।
त्राहि मां दयया नाथ सच्चिदानन्द शाश्वत ॥ इत्यादि ।

End. भर्गेन्दुकेवलेवाद्यौ हृतषड्स्वराग्वितौ ।
काद्यद्वयं समालिख्य वह्नीन्दुजाये कचत्वारिंशदक्षरो मनुरिति ॥

Colophon. इति श्री आकाशभैरवतन्त्रे उमामहेश्वरसम्वादे शरभपक्षिराजनित्यपूजा पद्धतिः समाप्ता ॥

विषयः । शरभपक्षिराजस्य पूजाप्रकारादिकथनम् ।

No. 208. शरभेशकवचम्. Substance, country-made paper, 11×7 inches. Folia, 5. Lines, 12 on a page. Extent, 200 çlokas. Character, Nāgara. Date, ? Place of deposit, Mahārājā's Library, Hātuā. Appearance, fresh. Prose and verse. Generally correct.

Beginning. श्रीगणेशाय नमः ।
ईश्वर उवाच ।
वक्ष्यामि शृणु देवेशि सर्व्वरक्षणमुत्तमम् । इत्यादि ।

End. प्रायश्चित्तं शिव तव नामाक्षरद्वयोच्चरितं ।

Colophon. इति श्री आकाशभैरवकल्पे प्रत्यक्षसिद्धिप्रदे उमामहेश्वरसम्वादे शरभेश कवचं समाप्तम् ।

विषयः । शरभेशकवचम् यत्भूतप्रेतादिभ्यो भीतिनिवारणाय ध्रियते ।

No. 209. शालग्रामलक्षणम् वा शिलामाहात्म्यम् . Substance, country-made paper, 13 × 4 inches. Folia, 3. Lines, 7 on a page. Extent, 150 çlokas. Character, Bengali. Date, Sk. 1662. Place of deposit, District Ḍhākā, Post Office Rūpagañja, grāma Naora, Paṇḍita Çivacandra Bhaṭṭācāryya. Appearance, old. Verse. Generally correct.

Beginning. ॐ नमो गणेशाय ।
द्वारदेशे समे चक्रे दृश्येते यस्य शोभने ।
वासुदेवः स विज्ञेयः शुक्लाभः सर्व्वकामदः ॥ १ ॥
प्रद्युम्नः सूक्ष्मचक्रन्तु नीलपीतसमन्वितः । (?)
सुषिरच्छिद्रं वर्त्तुलं दीर्घचक्रन्तु तद्भवेत् ॥ १ ॥
द्वे चक्रे एकलग्ने तु पूर्व्वभागे तु पुष्कलं ।
सङ्कर्षणः स विज्ञेयो रक्ताभश्चातिशोभनः ॥ २ ॥ इत्यादि ।

End. कृष्णस्य स्निग्धवर्णस्य पृष्ठे चक्रं सुशोभनं ।
शिवदस्तु स विज्ञेयो महासम्पत्फलप्रदः ॥ ११ ॥
पीताम्बरः स विज्ञेय ऊर्द्धरेखा तथाम्बुजः ।
पीताम्बरद्वारदेशे रेखात्रयविभूषितः ॥ २४ ॥
विष्णुना कथितं सम्यक् शिलामाहात्म्यमुत्तमम् ।
अष्टादशपुराणेभ्यो मन्वादिधर्म्मशास्त्रतः ॥
साङ्ख्ययोगात् समाकृष्य वेदवेदाङ्गसम्मतं ।
एतत्ते तु समाख्यातं ब्रह्मन् सत्यः समागतः ॥
यः पठेत् प्रयतो नित्यं शिलामाहात्म्यमुत्तमं ।
महापापानि सर्व्वाणि कृत्वा कर्म्म निरन्तरम् ॥
ऐश्वर्य्यं विलयं यान्ति शालग्रामशिलार्च्चनात् ।
अचलां श्रियमाप्नोति चिरायुर्विगतज्वरः ॥
अक्षयं लभते पुण्यं विमुक्तः पापराशिभिः ।
यत् कृत्वा मुनयः सर्व्वे शालग्रामशिलार्च्चनम् ॥
सर्व्वे ते मोक्षमापन्ना विष्णुलोकं गताः सुखम् ॥

Colophon. इति शालग्रामलक्षणं समाप्तं ॥ ० ॥ शकाब्दाः १६६२ ।
श्रीरुद्रमणिदेवशर्म्मणः स्वाक्षरमिदं स्वकीयपुस्तकञ्चेति ॥
यथा दृष्टं तथा लिखितं लेखके नास्ति दूषणम् ॥ ० ॥

विषयः । वासुदेवादिचतुस्त्रिंशत्प्रकार-शालग्रामशिलालक्षणम् । अष्टादशपुराण-मन्वादि-प्रणीतधर्म्मशास्त्रेभ्यः साङ्ख्ययोगाच्च समाहृत्य प्रथममेतच्छिलामाहात्म्यं भगवता विष्णुना कथित-मासीत् । अनन्तरं वेदवेदाङ्गसम्मतमेनं कोऽपि कश्चिद्ब्राह्मणं कथयामास ।

No. 210. शास्त्रप्रकाशिका (सुरेश्वरवार्त्तिकटीका) (समूला) By भगवदानन्दः. Substance, country-made paper, 13½ × 7 inches. Folia, 1,616. Lines, 15 on a page. Extent, 65,000 çlokas. Character, Nāgara. Date, ? Place of deposit, Mahārājā's Library, Hātuā. Appearance, fresh. Prose and verse. Correct.

Beginning. ॐ श्रीगणेशाय नमः । श्रीगुरुभ्यो नमः ।

ॐ स्वाज्ञानोद्भूतभेदप्रमुखबहुसुखद्वैतदेवद्वयो ×
मात्वादिप्रपञ्चप्रचयपरिचयप्राप्तसंसारपाचम् ।
नित्याभ्यासप्रसूतप्रबलमतिबलप्राप्तमोक्षप्रभाव-
प्रोत्यप्रत्यर्थिसार्थद्युतिकथमकथं धाम कामं प्रपद्ये ॥ (?)
मातर्नतोऽस्मि भवतीमथचार्थये त्वां
चेतः सरस्वति सुरेश्वरवार्त्तिके मे ।
वाचा सहैव सदनुग्रहसंप्रसन्न
मेकाग्रमस्तु परिहाय पराङ्मुखत्वम् ॥
श्रीमद्व्यासपयोनिधिर्निधिरसौ सत्सूक्तिपङ्क्तिस्फुरन्-
मुक्तानामनवद्यहृद्यविपुलप्रोद्योतविद्यामुनिः ।
शान्तिः क्षान्तिष्टती दयेति सरितामेकान्तविश्रान्तिभू
र्भूयान्नः सततं मुनीन्द्रमकरश्रेण्याश्रयः श्रेयसे ॥
सम्प्रदायविदामुक्तीरनुसृत्य प्रणीयते ।
शास्त्रप्रकाशिका सेयं सुरेश्वरवचोऽनुगा ॥
इह खलु निखिलाम्नायार्थपरिशोधनार्थं काण्वोपनिषद्भाष्यं व्याचिकीर्षु-राचार्य्यश्चिकीर्षितपरिसमाप्त्यादिपरिपन्थिदुरितनिर्वर्हणसिद्धये इष्टाचार–प्रमाणकमिष्टदेवताप्रणतिलक्षणं मङ्गलाचरणं × × × समाचरन्नर्थं + + व्याचिख्यासितभाष्यार्थसुखप्रतिपत्त्यर्थं संक्षिपति । स्वाविद्येत्यादिना । इत्यादि ।

मूलस्य प्रारम्भवाक्य । ॐ नमः श्रीढुण्ढिराजाय ।

स्वाविद्याविभवप्रसूतविपुलद्वैतप्रपञ्चाहित
स्पष्टभ्रान्तितिरोहितात्ममतयो यं भागशो मन्वते ।
निर्भागं सकलाभिधानमननव्यापारदूरस्थितं
वन्दे नन्दितविश्वमव्ययमजं भक्त्या तमेकं विभुम् ॥ इत्यादि ।

End. **टीकायाः ।**

श्रौतस्मार्त्तविचारनीरनिवहो नीता न योगी दृढं
श्लोकग्रन्थिमहाग्रहस्फुटनरव्यापाररत्नाकरः ।
प्रत्यग्बोधमुदा विभूतिविभवप्रौढा मुमुक्षैकभूः
सोयं वार्त्तिकवारिधिर्विजयते वस्यन्त (?) चूड़ामणिः ॥
विहिता निहिता सेयं सुरेश्वरवचोऽनुगा ।
शास्त्रप्रकाशिकाऽस्माभिरर्पिता पुरुषोत्तमम् ॥
इति वार्त्तिकपीयूषसुरसास्वादनेच्छवः ।
शास्त्रप्रकाशिकाव्याख्यासमुत्पादं मुमुक्षवः ॥

Colophon. इति श्रीपरमहंसपरिव्राजकाचार्य्यश्रीमच्छुद्धानन्दपूज्यपादशिष्य—श्रीमद्भगवदा-
नन्दकृतायां सुरेश्वरवार्त्तिकटीकायां शास्त्रप्रकाशिकायामष्टमोध्यायः ॥
समाप्तोयं सर्व्ववार्त्तिकग्रन्थः ॥

End. **मूलस्य ।** यामैलादुदयात् तथास्तगिरितो भास्वद्यशोरश्मिभि-
र्व्याप्तं विश्वमनन्धकारमभवद् यस्य + शिष्यैरिदं ।
धारा + न गभस्तिभिः प्रतिहतश्चन्द्रायते भास्कर-
स्तस्मै शङ्करभानवे तनुमनोवाग्भि र्नमः स्तात् सदा।

Colophon. इति श्रीद्वादशसाहश्रीवार्त्तिकामृतमीरितं ।
काण्वारण्यककभाष्यस्य शाङ्करस्य समासतः ॥
अष्टमाध्यायवार्त्तिकं समाप्तम् ।

विषयः । काण्वशाखीयोपनिषदां शाङ्करभाष्यस्य सुरेश्वराचार्य्यकृतं यद्वार्त्तिकं तस्य टीकेयम् अष्टाध्यायात्मकोऽयमतिवृहद्ग्रन्थः ॥

No. 211. शिवगीताटीका (समूला). By कलदिवेङ्कटाद्रिनायकः. Substance, country-made paper, $11\frac{1}{2} \times 6\frac{1}{2}$ inches. Folia, 130. Lines, 12 on a page. Extent, 2,200 çlokas. Character, Nāgara. Date, ? Place of deposit, Mahārājā's Library, Hātuā. Appearance, fresh. Prose and verse. Correct.

Beginning. ॐ शुद्धाद्वैतसमर्थने पटुमते यस्य प्रतापं सकृत्
श्रुत्वाप्यैक्यसचिं (?) सदा विदधते त्यक्तेषणाभेदतः ।
यद्द्रव्येषु गणेषु कर्मसु तथा जातौ विशेषेषु च
प्रौढ़ाद्दङ्कृतयोद्यतैः सह निणं सम्बन्धमदास्यत ॥ (?)
यल्लीलां श्रवणातिथिं कृतवतः कल्पद्रुमस्याभवत्
कम्पः स्तम्भभरस्तथा समभवत् शेषस्य गां विभ्रतः ।
शक्रस्याचिमिषात् समस्तदिविषत्सौभाग्यलोपावहो
वक्ताच्छिद्रभरः परस्य मिषतो दारानकामानपि ॥
यत्कीर्त्तिं कलहंसकुन्दधवलां श्रुत्वा महेन्द्रादयो
ऽवज्ञामात्मनि सन्ततं विदधते लज्जाभरैर्मन्यराः ।
श्रुत्वा देवगुरोर्मलीमसमना यद्वैखरी जायते
सोऽयं × कदलीशवेङ्कटविभु र्वर्त्ति सर्व्वोपरि ॥
सोऽयं पद्मपुराणस्य षोड़शाध्यायनिर्म्मिताम् ।
शिवगीतां शिवप्रीत्या विवेचयति सादरम् । सूत उवाचेत्यादि ।

End. अस्यायमाशयः यद्यपि वह्निरेव सन्ध्याचयं प्रशस्तं तथापि यदा विहरणाद्यङ्गलोपप्रसक्तिः तदा श्रौतस्य विहरणस्य प्राबल्यात् तदनुरोधेन द्वे सन्ध्ये गृहेऽप्यनुष्ठेये इति स्फुटश्चेदं माधवादिग्रन्थेष्विति दिक् ।

Colophon. इति शिवगीतासूपनिषत्सु शुद्धाद्वैतसिद्धान्तप्रतिष्ठापनैकधुरन्धरिककलदिवेङ्कटाद्रिनायकविरचितायां शिवगीताव्याख्यायां षोड़शोध्यायः ।
इति शिवगीताटीका सम्पूर्णा ।

विषयः। पद्मपुराणीय शिवगीताया व्याख्यानम् ।

No. 212. शिवतत्वसुधानिधिः. Substance, country-made paper, 11×5 inches. Folia, 104. Lines, 7 on a page. Extent, 1,800 çlokas. Character, Nāgara. Date, ? Place of deposit, Mahārājā's Library, Hātuā. Appearance, fresh. Verse. Generally correct.

Beginning. श्रीस्कन्दपुराणान्तर्गतशिवतत्त्वसुधानिधिप्रारम्भः । अध्यायसंख्या २० । ग्रन्थ-संख्या १५०० । श्लोकसंख्या १८०० । पत्रसंख्या १२७ ॥ ॐ ढुण्ढिराजान्न-पूर्णाम्बादिसमस्तपरिवारसमेतं श्रीकाशीविश्वनाथं सगुरुचरणारविन्दाभ्यां नमोनमः ।

शङ्करेन्द्रगुरुं नत्वा शैवेन्द्रं शिवरूपिणं ।
लिखामीश्वरतुष्ट्यर्थं शिवतत्त्वसुधानिधिं ॥
यं प्रणम्य सुरेन्द्राद्या भवन्ति सुखशालिनः ।
सर्व्वविघ्नोपशान्त्यर्थं तं वन्दे शङ्करात्मजं ॥
श्रीसूत उवाच ।
शिवं हरिं विधातारं तत्पत्नीस्तत्सुतान् गुरून् ।
नत्वा समस्तप्रत्यूहशान्तये मङ्गलाय च ॥
वर्ण्ये शृणुध्वं सर्व्वज्ञाः शिवतत्त्वसुधानिधिं ।
नैमीषीयास्तु मुनयः शौनकाद्या महर्षयः ॥
सत्रावसाने संहृष्टाः सूतं पप्रच्छुरादरात् ॥ इत्यादि ।

End. एतत् पुण्यं समाख्यानं श्रावयेद्वा शृणोति वा ।
अपुत्रो लभते पुत्रं दरिद्रो लभते धनं ॥
ज्ञानं लब्ध्वा परां शान्तिमचिरेणाधिगच्छति ।
सर्व्वान् कामानवाप्नोति सत्यमेतन्न संशयः ॥ ॐ तत्सत्

Colophon. इति श्रीमत्स्कान्दे महापुराणे सनत्कुमारसंहितायां अन्तिमखण्डे शिव-तत्त्वसुधानिधौ सूतऋषिसम्वादे सकलाध्यायमहिमानुवर्णनं नाम विंशो-ऽध्यायः । अन्तिमखण्डस्य पूर्व्वभागः समाप्तः ॥

विषयः । श्रीस्कान्दे महापुराणे सनत्कुमारसंहितायां शिवतत्त्वसुधानिधौ प्रथमोऽध्यायः । सनत्कुमारप्रश्नवर्णनं नाम २ अः । शिवतत्त्वनिरूपणं नाम ३ अः । मायानिरूपणं नाम ४ अः । जगच्चैतन्यनिरूपणं नाम ५ अः । पञ्चकोशाख्यदुर्गाभरणं नाम ६ अः । जीवन्मुक्तिस्वरूपवर्णनं नाम ७ अः । विदेहकैवल्यस्वरूपवर्णनं नाम ८ अः । स्कन्दसनत्कुमारसंवादे महावाक्यविवरणं नाम ९ अः । षण्मुखसनत्कुमारसंवादे शिवानन्दानुभवो नाम १० अः । षण्मुखसनत्कुमारसंवादे संसारदूषणं नाम ११ अः । षण्मुखसनत्कुमारसंवादे सगुणध्यानयोगनिरूपणं नाम १२ अः । स्कन्दसनत्कुमारसंवादे १३ अः । स्कन्दसनत्कुमारसंवादे शिवार्चनभस्ममहिमानुवर्णनं नाम १४ अः । कार्त्तिकेयसनत्कुमारसंवादे रुद्राक्ष-विल्वपत्र-रुद्राध्याय महिमानुवर्णनं नाम

१५ श्चः । भिक्षाटनवर्णनं नाम १६ श्चः । महालिङ्गप्रादुर्भावो नाम १७ श्चः । सुब्रह्मण्यसनत्कुमारसंवादे शिवनामस्मरणदर्शनमहिमानुवर्णनं नाम १८ श्चः । शिवपूजा-शिवस्तुति महिमानुवर्णनं नाम १९ श्चः । श्रीस्कान्दे महापुराणे सनत्कुमारसंहितायां अन्तिमखण्डे शिवतत्त्वसुधानिधौ सूतऋषिसंवादे सकलाध्यायमहिमानुवर्णनं नाम विंशोऽध्यायः ।

No. 213. शिवरहस्यम् . Substance, country-made paper, 12×5 inches. Folia, 46. Lines, 13 on a page. Extent, 1,256 çlokas. Character, Nāgara. Date, ? Place of deposit, Benares City, Govinda Bhaṭṭa Solāpurkār. Appearance, old. Verse. Correct.

Beginning. श्रीगणेशाय नमः । श्रीसरस्वत्यै नमः । श्रीगुरुभ्यो नमः ।
विघ्नाद्रिभङ्गकुलिशाकृतिचारुशुण्डा
दन्ताग्रधारि + + + द्विरदेन्द्रवक्त्रं ।
कर्णान्तरालसितराजितचामरौघ-
संवीजनप्रहृतदानकटं नमामि ॥
सूत उवाच । इत्यादि ।

× × × × ×

End. त्यक्त्वा मानुषमध्रुवं जनवहो(?) यात्येव शम्भो पदं ।
तारानाथसहोदरा पतिहता पादारविन्दार्चन–
द्वारा तुष्टहृदन्तरं पुरहरं विश्वेश्वरं शङ्करं ॥

Colophon. इति श्रीशिवरहस्ये एकादशांशे भक्तिमहिमा नाम पञ्चाशोऽध्यायः । भाद्रपद शुक्लतृतीया रविवारे लेखनं समाप्तं । राक्षसनामसम्वत्सरे ॥ * ।

विषयः । शिवस्य माहात्म्यादिवर्णनम् ।

No. 214. शिवसंहिता . Substance, foolscap paper, 10×3 inches. Folia, 24. Lines, 8 on a page. Extent, 500 çlokas. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit, District Rājasāhi, Post Office Pākuḍe Keḍogrāma, Paṇḍita Kālidāsa Ṭhākura. Appearance, fresh. Verse. Generally correct.

Beginning. ॐ तत् सत् अथ शिवसंहिता ।
एकं ज्ञानं नित्यमाद्यन्तशून्यं ।
नान्यत् किञ्चित् वर्त्तते वस्तु सत्यं । इत्यादि ।

End. गेहे स्थित्वा पुत्रदारादिपूर्णः
सङ्गं त्यक्त्वा चान्तरे योगमार्गे ।
सिद्धेश्चिह्नं वीक्ष्य पश्चात् गृहस्थः
क्रीड़ेत् सो वै सम्मतं साधयित्वा ॥

Colophon. इतीश्वरविरचितायां शिवसंहिता समाप्ता ॥ * ॥

विषयः। प्रथमपटले योगशास्त्रकथनमुखेन लयप्रकरणकथनम् । २ ये ज्ञानोपदेशः । ३ ये योगाभ्यासतत्वकथनम् । ४ र्थे मुद्राकथनम् । ५ मे साधकलक्षण-प्रतीकोपासनादि-निरूपणञ्च

No. 215. शिवसहस्रनामस्तोत्रम् (रुद्रयामलीयम्). Substance, country-made paper, 15 × 3 inches. Folia, 10. Lines, 6 on a page. Extent, 200 çlokas. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit, District Ḍhākā, Post Office Demḍā Bārapāḍā, Paṇḍita Ādinātha Tarkabhūṣaṇa. Appearance, tolerable. Verse. Correct.

Beginning. ॐ नमो गणेशाय । ॐ महादेवाय नमः ।
श्रीपार्व्वत्युवाच ।
केनोपायेन देवेश सर्व्वदा त्वं प्रसीदसि ।
वाञ्छितां सिद्धिमाप्नोति नरो यस्य प्रसादतः ॥
तन्मे कथय देवेश यदि मे विद्यते दया ॥
श्रीशिव उवाच ।
शृणु पार्व्वति वक्ष्यामि मन्त्राणां हितकाम्यया ।
महास्तोत्रं महापुण्यं मम वक्त्रविनिर्गतम् ॥
सहस्रनामस्तोत्रं मे दुर्लभं दैवतैरपि ।
विना पूजां विना ध्यानं विनाचारं विना जपम् ॥
लभते येन कल्याणं तन्मे निगदितं शृणु ॥ इत्यादि ।

End. स्तोत्रं सहस्रनामाख्यं मम वक्त्रविनिर्गतं ।
गोपितव्यं त्वया भद्रे स्वयोनिरिव चापरे ॥
स्तोत्रं नाम समन्ततं प्रतिदिनं भक्त्या पठेन्मानवः
स स्याद्दाक्पतिसन्निभो बहुवता देवी स्वयं यन्नराट् । (?)

सौन्दर्य्येण च मूर्त्तिमान् मनसिज ... ... ह्रथ्योपमः
शक्त्या मत्सदृशो जवे पवनजस्थाने लभेच्छङ्करम् ॥

Colophon. इति रुद्रयामले हरगौरीसम्वादे शिवसहस्रनामस्तोत्रं समाप्तम् ॥

विषय: । भगवतः शङ्करस्य सहस्रनामकथनम् ।

No. 216. शिवसूत्रविमर्शिनी. By श्रीक्षेमराजः. Substance, country-made paper, $9\frac{1}{2} \times 5\frac{1}{2}$ inches. Folia, 14. Lines, 6 on a page. Extent, 600 çlokas. Character, Nāgara. Date, ? Place of deposit, Hātuā Mahārājā's Library. Appearance, new. Prose and verse. Incorrect.

Beginning. ॐ नमः शिवाय । ॐ गणाधिपतये । ॐ नमः ।
ॐ यद्रः क्षेत्रज्ञवर्गः समुदयति यतो यत्र विश्रान्तिमृच्छेद्
यत्र त्वं यस्य विश्वस्फुरितमयमियद्यन्मयं विश्वमेतत् ।
स्वाच्छन्द्यानन्दद्वन्द्वे कलमहतमयानुत्तरस्पन्दतत्त्वं
चैतन्यं शाङ्करं तद् जयति यदखिले द्वैतभासाद्दयात्म ॥
चासमं जप्यमालोक्य हत्तौनामिह तत्वतः ।
शिवसूत्रं व्याकरोमि गुर्व्वाम्नायविचारतः ॥

End. तरत तरसा संसाराब्धिं विशन्तु परे पदे
पदमविचलं नित्यालोकप्रमोदसुनिर्भरे ।
विमृशत शिवप्रोक्तं सूत्रं रहस्यसमुज्वलं
प्रसभविलसत् + + + समुत्प्लवदाथि तत् ॥

Colophon. इति श्रीशिवसूत्रविमर्शिनी समाप्ता ॥ कृतिर्महामाहेश्वरराजानक-श्रीमदभिनवगुप्तपादपद्मोपजीविनो राजानकश्रीक्षेमराजस्येति शिवम् ॥ श्रीभास्करो जयति । ॐ ।
श्रीगोविन्दपदारविन्दमकरन्दास्वादशुद्धाशयाः
संसाराम्बुधिमुत्तरन्ति सहसा पश्यन्ति पूर्णं महः ।
वेदान्तैरवधारयन्ति परमं श्रेयस्त्यजन्ति भ्रमं
द्वैतं स्वप्नसमं विदन्ति विमलां विन्दन्ति चानन्दताम् ॥ ॐ रामः ॐ ।

विषय: । शिवसूत्रस्य व्याख्यानम् ।

No. 217. शिवाद्वैततरङ्गिणी. By महादेवतीर्थः. Substance, country-made paper, 12×4 inches. Folia, 191. Lines, 8 on a page. Extent, 4,000 çlokas. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit, Royāil, District Ḍhākā, Bābu Yogīndramohana Rāya. Appearance, tolerable. Verse. Correct.

Beginning. श्रीगणेशाय नमः ।
नत्वा गुरुपदद्वन्द्वं ब्रह्माद्यैरपि पूजितम् ।
संग्रह्यते मया यत्नात् शिवाद्वैततरङ्गिणी ॥
नानापुराणादाहृत्य स्वचित्तपरिशुद्धये ।
शिवविष्ण्वाद्यभेदोऽत्र चिन्त्यते शास्त्रसम्मतः ॥
तत्रादावादित्यपुराणे ॐ
शुद्धस्फटिकसङ्काशं देवं निष्कलमचरम् ।
कारणं सर्व्वलोकानां सर्व्वलोकमयं परम् ॥ इत्यादि ॥

End. मायानिरसनात् सद्यो नश्यते च गुणत्रयम् ।
यदा गुणत्रयातीतो भवतीति स मुक्तिभाक् ॥
तस्माल्लिङ्गार्च्चनं भाव्यं सर्व्वेषामिव देहिनाम् ।
लिङ्गरूपी शिवो भूत्वा त्रायते सचराचरम् ॥
पुरा भवद्भिः पृष्टोऽहं लिङ्गरूपी कथं शिवः ।
तत्सर्व्वं कथितं विप्रा याथातथ्येन सम्प्रति ॥ * ।

Colophon. इति श्रीपरमहंसपरिव्राजकाचार्य्य-श्रील-श्रीमहादेवतीर्थस्वामिना विरचितायां श्रीशिवद्वैततरङ्गिण्यां नवमस्तरङ्गः समाप्तः ॥ श्रीश्रीहरिः ॥ * ।

विषयः । । १म २य तरङ्गयोः शिवपूजाविधिः । शिवपूजामाहात्म्यादिकथनम् । हरिहरादीनामभेदकथनम् । शिवलिङ्गपूजनविध्यादिः । शिवस्य मानसिकस्नानादिकथनञ्च । ३ये तरङ्गे ईश्वरगीता योगशास्त्रादिश्च । ४र्थे तरङ्गे शिवपूजाया नित्यत्वादिकथनम् । निर्माल्यग्रहणविध्यादिश्च । ५मे तरङ्गे देव्या अद्वैतादिकथनम् । दुर्गापूजामाहात्म्यादि-कथनञ्च । ६ष्ठे तरङ्गे मोक्षप्राधान्यादिकथनम् । ७मे तरङ्गे मोक्षस्वरूपादिनिरूपणम् । ८मे तरङ्गे गङ्गामाहात्म्यादिकथनम् । ९मे तरङ्गे शिवस्य माहात्म्यादिकथनम् ।

No. 218. शुद्धिकारिका. By नारायणवन्द्योपाध्यायः. Substance, country-made paper, 14×3 inches. Folia, 18. Lines, 7 on a page. Extent, 350 çlokas. Character, Bengali. Date, Sk. 1774. Place of deposit, District Hugli, Kṛṣṇanagara, Paṇḍita Dharmmadāsa Çiromaṇi. Appearance, tolerable. Prose and verse. Correct.

Beginning. श्रीरामः ।

सर्व्वस्वरूपं श्रीरामं प्रणम्य भक्तवत्सलं ।
सम्मुदे शुद्धितत्त्वस्य कश्चित् करोति कारिकाम् ॥
शुध्येद्विप्रो दशाहेन द्वादशाहेन भूमिपः ।
वैश्यः पञ्चदशाहेन शूद्रस्तु त्रिंशता दिनैः ॥
सजात्युक्ताशौचमेतत् पूर्णाशौचञ्च कथ्यते ।
खण्डाशौचमतो न्यूनं न खण्डे खण्डमिष्यते ॥

अथ शौचाशौचयोर्लक्षणम् ।

शौचाभावो नचाशौचं वैपरीत्यं नवा तयोः ।
यौगपद्यविरोधाच्च घटतन्नाशयोर्यथा ॥
तस्मात् संस्काररूपत्वं धर्म्माधर्म्मवदिष्यते ।
अशौचं विहिते कार्य्येऽनर्हताप्रतिपादकम् ॥
शुद्धिस्तु तादृशे कार्य्ये योग्यताप्रतिपादिका ॥ इत्यादि ।

End. अथ पुष्करयोगः ।

पुनर्व्वसूत्तराषाढ़ा कृत्तिकोत्तरफल्गुनी ।
पूर्व्वभाद्रं विशाखा च रविभौमशनैश्चराः ॥
द्वितीया सप्तमी चैव द्वादशी तिथिरेवच ।
एतेषामेकदा योगे भवतीति त्रिपुष्करः ॥
\+ + + + + + + +
अन्यच्च पूजाहोमकर्म्मणी करिष्ये इति विशेषः ।
इति सर्व्वमशौचेऽपि कर्त्तव्यं । यथा दक्षः —
शुद्धकालेत्विदं सर्व्वं सूतकं परिकीर्त्तितं ।
आपद्यातस्य सर्वस्य सूतकेऽपि न सूतकम् ॥
गयायां सर्वकालन्तु पिण्डं दद्याद्विचक्षणः ॥
इति वचनात् प्रेतपदोल्लेखेन प्रेतस्य गयायां पिण्डदानं कुर्य्यात् । यस्य सपिण्डीकरणान्तं प्रेतश्राद्धं न कृतं तस्य वर्षात् परं तर्पणं न कार्य्यं एकादश्यादौ चेत् श्राद्धं क्रियते प्रेतपदोल्लेखेनेति भद्रम् ।

Colophon. इति श्रीनारायणवन्द्योपाध्यायविरचिता शुद्धिकारिका समाप्ता ॥ ॐ नमो नारायणाय ॐ रामः । शकाब्दाः १७७४ । श्रीमधुसूदनवन्द्योपाध्यायस्य स्वाक्षरमिदम् ॥

विषयः । शौचाशौचयोर्लक्षणम् । स्वयशौचनिरूपणम् । सपिण्डाद्यशौचनिरूपणम् । विदेशस्थाशौचनिरूपणम् । अथाङ्गास्पृश्यत्वाचारत्वपाशित्वाशौचमङ्करमङ्गमनाशौचादिव्यवस्थाकथनम् । प्रेतक्रियाद्यधिकारिनिरूपणम् । पुष्करादियोगादिनिरूपणञ्च ॥

No. 219. शुद्धितत्त्वकारिका. By रामभद्रन्यायालङ्कारः. Substance, country-made paper, 17 × 3 inches. Folia, 11. Lines, 6 on a page. Extent, 250 çlokas. Character, Bengali. Date, Sk. 1714. Place of deposit, District Hugli, Mollāigrāma, Paṇḍita Gopālacandra Bhaṭṭācāryya. Appearance, tolerable. Prose. Generally correct.

Beginning. ॐ नमो गणेशाय ।
सर्व्वस्वरूपं श्रीरामं प्रणम्य भक्तवत्सलम् ।
कारिकां शुद्धितत्त्वस्य वितनोति यथामति ॥
शुध्येद्विप्रो दशाहेन इत्यादि ।

End. किन्तु एकादशाहादौ चेत् श्राद्धं क्रियते तदा प्रेतपदोल्लेखेन इति शिवं ॥

Colophon. इति श्रीरामभद्रन्यायालङ्कारविरचिता शुद्धितत्त्वकारिका समाप्ता ॥ * ॥
शकाब्दाः १७१४ ॥

विषयः । ब्राह्मणक्षत्रियादीनामशौचव्यवस्थादिकथनम् ।

No. 220. शुद्धिप्रकाशः. By श्रीकृष्णशर्म्मचक्रवर्त्ती. Substance, country-made paper, $20\frac{1}{2} \times 3\frac{1}{2}$ inches. Folia, 26. Lines, 7 on a page. Extent, 600 çlokas. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit, District Ḍhākā, Post Office Kālīgañja, grāma Dakṣiṇabhāga, Paṇḍita Rakṣākara Nyāyapañcānana. Appearance, old. Prose and verse. Generally correct.

Beginning. ॐ नमो गणेशाय ॥
श्रीकोटरायवचनादतियत्नतोऽयम् ।
ज्ञात्वा मतं विविधतन्त्रकृतां मुनीनाम् ॥
श्रीकृष्णशर्म्मकृतिभिः क्रियते प्रकाशः ।
शुद्धेः शिशोर्झटिति बोधि इति क्षमध्वम् ॥
अथ निर्गुणाशौचनिर्णयः ॥ तत्र कूर्म्मपुराणे ।
दशाहं प्राहुराशौचं सपिण्डेषु विपश्चितः ।
मृतेषु वाथ जातेषु ब्राह्मणानां द्विजोत्तमाः ॥

तथा मनुः । शुद्ध्येद्विप्रो दशाहेन द्वादशाहेन भूमिपः ।
वैश्यः पञ्चदशाहेन शूद्रो मासेन शुद्ध्यति ॥
ब्रह्मपुराणे । शौचाशौचं प्रकुर्व्वीरन् शूद्रवद्वर्णसङ्कराः । वर्णसङ्करा अपकृष्ट-वर्णेन उत्कृष्टवर्णस्त्रीषु जाता इति रुद्रधरः । एतेन जननमरणाशौचे ब्राह्मणानां दशाहेन शौचं शूद्राणां मासाशौचं वर्णसङ्कराणामपि मासाशौचं बोद्धव्यं ॥ शुद्धिस्तावदखिलविहितधर्म्माधिकारोपपादको धर्म्मविशेषः । अशुद्धिस्तु तद्विरोधी धर्म्मविशेषः । सपिण्डजन्मादिनिमित्तक इति रुद्रधरः । तन्न महापातकादौ च्युतादिजन्याशौचे चातिव्याप्तिः । तच्च उभयसाधारणाशौचलक्षणन्तु स्वनिमित्तव्यधिकरणत्वे सति सन्ध्याद्युपयोगविरोधिधर्म्मत्वमिति गुरवः । निमित्तव्यधिकरणत्वं निमित्तसम्बन्धिशरीरान्यशरीरावच्छिन्नाधिकरणत्वमिति । अतो न पातकिस्पर्शजन्यसंस्कारनिमित्ताधिकरणशरीरानधिकरणेऽतिव्याप्तिः । नापि महापातके च्युते चातिव्याप्तिरिति । इत्यादि॥

End. ननु सूतकान्तादित्यत्र सूतकानामशौचानामन्तो दिवस इति वा सूतकस्यान्तो विनाशो यस्मादिति वा सूतकस्यान्तो वा यस्मिन्नित्यर्थः । आद्ये सूतकप्रथमदिनाप्रसिद्धान्तत्वात् निरूपणात् सद्यः शौचदिनासंग्रहः । द्वितीयेऽपि तथा सद्यःशौचे तद्दिन एवाशौचनाशोत्पत्तिः न तत्परदिने । यतस्तृतीये दशमदिनाद्यसंग्रहः । सद्यःशौचेऽपि तद्दिन एव चौरादितत्कर्म्मविधावव्याप्तिः । न चैवं स्वार्थहानेरावश्यकत्वात् सूतकान्ताद्द्वितीयेऽह्नीत्यनेन अशौचव्यपगम एवोपलक्ष्यतामिति वाच्यं । द्वितीयेऽह्नि इत्यत्र मुख्यार्थस्य मयाभ्युपगमात् सूतकान्त इति कृते सिद्धेऽधिकवैयर्थ्याच्च । अथ कथमनशौचिनामाद्यश्राद्धाधिकार इति चेत्तेषां तदर्थं सद्यःशौचाङ्गीकारादित्यवेति ॥ * ॥

Colophon. इति श्रीधीरश्रीनरसिंहात्मजचक्रवर्त्ति श्रीकृष्णशर्म्मविरचितोऽयं शुद्धिप्रकाशः सम्पूर्ण इति ॥ * ॥

विषयः । निर्गुणाशौचनिर्णयः । अङ्गास्पर्शः । जननाङ्गास्पर्शः । अशौचे विधिनिषेधौ । बालाद्यशौचम् । विदेशस्थाशौचम् । स्त्र्यशौचम् । अशौचसङ्करः । अघट्टिमदशौचम् । गर्भस्रावाशौचम् । सपिण्डाद्यशौचम् । सद्यः शौचादिकथनम् । शवसत्क्रिया । उदकदानादिकथनम् अक्षारलवणादिनिरूपणम् । अधिकारिकथनम् । उदकानर्हनिरूपणम् । सद्यः शौचेऽपि परदिन एवाद्यश्राद्धस्य कर्त्तव्यत्वकथनम् । ग्रन्थेऽस्मिन्नेते विषया वादार्थरीत्या सम्बद्धाः ।

No. 221. शुद्धिप्रदीपिका. By कृष्णदेवस्मार्त्तवागीशभट्टाचार्य्यः. Substance, country-made paper, $17\frac{1}{2} \times 3$ inches. Folia, 50. Lines, 7 on a page. Extent, 1,200 çlokas. Character, Bengali. Date, Sk. 1773. Place of deposit, District Medinīpura, Post Office Rādhānagara, Amarapura, Paṇḍita Guruprasanna Vidyāratna. Appearance, tolerable. Prose and verse. Correct.

Beginning. श्रीहरिः । अथ गर्भस्रावाशौचं ।
गर्भस्रावस्य कालस्तु मासानामष्टमावधि ।
तत्र षण्मासपर्य्यन्तं माससङ्ख्यं दिनं + + ॥
अधिकं वैदिके कार्य्ये विप्राणां दिनमेककं ।
शूद्राणां षड्दिनानि स्युः सूतकानामिदं स्मृतम् ॥
सप्तमाष्टमयोस्तासां स्वजात्युक्तमशौचकं ।
अहोरात्रं सपिण्डानां गर्भस्रावे भवेत्तथा ॥
गर्भस्य जीवदुत्पत्तौ जन्माहे मरणेऽप्यदः ।
जन्माहात्परमृत्यौ च जीवने नवमादिवत् ॥
जननमरणाशौचे कार्य्ये स्त्रीपुंसभेदतः ।
कन्यामृत्यौ तेन स्पष्टं सद्यः शौचं भवेत्तथा ॥
बालमृत्यौ तु जन्माद्यं तत्पित्रोरेव केवलम् ॥
अशौचे दिनमासादिकं सावनमेव ग्राह्यं । तत्र सावनदिनं सूर्य्योदयादपरसूर्य्योदयपर्य्यन्तं । मासस्य तत्त्रिंशतैवेति । इत्यादि ।

End. मुक्तिस्तु आत्यन्तिकी दुःखनिवृत्तिः । तथाच स्वसमानाधिकरणदुःखप्रागभावासमानकालीनदुःखध्वंसो मोक्षः । अथ मृतक्रिया । मृतस्वामिकत्वेन आरोपात्मकक्रिया मृतक्रिया तास्तु त्रिविधा भवन्ति आद्या मध्यमा उत्तरा च । तत्राद्या दाहादिजलायुधादिस्पर्शान्ता । मध्यमा आद्यश्राद्धादिसपिण्डीकरणान्ता । पितृदेवताकपार्वणसाम्वत्सरिकादय उत्तरा । तत्र पूर्व्वायां परापेक्षया पूर्व्वाधिकारिणः प्राशस्त्यमतः पूर्व्वाधिकारिसत्त्वेऽपि पराधिकृताः सिध्यन्ति न तु क्लीवादिकृते वा सिद्धा । तेन पूर्व्वाधिकारिणा पुनः पर्णनरदाहादिकं न करणीयं । तत्र पूर्व्वाः सर्व्वेऽधिकारिणोऽवश्यं कुर्य्युः ॥

Colophon. श्रीमद्वन्द्यघटीय–महामहोपाध्याय–श्रीयुतकृष्णदेवस्मार्त्तवागीशभट्टाचार्य्यकृता शुद्धिदीपिका समाप्ता ॥

शाकेऽग्निषप्तमुनिचन्द्रमिते दिनेशे-
यूकं गते कृतविधुप्रमितेऽह्नि जीवे ।
श्रीकृष्णदेवकृतशुद्धिप्रदीपिकां श्री-
वेचादिरामकुसुरो व्यलिखनुमनोज्ञाम् ॥

विषयः । गर्भस्रावाशौचनिरूपणम् । बालाद्यशौचनिरूपणम् । स्त्र्यशौचनिरूपणम् । सपिण्डाद्यशौचनिरूपणम् । मातामहादिमरणेऽशौचनिरूपणम् । अग्निविषादिजनितमृत्युविशेषाशौचनिरूपणम् । पतितमृतानां वर्णभेदेन प्रायश्चित्तभेदकथनम् । शवानुगमनाद्यशौचनिरूपणम् । अथाशौचसङ्करव्यवस्था । स्त्रीपुंसयोर्दाहकनिर्देशः । अथाशौचमध्ये वर्ज्यावर्ज्यकर्मनिरूपणम् । मृताशौचव्यवस्थानिरूपणम् मृतकृत्यनिरूपणम् । प्रेतश्राद्धादिनिरूपणम् । अशौचान्तकृत्यनिरूपणम् । अथ गृहादिदानव्यवस्था । मासिकादिश्राद्धव्यवस्था । सपिण्डीकरणव्यवस्था । अथ मृतक्रियानिरूपणञ्च ॥

No. 222. **शूद्राह्निकृत्यतत्त्वप्रयोगः.** By **रघुनन्दनभट्टाचार्य्यः.** Substance, country-made paper, 17 × 3½ inches. Folia, 10. Lines, 6 on a page. Extent, 225 çlokas. Character, Bengali. Date, Sk. 1735. Place of deposit, Royāil District, Ḍhākā, Babu Yogīndramohana Rāya. Appearance, tolerable. Prose and verse. Correct.

Beginning. ॐ नमो गणेशाय ।
प्रणम्य सच्चिदानन्दं शूद्राणां न्यायवर्त्तिनां ।
शूद्राह्निकृत्यतत्त्वञ्च वक्ति श्रीरघुनन्दनः ॥
अथाह्निककृत्यं । प्रमाणमाह्निकतत्त्वेऽनुसन्धेयं । तत्र प्रयोगः । ब्राह्मे मुहूर्त्ते इत्यादि ।

End. रात्रौ एकशय्यायां न शयीयातां अन्ततावपि गर्भवत्स्वेऽपि कामुकीमुपेयात् ॥ ० ॥

Colophon. इति श्रीरघुनन्दनभट्टाचार्य्यविरचितः शूद्राह्निकृत्यतत्त्वप्रयोगः समाप्तः ॥ * ।
शाके शराग्न्यद्रिरसाप्रमाणे ।

विषयः । शूद्राणां आह्निककृत्यनिरूपणम् । आचमनप्रयोगः । दन्तधावनप्रयोगः । तर्पणप्रयोगादिः । वैश्वदेवादिवलिकर्म्मनिरूपणम् । भोजनविधिः । रात्रिकृत्यादिनिरूपणञ्च ।

No. 223. शुद्धिमुक्तावली. By महामहोपाध्यायः भीमः. Substance, country-made paper, 15 × 3 inches. Folia, 12. Lines, 8 on a page. Extent, 400 çlokas. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit, Amarapura, District Medinīpura, Post Office, Rādhānagara; Paṇḍita Guruprasanna Vidyāratna. Appearance, old. Prose and verse. Correct.

Beginning. ॐ नमो विश्वेश्वराय ।
संसारवासनाबन्धशृङ्खलाच्छिद्दुरो हरिः ।
योगिचित्तसरःकेलिराजहंसोऽवताज्जगत् ॥
ईदृशानां हि संक्षेपान्निर्गुणानामियं मया ।
चतुर्णामपि वर्णानां शुद्धिमुक्तावली कृता ॥
व्युत्पत्तिं कुर्वतां कण्ठे मन्दानामर्पिता सती ।
मनोहरा च मन्वादिवचनादपि भूषिता ॥
प्रथमं सामान्येन वर्णचतुष्टयेष्वपि शौचविषायकं पारिजातकं वचनमाह ।
शुध्येद् विप्रो दशाहेन द्वादशाहेन भूमिपः ।
वैश्यः पञ्चदशाहेन शूद्रो मासेन शुध्यति ॥
सामान्येनाभिधाय विशेषेण जन्मप्रभृति × × × × पर्य्यन्तमशौचमाह ।
दन्तजातेऽजाते च कृतचूड़े च संस्थिते ।
अशुद्धा बान्धवाः सर्वे सूतके च तथोच्यते ॥ अस्यार्थः ।
दन्तजाते बाले अजातदन्ते वा कृतचूड़े कृतोपनयने च संस्थिते सर्वे सपिण्डबान्धवाः समानोदकाश्चाशुद्धा अशौचिनो भवन्ति सूतके प्रसवे तथा अशुद्धाः सर्वे इत्यर्थः ॥ इत्यादि ॥

End. सपिण्डानान्तु अशौचिनामन्नभोजने न दोष एव भिन्नकुलजानां तदन्नभोजने अशौचमेव अशौचे सति पार्वणश्राद्धादौ पतिते सति अशौचान्ते तस्य कर्त्तव्यता नास्ति एकोद्दिष्टं यदि अशौचे पतितं तदा अशौचान्तदिने कर्त्तव्यमित्याह ।
दैवे पितॄणां श्राद्धे तु अशौचं जायते यदि ।
अशौचे तु व्यतीते वै तेषां श्राद्धं विधीयते ॥
शुचीभूतेन दातव्यं या तिथिः प्रतिपद्यते ।
सा तिथिस्तस्य कर्त्तव्या नत्वन्या वै कदाचन ॥

पितॄणां श्राद्धे देये देयकाले यद्यशौचं पतितं तदा तच्छ्राद्धं अशौचे व्यतीते कर्त्तव्यं । तच्छ्राद्धं केन देयमित्याकाङ्क्षायामाह शुचीभूतेनेति । सैव तिथिस्तस्य तेन श्राद्धेन × × × × भवतीत्यर्थः नवन्येति पतितत्वेन ह्यष्टेकादश्यां तिथिविधानमस्मिन्नेव विषीदति ॥

Colophon. इति काञ्चिविश्लीयकुलाब्धौ + + महोपाध्याय श्रीमद्भीमक्षता शुद्धि-मुक्तावली समाप्ता ॥

रवौ दुःखं सुखं सोमे भौमे मृत्युर्बुधे धनम् ।
मानं हन्ति गुरोर्वारे शुक्रे शुक्रक्षयो भवेत् ॥
शनैश्वरे सर्वदोषो नराणां चौरकर्म्मणि ।
शुद्धिमुक्तावलीं सारां व्यलिखद्भुवनेश्वरः ॥

विषयः । सर्ववर्णानामशौचव्यवस्था । जननाशौचनिरूपणम् । मृत्यशौचनिरूपणम् । अशौचसाङ्कर्य्यनिरूपणम् । सत्यशौचे कार्य्याणां विधिनिषेधकथनञ्चेति ।

No. 224. श्यामासपर्य्याविधिः. By काशीनाथ भट्टाचार्य्यः. Substance, country-made paper, 12 × 5 inches. Folia, 248. Lines, 9 on a page. Extent, 6,000 çlokas. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit, Boḍiyāgrāma, Post Office Pākuḍiyā, District Rājasāhi, Paṇḍita Çaçibhūṣana Ṭhākura. Appearance, tolerable. Verse. Generally correct.

Beginning. ॐ नमो गणेशाय ।

साष्टाङ्गं नमनं विधाय पदयोर्हंसाख्यपीठे गुरो-
श्चिन्मय्याश्चरणाम्बुजे विजयदे मोक्षाख्यदे चाद्भुते ।
ज्ञात्वा तन्त्रचयं विचार्य्य बहुधा वन्द्योदितः श्रीयुतः
काशीनाथधरामरः प्रतनुते श्यामासपर्य्याविधिम् । इत्यादि ।

End. विष्णोर्नामसहस्राणां विरावृत्तेन यत् फलम् ।
तत् फलं लभते मर्त्त्यः कालीति सकृदुच्चरन् ॥ शिवरहस्ये ।
तथापि ते विचारः कः काली कात्यायनीश्वरी ।
काली कालीति कालीति स्मरन्नुच्चैर्जयं लभेत् ॥
शाकेऽङ्कपक्षसम्मिते रसयुते चन्द्रे दिने भास्करे
मार्गे मासि सितेतरे हरतिथौ स्वार्थं सतां तुष्टये ।

काशीस्थाखिलतन्त्रमन्त्रविदुषामालोच्य सिद्धं मतं
श्यामार्चाविधिमद्भुतं सुकृतवान् सर्व्वार्थसम्पादकम् ॥

Colophon. इति निगमागमविद्याविद्योतितश्रीकाशीनाथभट्टाचार्य्यविरचिते सिद्धान्तसारात्मके श्यामासपर्य्याविधौ विद्यामाहात्म्यकथनं नाम सप्तमो विभागः समाप्तः ॥ * ॥ ॐ शुभमस्तु ॥

विषयः । १ मे विभागे प्रातःकृत्यादिविवरणम् । २ ये विभागे अन्तर्यजनादिकथनम् । ३ ये विभागे वह्निर्यागादिविवरणम् । ४ र्थे विभागे महापीठपूजादिकथनम् । ५ मे विभागे कुलाचारादिविवरणम् । ६ ष्ठे विभागे नैमित्तिकार्चनकाम्यसाधनादिनिरूपणम् । ७ मे विभागे विद्यामाहात्म्यादिकथनञ्चेति ॥

No. 225. श्राद्धकालनिरूपणम् . By मधुसूदनवाचस्पतिः . Substance, country-made paper, 13 × 3 inches. Folia, 6. Lines, 7 on a page. Extent, 140 çlokas. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit, District Bardhamāna, Dhātrīgrāma, Paṇḍita Ṣaṣṭhīdāsa Bhaṭṭācāryya. Appearance, tolerable. Prose. Correct.

Beginning. ॐ नमः शिवाय ।
नत्वा गुरुपदद्वन्द्वं तथा देवीं सरस्वतीम् ।
पार्व्वणादिक्रियाकालं वक्ति श्रीमधुसूदनः ।
पिण्डान्नाहार्य्यकं श्राद्धं क्षीणे राजनि शस्यते ॥ इत्यादि ।

End. तस्मिन् वर्षे न श्राद्धान्तरं कर्त्तव्यं । तेनैव च सपिण्डत्वं तेनैवाब्दिकमिष्यते इति वचनात् ।

Colophon. इति श्रीमधुसूदनवाचस्पति-भट्टाचार्य्यविरचितं श्राद्धकालनिरूपणं समाप्तम् ॥ ॐ गुरवे नमः ।

विषयः । पार्व्वणकालादिनिरूपणम् ॥

No. 226. श्राद्धतत्त्वविवृतिः . By काशीरामवाचस्पतिः . Substance, country-made paper, 17 × 3½ inches. Folia, 39. Lines, 8 on a page. Extent, 1,150 çlokas. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit, Amarapura, District Medinīpura, Post Office Rādhānagara, Paṇḍita Guruprasanna Vidyāratna. Appearance, tolerable. Prose and verse. Correct.

Beginning. ॐ नमो गोपालाय ।

नत्वा गुरोश्चरणपद्मरजांसि मूर्द्ध्ना
श्रीकान्तकान्तचरणञ्च निधाय चित्ते ।
श्रीकाशिरामसुकृती कृतिनां हिताय
सुश्राद्धतत्त्वविहृतिं वितनोति यत्नात् ॥
स्मृतिशास्त्राम्बुधौ लीलाकृतसेतुं जगद्गुरुम् ।
विदितं त्रिषु लोकेषु नमामि रघुनन्दनम् ॥

स्वकर्त्तव्यग्रन्थसमाप्तिप्रतिबन्धकविघ्नसम्भावनास्ति अतः सम्भावितताद्दशविघ्न-नाशार्थं ग्रन्थकारः परमेश्वरप्रणामरूपमङ्गलं कृतवान् तच्च शिष्यशिक्षार्थ-मादौ निबध्नाति प्रणम्येति । सच्चिदानन्दं कर्म्मधारयसमासाश्रयणात् सत्य-ज्ञानसुखरूपमित्यर्थः एतञ्च वेदान्तिमते नैयायिकमते तु सन्तौ चिदानन्दौ ज्ञानसुखे यस्य तं । वेदान्तविस्तृतं वेदान्तशास्त्रप्रकाशितं अनेन कृष्णस्य सच्चिदानन्दत्वं स्थिरीकृतं नमस्यत्वञ्च सूचितम् । इत्यादि ॥

End. उभौ यदि व्यतीतौ तु जीवेच्च प्रपितामहः ।
पिण्डौ निष्टणुयात् पूर्व्वौ भोजयेत् प्रपितामहम् ॥
निष्टणुयात् निर्व्वपेत् । विष्णुश्च —
मातामहानामप्येवं श्राद्धं कुर्य्याद्विचक्षणः ॥
इत्येवं जीवत्पितृकश्राद्धे नानापक्षाः । छन्दोगपरिशिष्टं —
सपिण्डः पितृकृत्येषु अधिकारी न विद्यते ।
न जीवन्तमतिक्रम्य किञ्चिद्दद्यादिति श्रुतिः ॥
सपिण्डः जीवत्पितृकस्य ।
जीवन्तमतिदद्याद्वा प्रेतायान्नोदके द्विजः ।
पितुः पितृभ्यो वा दद्यात् स पितेत्यपरा श्रुतिः ॥

Colophon. (अतःपरं खण्डितम्) ।

विषयः । रघुनन्दनभट्टाचार्य्यकृतश्राद्धतत्त्वग्रन्थस्य व्याख्यानम् ।

No. 227. श्राद्धप्रकरणम् . By नरोत्तमशर्म्मा . Substance, country-made paper, 13 × 2½ inches. Folia, 16. Lines, 8 on a page. Extent, 500 çlokas. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit, Royāil-grāma, District Ḍhākā, Bābu Yogīndramohana Rāya. Appearance, tolerable. Prose. Generally correct.

Beginning. ॐ शिवलक्ष्मनाथै नमः ।
आदौ संज्ञां विनिर्णीय ततो राशिस्थनिर्णयम् ।
व्यवस्थानिर्णयं पश्चात् करिष्यामि समासतः ॥ इत्यादि ।

End. तर्पणात् प्राक् वस्त्रनिष्पीड़नेन पितृलोकात् परास्तो भवति इत्यादि-ग्रन्थगौरवभयान्न लिखितम् ॥ * ॥

Colophon. इति नरोत्तमदेवशर्म्मणा विरचिते चूर्णके श्राद्धप्रकरणं समाप्तम् ॥ * ॥

विषयः । संक्रान्तिव्यवस्थादिनिरूपणमुखेन श्राद्धादिव्यवस्थाकथनम् ।

No. 228. श्राद्धविवेकव्याख्या. By रामकृष्णतर्कपञ्चाननः. Substance, palm-leaf, 18 × 2 inches. Folia, 28. Lines, 7 on a page. Extent, 1,400 çlokas. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit, Vēḍogrāma, Post Office Raghunāthapura, District Mānabhūma, Paṇḍita Veŋkaṭa Varadācāryya Gosvāmī. Appearance, old. Prose. Generally Correct.

Beginning. ॐ नमः श्रीकृष्णाय ।
कृष्णे मनः सन्निवेश्य हव्यकव्याग्रभोक्तरि ।
व्याख्या श्राद्धविवेकस्य रामकृष्णेन तन्यते ॥
प्रेक्षावत्प्रवृत्त्यङ्गमभिधेयज्ञानं तदर्थमादावभिधेयनिरूपणं प्रतिजानीते । विलोक्येति । यद्यपि सर्व्वैरादौ मङ्गलं क्रियते तथाप्यनेन तन्न कृतं । विघ्नविरहनिश्चयात् कृतं वा न लिखितं । शिष्यशिक्षार्थत्वाल्लिखनस्य । प्रकारान्तरेण ज्ञास्यन्तीति । इत्यादि ॥

End. य एवं वेत्तीति श्राद्धविधिज्ञाने श्राद्धापदेशे श्राद्धकरणानुमतौ च श्राद्धफलं भवतीत्यर्थः । गभीरं बह्वनुसन्धानज्ञेयार्थकं तन्त्रं स्मृतिशास्त्रं तदेवार्णवः दुष्प्रवेश्यः तस्य पारदृश्वना तात्पर्य्यज्ञानवता । उल्लासयता हर्षयता सतां स्मृतिशास्त्रव्युत्पत्तिमतां । आरम्भश्लोकेऽस्पष्टोक्तं ग्रन्थनाम स्पष्टयति श्राद्ध-विवेकेति श्राद्धविवेकाख्यः संग्रह इत्यर्थः ॥ * ॥

Colophon. इति रामकृष्णतर्कपञ्चानन-भट्टाचार्य्यविरचिता श्राद्धविवेकटीका समाप्ता ॥ ॥ * ॥ श्रीकृष्ण प्रसीद ॥

विषयः । संक्षेपेण शूलपाणिकृतस्य श्राद्धविवेकाख्यग्रन्थस्य व्याख्यानम् ।

No. 229. श्रीसूक्तभाष्यम्. By रामचन्द्रः. Substance, country-made paper, 7×3 inches. Folia, 5. Lines, 14 on a page. Extent, 60 çlokas. Character, Nāgara. Date, ? Place of deposit, Benares City, Govinda Bhaṭṭa Solāpurkār. Appearance, tolerable. Prose. Correct.

Beginning. श्रीगणेशाय नमः ।
श्रुतिकञ्जार्थलक्ष्मीं यो विकासयति हृद्गतः ।
स पायात् सच्चिदानन्दः सूर्य्यमण्डलगो हरिः । इत्यादि ।

End. अथ पञ्चदशी तां सखावहेति । इयमृग्व्याख्यातचरा । एतावांस्तु विशेषः ॥

Colophon. इति श्रीसूक्ते तृतीयो वर्गः ॥ इति श्रीमदत्रिगोत्रोद्भूत-रामचन्द्रविरचितं वैदिकपाठानुकारि-श्रीसूक्तभाष्यं सम्पूर्णम् ॥

विषयः । श्रीसूक्तस्य व्याख्यानम् ।

No. 230. सङ्केतसारावली. By शिवरामशर्म्मा. Substance, palm-leaf, 15×1½ inches. Folia, 12. Lines, 3 on a page. Extent, 100 çlokas. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit, District Ḍhākā, Vikramapura Vidgā̃, Paṇḍita Ānandacandra Vidyālaṅkāra. Appearance, tolerable. Prose and verse. Generally correct.

Beginning. ॐ नमः परमदेवतायै ।
प्राचीनतन्त्राण्यवलोक्य यत्नाद्-
गुरूपदेशं हृदये निधाय ।
संक्षेपतः श्रीशिवरामशर्म्मा
सङ्केतसारावलिमातनोति ॥
सप्तविंशतिभेज्योतिश्चक्रं स्तिमितवायुगम् ।
तदर्कांशो भवेद्राशिर्नवर्क्षचरणाङ्कितः ॥ इत्यादि ।

End. खण्डितलात् शेषो नास्ति ।

विषयः । राशिस्वरूपकथनम् । राशीनां कालबलादिकथनम् । कालवेलादिकथनञ्चेति ।

No. 231. संक्षिप्तसारव्याख्या (सुबन्तपादः) (भावार्थदीपिकानाम्नी). By महेशपञ्चाननः. Substance, country-made paper, 16 × 3 inches. Folia, 17. Lines, 10 on a page. Extent, 700 çlokas. Character, Bengali. Date, Sk. 1812. Place of deposit, Dakṣiṇakhaṇḍa, District Bardhamāna, Post Office Ukhaḍā, Çrī Gauraguṇānanda Ṭhākura. Appearance, fresh. Prose. Generally correct.

Beginning. श्रीकृष्णचैतन्यः । ननु षट् इत्यादिसिद्धपदे षकारटकारौ × × × × ककारादिवर्णा न स्थिताः किं ... ... । प्रकृतिप्रत्यये च स्थितम् । इत्यादि ।

End. समास एतद्विधानमित्यस्य फलमाह असमासे त्वित्यादि । ननु पञ्चमी चेत्यत्र स्वरांशपत्या(?) पृथक्करणं स्वीकृतं तर्हि पञ्चमी भवति कथं सप्तमीत्यत-आह अथवेत्यादि ।

Colophon. इति श्रीविद्यार्णवात्मजश्रीमहेशपञ्चाननविरचितायां संक्षिप्तसारटीकाभावार्थदीपिकायां सुबन्तपादटीका भावार्थदीपिका समाप्ता॥ शकाब्दाः १८१२।

विषयः । संक्षिप्तसारव्याकरणस्य सुबन्तपादस्य व्याख्यानम् ।

No. 232. संक्षिप्तसारटीका (सन्धिपादः) (सारार्थदीपिकानाम्नी). By गोपालचक्रवर्त्ती. Substance, country-made paper, 14 × 3 inches. Folia, 29. Lines, 8 on a page. Extent, 750 çlokas. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit, Dakṣiṇakhaṇḍa, District Bardhamāna, Post Office Ukhaḍā, Çrī Gauraguṇānanda Ṭhākura. Appearance, fresh. Prose. Correct.

Beginning. ॐ श्रीकृष्णचैतन्यः ।

यः सर्व्वेषां सततमनुसरन् भाति तत्तत्स्वरूपो
दूरे वाचामपि च मनसां योऽन्तिकस्थोऽपि नित्यम् ।
यस्माद्विश्वं जगदपि च स सच्चिदानन्दमूर्त्ति-
र्विश्वग्गतिर्जयति नितरां सर्व्वदो माधवः सः ॥
शम्भोर्बद्धवपु र्विरिञ्चिजननी वक्षःस्थलस्था हरे-
र्या सर्व्वैरपि वन्दिताङ्घ्रियुगला सूते लयेषं जगत् ।
वाणी वाङ्मयदेवताखिलमयी सर्व्वैरगम्यापि या
तां वन्दे निजभक्तकल्पलतिकां सच्चिन्मयीमम्बिकाम् ॥

आकृष्य टिप्पनीसारं विज्ञाय गौरवं मतम् ।
गोपालस्तनुते स्वरिसुरे सारार्थदीपिकाम् ॥
वृन्दारकवृन्दपरिवन्दितपादारविन्दद्वन्द्वश्रीमत्त्रिपुरहरनमस्कार एव परम-
मङ्गलमिति श्रीशिवप्रणामरूपमङ्गलं ग्रन्थकृदाचरति शिवमित्यादि ।

End. खण्डितत्वात् शेषो नास्ति ।

विषयः। संक्षिप्तसारव्याकरणस्य सन्धिपादव्याख्यानम् ।

No. 233. संक्षेपज्योतिराकरः. By रामगोविन्दचक्रवर्त्ती. Substance, palm-leaf, 14×2 inches. Folia, 42. Lines, 3 on a page. Extent, 550 çlokas. Character, Bengali. Date, Sk. 1715. Place of deposit, Vidgā̃, District Ḍhākā, Vikramapura, Paṇḍita Ānandacandra Vidyālaṅkāra. Appearance, tolerable. Verse. Generally correct.

Beginning. ॐ नमो गणेशाय ।
देवतायाः पदद्वन्द्वं प्रकृतेः पुरुषस्य च ।
श्रीगुरोः पादपद्मञ्च नत्वा श्रीरामकृष्णजः ॥
भूदेवो रामगोविन्दः शिशूनामाशुबुद्धये ।
शास्त्रं वीक्ष्यातिसंक्षेपात् तनोति ज्योतिराकरम् ॥
अथ दिननिर्णयः ।
रविः सोमः कुजश्चैव बुधो जीवः सितः शनिः ।
एतेषां नामतो वाराः सप्तैव कथिताः क्रमात् ॥ इत्यादि ।

End. यात्रां त्रिपक्षसप्ताहात् पुनर्भद्रेण योजयेत् ।
केचिदिदं कल्लावाप्तौ यात्रा परिसमाप्यते ॥
इति यात्राविधिः ॥ * ॥

Colophon. इति श्रीरामगोविन्दचक्रवर्त्तिविरचितः अतिसंक्षेपज्योतिराकरः समाप्तः ॥ * ॥
वाणेन्द्वब्धौ तथा चन्द्रे शाकेऽतीते सुनिश्चितम् ।
कालीनाथद्विजेनेदं सश्रीकेनेव लिख्यते ॥ * ॥

विषयः। दिनकथनम् । तिथिनिरूपणम् । पापयोगादिकथनम् । विष्टिभद्रादिकथनम् । रविशुद्ध्यादिकथनम् । विवाहादिविहिततिथ्यादिकथनम् । जलाशयारम्भदिनादिकथनम् । रविसंक्रान्त्यादिनिरूपणम् । पताकीरिष्ट्यादिकथनम् । नाचत्रिकदशादिनिरूपणम् । यात्राविध्यादिकथनञ्चेति ॥

No. 234. सङ्गीतसारसङ्ग्रहः. Substance, country-made paper, 8×5 inches. Folia, 43. Lines, 8 on a page. Extent, 550 çlokas. Character, Bāngālā. Date, ? Place of deposit, Seyāḍasol, District Bardhamāna, Çrī Candrānanda Ṭhākura. Appearance, tolerable. Verse. Generally correct.

Beginning. श्रीराधाकृष्णाय नमः ।
श्रीगोविन्दं प्रणम्यादौ गीतज्ञसुखहेतवे ।
संक्षेपाद्व वक्ष्येऽहं सङ्गीतसारसंग्रहम् ॥
अथ सङ्गीतोत्पत्तिमाह ।
पुरा चतुर्णां वेदानां सारमाकृष्य पद्मभूः ।
इदन्तु पञ्चमं वेदं सङ्गीताख्यमकल्पयत् ॥ इत्यादि ।

End. उत्तमो मध्यमः प्रोक्तो गुणैः कतिपयैरिति ।
गुणयुक्तोऽपि दोषोऽस्तु उच्यते सोऽपि पञ्चधा ॥
अतःपरं खण्डितम् ।

विषयः । सङ्गीतोत्पत्तिनिरूपणम् । मूर्च्छनादिनिरूपणम् । रागादिनिरूपणम् । गायकलक्षणादिकथनम् । भाषादिनिरूपणम् । वाद्यादिनिरूपणम् । अतःपरं खण्डितम् ।

No. 235. सत्क्रियासारदीपिका. By गोपालभट्टः. Substance, foolscap paper, 13×4½ inches. Folia, 72. Lines, 8 on a page. Extent, 2,300 çlokas. Character, Nāgara. Date, Sm. 1949. Place of deposit, Lohajanga, District Ḍhākā, Vikramapura, Bābu Mukunda Lāla Pāla Caudhurī. Appearance, fresh. Prose. Generally correct.

Beginning. श्रीराधारमणो जयति ।
प्रणम्य सच्चिदानन्दं जगतां सेव्यमीश्वरम् ।
श्रीकृष्णं परमानन्दमनन्याभीष्टदायकम् ॥
वच्मि गृहस्थद्विजातीनामनन्यानां विशेषतः ।
पद्धतिं तां विवाहादेः सत्क्रियासारदीपिकाम् ॥
श्रीमद्गोपालभट्टोऽयं साधूनामाज्ञया भृशम् ।
भगवद्धर्म्मरक्षार्थं भक्तानां वैदिकी तु या ॥
कृता याप्यनिरुद्धेन भीमभट्टेन या कृता ।
... ... ॥

सङ्करान्त्यजादीनां गृहस्थभक्तानां पितृदेवार्च्चनादिकं क्वापि वेदे लोके धर्म्मशास्त्रागमस्मृतिपुराणादौ च नास्ति तेषामेतत्कृत्ये सत्यपि सेवानामो-ऽपराधो जायते तत्र प्रथमं अथर्व्ववेदः श्रीनारायणोपनिषत् प्रमाणमाह ।
ॐ अथ पुरुषो वै नारायणोऽकामयत इत्यादि ।

End. तदा कर्म्मकारः पितृब्राह्मणाय दक्षिणां दद्यात् । अपरब्राह्मणेभ्यश्च दक्षिणां दद्यात् । तथा कार्ण्यादिवैष्णवसेवा जीवसन्तर्पणञ्च कुर्य्यात् । अथवा अन्य आचार्य्यः । तदा तस्मै दक्षिणां दद्यात् ।

Colophon. इति श्रीसमावर्त्तनक्रमः समाप्तः ॥ संवत् १९४९ ॥
किशोरीलालकायस्थ वृन्दावननिवासी ॥

विषयः । द्विजशूद्रादीनां विवाहादिविधिस्तत्प्रयोगादिनिरूपणञ्च ।

No. 236. सत्स्मृतिसारः. By जानकीरामसार्व्वभौमः. Substance, country-made paper, 10 × 6 inches. Folia, 7. Lines, 14 on a page. Extent, 125 çlokas. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit, Puṭhiyā, District Rājasāhi; Paṇḍita Guruprasāda Çiromaṇi. Appearance, old. Prose. Correct.

ॐ नमः श्रीकृष्णाय ।
आनन्दकन्दं दिविषद्विवन्द्यं
विवन्द्य गोविन्दपदारविन्दम् ।
श्रीजानकीराम × सार्व्वभौमः
समग्रहीत् सत्स्मृतिसारमेतम् ॥

End. खण्डितत्वात् शेषो नास्ति ।

विषयः । तिथि-गोवधप्रायश्चित्तादेर्व्यवस्थानिरूपणम् ।

No. 237. सनत्कुमारसंहिता (शिवपुराणीया). Substance, country-made paper, 14 × 5½ inches. Folia, 101. Lines, 11 on a page. Extent, 3,500 çlokas. Character, Nāgara. Date, ? Place of deposit, Mahārājā's Library, Hātuā. Appearance, new. Verse. Correct.

Beginning. श्रीगणपतये नमः । अथ सनत्कुमारसंहिता लिख्यते ।
प्रपद्ये देवमीशानं सर्व्वज्ञमपराजितम् ।
सम्भवं सर्व्वभूतानामनादिं विश्वतोमुखम् ॥

वेदादौ यः स्वरः प्रोक्त उकाराख्यो महेश्वरः ।
सृजते सर्व्वभूतानि पञ्चभूतैः सदाशिवः ॥
तस्य चिन्ताप्रभावेण ब्रह्मणा विहितं जगत् ।
तद्भक्त्या सम्प्रवक्ष्यामि पुराणं शिवभाषितम् ॥
नैमिशाख्याश्रमपदे पुण्ये पूर्व्वं मयोदिते ।
पराशरस्य दायादः श्रीमान् सत्यवतीसुतः ॥
ब्रह्मर्षिः स च धर्म्मात्मा काले योगविदांवरः ।
गुरुर्लोकस्य धर्म्मात्मा ब्रह्मचारी तपोनिधिः ॥
ऋषिसङ्घैः परिवृतः श्रुत्यर्थं योऽवदत् पुरा ।
भारते शतसाहस्र्यां संहितायां कवीश्वरः ॥
तेषां सुखोपविष्टानां कथां कथयतां पराम् ।
तत्राजगाम धर्म्मात्मा ब्रह्मणस्तनयः शुभः ॥
... ... ।
दृष्टस्तु ऋषिभिस्तत्र ब्रह्मपुत्रो महामुनिः ॥
लिङ्गार्च्चनविधिश्चैव देवदेवस्य पूजनम् ।
प्रसादस्य च यत् पुण्यं देवदेवस्य धीमतः ॥
संवत्सरस्य यत् पुण्यं शिवस्य परमं सुखम् ।
आवर्त्तनविधिश्चैव पुनरावर्त्तिकं तथा ॥
मूर्त्तीनां प्रविभागस्य मन्त्रस्य परमं विधिम् ।
... ... रुद्रस्य तु महात्मनः ॥ इत्यादि ।

End. पितॄणामक्षितिदं (?) श्राद्धे पठ्यमानमिदं शुभम् ।
दुष्ट + + दुष्कर्म्मकलि + + + नाशनम् ॥
अथ + + श्लोकं श्लोकार्द्धं वा समाहितः ।
श्रद्धया भक्तियुक्तो वा तस्य प्रीतो भवेत् शिवः ॥
ॐ शङ्कर + + + स्वदम् ।

Colophon. इति श्रीसनत्कुमारप्रोक्तं शिवपुराणं समाप्तम् ॥

विषयः । इति श्रीशिवमहापुराणे चतुर्विंशतिसाहस्र्यां संहितायां सनत्कुमारसंहितायां प्रथमोऽध्यायः । द्वितीयोऽध्यायः । सप्तद्वीपवर्णनं नाम तृतीयोऽध्यायः । चतुर्थोऽध्यायः । भुवनकोशवर्णनं नाम पञ्चमोऽध्यायः । ब्रह्मगीतोपाख्यानं नाम षष्ठोऽध्यायः । सप्तमोऽध्यायः । अष्टमोऽध्यायः । नवमोऽध्यायः । शिववर्णने दशमोऽध्यायः । एकादशोऽध्यायः । शिवमाहात्म्ये द्वादशो-

ऽध्यायः । त्रयोदशोऽध्यायः । शिविभीषणसंवादे चतुर्दशोऽध्यायः । लिङ्गभूतो नाम । (अध्याय संख्या नास्ति) पुष्पदानमाहात्म्यम् । पुष्पादिद्रामसमावेशः । उपवासविधिर्नाम । अष्टमीविधिः । अष्टमीव्रतम् । दानधर्म्मः । नियमोपदेशः । यजनकीर्त्तनं नाम (?) भूतिकीर्त्तनं नाम । लिङ्गार्चनफलकं नाम । दुर्वासषोपनिषत् । नाडीसंवादः । दण्डपाणिवरदानं नाम । पञ्चायतनवर्णनं नाम । अविमुक्तमाहात्म्यं नाम । नन्द्युपाख्यानम् । नन्द्यभिषेको नाम । नन्द्युपाख्याने नन्दिविवादः । नीलकण्ठोपाख्यानम् । त्रिपुरवधोपाख्यानम् । त्रिपुरदाहो नाम । ब्राह्मणमाहात्म्यम् । योगविधिकथनं नाम । इति श्रीसनत्कुमारप्रोक्तं समाप्तम् ।

No. 238. सनत्कुमारसंहिता. Substance, country-made paper, 10 × 3 inches. Folia, 84. Lines, 5 on a page. Extent, 550 çlokas. Character, Nāgara. Date, Sм. 1935. Place of deposit, Mahārājā's Library, Hātuā. Appearance, fresh. Verse. Correct.

Beginning. श्रीगणेशाय नमः । अथ श्रीसनत्कुमारसंहितायां पटल लिख्यते (?) ।
श्रीसनत्कुमार उवाच ।
भो ब्रह्मन् ब्रह्मतत्त्वज्ञ ब्रह्मज्ञानविशारद ।
त्वत्तोऽहं श्रोतुमिच्छामि रहस्यं परमाद्भुतम् ॥ इत्यादि ।

End. युष्माकं चैव संसिद्धिर्भविष्यति न संशयः ॥ * ॥

Colophon. इति श्रीसनत्कुमारसंहितायां सदाशिवसनकसंवादे पञ्चत्रिंशः पटलः ॥ * ॥
संवत् १९३५ ॥

विषयः । अत्र पटलाः पञ्च वर्त्तन्ते तद्यथा ॥ १ ॥ इति श्रीसनत्कुमारसंहितायां शौनकसदाशिवसंवादे ३१ शः पटलः ॥ २ ॥ इति श्रीस॰ सं॰ सदाशिवसनत्कुमारसंवादे ३२ शः पटलः ॥ ३ ॥ इति श्रीस॰ सं॰ सदाशिवसनकसंवादे ३३ शः पटलः ॥ ४ ॥ इति श्रीस॰ सं॰ ३४ शः पटलः ॥ ५ ॥ इति श्रीसनत्कुमारसंहितायां सदाशिवसनकसंवादे पञ्चत्रिंशः पटलः ॥

No. 239. सन्धिटीका (संक्षिप्तसारीया). By वंशीवदनः. Substance, country-made paper, 13 × 3 inches. Folia, 16. Lines, 13 on a page. Extent, 1,000 çlokas. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit, Kājoḍā *viâ* Aṇḍāl Çrī Muiāi Bhaṭṭācāryya. Appearance, tolerable. Prose. Generally correct.

Beginning. ॐ नमो विघ्नेश्वराय ।

रामं नत्वा गुरुं तेषां मतान्यालोक्य यत्नतः ।
संक्षिप्तसारटीकार्थी नवकार्थं प्रकाश्यते ॥
ग्रन्थारम्भे सकलशिष्टैकवाक्यतया विधेयत्वेन परिप्राप्तम् । इत्यादि ।

End. सर्व्वमनुकरणेनेति अपन्धिः अन्यथा सन्देहः स्यात् । नित्यसन्धिर्बेङ्कत्वसिद्ध-
त्वात् विकल्पोदाहरणमाह किं धनेन इत्यादि ॥ • ॥

Colophon. श्रीवंशीवदनं विशिष्टनयनं विद्वज्जनप्रीणनं
सूते रायमती सती मतिमती श्रीमान् वशिष्ठः स्वयम् ।
व्याकारे क्रमदीश्वरेण रचिते श्रीनन्दिना शोधिते
गोयीचन्द्रकृते तु तद्विरचिते पादोऽयमादिर्गतः ॥
श्रीराधाकृष्णः ॥ * ॥

विषयः । संक्षिप्तसारव्याकरणस्य सन्धिपादस्य व्याख्यानम् ।

No. 240. सभाकौस्तुभः. By रामनारायणमित्रदासः. Substance, country-made paper, 14×4 inches. Folia, 143. Lines, 9 on a page. Extent, 4,500 çlokas. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit, Royāil, District Ḍhākā, Bābu Yogindramohana Rāya. Appearance, tolerable. Verse. Generally correct.

Beginning. या शब्दशक्तिरत वाचकवाच्यरूपा
ज्योतिर्मयी त्रिगुणया विदधाति मूर्त्ती ।
श्रीरामनारायणमित्रदासः
सानन्दमुन्मथ्य सुकाव्यसिन्धुम् ।
स्फुरत् सभाकौस्तुभमुत्तमं मुदा
सतां मुदे स प्रकटीकरोति ॥
नानाकाव्यविचारचारुचतुरैर्धीरैरुदारैः समम्
सत्काव्यानि विचार्य्य पद्यनिचयैः प्रोद्यत्सभाकौस्तुभः ।
विश्वामित्रकुलोद्भवेन सहसा सन्नीतिविस्फूर्जित-
स्तेनायञ्च मया कयापिच हरौ भक्त्या समुन्नीयते ॥
आदिष्टोऽस्मि सकलजलधिवेलावलयितेनावलये तिलकायमाननिखिल-

भूपालमौलिमाला मिलन्मुकुटतटनटन्मणिमरीचिमञ्जरीपुञ्जपिञ्जरितमञ्जुपादाम्बुज दिल्लीश्वरालमगीरश्रीमदौरङ्गजेवसाहा-देव-गौड़राज्यसाम्राज्याभिषिक्तेन करालकलिकालकालकरालकवलितदैन्यदावानलदह्यमानजगतीपीयूषधाराधरेण प्रचण्डभुजदण्डचण्डिमाकर्णकुण्डलितकोदण्डच्छिद्यमानकाण्डप्रकाण्डताण्डवसमुत्सारितवैरिनिकरेण शौर्य्यौदार्य्यधैर्य्यदयादाक्षिण्यविनयाद्यनेकगुणगरिमसमुपचितसत्कीर्त्तिकर्पूरपूरपूरिताखिलदिङ्मण्डलेन विचित्रचित्रगुप्तादिविविधानवद्यविद्याविद्याधरीविहारागारोत्तरराढ़ीय-कायस्थकुलतिलकातिशयसहृदयहृदयकुशेशयप्रकाशनमित्र-मित्रवंशसद्दंशपवित्रविश्वामित्रगोत्रप्रवरवङ्गेश्वरश्रीमत्श्रीहरिनारायणरायसदीश्वरेण यथावत् सामान्यवरानवरतश्रुतिस्मृतीतिहासपुराणादिसकलशास्त्रव्याख्याविचक्षणानुचणपरीक्षणनिपुणा ... ... तेषां भवतीति नीतिप्रभृतिसकलशास्त्राणां सारमाकलय्य सभाप्रस्तावोपयोगिसंग्रहमेकं विरचयेति मङ्गलादिमयूखैः मया सभाकौस्तुभः समुन्नीयते ॥ इत्यादि

End. प्राणः प्राणभृतामन्नमन्नं लोकोऽभिधावति ।
अन्नप्रसादात् सौकर्य्यं जीवितं प्रतिभा सुखम् ॥
तुष्टिः पुष्टिर्बलं मेधा सर्व्वमन्ने प्रतिष्ठितम् ।
लौकिकं कर्म्म यद्वृत्तौ स्वगतौ यच्च वैदिकम् ॥
कर्म्मापवर्गे यच्चोक्तं तच्चाप्यन्ने प्रतिष्ठितम् ॥ * ॥

Colophon. इति श्रीदर्पनारायणरायसमुन्नीतसभाकौस्तुभे द्रव्यगुणमयूखः समाप्तः ॥ श्रीरस्तु शाकेन्दुखाश्वसप्ततुरगै(?)र्मासि तुलाराशिके नत्वा शम्भोः पदद्वयं लिपिरियम् ॥

विषयः । मङ्गलादिनिरूपणम् । धर्म्मादिनिरूपणम् । पातकादिनिरूपणम् । पण्डितादिप्रशंसा । गुणप्रशंसा । दुर्जनादीनां निन्दा । याचकनिन्दा । दरिद्रनिन्दा । मूर्खादीनां निन्दा । सदाचारादिनिरूपणम् । उपदेशादिकथनम् । रसादिनिरूपणम् । अलङ्कारनिरूपणम् । सम्भोगशृङ्गारादिकथनम् । तथा विप्रलम्भशृङ्गारादिकथनम् । राशिनक्षत्रादिनिरूपणम् । मृत्युयोगादिकथनम् । द्रव्यगुणादिनिरूपणञ्चेति ।

No. 241. समयाचारतन्त्रम् . Substance, country-made paper, 18 × 4 inches. Folia, 30. Lines, 7 on a page. Extent, 900 çlokas. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit, Pākuḍiyā, District Rājsāhi, Paṇḍita Kālidāsa Ṭhākura. Appearance, old. Verse. Generally correct.

Beginning. ॐ परदेवतायै नमः। श्रीदेव्युवाच।
भगवन् सर्व्वदेवेश चित्स्वरूप सदाशिव।
कथितं सर्व्वतन्त्रेषु वैपुरं ज्ञानमुत्तमम्॥
शिवशक्त्यात्मकं यत्तु समयाख्यं परात्परम्।
परं ब्रह्मेति विख्यातं सर्व्वशास्त्रेषु गोपितम्॥
अन्यत् किञ्चित्ततो नास्ति निश्चितं मनसि प्रभो। इत्यादि।

End. खण्डितत्वात् शेषो नास्ति।

विषयः। १ मे पटले नित्यानन्दज्ञानादिकथनम्। २ ये रहस्ययोगादिकथनम्। ३ ये परमाविद्यावीजादिकथनम्। ४ र्थे विद्यासाधनादिप्रकारः। ५ मे पूजारहस्यादिकथनम्। ६ ष्ठे मुद्रादिकथनम्। ७ मे कुण्डहोमसाधनादिप्रकारः। ८ मे वीजादिसाधनप्रकारः। ९ मे भावनिर्णयश्च। अतःपरं खण्डितम्।

No. 242. सर्व्वसाधारणप्रमाणतत्त्वम्. Substance, palm-leaf, $10 \times 1\frac{1}{2}$ inches. Folia, 34. Lines, 3 on a page. Extent, 350 çlokas. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit, Āḍāihājār, District Ḍhākā, Paṇḍita Candrakānta Vidyālaŋkārā. Appearance, old. Verse. Incorrect.

Beginning. ॐ नमो गणेशाय। अथ सर्व्वसाधारणप्रमाणतत्त्वम्।
मरणादेरकर्त्तव्ये संयोगो यस्य नाग्निना।
दाहादूर्द्धमशौचं स्याद् यस्य वैतानिको विधिः॥
प्रक्षिप्याग्निं स्वदारेषु परिकल्प्य द्विजं तथा।
प्रविशेत् कार्य्यवान् ... ... यथैव न चिरं क्वचित्॥
रात्रावेव समुत्पन्ने मृते ... ... सूतके।
पूर्व्वमेव दिनं ग्राह्यं यावन्नैवोदितो रविः॥
उदिते तु यदा सूर्य्ये नारीणां दृश्यते रजः।
जननं वा विपत्तिर्व्वा यस्या ... ... शर्व्वरी॥ इत्यादि।

End. नोपतिष्ठति यः पूर्व्वां नोपास्ते यश्च पश्चिमाम्।
स शूद्रवत् वहिष्कार्य्यः सर्व्वस्माद् द्विजकर्म्मणः॥
ऊर्द्धान्तयो हि यो विप्रः चालयेच्चरणद्वयम्।
तज्जलं पितृमुखे दद्यात् आत्मानं नरकं व्रजेत्॥ (?)
सन्ध्या येन न विज्ञाता सन्ध्यां येनाप्युपासते।

जीवन्नेव भवेच्छूद्रो मृतः स चाभिजायते ॥
ॐकारोच्चारणाद्दोषात् शालग्रामशिलार्चनात् ।
ब्राह्मणीगमनाच्चैव शूद्रश्चाण्डालतां व्रजेत् ॥
... ... ।
सङ्कल्पो नैव कर्त्तव्यो मन्मथे च कदाचन ॥
गृहीत्वौदुम्बरं पात्रं वारिपूर्णं गुणान्वितम् ।
दर्भत्रयं साग्रमूलं फलपुष्पसमन्वितम् ।
जलाशयारामकूपे संकल्पः पूर्व्वदिङ्मुखः ॥

Colophon. (समाप्तिसूचकं वाक्यं नास्ति ।)

विषयः । चूड़ोपनयनकालनिरूपणम् । पिण्डदानकाले रजस्वलायाः कर्त्तव्यनिरूपणम् । श्राद्धविघ्नप्रमाणकथनम् । सपिण्डीकरणात् परं मासिकानामकर्त्तव्यत्वकथनम् । तिलदानविधिः । सीरसावनादिकालनिरूपणम् । पञ्चश्राद्धादिविधिः । तिथिविशेषे कुष्माण्डादिनिषिद्धवस्तुनिरूपणम् । आचमनादिनिरूपणम् । क्षौरकर्म्मविधिः । भूम्यादिदाने फलविशेषकथनम् । रविसंक्रमणादिनिरूपणम् । नवान्नकालनिरूपणम् । सापिण्ड्यविचारः गोत्रप्रवरपितृमातृबन्धुनिरूपणम् । पूजाविधानम् । अग्नेर्नामकरणम् । चरणचालनविधिः । शूद्राणां शालग्रामादिपूजानिषेधकथनम् । सङ्कल्पपात्रनिर्णयश्चेति ॥

No. 243. सर्व्वानुक्रमणीवृत्तिः. By षड्गुरुशिष्यः. Substance, country-made paper, 10×3 inches. Folia, 102. Lines, 13 on a page. Extent, 3,340 çlokas. Character, Nāgara. Date, Sm. 1830. Place of deposit, Benares City, Govinda Bhaṭṭa Solāpurkār. Appearance, tolerable. Prose. Correct.

Beginning. श्रीगणेशाय नमः । अथ ऋग्वेदाम्नाये शाकलके सूक्तप्रतीक ऋक्संख्या ऋषिदैवतच्छन्दांस्यनुक्रमिष्यामो यथोपदेशम् । अथेति मङ्गले प्रस्तावे वा ऋगंशबाहुल्यादृग्वेदः । इत्यादि !

End. ब्राह्मणारण्यकसूत्रगृह्यचतुर्थारण्यकेषु तु । प्रत्यध्यायसमाप्तावपि द्विर्वचनं दृष्टं वागुदिता भवति भवतीत्यादि ।

Colophon. इति षड्गुरुशिष्यविरचिता सर्व्वानुक्रमणीवृत्तिः समाप्ता ॥ शुभमस्तु । संवत् १८३० ।

विषयः । ऋग्वेदीयसर्व्वानुक्रमव्याख्या ।

No. 244. साङ्कर्षकाण्डभाष्यम् . Substance, country-made paper, 10 × 3 inches. Folia, 87. Lines, 9 on a page. Extent, 1,957 çlokas. Character, Nāgara. Date, Sm. 1864. Place of deposit, Benares City, Gobinda Bhaṭṭa Solāpurkār. Appearance, old. Prose. Correct.

Beginning. श्रीगणेशाय नमः ।

एवं द्वादशभिरध्यायैः प्रकृतिविकृतिभेदेन कतिपयान् न्यायान् संशोध्य नैरेव न्यायैरितस्ततो विप्रकीर्णान् वेदवाक्यार्थान्निर्णेतुमेषा चतुरध्याय्यारभ्यते । इत्यादि ।

End. जैमिनेर्विमलसूक्तिलतिका
मग्नमाप शुचितां मम चेतः ।
तेन खेलतु पिनाकिपदाब्जे
येन जन्मनिवहो न पुनः स्यात् ॥

Colophon. इति श्रीसाङ्कर्षे भट्टदीपिकायां षोड़शस्याध्यायस्य चतुर्थः पादः ॥ * ॥
संवत् १८६४ ।

विषयः । भाट्टदीपिकाख्य मीमांसाग्रन्थस्य साङ्कर्षकाण्डस्य व्याख्यानम् ।

No. 245. सारावली, By नारायणवन्द्योपाध्यायः . Substance, country-made paper, 16 × 3½ inches. Folia, 152. Lines, 6 on a page. Extent, 3,200 çlokas. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit, District Hugli, Kṛṣṇanagara, Paṇḍita Bramhanārāyaṇa Vidyālaṇkāra. Appearance, tolerable. Prose. Correct.

Beginning. श्रीरामः शरणम् ।

श्रीरामं जगतामीशं प्रणम्य तस्य तुष्टये ।
सारावलीं प्रतनुते श्रीलनारायणः सुधीः ॥
इदिरादैजारालैजैचोऽचः । अचः स्थाने आत् ऐच् आर् आल् एच् ऐच् इत्येते आदेशा इदिः परिभाष्यन्ते । अ इ उ ण ऋ लृ क ए ओ ङ ऐ औ च प्रत्याहारार्थोऽयं निर्देश स्तेनाजित्यनेन अ इ उ ऋ लृ ए ऐ ओ औ इति × × एवमन्ये। प्रत्याहारेषु च ह्रस्वोक्त्या दीर्घोऽपि गृह्यते। इत्यादि ।

End. धातोस्तु । सुनायिका सुपादिका
त्यतनोस्तु । इत्यिका दाक्षिणात्यिका

स्त्रीनियतस्याच । खट्विका खट्वाका ।

Colophon. इति श्रीनारायण-वन्द्योपाध्यायकृतौ सारावल्यां तद्धितपादः समाप्तः ॥

No. 246. साहित्यरत्नाकरः. Substance, country-made paper, 13 × 2½ inches. Folia, 30. Lines, 7 on a page. Extent, 850 çlokas. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit, Kājoḍā grāma *viâ* Aṇḍāl, Bābu Yatīndranātha Nāyek. Appearance, tolerable. Prose. Correct.

Beginning. ॐ श्रीरामचन्द्राय नमः ।

आलिङ्ग्य गाढ़मुदरं पितुरर्द्धजाने
तत्सङ्गवर्ज्यवतु वालगजाननो नः ।
यत्कुम्भयोर्गिरिसुताकुचपार्श्वभाजोः
स्तन्यं पिपासति गुहस्त्रिभिराननाब्जैः ॥
श्रेयो मे विदधातु शारदशशिश्रीभासुरा भासुरा
धारासारनिवासकारिमधुरव्याहारिणी हारिणी ।
मुक्ताभूषणपोषणस्मितलवश्रीसाधुना साधुना
लावण्येन निजेन निर्जितवती रम्भावती भारती ॥
नुमः स्तुमः कर्द्दमदुर्द्दमाम्बुधिप्रनष्टचेष्टाखिलजन्तुसन्ततिम् ।
सोयं स्वप्रतिभाहषन्निकषणप्रोद्दीप्तषड्दर्शनी-
रत्नश्रङ्मयकन्धरो यदनुजो रामाङ्कयः पण्डितः ।
तस्मात् पर्व्वतनाथहरिजलधेः श्रीमज्जमम्भोधिय-
ङ्गङ्गासङ्गजुषो लसद्गुणमणेर्यस्योदयश्चन्द्रवत् ॥
सोऽहं धर्म्मसुधीर्गवां विलसितैः कर्त्तुं रसालंक्रिया
संस्फूर्त्तिं समुदद्यमेयमधुना साहित्यरत्नाकरम् । इत्यादि ।

End. अत्र निजकुलकूटस्थस्य मार्त्तण्डस्य पुनःपुनर्मण्डलभेदो माभूदित्यभिसन्धानात्म-कस्यामरद्विषद्मारणकारणस्यार्थस्य गूढ़त्वाद्गाम्भीर्य्यम् । उक्तोदाहरणान्येव सौशब्दस्योदाहरणानि द्रष्टव्यानि ।

एवं सूक्ष्मधियां मार्गमाश्रित्योदाहृतं मया ।
माधुर्य्यौजःप्रसादास्तु सौशब्देन समन्विताः ॥
गुणास्त्वार एवैते मम सूक्ष्मतरेक्षितुः ।
त्रय एवेति वात्यर्थं मनसे रोचते मतम् ॥ * ॥

Colophon. इति श्रीमत्त्रिभुवनपवित्रचरितगोत्रावतंस-वाराणसीवंशपद्माकरप्रभातभानुना पर्व्वनाथसूनुना सकलकलाविज्ञानवता धर्म्मसंख्यावता विरचिते श्रीरघुकुल-तिलकगुणमणिधामनि साहित्यरत्नाकरनामन्यलङ्कारशास्त्रे गुणनिरूपणं नाम पञ्चमस्तरङ्गः ॥ अतः परं खण्डितम् ।

विषयः । १ मे तरङ्गे ग्रन्थारम्भसमर्थनादिः । २ ये तरङ्गे वाचकशब्दार्थादिनिरूपणम् । ३ ये तरङ्गे लक्ष्यशब्दादिनिरूपणम् । ४ र्थे तरङ्गे व्यञ्जकशब्दार्थादिनिरूपणम् । ५ मे तरङ्गे गुणनिरूपणम् ॥

No. 247. सिद्धिखण्डः (मन्त्रसारीयः) . By नित्यनाथसिद्धः. Substance, country-made paper, 17 × 6 inches. Folia, 13. Lines, 12 on a page. Extent, 325 çlokas. Character, Nāgara. Date, Sm. 1876. Place of deposit, District Medinīpura, Candrakoṇā, Mahānta Bharata Rāmānuja Dāsa. Appearance, tolerable. Prose. Incorrect.

Beginning. श्रीरामाय नमः । अथ गुटिका लिख्यते ।
सर्व्वविद्यासाधनं । अथ सकलजनवश्य होइ ऐकचित्त मन्त्र जपिए वीसह जारवार देवदार चन्दन वरकी जर पानीसों वाटिए विभूति सों संयुक्त के माथे तिलक करे तौ सर्व्वजन वश्य होय । पथरसगाकी जर पुष्यनचत्रमों लिजे अरणद्रवन्ती लौजै अरजौकी जर लीजै ॥ इत्यादि ॥

End. ॐ नमः ह्रूं ह्रां क्लीं टः ठः फ ट् स्वाहा जहा कौ चलै तहा कौ यह मन्त्र पढ़ौ लेइ । श्रीनित्यनाथो जयति ।

Colophon. इति श्रीपार्व्वतीपुत्र-नित्यनाथ-विरचिते सिद्धिखण्डे मन्त्रसारे अमृतसञ्जीवनीनाम सप्तम उपदेशः सम्पूर्णः । समाप्तम् । शुभमस्तु मङ्गलं दद्यात् । संवत् १८७६ ।

विषयः । आकर्षणी-वशीकरणी-मोहकारिण्यमृतसञ्चारिण्यादिमन्त्राः । तत्तन्मन्त्रसाधकद्रव्यादिनिरूपणञ्च ।

No. 248. सुभाषितम् . Substance, country-made paper, 7 × 4½ inches. Folia, 16. Lines, 8 on a page. Extent, 150 çlokas. Character, Nāgara. Date, ? Place of deposit, District Medinīpura, Candrakoṇā, Mahānta Bharata Rāmānuja Dāsa. Appearance, old. Verse. Generally correct.

Beginning. श्रीमते रामानुजाय नमः ।
ध्येयं सदा परिभवघ्नमभीष्टदोहं
तीर्थास्पदं शिवविरिञ्चिनुतं शरण्यम् ।
भृत्यार्त्तिहं प्रणतपालभवाब्धिपोतं
वन्दे महापुरुष ते चरणारविन्दम् ॥
यतो यतो निवर्त्तन्ते विमुच्येत ततस्ततः ।
एकधर्म्मो नृणां क्षेमशोकमोहभयापहः ॥
अध्यापनं ब्रह्मयज्ञः पितृयज्ञश्च तर्पणम् ।
देवहोमं बलि × × × पूजनम् ॥ इत्यादि ॥

End. ताम्बूलं कटुतिक्तमिष्टमधुरं क्षारं कषायान्वितम्
वातघ्नं कफनाशनं कृमिहरं दुर्गन्धि × नाशनम् ।
× × × × × कामाग्निसन्दीपनं
ताम्बूलस्य त्रयोदश गुणा स्वर्गेऽपि ते दुर्लभाः ॥ (?)
× × × × ×
त्यक्त्वा सुदुस्त्यजसुरेप्सितराज्यलक्ष्मीम्
धर्म्मिष्ठ आर्य्यवचसा यदगादरण्यम् ।
मायामृगं दयितयेप्सितमन्वधावत्
वन्दे महापुरुष ते चरणारविन्दम् ॥

Colophon. इति श्रीसुभाषितम् सम्पूर्णम् । श्रीमते रामानुजाय नमः । रामः ।

विषयः । नानाविषयकश्लोकसङ्ग्रहः ।

No. 249. सुभाषितसारसङ्ग्रहः. Substance, country-made paper, 12 × 4 inches. Folia, 16. Lines, 15 on a page. Extent, 576 çlokas. Character, Nāgara. Date, ? Place of deposit, Benares City, Govinda Bhaṭṭa Solāpurkār. Appearance, tolerable. Verse. Correct.

Beginning. श्रीगणेशाय नमः ।
अथ सुभाषितसारसंग्रहारम्भः । तत्रादौ मङ्गलम् ।
चलत्कर्णानिलोद्भूतसिन्दूरारुणिताम्बरः ।
जयत्यकाले विद्दजन् सन्ध्यामिव गजाननः ॥
वामाङ्गीकृतवामाङ्गः कुण्डलीकृतकुण्डलिः ।

आविरस्तु पुरोवास्तु भूतिभूत्यम्बराम्बरम् । इत्यादि ।

End. दशमद्वारमार्गेण लक्ष्यं प्राप्य ततः परम् ।
द्वात्रिंशत्तत्त्वसंयुक्तः परमात्मनि लीयते ।

Colophon. इति सुभाषितसारसंग्रहः समाप्तः ।

विषयः । प्रसङ्गोपप्राप्तश्लोकानां सारसंग्रहः ॥

No. 250. सूक्तप्रतीकम् . Substance, country-made paper, 11 × 4 inches. Folia, 56. Lines, 15 on a page. Extent, 1,640 çlokas. Character, Nāgara. Date, ? Place of deposit, Benares City, Govinda Bhaṭṭa Solāpurkār. Appearance, fresh. Prose. Correct.

Beginning. श्रीगणेशाय नमः ।
अग्निमीड इति नवर्चस्य सूक्तस्य वैश्वामित्रो मधुच्छन्दा ऋषिः ॥ अग्निर्देवता गायत्रीच्छन्दः ॥ इत्यादि ।

End. तृतीयायास्त्रिष्टुप् शिष्टानां तिसृणामनुष्टुप् ।

Colophon. इति अष्टमाष्टके अष्टमोध्यायः ॥ इति दशमं मण्डलम् ।

विषयः । ऋग्वेदोक्त ऋचां प्रतीकादिनिरूपणम् ।

No. 251. सूर्यपञ्चाङ्गम् . Substance, country-made paper, 7 × 4 inches. Folia, 156. Lines, 5 on a page. Extent, 700 çlokas. Character, Nāgara. Date, ? Place of deposit, Mahārājā's Library, Hātuā. Appearance, new. Verse. Correct.

Beginning. ॐ श्रीगणेशाय नमः ।
ॐ श्रीशैलशिखरासीनं भैरवीपतिमीश्वरम् ।
भैरवं चन्द्रमुकुटं गणगन्धर्वसेवितम् ॥
पन्नगाभरणोपेतं जटामुकुटमण्डितम् ।
भस्माङ्गरागधवलं सूर्यं + + + + ॥
+ + + + +
गङ्गाधरं प्रसन्नास्यं स्मितानन्दपङ्कजम् ।
नन्दिरुद्रार्चितं शम्भुं दृष्ट्वा प्रोवाच भैरवी ॥

श्रीदेव्युवाच ।

देवदेव महादेव भक्तानामभयप्रद ।

त्वं शिवः परमेशानस्त्वं विष्णुस्त्वं प्रजापतिः ॥

+ + + +

वद शीघ्रं दयासिन्धो पञ्चाङ्गं पूर्व्वसूचितम् ।

देवदेवस्य सूर्य्यस्य + + + + + ॥ इत्यादि ।

End. अदातव्यमभक्ताय दातव्यञ्च महामुनिम् ।

गुह्या तिगुह्यगोपच्चैत्वं सूर्य्यपञ्चाङ्गमुत्तमम् ॥

सर्व्वदा सर्व्वथा गोप्यं गोपनीयं स्वयोनिवत् ॥

Colophon. इति श्री रुद्रयामले तन्त्रे देवीरहस्ये परमादीपिकायां श्रीभगवत्सूर्य्यपञ्चाङ्गं समाप्तम् ॥

विषयः । रुद्रयामलतन्त्रीय-देवीरहस्यान्तर्गतम् श्रीसूर्य्यदेवस्य पटल-पूजापद्धति-सहस्र-नाम-कवच स्तवराजात्मकपञ्चाङ्गम् ।

No. 252. सूर्य्याथर्व्वशीर्षम् . Substance, country-made paper, 4 × 2 inches. Folia, 5. Lines, 7 on a page. Extent, 35 çlokas. Character, Nāgara. Date, ? Place of deposit, Benares City, Govinda Bhaṭṭa Solāpurkār. Appearance, old. Prose. Correct.

Beginning. श्रीगणेशाय नमः ॥ ॐ ॥

सूर्य्याथर्व्वशीर्षं व्याख्यास्यामः ॥ ब्रह्मा ऋषिः । गायत्रीच्छन्दः । आदित्यो-देवता हंसाद्यग्निनारायणयुक्तं वीजम् ॥ इत्यादि ।

End. त्रिकालं जप्त्वा क्रतुशतफलं प्राप्नोति य एष आदित्यो जपति । स महामृत्युं तरति स महामृत्युं तरति य एवं वेद इत्युपनिषत् ॥

Colophon. श्री सूर्य्याथर्व्वशीर्षं समाप्तम् ।

विषयः । श्रीसूर्य्यनारायणस्तुतिः ॥

No. 253. सौरसूक्तम् . Substance, country-made paper, 5 × 3 inches. Folia, 11. Lines, 7 on a page. Extent, 88 çlokas. Character, Nāgara. Date, ? Place of deposit, Benares City, Govinda Bhaṭṭa Solāpurkār. Appearance, tolerable. Prose. Correct.

Beginning. श्री गणेशाय नमः ॥

उदुत्यमिति त्रयोदशर्चस्य सूक्तस्य कण्वः प्रस्कण्व ऋषिः सूर्य्योदेवता नवाद्या गायत्र्योऽन्त्यास्तिस्रोऽनुष्टुभः ॥ इत्यादि ।

End. सूर्य्यस्यैव सायुज्यं स्वरूपतां सलोकतामश्नुते । नमः शौनकाय । नमः शौनकाय । सौरः समाप्तः ।

विषयः । भगवत्सूर्य्यनारायणस्तुतिविषयकं सूक्तम् ।

No. 254. स्तवामृतलहरी. By विश्वनाथचक्रवर्त्ती. Substance, country-made paper, 12 x 6 inches. Folia, 37. Lines, 12 on a page. Extent, 1,300 çlokas. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit, District Bardhamāna Seyāḍasol. Çrī Candrānanda Thākura. Appearance, tolerable. Verse. Generally correct.

Beginning. श्रीराधाकृष्णाभ्यां नमः ।

संसारदावानललीढ़लोक-
त्राणाय कारुण्यघनाघनत्वम् ।
प्राप्तस्य कल्याणगुणार्णवस्य
वन्दे गुरोः श्रीचरणारविन्दम् ॥
महाप्रभोः कीर्त्तन-नृत्य गीत-
वादित्रमाद्यन्मनसो रसेन ।
रोमाञ्च-कम्पाश्रु तरङ्ग-भाजो
वन्दे गुरोः श्रीचरणारविन्दम् । इत्यादि ।

End. नन्दसूनो कृष्ण गोविन्द दृश मयि दिश मयि ।
निजकृपया मां जीवय मन्दस्मितसुधया ॥
पीतवसन मम कलय मनो
नवनीलनलिनकमनीयतनो ।
वल्लवनगरावतंस विभो
वल्लभं मामुररीकुरु भोः ॥ * ॥

Colophon. समाप्तेयं स्तवामृतलहरी ।

विषयः । गुरुदेवाष्टकादिः । गुरुचरणस्मरणाष्टकम् । नरोत्तमप्रभोरष्टकम् । लोकनाथ प्रभोरष्टकम् । शचीनन्दनविजयाष्टकम् । स्वरूपविलासामृतम् । मदनगोपालदेवाष्टकम् ।

अनुरागवल्ली । राधिकाध्यानामृतम् । रूपचिन्तामणिनिरूपणम् । सङ्कल्पकल्पद्रुमकथनम् । सुरतकथामृतकथनम् । कृष्णस्तवादिश्चेति ।

No. 255. स्नेहमालिका. Substance, English paper, 16×4 inches. Folia, 30. Lines, 8 on a page. Extent, 750 çlokas. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit, Ḍhākā Paṭuāṭuli, Bābu Yādavānanda Gupta. Appearance, fresh. Verse. Correct.

Beginning. ॐ नमो गणेशाय ।
अथ ज्वरस्य स्नेहमाह ।
अगुर्व्वेला हरिद्रे द्वे मुर्व्वा मुस्तकरेणुकम् ।
कटुकं मधुकं रास्ना चन्दनं शतपुष्पकम् ॥ इत्यादि ।

End. अग्निञ्च कुरुते दीप्तिं स्त्रीणां सन्यविशेषणम् । भङ्गोत्कटाख्यं घृतम् ॥

Colophon. इति स्नेहमालिकायां बालरोगाधिकारः ।
समाप्तेयमायुर्व्वेदसंग्रहीता स्नेहमालिकानाम्नी पुस्तिका ॥ * ॥

विषयः । नानाविध घृततैलादिकरणप्रकारादिकथनम् ॥

No. 256. स्मृतिकल्पद्रुमः राधावल्लभ कविवागीशः. Substance, country-made paper, 14×3 inches. Folia, 56. Lines, 6 on a page. Extent, 1,000 çlokas. Character, Bengali. Date, Sk. 1712. Place of deposit, District Bardhamāna, Post Office Ukhaḍā grāma Dakṣiṇakhaṇḍa, Çrī Gauraguṇānanda Ṭhākura. Appearance, tolerable. Prose. Generally correct.

Beginning. ॐ श्रीरामः ।
स्मृतिकल्पद्रुमाख्यानं ग्रन्थं प्राकृतभाषया
कुरुते कविवागीशो राधावल्लभसंज्ञकः ॥
সর্ব্বত্র শুচি তৎকালজীবী পুরুষাদি কর্ম্মাধিকারী হয়। অতএব প্রথমে শুদ্ধি নির্ণয় করিতেছি।

End. অপর অসমান জাতির তর্পণ না করিবেক। কিন্তু ভীষ্মের তর্পণ করিবেক ॥ * ॥

Colophon. इति श्रीमुकुन्दमिश्रतनूद्भव-कविवागीश-श्रीराधावल्लभशर्म्मविरचिते स्मृतिकल्पे श्राद्धमञ्जरी समाप्ता ॥ * ॥

द्वादशाब्धीन्दुशकाब्दे मिते भानौ गते शुचौ ।
श्रीमद्‌द्विजो रमाकान्तशर्म्मा प्रालिखच्छ्राद्धमञ्जरीं ॥

विषयः । प्रथमा शुद्धिमञ्जरी । तत्र शुद्ध्यादिव्यवस्था । द्वितीया प्रायश्चित्तमञ्जरी । तत्र प्रायश्चित्तादिव्यवस्था । तृतीया तिथिमञ्जरी । तत्र तिथ्यादिव्यवस्था । चतुर्थी श्राद्धमञ्जरी । तत्र श्राद्धव्यवस्थादिश्चेति ।

No. 257. स्मृतिसंक्षेपः. By नरोत्तमदेवशर्म्मा. Substance, country-made paper, 12 × 2½ inches. Folia, 6. Lines, 8 on a page. Extent, 140 çlokas. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit, District Ḍhākā, Royāil grāma, Bābu Yogīndramohana Rāya Appearance, tolerable. Prose. Correct.

Beginning. ॐ नमः परदेवतायैः ।
अज्ञानतिमिरध्वंसि संसारार्णवतारकम् ।
मुक्तिप्रदं पदं यस्य नत्वा संगृह्यते मया ॥
चूर्णकेन सुबोधेन नरोत्तमद्विजेन वै ।
कथ्यते स्मृतिसंक्षेपो गृह्णन्तु द्विजसत्तमाः ॥ अथाशौचसंक्षेपः । इत्यादि ॥

End. कुलटा-षण्ढातिरिक्तदुष्कृतकर्म्मणोऽपि अयाचिताहृतं ग्राह्यं ॥ * ॥

Colophon. इति स्मृतिसंक्षेपेऽशौचव्यवस्था समाप्ता ॥ * ॥

विषयः । संक्षेपेणाशौचव्यवस्थादिकथनं ।

No. 258. स्मृतिसंक्षेपसारः. By रमाकान्तचक्रवर्त्ती. Substance, country-made paper, 17 × 3 inches. Folia, 15. Lines, 6 on a page. Extent, 375 çlokas. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit, District Ḍhākā, Āḍāihājār, Paṇḍita Candrakānta Vidyālaṃkāra. Appearance, tolerable. Prose. Correct.

Beginning. ॐ नमो गणेशाय ।
प्रणत्य कालीचरणारविन्दम्
ज्ञात्वा च तत्त्वस्य स्मृतेर्विशेषम् ।
वक्ष्यामि पुत्रस्य सुबोधहेतुम्
संक्षेपसारं खलु बालबोध्यम् ॥
अथोद्वाहस्मृतिसंक्षेपसारो निरूप्यते । अथोद्वाहलक्षणं यथा ॥

भार्य्यात्वसम्पादकग्रहणं विवाहः। तन्निरूपणञ्च उत्सर्गानन्तरं वरस्य ममेयमिति ज्ञानरूपम्। तस्य समवायविषयताभ्यां सम्बन्धाभ्यां वरकन्ययोः सत्त्वाद् वरकन्ययोर्विवाह इति प्रतीतिरुपपद्यते। तस्य स्वीकाररूपज्ञानविशेषस्य समवायविषयतयोर्भेदाद्वरकन्ययोर्विवाहकर्त्तृत्वकर्म्मत्वे। अतएव कन्यापुत्र-विवाहेष्विति संगच्छते। इत्यादि ॥

End. मातृबन्धुसन्निपातव्यवस्था। एकतो मातृ-मातामही-तत्पितृ पितामह-प्रपितामहाः। अन्यतोऽपुत्रा मातामहीभगिनी तदा तत्पुत्रयोग्यतामवलम्ब्य तन्मातामह-प्रमातामह वृद्धप्रमातामहानां प्रत्येकं सन्ततिः पञ्चमीपर्य्यन्ता बन्धुकन्यादिकाः पञ्च वाधस्तना त्रिगोत्रान्तरिता नोद्वाह्याः।

... ...

यदा तु पितामहीभ्रातापि नास्ति तदा तयोर्योग्यतामवलम्ब्य बन्धुपितामह-प्रपितामहानां प्रत्येकं सन्ततिः × × पर्य्यन्ता बन्धुभगिन्यादयः पञ्च वा त्रिगोत्रान्तरिता नोद्वाह्याः ॥

Colophon. इति मधुसूदनभट्टाचार्य्यात्मज श्रीरमाकान्तचक्रवर्त्ति-निरूपिते स्मृतिसंक्षेपसारे सम्बन्धः पञ्चविध इत्यादि बन्धुसन्निपातान्तविवेचनं समाप्तम् ॥

विषयः। उद्वाहलक्षणम्। तत्र कन्यादानाधिकारिक्रमकथनम्। कन्याविवाहकालनिरूपणम्। गोत्रनिरूपणम्। कन्योत्सर्गवाक्ये प्रवराद्युल्लेखस्य कर्त्तव्यत्वकथनम्। यजुर्वेदिनां सामगेय-कन्यादानोत्सर्गपूर्व्वकमग्निस्थापनादिविवेचनम्। सपिण्ड-समानोदक-सगोत्र समानप्रवर-बान्धवभेदात् पञ्चविधसम्बन्धनिरूपणञ्च।

No. 259. स्वत्वविचारः. Substance, country-made paper, 18 × 3½ inches. Folia, 13. Lines, 10 on a page. Extent, 300 çlokas. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit, District Medinīpura, Post Office Khaḍārāgrāma Kurāṇa, Paṇḍita Ambikācaraṇa Vidyāsāgara. Appearance, new. Prose. Correct.

Beginning. श्रीहरिः पातु।

स्वत्वं तावत् स्वत्वमुत्पन्नं विनष्टं तवस्वं ममस्वं देवस्वं ब्रह्मस्वमित्यादि-प्रतीतिसिद्धं पदार्थान्तरम्। तच्च वृत्तिनियामकविशेषेण सुवर्णादिनिष्ठं स्वर्णस्वत्वमिति प्रत्ययात् निरूपकत्वाख्यविशेषणताविशेषेण च स्वामिनिष्ठम्। यत्रास्य पुरुषस्य स्वत्वमिति प्रत्ययात्। नचैवमस्मिन् एतद्द्रव्यस्वामित्वमेतद्द्रव्यपतित्वमिति कथं स्यात् निरूपकतासम्बन्धस्य वृत्त्यनियामकत्वात्। निरूपकता

सम्बन्धस्यापि प्रकृतिवृत्तिनियामकताभ्युपगमे अस्मिन् पुरुषे एतद्द्रव्यस्वामित्वमिति प्रतीतेर्दुर्व्वारत्वादिति वाच्यं। इत्यादि ॥

End. केचित्तु जलप्रक्षेपप्रतिपत्तिरूपपिण्डपितृयज्ञवत् सर्व्वमेव श्राद्धं होमरूपमेव अग्नौ करणहोमस्याग्नौत्सर्गादेश्च तदङ्गत्वादित्याहु। तदसत् अग्नौत्सर्गस्यैव श्राद्धत्वस्य सकलतान्त्रिकसिद्धस्यासति बाधके त्यागानौचित्यादिति दिक् ॥

Colophon. इति त्यागस्वरूपनिरूपणम्। स्वत्वविचारः समाप्तः।
हेरम्ब-सूर-कमलापति-शङ्करोमा-वाणी-रमाभयवरप्रदकाम्बिकानाम्।
पादाम्बुजानि सुरदानवसेवितानि कुर्व्वन्तु शं प्रणमतो मम दैन्यभाजः ॥
यास्यति जलधरसमय स्तवापि च सम्वृद्धिर्लघीयसी भविता।
तटिनि तटद्रुमपातनपातकमेकं चिरस्थायि ॥
सुरहर रन्धनसमये मा रण मुरलीमहो मधुराम्।
नीरसमेध्ये रसतनुतां कृशतनुतां कृशानुरेति ॥

विषयः। स्वत्वस्य विचारः। पुत्रस्वत्वकथनम्। दम्पत्योः पारस्परिकस्वत्वकथनम्। विषयाद्दीनाञ्च स्वत्वकथनं त्यागस्वरूपकीर्त्तनञ्च।

No. 260. स्वधर्म्मामृतसिन्धुः By श्रीसुकसुधीः. Substance, country-made paper. 10 × 5 inches. Folia, 245. Lines, 10 on a page. Extent, 4,500 çlokas. Character, Nāgara. Date, Sm. 1934. Place of deposit, Hātuā, Koyeladeva Maṭha. Appearance, new. Prose and verse. Correct.

Beginning. श्रीमन्निम्बार्काय नमः।
श्रीनिम्बार्कं नमस्कृत्य सम्प्रदायानुसारतः।
स्वधर्म्मामृतसिन्धुर्वै क्रियते शास्त्रमानतः ॥
शब्दानुमानोपमानप्रत्यक्षेतिह्यार्थापत्त्याख्यानि षट् प्रमाणानि। तत्रार्थापत्त्युपमानयोरनुमाने ऐतिह्यवाक्यस्य चाप्तवचनत्वाच्छब्देऽन्तर्भावः। प्रत्यक्षानुमानयोः क्वचिद्व्यभिचारदर्शनेन स्वतन्त्रप्रमाणत्वाभावाच्छब्दानुसारित्वांशेन प्रमाणत्वेऽपि मुख्यं प्रमाणं शब्दः। अतएव भाष्यकारेण वेदान्तकौस्तुभे वैदिकप्रमाणकं ब्रह्मेति सुदृढं स्थापितम्। ब्रह्मप्राप्त्युपायभूतस्वधर्म्मनिश्चयोऽपि वेदात् तदर्थप्रतिपादकाच्च शास्त्रात् कर्त्तव्यः।
तस्माच्छास्त्रं प्रमाणं ते कार्य्याकार्य्यव्यवस्थितौ।
ज्ञात्वा शास्त्रविधानोक्तं कर्म्म कर्त्तुमिहार्हसीति भगवद्वचनात् ॥

मूलस्कन्धमया वेदा पञ्चरात्रञ्च यत्परं ।
अन्यच्च यत्परं ग्राह्यं शास्त्रं नान्यद्दृढं पुनरितिभारद्वाजसंहितोक्तेः ॥
ऋग्यजुःसामाथर्व्वाणश्च भारतं पञ्चरात्रकं ।
मूलरामायणञ्चैव शास्त्रमित्यभिधीयते ॥ इत्यादि ।
इति प्रमाणनिर्णयः । इति स्वधर्म्मामृतसिन्धौ प्रथमस्तरङ्गः ॥

End. एवं धर्म्मैर्मनुष्याणाम् ... चात्मनिवेदिनाम् ।
मयि संजायते भक्तिः कोऽन्योऽर्थोऽस्यावशिष्यते ॥ इति
अर्चितो वन्दितो ध्यातः कीर्त्तितो वा श्रुतोऽपि वा ।
विशिष्टैरविशिष्टैश्च सर्व्वैः प्राप्यो मया श्रुतः ॥
मामपि महतां तेषां रहस्ये संनियोजय ।
गतिर्भव दयासिन्धो दासोऽस्मि तव केशव ॥
श्रीराधां रुक्मिणीं सत्यां गुरुं गुरुपरम्पराम् ।
तदङ्घ्रिदास्यलाभाय भूयो भूयो नमाम्यहम् ॥

Colophon. श्रीमत्परमवैष्णवाचार्य्य श्रीमद्भगवत्सनत्कुमारसन्ततिप्रवर्त्तक-श्रीमद्भगवन्निम्बार्क-चरणचिन्तक-श्रीशुकसुधीसंग्रहीते स्वधर्म्मामृतसिन्धौ पञ्चविंशस्तरङ्गः ॥
तत्र भाद्रशुक्ला ९ रविवासरे संवत् १९३४ शुभं भवतु श्रीहरिगुरुचरण कमलेभ्यो नमः ॥

विषयः । पञ्चविंशतरङ्गात्मकं प्रधानतः श्रीकृष्णस्यैव पूजाप्रवर्त्तकं वैष्णवं शास्त्रमिदम् । तत्र प्रथमे शब्दानुमानोपमानप्रत्यक्षैतिह्यार्थापत्त्याख्यषट्प्रमाणेषु शब्दात्मकं शास्त्रमेव मुख्यं प्रमाणमिति कथनम् । द्वितीये वेदनिदिध्यासनोपासनलक्षणाद्भगवद्ध्यानात् सर्व्वदुःखनिवृत्तिर्भवतीत्यस्य प्रमाणकथनं गुरुभक्तिनिर्णयश्च । तृतीये दीक्षाया माहात्म्यकीर्त्तनं । शिक्षायाः परीक्षायाश्च कालकथनं । अष्टाक्षरादिमन्त्रकथनं । ललाटादिद्वादशस्थानेषु शङ्खचक्राद्यवयवकतिलकधारणविधिश्च । चतुर्थे षट्साधननिरूपणं । वैराग्यस्य लक्षणकथनं प्रकारकथनञ्च । उपाध्यायशिष्ययोरुपाख्यानच्छलेन भक्तिमाहात्म्यकथनञ्च । पञ्चमे भगवद्भजने अधिकारिनिर्णयः । षष्ठे सप्तमे च बाह्याभ्यन्तरशुचित्वप्रकारकथनम् । अष्टमे नवमे मुद्रान्यासादिप्रकारनिरूपणम् । पीठादिपूजाविधानञ्च । दशमे वैष्णवस्य कर्त्तव्यनिरूपणम् । एकादशे वैष्णवस्य लक्षणकथनम् । द्वादशे सदाचारविशेषकथनम् । त्रयोदशे चतुर्दशे च एकादश्यादिव्रतविधिः । एकादशीमाहात्म्यकीर्त्तनं । एकादश्यादिव्रतानां कालनिर्णयश्च । पञ्चदशे षोड़शे च मासकृत्यनिरूपणं । अधिकारिनिरूपणञ्च । सप्तदशात् पञ्चविंशपर्य्यन्ते वैशाखादि-चैत्रपर्य्यन्त-द्वादशमासेषु श्रीरामनवमी-जन्माष्टमीप्रभृतिव्रतनिरूपणम् । व्रतानां कालनिरूपणञ्च । तत्र दामोदराष्टकम् ।

अमावस्याकृत्यम् । गोपूजामन्त्रः । यमद्वितीयाकृत्यम् । श्रीकृष्णप्रबोधनादिपूजनविधिः । श्री-राधिकोपाख्यानादिकीर्त्तनञ्चेति ।

No. 261. स्वर्गवादः . Substance, country-made paper, 17 × 4 inches. Folia, 2. Lines, 8 on a page. Extent, 50 çlokas. Character, Bengali. Date ? Place of deposit, Gāḍuriā, District Barisāla, Paṇḍita Durgācaraṇa Nyāyaratna. Appearance tolerable. Prose. Generally correct.

Beginning. ॐ नमो भगवते वासुदेवाय ।

अथ दुःखासंभिन्नादिसुखत्वं स्वर्गत्वं इत्यादि ।

End. प्रेतत्वविमुक्तिं प्रति हेतुत्वमित्येक एव कार्य्यकारणभावो वाच्य इति नव्याः ॥

इति ॥

विषयः । अत्र त्रयो वादार्थाः सन्ति । स्वर्गवादः प्रतिष्ठावादः सपिण्डीकरणवादश्चेति । एषु च स्वर्गनिरूपणं । प्रतिष्ठाविध्यादिकथनं । सपिण्डीकरणविध्यादिकथनञ्च ।

No. 262. हंसदूतटीका . By श्रीरामशङ्करवन्द्यः . Substance, country-made paper, 12½ × 3½ inches. Folia, 28. Lines, 9 on a page. Extent, 1,200 çlokas. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit, District Huglī, Khānākula, Kṛṣṇanagara, Paṇḍita Brahma Nārāyaṇa Vidyālaŋkāra. Appearance, tolerable. Prose and verse. Correct.

Beginning. ॐ श्रीगुरुभ्यो नमः ।

श्रीराम-गुरु-ताताङ्घ्रिनतः श्रीरामशङ्करः ।
तनोति हंसदूतस्य टीकां श्रीरामसम्मुदे ॥

तत्र धीरपरम्परापरिप्राप्तं मङ्गलमाचरति । दुकूलमित्यादि । दलितहरि-तालद्युतिहरं दलितं मर्दितं च तत् हरितालं चेति दलितहरितालं तस्य द्युतिं शोभां हरतीति वाक्ये हृञोऽवहने इत्यङ् गुणस्तत् दुकूलं पट्टवस्त्रं विभाषो ष्टतः । भूभृञो ष्टतिपुष्ट्योः कर्त्रर्थ-क्रियाफले शानः । इत्यादि ॥

End. मुरारातिक्रीड़ानिविड़घटनारूपसहितः मुरारातेः श्रीकृष्णस्य यत् क्रीड़ा-निविड़ं क्रीड़ातिशयः तस्य घटनारूपेण प्रकाशकरूपेण महितः पूजितः

अयं प्रबन्धः अर्थात् मत्कृतः प्रबन्धः अखिलजगतां वन्द्यः । हितकारिणस्तस्य श्रीकृष्णस्य प्रभोः स्वामिनः अन्तःसान्द्रां अन्तःकरणे निविड़ां प्रमोदलहरीं सन्तोषलहरीं स्रवयतु वर्धयतु । १४२ ।

Colophon. श्रीरामगुरुतातांङ्घ्रिस्मर्त्ता श्रीरामशङ्करः ।
वन्द्यो व्याख्यातवान् हंसदूताख्यं रामसम्पुटे ॥
गोस्वामि श्रीरूपनामा तत्कृतिः प्रेमभक्तिदा ।
सा कृष्णनगरस्थस्य गिरा मया सुबोधिका ॥

विषयः । श्रीरूपगोस्वामिकृतस्य हंसदूताख्यभक्तिरसात्मककाव्यस्य व्याख्यानम् ।

No. 263. हनुमत्सहस्रनामस्तोत्रम् . (ब्रह्माण्डपुराणोत्तरखण्डीयम्) Substance, country-made paper, $3\frac{1}{2} \times 4$ inches. Folia, 18. Lines, 7 on a page. Extent, 200 çlokas. Character, Nāgara. Date, Sм. 1818. Place of deposit, District Medinīpura, Candrakoṇā, Mahānta Bharata Rāmānuja Dāsa. Appearance, old. Verse. Correct.

Beginning. श्रीगणेशाय नमः । श्रीरामचन्द्राय नमः ।
ऋषय ऊचुः ।
ऋष्यमूकं गिरिं प्राप्य सीताविरहकातरः ।
भगवन् किं + + रामस्तत्सर्व्वं ब्रुहि विस्तरम् ॥
श्रीवाल्मीकिरुवाच ।
मायामनुष्यदेहोऽयं ददर्शाग्रे कपीश्वरं ।
हनूमन्तं जगत्स्वामी बालार्कसमतेजसं ॥
सत्वरञ्च समागम्य साष्टाङ्गं प्रणिपत्य च ।
कृताञ्जलिपुटो भूत्वा हनूमान् राममब्रवीत् ॥
हनूमानुवाच ।
धन्योऽस्मि कृतकृत्योऽस्मि + + + + ।
योगिनामप्यगम्यञ्च संसारभयनाशनम् ॥ इत्यादि

End. ब्राह्मे मुहूर्त्ते चोत्थाय प्रत्यहं यः पठेन्नरः ।
ऐहिकामुष्मिकं सोऽपि जायते नात्रसंशयः ॥
स्वाराज्य + + सम्पत्तिदायकं जपतां नृणां ॥

य इदं पठते नित्यं पाठयेद्वा समाहितः ।
सर्व्वान् कामानवाप्नोति वायुपुत्रप्रसादतः ।

Colophon. इति श्रीब्रह्माण्डपुराणे उत्तरखण्डे श्रीरामचन्द्रप्रोक्तं हनूमत्सहस्रनामस्तोत्रं सम्पूर्णम् ॥
मात्राहीनं पदभ्रष्टं पदस्वरसमन्वितम् ।
तत्सर्व्वं क्षम्यतां देव प्रसीद परमेश्वर ॥
संवत् १८९८ शकाब्द १६८३ ।

विषयः । देवस्य हनूमतः सहस्रनामकीर्त्तनम् ।

No. 264. हनुमद्दुर्गः. Substance, country-made paper, 80 × 3 inches. Folia, 5. Lines, 9 on a page. Extent, 60 çlokas. Character, Nāgara. Date, Sk. 1697. Place of deposit, Benares City, Govinda Bhaṭṭa Solāpurkār. Appearance, tolerable. Prose and verse. Correct.

Beginning. श्रीगणेशाय नमः । हनुमद्दुर्गो लिख्यते ॥
अस्य श्री अनन्तघोरप्रलयज्वालाग्निरौद्रस्य वीरहनूमतो असाध्यसाधन-अघोरास्त्रमूलमन्त्रस्य ॥ इत्यादि ।

End. ह्रिं ह्रिं सर्व्वमन्त्रार्थसिद्धिं कुरु कुरु स्वाहा ॥

Colophon. इत्यथर्व्ववेदोक्तं हनुमत्दुर्गं समाप्तम् ॥ गोदातटविलसत्पुण्यस्तम्भपुरे तुला-पुरकारोपनामक-विनायकस्यात्मज-पाण्डुरङ्गेण लिखितम् ॥ १६९७ शाके ॥

विषयः । वीरत्वसाधनं हनुमतो मन्त्रादिकथनम् ।

No. 265. हरिभक्तिसुधोदयः. Substance, country-made paper, 12 × 5 inches. Folia, 95. Lines, 7 on a page. Extent, 2,000 çlokas. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit, District Ḍhākā, Post Office Royāil, Raghunāthapura grāma, Babu Gouramohaṇa Rāya. Appearance, tolerable. Verse. Generally correct.

Beginning. श्रीकृष्णाय नमः ।
एकं यज्जनयत्यनेकतनुभृत् शश्वान्यजस्रं मिथो ।
भिन्नाकारगुणानि कैश्चिदपि वा नोप्तं न चित्तं जनैः ॥ इत्यादि

End. य इमं शृणुयाद्भक्त्या हरिभक्तिसुधोदयं ।
कथयेत् सर्व्वपापौघान्मुक्तो मोक्षं स गच्छति ॥

Colophon. इति श्रीनारदीयपुराणे हरिभक्तिसुधोदये विंशतितमोऽध्यायः ॥ समाप्त-
श्चायं हरिभक्तिसुधोदयः ॥

विषयः । हरिभक्तिमाहात्म्यम् हरिकथाश्रवणादिफलकथनञ्च ।

No. 266. हेमाद्रिटीका. Substance, country-made paper, 10×3 inches. Folia, 253. Lines, 10 on a page. Extent, 4,554 çlokas. Character, Nāgara. Date, Sk. 1704. Place of deposit, Benares City, Govinda Bhaṭṭa Solāpurkār. Appearance, old. Prose. Correct.

Beginning. श्रीमद्धन्वन्तरये नमः ।
पृष्ठे कूर्म्मतया चतुर्भुजतया दोर्मण्डले मन्दरं
धृत्वा क्षीरसमुद्रमोषधिभृतं निर्म्मथ्य निष्पादितैः ।
आनीतैरमृतैर्भिषक्तमतया योषित्तया पायितैः
देवानामजरामरत्वमकरोत्तस्मै नमो विष्णवे ॥
हेमाद्रिणा चतुर्वर्गचिन्तामणिविधायिना ॥ इत्यादि

End. क्षारेति । भृशतरमत्यर्थं । तुशब्दान्न केवलं भृशतरवचं प्रलेपादि किन्तु
पूर्व्वोक्तमपि यथा योजयेत् ॥ सूत्रस्थानमुपसंहरति समाप्य इति ॥

Colophon. इति हेमाद्रिटीकायामायुर्व्वेदरसायने क्षाराग्निप्रकरणं समाप्तम् ।
न निरूपितम् । शकाब्दाः १७०४ ॥

विषयः । हेमाद्रिकृतस्य आयुर्व्वेदरसायनाख्य-वैद्यग्रन्थस्य व्याख्यानं ॥

INDEX OF AUTHORS.